

OLFERT RICARD

KRISTUS
JA HÄNEN MIEHIÄÄN

OLFERT RICARD

KRISTUS
JA HÄNEN MIEHIÄÄN

RAAMATULLISTEN HENKILÖKUVIEN
JA TAPAUSTEN VALOSSA
USKONNOLLISTA SIELUNELÄMÄÄ
KÄSITTELEVIÄ TUTKISTELUJA

TANSKANKIELESTÄ SUOMENTANUT

G. A. HEMAN

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

PORVOOSSA 1910
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINOSSA

Käsilläolevaa Olfert Ricard'in kirjaa, jonka suomentamisesta allekirjoittanut on saanut paljon iloa ja toivoakseen hyötyäkin, tarjotaan tässä suomalaiselle lukijalle. Ennenkuin T:ri Carl Friesin oivallinen ruotsinnos mainitusta kirjasta ehti suomentajan käsiin, oli suomennos jo valmis, jopa kustantajankin huostaan annettu. Mutta kun ruotsinnos saapui suomentajan käsiin ennenkuin painattamistyöhön oli ennätetty ryhtyä, oli vielä aikaa verrata suomennosta ruotsinnokseen. Siten sai suomentaja aihetta ottaa moniaita kohtia uudestaan tarkittavakseen. Eikä tällainen uudistettu tarkinta suinkaan ollut vahingoksi asialle, sillä epäilemättä siten selvisi moni seikka suomentajalle ja kirkastui moni ajatuksenvivahdus, joka muutoin ehkä olisi hämäräksi jäänyt. Kuitenkin piti suomentaja aina mielessään, että hänellä oli suomennettavanaan tanskalainen eikä ruotsalainen teos, ja tästä on seurauksena, että suomennos pysyttelekse alkutekstiä lähempänä kuin ruotsinnosta.

Mainita sopinee myös, että kirjan tekijä on erittäin suositellut ruotsinnosta ja että suomentaja hänen viittauksestaan on kirjan loppuun ruotsinnosta mukailemalla pannut huomautuksia sellaisista kohdista, jotka suomalaiselle lukijalle saattaa olettaa olevan oudonpuolisia.

Jos lukija edes likimaille saa samaa iloa ja tyydytystä tätä kirjaa lukeissaan kuin suomentaja on saanut sitä suomalaiseen kieliasuun siirtäessään, ei olisi tämä suomennos turhaan päivänvaloa nähnyt. Tulkoon se siunaukseksi monille, sekä vanhoille että nuorille — varsinkin nuorille!

Suomentaja.

Ja me näimme hänen kirkkautensa. —
Johannes.

Hän on kuin vuori; me saatamme sitä kiertelemistämme kierrellä, kierrellä tuntikausia: se pysyy vain yhtä etäällä ja saavuttamattomana valkeassa ylevyydessään. Näin ihmeellisen Fusijamavuoren avaruuden sinessä purjehtivan kevyenä keilana, lumoavan kauniina, unelmantapaisena näkynä ilmassa, ja etanan hitaalta tuntui kulkunime, kun tuntikausia kaartelimme rautatietä myöten sen ympäri, mutta vuori näytti yhä vain meistä etääntyvän.

Kuinka mielelläni kirjoittaisinkaan kirjan Jeesuksesta Kristuksesta —, olenpa jo kauvan halunnut sen tehdä — kirjan, joka puhuisi nykyajan kieltä ja joka saisi autetuksi aikani nuorisoa ihailemaan hänen olentonsa rikkautta ja hänen ihanaa muotoansa katselemalla tulemaan iloiseksi.

Mutta se ei minulta ota menestyäkseen, ei ainakaan vielä nykyään; kenties joku, joka hänen kanssansa on useampia vuosia kuin minä vaeltanut, on pystyvä sen tekemään.

Hiukkasen lähemmäksi vuorta tulemme sentään yhä, ja moniaat sen kauneudet alkavat vähitellen tulla näkyviin ja selvemmin ilmikäydä. Luulenpa kuitenkin nytkin jo tietäväni vähäisen sellaista,

jota saatan Kristuksesta kertoa, luulen tietäväni kertoa siitä valosta, joka loistaa hänen kasvoistaan, ja siitä heijastuksesta, joka lähtee niistä ihmissydämistä, jotka häntä ympäröivät, ymmärsivät ja rakastivat. Nyt lukija sen tietää: mitään tyhjentävää tahi yhtäjaksoista kuvansta en voi antaa, — esitän vain katkelmia, jotka saattavat näyttää tilapäisiltä, mutta tuskin kai tuntuisivat sellaisilta, jos tuntisin omaa sielullista kehitystäni paremmin. Nämät ovat niitä piirteitä, jotka erityisesti tulivat näkyviin, kun katselin häntä ja hänen miehiään, ja joista minä sen vuoksi lähemmin saatan paraiten kertoa.

Aineksinani on ensi sijassa peruskirja, jonka muodostavat nuo neljä silminnäkijäin ja aikalaisten kirjoittamaa kertomusta ja jota minun on viime vuosina ollut uudestaan ja perinpohjin tutkittava. Ihmeekseni ja ilokseni on tämä tutkimus uudelleen vahvistanut minussa sen vakaumuksen, etteivät evankeliumien kirjoittajat olleet ainoastaan totuutta rakastavia ja selvästi ajattelevia, vaan myös korkeamman hengen vaikutuksen alaisia miehiä. Mutta sen olen asettanut yhteyteen niiden kokemusten kanssa, joita minulla vuosien kuluessa on ollut oman sielunelämäni alalla ja työstäni, jota täällä kotona olen nuorison keskuudessa tehnyt; ja tästä on tämä kirja niin sanoakseni pohjasakeutuma. Tältä kannalta katsottuna on menettelytapani selvä. Olen yrittänyt ymmärtää noita etäisiä henkilöitä lähtemällä siitä, mitä nykyaikainen, uskonnollinen sielunelämä saattaa meille opettaa, lukea rivien välistä niin hyvin kuin taisin, arvailla vaikuttimia ja ajatuksia ja seurata sekä Kristuksen

että hänen lähimpäin ystäväinsä sielullista kehitystä, verraten heidän sanojaan ja ajatuksiaan omiin kokemuksiimme; ja päinvastoin havaitsin myös, että arvoituksiin ja vaikeuksiin, joita tapasin itsessäni ja nuorissa aikalaisissani, saattoi löytää ratkaisun tahi ainakin jonkinlaisen selityksen Jeesuksen ja hänen ensimäisten opetuslastensa samansuuntaisista kokemuksista.

Se yksipuolinen kehitys, jonka alaisena nuorison keskuudessa harjoittamani monivuotisen työni vnoksi olen ollut, sopinee mainita selitykseksi siihen, että kirja enimmiten tähtää nuorten sielunelämää. Mutta kun tämän työni aikana olen itsekin jo vähäisen vanhentua ehtinyt, saattavat ehkä vanhemmatkin lukijat löytää siitä jotakin tuttua.

Pari kappaletta on ennen ollut painettuna sanomalehdissä tahi joulujulkaisuissa ja sittemmin osittain muutettuina tähän otettu. Useimmat eivät ole ennen päivänvaloa nähneet; kaikki ne ovat ensinnä olleet suullista esitelmää varten muodostetut ja useimmat niistä ovat saaneet lopullisen asunsa matkalla kahden valtameren yli.

Johannes Kastajan elämäntaru ja ihmiselämässä tapahtuva valmistustyö.

Kuusi ja Johannes kuuluu aikaan adventin,
Ja viittovat siis aikaan tulevaiseen;
Ja kuusen joulutähtönen sätein lempein
Se viittaa Herranpäivään ihanaiseen.

Chr. Richardt.

I.

On olemassa eräs tähti, jota sanotaan kointähdeksi. Harva silmä sen näkee; sillä se nousee myöhään yöllä, nousee niihin aikoihin kuin viileä tuulenviuha ajaa öiset laineet pitkissä jaksoissa aamun rantaan. Pieni laivapoika yksinäisessä vartiossansa ja sotilasvartija vartijapaikallansa sen näkee ja iloitsee lyödessään käsiään ruumistaan vasten lämpimänä pysyäkseen; sillä nyt hän tietää, että päivä pian tulee. Vaaleanvihreä väräjävä kointähti on auringon sanansaattaja ja ennustaa aamuruskon tuloa.

Israelissa nousi kointähti. Johannes oli sen nimi. Silloin oli yötä kestänyt pitkältä, toinen lupauksen tähti oli tuikkinut toisensa perään. Ensimäinen sellainen tähti syttyi jo suljetun paratiisinpuiston yllä, kun Jumala lupasi vaimon siemenen, joka oli rikki polkeva käärmeen pään; suuri ja ihana tähti loisti Abrahamillekin, kun hän lähti

maastansa, kodistansa ja suvustansa matkalle penikulmien laajuiseen, yksinäiseen erämaahan: sinussa siunataan kaikki maan sukukunnat! Ja tähti tähden perästä syttyi taivaalla; mutta loppuyö oli tähdetön ja pimeä, ja hartaasti ikävöittiin aamun tuloa. Ja niinkuin joskus saamme nähdä kokonaisen parvisen ihmisiä kokoontuvan sairaalan portille odottamaan hetkeä, jona omaiset ja tuttavat pääsevät sairaita katsomaan, samoin seisoi lopulla parvi hurskaita, enimmäkseen vanhoja ihmisiä, temppelin esikartanolla odottamassa, päivää odottamassa. Ja juuri nämä, nämä ne sittemmin olivat muodostavat suojavartioston Jeesuslapsen kätkyen ympärille ja yhtyvät taivaallista auringonnousun huomenvirttä laulaen muinoisen Daavidinharpun säveliin.

Silloin nousi yksinäinen Johannes-tähti ja päilyi Jordanvirran vedessä; nyt oli aurinko varmaan pian nouseva.

— Meidän kaikkein on syytä oppia tuntemaan Johannes Kastajaa, sillä hän on kenties suurin ihminen, mikä milloinkaan on elänyt. Ainakin sanoi Jeesus häntä suurimmaksi. Ei hän sanonut sitä hänelle itselleen, vaan hän sanoi sen hänen ystävilleen ja vihollisilleen; ei hän sanonut sitä silloin, kun Johanneksen onni oli korkeimmillaan; vaan silloin, kun hän oli sortunut suuruus, sanoi Jeesus nämät sanat: »Totisesti sanon teille, vaimosta syntyneiden joukosta ei ole noussut suurempaa kuin Johannes Kastaja». Mimmoinen Beethoven on säveltäjänä ja Rembrandt maalarina; mimmoinen Shakespeare on runoilijana ja Spurgeon saarnaajana; mimmoinen Napoleon on sotapäällikkönä, semmoinen on Johannes Kastaja ihmisenä.

Hän oli papin poika, ja pappein pojathan, kuten tunnettua on, pahimpia ovatkin. S. o.: asian laita on todellisesti niin, että he usein ovat vilpittömimpiä kaikista. Sillä kun he eivät tahdo palvella Jumalaa, tietävät he jo kotoa käsin, ettei hyödytä mitään olla tahtovinaan. Niin eivät he ryhdy kaksinaiseen peliin, kuten niin monet nuoret, jotka koettavat pitää sopua Jumalan kanssa samaan aikaan kun elävät omain halujensa mukaan. He rikkovat sillan kokonaan — ainakin ajaksi. Ja Tanskanmaan tulisi vähimmin kaikista liian paljon papin poikia syyttää, sillä monelle heistä olemme kiitollisuuden velassa, aina Grundtvig'ista[1] ja Kristian Winter'istä[2] alkaen Henrik Pontoppidan'iin[3] ja Vilhelm Andersen'iin[4] asti.

— Tuli kerran nuori neito ja sai suurta apua vanhalta papinvaimolta Juudan vuorimaassa; mutta tuo vanha papinvaimo sai kuitenkin itse enimmän tämän kyläilyn aikana. Nuori Maria tässä nyt tuli Elisabetilta neuvoa pyytämään. Juuri kun hän eräänä päivänä istui pienessä huoneessaan Nasaretissä, tapahtui hänelle ihmeellisiä asioita. Nimi, kaikista nimistä korkein, oli siellä ensi kerran mainittu. Pienestä ikkunastaan uloskatsellen näki hän hätähätää kuningaskunnan, alaltaan äärettömän. Jumalan enkeli oli tullut hänen kynnyksensä ylitse, ja siitä hetkestä oli huoneessa kaksi olentoa. Hän oli oikeastaan ensimäinen kristitty ja viimeinen juutalaisnainen. Hän oli ensimäinen, joka rakasti Jeesusta, sillä hän kantoi häntä sydämensä alla, ja hän oli ensimäinen, joka tunsi Kristuksen kärsimysten osallisuutta, sillä hänen paras ystävänsäkään ei häntä aluksi uskonut. Ja hän

oli Israelin päämäärä ja tarkoitusperä. Kerrotaan olevan olemassa muutamia harvinaisia kasveja, jotka monen vuoden perästä tuottavat yhden ainokaisen ihanan kukan ja sitten kuolevat. Puolentoista vuosituhatta oli Jumala hoitanut ja suojannut Israelin istutusta ja katso, silloin puhkesi valkea mariankukka. Israelin elämäntaru oli päättynyt, sillä sen päämäärä oli saavutettu: siitä oli Herran äiti syntyvä. Siitä ja monista muista asioista keskustelivat nuo kaksi naista, ja he veisasivat siten ensimäiset jouluvirret toistensa kanssa. Arvelen, ettei Jeesus sittemmin unhottanut, mitä hyvää hänen nuori äitinsä oli siinä kodissa kerran saanut osaksensa, vaan oli siitä kiitollinen vielä Johanneksellekin.

Kun Johannes syntyi, sanoivat ihmiset: »Mitähän tästä lapsesta tuleekaan?» Niin sanotaan ainakin kun lapsi syntyy maailmaan. Äidistä näyttää aina siltä, ettei hänen lapsosensa vertaista ole koko maailmassa; ja oikeassa hän onkin, sillä jokaisessa lapsessa on aivan uutta ja erikoista kaikkiin muihin lapsiin verrattuna. Mutta tässä oli syytä odottaa paljoa.

Kun vanhat vanhemmat varhain kuolivat, olisi ollut syytä sanoa: »Mikähän tästä lapsesta nyt tuleekaan?» Jumala otti itse hänen kasvatuksensa huostaansa, ja erämaa avautui hänelle oleskelupaikaksi. Siellä hän kasvoi.

Erämaa painoi koko elämän ajaksi leimansa häneen. Hänestä tuli vapauden intohimoinen rakastaja. Siitä sitten kerran hänen henkinen masennuksensa lähti; mutta siinä taivaanvaltakunnassa, jonka oven hän aukaisi, oli tunnuksena, että siinä rakastetaan vapautta. Vapaudesta ei voida liian

kallista hintaa milloinkaan maksaa, oli erään hyvän ystävättäreni tapa sanoa; — mutta se myydään usein polkuhinnasta, lisäisin minä hyvin mielelläni. Ei kukaan voi myös sanoa, että Johannesta tässä koulussa lelliteltiin: hänen pukunsa ja ruokansa tietää jokainen lapsi, ja Jeesus kuvasi hänet sittemmin sellaiseksi, joka ei häilynyt sinne tänne niinkuin ruoko Jordanin rannoilla eikä ollut hienoihin vaatteisiin hovissa oleskelevien ihmisten tapaan puettuna. Monet, jotka olivat vähimpiä taivasten valtakunnassa, saivat sittemmin nauttia paljoa useampia tarpeettomia elämäntarpeita, kuin mitä hän, joka oli suuri ulkopuolella taivaan valtakuntaa, vaati.

Niinpä oli hän tavattoman rohkea. Hän oli niin usein kuullut erämaassa petojen karjuntaa, ettei ottanut säikähtyäksensä kettua, joka esiintyi neljännesruhtinaan levättiin puettuna. Ja tuolla korvessa painui ainaiseksi hänen uskonnolliseen elämäänsä ratkaisun leima; sillä hän oli enimmäkseen ollut kahden Jumalan kanssa eikä milloinkaan ihmisiltä oppinut mukautumisen taitoa.

Sillä tavoin oli hän koulutettu ja varustettu, kun hänelle Jumalalta tuli kutsumus.

Luukas kuvaa senaikaista historiallista asemaa, kun »Jumalan sana tuli» Johannekselle, kuten vanhatestamentillis-profeetallinen sanontatapa kuuluu. On kuin näkisimme senaikuisen maailmankartan olevan levitettynä — ja Jumalan sanan leijailevan korkealla ilmassa kuin petolinnun, joka tahtoo iskeä saaliiseensa jossakin paikassa. Tiberius oli keisarina Roomassa; siellä istui valtaistuimellaan maailman mahtavin mies, hänelle kai Jumalan sana tuli? Ei, ei hänelle. Pilatus oli maaherrana Syriassa, keisa-

rin edustajana Itämailla — mutta ei se hänellekään tullut. Se liitelee vielä vaanien tuolla ylhäällä sinisessä avaruudessa, valitakseen aseensa. Herodes oli neljännesruhtinaana Galileassa ja hänen veljensä Filippus oli neljännesruhtinaana Ituraeassa ja Trakonitiksessa ja Lysanias neljännesruhtinaana Abilenessä; — mutta ei, ei kellekään niistäkään Jumalan sana tullut. Mutta Annas ja Kaifas olivat ylipappeja, valtiokirkon korkeimpia edustajia, joilla oli pyhän viran kaikki arvonmerkit, — niille Jumalan sana tietysti tuli? Eipä; ei se niillekään tullut. Se tuli nuorelle papinpojalle, joka oleskeli erämaassa.

Sitä silmänräpäystä, jona hän astui esiin, ei voida liian tärkeäksi arvata, eivätkä ihmiset sitä milloinkaan unhottaneet. Juutalainen historiankirjoittaja Josefus, joka eli Titus keisarin aikana, ei mainitse mitään Jeesus Nasareetilaisesta, mutta tietää kertoa Johannes Kastajasta ja siitä hengellisestä liikkeestä, jonka hän sai aikaan. Ja kun Pietari ensi kerran julisti kristinoppia erään pakanan talossa, alotti hän julistuksensa Johannesta mainitsemalla. Markus, joka on kirjoittanut Jeesuksen elämäkerran, alkaa kirjoituksensa sanoilla: »Tämä on Jeesuksen Kristuksen evankeliumin alku», ja »alku» on Johannes.

Tuossa seisoo siis suuri adventtimies oven edessä ja soittaa syvästi kumajavin sävelin taivaanvaltakunnan huomenkelloa.

Hänen julistuksessaan on kaksi puolta.

Hän julisti tuomiota ja sanoi, että kaikkien ihmisten tuli kääntyä. Hänen puheessaan oli rajujen kevätmyrskyjen kohinaa, siinä oli kaikua

semmoista kuin lähtee syksyllä metsässä kirveen iskuista. Mutta kun sielut olivat tuskassa ja tulivat ja kysyivät: mitä meidän on tehtävä, puhui hän käytännöllisesti ja avuliaasti heille. Sotilaille ei hän pitänyt epäkäytännöllisiä aseittenriisumisesitelmiä, vaan sanoi: »Älkää tehkö kellenkään väkivaltaa älkääkä kiristäkö!» Tullimiehille hän ei sanonut: jättäkää maallinen työnne ja ruvetkaa maallikkosaarnaajiksi, vaan hän sanoi: »Olkaa tästälähin pettämättä ihmisiä!» Kuninkaallisille henkilöille hän ei sanonut: teidän majesteettinne on luonnollisesti poikkeusasemassa, vaan hän sanoi: »Ihan sama siveyden vaatimus, joka pannaan kaikille ihmisille, koskee teitäkin: sinun ei ole sallittu pitää veljesi vaimoa!» Yhteiselle kansalle hän ei sanonut: »en minä niin jyrkkä siinä tahtonut olla», vaan hän sanoi: »Jakakaa vaatteitanne ja ruokaanne niille, joilla ei mitään ole!» Mutta kansan hengellisille johtajille puhuessaan käytti hän mitä kovimpia sanoja; niille sanoi hän: »Te kyykäärmeiden sikiöt, kuka on teitä neuvonut pakenemaan tulevaista vihaa? Tehkää siis parannuksen mukaisia hedelmiä!» Perheenemännille taas oli hän varmaankin sanonut: »Alkää milloinkaan unhottako, että palkollisenne ovat kodin lapsia niinkuin omatkin lapsenne!» Ja palvelijattarille: »Tehkää työnne niin, että Jumalan silmä voi mielisuosiolla sitä katsella. Sanomalehtimiehille hän varmaan olisi sanonut: »Ei teidän ole lupa valhetella!» Ja aivan mahdotonta on arvata, mitä hän olisi sanonut Tanskan valtiopäivämiehille.[1])

---

[1]) Ja mitä Suomen? Suomentajan muist.

Mutta hänen jousessaan oli vielä yksi jänne. Hänellä oli, kuten kaikilla oikeilla saarnaajilla tulee olla, Jeesuksen kuva. Ei hän ainoastaan sanonut: »Kääntykää, sillä helvetin henget ovat kintereillänne», vaan hän sanoi: »Kääntykää, — sillä taivasten valtakunta on lähestynyt!» Rajut myrskyt tietävät kesää. Jeesus oli kesän aurinko, ja Johannes oli se mies, joka avasi tämän päiväpaisteenmaan ovet. Ensin hän sanoi: »Hän tulee!» Ja sitten crescendo: »Hän on tuossa!» Ja sitten — fortissimo: »Tuossa hän on», sekä osotti häntä sormellaan.

Ja todellakin: tuossa hän oli.

Jeesuksen odotusvuodet olivat päättyneet, ja hän oli saapunut sille kohdalle, että hänen täytyi saada selvyyttä kutsumuksestaan ja hetkestään. Ja niin pyrki hän sinne, mihin kaikki sillä kertaa pyrkivät: Johanneksen pakeille.

Hän etsi neuvoa Johannekselta, niinkuin hänen nuori äitinsä aikanaan oli etsinyt neuvoa Johanneksen äidiltä. Hän löysi myös, mitä hän etsi; mutta Johannes kuitenkin sai enimmän, niinkuin ennen Elisabet.

Hän puhui usein siitä sittemmin ja sanoi, aivankuin itseään moittien: »Enkä minä häntä tuntenut —!» Ja itseään hän ajatteli sanoessaan aikalaisilleen: »Hän seisoo keskellämme — hän, jota ette tunne!»

Sillä kertaa oli hän korkeimmillaan, ja Israelin paras nuoriso oli häneen kiintyneenä. Hän oli opettanut heidät rukoilemaan, ja he paastosivat niinkuin hänkin.

Mutta kun hän, jota hän oli odottanut, oli tul-

lut, heitti hän heille kaikille jäähyväiset. Kyllä hän pitkään ja ikävöiden silmäili heitä, kun he menivät; mutta hän soi heille kaikille — niinkuin todellisen nuorison johtajan tuleekin — mitä parasta oli, ja iloitsi, kun he ottivat Jeesuksen mestariksensa.

Kun häneltä kysyttiin, kuka hän oli, tyytyi hän nimittämään itseänsä »ääneksi». Se oli nöyryyttä; enempää hän ei tahtonut olla; ja kuitenkin oli siinä itsetietoisuutta; hän tiesi, että hänellä oli sanottavaa ja kenen puolesta hän puhui. Monet luulivat, että hän oli odotettu profeetta, mutta hän sanoi sanomistaan: »En minä se ole!» Ei hän siitä kiitosta ansaitse, ettei hän itseänsä Messiaaksi sanonut, sillä silloin olisi hän ollut tavallinen petturi; mutta se on suuremmoista, että hän aina on iloinen viitatessaan toiseen ja valmistaessaan tietä sille, joka tuleva oli.

Kun hän kuolinvirtensä lauloi, esiintyi se, mikä hänessä oli suurta ja inhimillistä, aivan uudella ja entisestä erilaisella tavalla. Se seikka, onko mies todella suuri vai ei, ilmenee sillä hetkellä, jona hän kaatuu tahi on antava vallan toiselle. Silloin käy ilmi, itseänsäkö vai muita nuo suuret tahtoivat palvella. Tämä koskee sekä neuvoston puheenjohtajia että muita suurmiehiä. Onpa ihaninta runollisuutta hänen sanoissaan, ja enemmänkin, niissä on mitä miehekkäintä ja täysipitoisinta nöyryyttä — ei mitään riutuvaa itsensäkuluttamista, vaan mitä rehellisintä, iloisinta palvelijanmieltä ja mitä alttiinta vastaanottavaisuutta: »Hänen tulee kasvaa ja minun vähentyä. Se, jolla on morsian, on ylkä; mutta yljän ystävä, joka seisoo ja kuuntelee häntä, iloitsee

suuresti yljän äänestä. Tämä minun iloni on nyt tullut täydelliseksi.»

Kynttilä loistaa muille, mutta palaa itse loppuun. Me tahdomme kaikki loistaa; — mutta tahdommeko palaa loppuun? On paljon »ihailua», joka on huonosti salattua kateutta, ja paljon »valittelua», joka on naamioittua vahingoniloa. Siihenkin aikaan oli palvelevaisia sieluja, jotka tulivat ja sanoivat: »Kaikki juoksevat tuon uuden profeetan perässä!» Hän vastasi vain sumeamielisesti: »Mutta hänen todistustaan ei kukaan ota vastaan!»

Johannes oli ehtinyt korkeimmalle kannalle, mille ihminen saattaa ehtiä olematta kristitty. Hän tahtoi toteuttaa yhtä ainoata asiaa: en minä, vaan Kristus.

II.

Jos tämä kaikki olisi ollut sepitettyä, olisi sen runollisuus tässä noussut korkeimmilleen, ja tähän se nyt olisi päättynyt. Mutta se olikin todellisuutta, ja murhenäytelmä siitä tuli.

Johannes joutui vankeuteen, ja kun oli siellä istunut kyllin kauvan, vaipui epäilykseen.

Makaeros nimisen kallioliunan rauniot ovat vielä nähtävissä, — surullisena muistomerkkinä viimeisistä seikoista, mitkä tiedämme hänestä, joka oli suurin taivasten valtakunnan ulkopuolella. Rauniosiko hänkin viimein raukesi.

Vanhaan aikaan puhuttiin niinsanotusta a c e d i a s t a, joka oli yksi seitsemästä kuolemansynnistä. Saattoi tapahtua munkille, joka oli etsinyt rauhaa luostarissa ja mennyt sen muurien taakse kaikkia

maailman kiusauksia pakoon, että vastustamaton elämäänkyllääntymys valtasi hänet. Hän ei jaksanut kaalimaata kääntää ja voi töintuskin helminauhansa loppuun saada rukoilluksi. Hän oli ikävystymässä ihan kuollakseen. Se valtaa vielä tänäpäivänä rikkaan nuoren englantilaisen, ja tämä antaa sille nimen spleen.

Mutta ei ainoasti tämä tällainen kyllääntymys Johannesta kohdannut. Hän ihan epäili Jeesusta. »Oletko sinä se tuleva, vai toistako meidän on odottaminen?»

Eikä se ainoastaan yksinäisyydestä johtunut; siihen oli hän jo lapsuudesta tottunut ja sitä hän rakasti. Se tuli varmaan pikemmin siitä, että erämaanasukas oli menettänyt vapautensa. Nämä ahtaat muurit ja sitten tämä toimettomuus. Sillä onhan tykkänään toista oleskella Jumalan korkean, sinisen taivaan alla, edessä loistava tehtävä suoritettavana, ja toista taas astuskella edes ja takaisin, edes ja takaisin kuten peto häkissä. Kunpa saisi kuolla avoimen taivaan alla, muuta ei hän enää pyytänyt.

Ja olihan siinä vielä sekin seikka, että Johannes oli israelilainen ja pysyi israelilaisena. Ja kun hänen nyt oli menehdyttävä vankikomerossa ja yksinäisyydessä tuskalliseen kuolemaan mentävä, tuntui luonnollisesti tämä hänestä osoittavan, että Jumala oli hänet hyljännyt ja että hän oli joutunut Jumalan epäsuosioon. Nehän olivat Jobin kärsimyksiä uusiutuneina. Ja nehän veivät välttämättömästi suoraa päätä ahdistuksiin, — siihen tilaan, jossa usko sairastaa kuumetautia ja hourailee kauheasti, että Jumala muka on vihoissaan. Ja sen

lisäksi tuli vielä se seikka, että Johannes ei kärsinyt ainoasti ahdistuksen takia, vaan israelilaisena myös epäili, oliko Jeesus sittenkään Messias. Sillä minkätähden hän ei ottanut viskintänsä ja puhdistanut puimatannertansa, että kaikki kyykäärmeen sikiöt ja pahennukset viskattaisiin tuleen? Ja miksi ei kuulunut mitään Pyhästä Hengestä, joka oli uudistava ja muuttava Israelin? Ja miksi ei jo tullut Herran päivä, suuri ja hirmuinen, tuoden kostoa vihollisille ja voittoa hurskaille?

Tuli kun tulikin, mistä sitten lienee tullutkaan, hedelmätön, hyinen epäily.

Sellainen on myös perinnäistä. Ja olihan pappivanhus myös kerran hetkisen epäillyt, jopa itse pyhäkössä, — kun hän seisoi ja suitsutti alttarin edessä. Onko senvuoksi ihmeteltävä, että papinpojasta saattoi tulla epäilijä, kun hän kuukausi kuukaudelta sai nääntyä maanalaisessa vankeudessa?

Mutta epäileminen on hirmuista, joko sitten seisomme alttarin edessä tahi olemme vankilassa.

Oi, jos silloin on pari ystävää, joihin voi luottaa, — ja jos silloin on vilpitöntä mieltä!

Johanneksella niin köyhä kun olikin, oli molempia.

Saattoi tosin se, että oli ystäviä, tuottaa tuskaakin, kun näin epäili. Rohkenisko hän sen niille sanoa? Eikö hän siten kylväisi heidän mieleensä samaa siementä? Eikö hän siten tulisi horjuttaneeksi sitä, mitä hän itse oli heissä rakentanut?

Mutta hän löysi kaksi, jotka hän oli ymmärtänyt neuvoa siirtymään luotansa Jeesuksen luokse.

Näille hän uskalsi sanoa epäilyksensä, ja ne hän lähetti Jeesuksen luo.

Ja se oli vilpittömästi tehty, — että hän lähetti sanansaattajia Jeesuksen luo. Epäilijät ovat aina niin herkkiä epäilemään uskoansa, mutta eivät he epäile omia epäilyksiänsä. He lukevat mielellään kaikenlaisia epäuskoisia kirjoja ja kuuntelevat kaikkia niitä ajatuksia, jotka vastustavat uskoa, eivätkä ensinkään tahdo kuunnella, mitä uskolla on sanomista. Mutta Johannes lähetti sanan Jeesukselle ja kysyi: »Oletko sinä se tuleva, vai onko meidän toista odottaminen?»

Se vastaus, jonka hän sai, sisältää kolmenkertaisen avun.

»Menkää ja kertokaa, mitä näette!» He olivat, kuten Luukas kertoo, juuri nähneet Jeesuksen herättävän kuolleista nuoren, kuolleen miehen Nainin portilla. Menkää ja kertokaa se hänelle, kertokaa että sokeat näkevät ja että kuolleetkin heräävät! Teidän tulee olla hänen silminään nyt, kun hän ei enää itse näe. Teidän tulee olla hänen valonaan nyt, kun hän istuu pimeydessä.

Niin, se on totta. Kristityt voivat tulla epäilijän luo ja tuoda hänelle valoa vahvalla uskollaan ja iloisella todistuksellaan.

Huomaa nyt, että kaiken sen, mitä heidän oli kerrottava, oli Johannes jo ennen kuullut. Hän tunsi ne asiat kaikki. Mutta kaikkea sitä tuli hänen nyt m u i s t a a. Jos hän olikin tullut mykäksi, kuten isänsäkin kerran oli ollut, olisi muistoilla nyt oleva suu ja ääni. Muistot ovatkin usein puhuneet epäilijälle, niin että usko on syntynyt, ovat ennen

muinoin ja jälkeenpäinkin. Näin kävi senkin miehen, joka 42 psalmin on kirjoittanut. On aivan selvästi nähtävissä, miten tämä psalmi on syntynyt syvästi ahdistetussa sielussa. Siinä näemme israelilaisen vankiraukan, joka matkalla maanpakolaisuuteen lepää viimeisen kerran vielä lyhyen hetken kotoisella maaperällä ja kyyneleet silmissä heittää jäähyväiset rakkaalle maalleen. Pienet vesiputoukset Jordanin lähteiden läheisyydessä Hermonin vuoren juurella kuohuvat ja vaahtoavat hänen jalkainsa edessä; mutta vielä enemmän kuohuu ja vaahtoaa hänen ahdistetussa sielussansa. »Mitäs murehdit, sieluni, ja olet niin levoton? Niinkuin peura himoitsee vesiojille, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala. Minun sieluni janoo Jumalaa, elävää Jumalaa!» Mutta silloin juuri pakenee tämä murheellinen ihminen muistojensa aarteiden luo ja viihdyttää levotonta sieluansa lepoon, eläen autuaat silmänräpäyksensä muistossa uudelleen: »Näitä muistellen vuodatan minä sydämeni itsestäni; sillä minä menin mielelläni joukon kanssa ja vaelsin heidän kanssansa Jumalan huoneeseen, ihastuksella ja kiitoksella juhlaa pitävän joukon kanssa!» Sitä varten me muistomme saimme.

Mutta erittäin tuli avuksi yksi ainoa sananen, tuo viimeinen sananen, joka oli ikäänkuin mieskohtainen tervehdys: »Autuas on se, joka ei loukkaannu *minuun*». Johannes: — minuun! Eikö meidän välimme ollut sellainen, että meillä oli luja luottamus toisiimme? Minäpä juuri, minä Jeesus, sinua tervehdin, etkö enää minua uskokaan? Se oli autuas päivä tuolla alhaalla Jordanin virran rannalla, kun sinä tunsit ja uskoit minun; voi-

vatko monet vankeuden pimeät päivät asiata muuttaa? Minä olen vielä sama.

Niin se on: usko on lopullisesti puhdasta mieskohtaisuutta; muuta tietä ei epäilijällä ole.

Ottiko hän sitten vastaan avun? Oi, emme sitä tiedä. Pyhä raamattu ei kerro mitään katumuksesta tahi voitosta; se vaikenee tässä kohden. Hänelle on toivoa olemassa, sillä Israelin hurskaille on Jumalalla tie varattuna, ja näistä hurskaista oli hän suurin. Muista epäilijöistä emme mitään tiedä. Heidän kohtalonsa on lukittu kammio sielussamme, jonne emme pyri sisälle ennen kuin kerran saamme, kuten Brorson'in virressä sanotaan, »puhua Jeesuksen kanssa».

III.

Hänen jälkimuistonsa on ihana.

Jeesus sanoi hänestä näin: »Johannes oli paistavainen ja palavainen kynttilä; mutta te tahdoitte ainoastaan vähän aikaa hänen valossansa iloita».

Opetuslapsi Johannes kirjoittaa nämä sanat, jotka tosiaan muodostavat ihanan, lyhyen hautakirjoituksen: »esiintyi mies, Jumalan lähettämä; hänen nimensä oli Johannes». Niin ajattelivat he sitten hänestä: hänet lähetti meille Jumala, kun olimme nuoria.

Mutta Jeesus sai kokea seuraavaa: Vaikutuksensa loppupuolella, kun Juutalaiset Jerusalemissa olivat tahtoneet hänet kivittää, vetäytyi hän yksinäiseen seutuun Jordanin toiselle puolelle — juuri sinne, missä Johannes aikanaan oli kastanut. Ja monet kansasta tulivat hänen luokseen ja sanoivat:

»Johannes ei tosin tehnyt mitään merkkiä; *mutta kaikki, mitä Johannes tästä sanoi, oli totta!*» Ja, sanotaan, monet siellä uskoivat häneen.

Jeesus niitti kylvöstänsä maallisen elämänsä aikana ainoastaan vähän. Ei syntynyt silloin suuria näkyväisiä tuloksia, harvoin tapahtui suurempia herätyksiä, ja ainoastaan pieni joukko häntä lopulta seurasi. Mutta täällä korjasi hän vihdoin niitä runsaimman sadon — köyhän ystävänsä kylvöstä.

Älä siis milloinkaan sano, että työ menee turhaan, tahi todistus tahi esirukous. Sinä itse ehkä et saa milloinkaan hedelmää nähdä; mutta se tulee varmaan aikanaan.

IV.

Niin hallitsi siis Johanneksen henkilökuva kokonaan historiallista näyttämöä siihen aikaan, jolloin Kristus esiintyi.

Mutta tämä ei ole mikään sattuma. Hän tiesi parhaiten itse, että Jumala oli asettanut hänet siihen, missä hän seisoi; ja hänen aikalaisensa pitivät vihoviimeisiin asti varmana, että Jumala oli hänet lähettänyt heitä tapaamaan. Mutta kysymyksenä on nyt se, oliko Johannes jumalallisessa suunnitelmassa vain yksityinen jäsen, jolla oli asiaa heille ainoastaan sen kerran; vai eikö hän pikemmin merkitse periaatetta, lakia, joka alituisesti uusiutuu Jumalan talousmenossa; ainoastaan silloinenko sukupolvi, Kristuksen aikalaiset, tarvitsi Johannesta, vai eikö sitä sovi sanoa meistä kaikista? Siinä tapauk-

sessa merkitsee Johanneksen henkilökuva sanalla sanoen ihmiselämässä tapahtuvaa valmistustyötä.

Jumala valmistaa edeltäpäin kaikkea, mitä hän tekee.

Israeliin ja sen historiaan nähden on päänäkökohtana: valmistus, kasvatus. Siihen seikkaan on aina pantava huomiota, kun tutkistelemme vanhanliiton kirjoituksia. Kovin harvat kristityt ovat perehtyneet vanhaantestamenttiinsa, ja lutherilainen kirkko on siihen suuressa määrin syypää; se ei milloinkaan ymmärtänyt kiinnittää lastensa mieltä siihen kirjaan, joka kuitenkin oli Jeesuksen raamattuna. Liian monet Tanskan kristityt tyytyvät ilmaisemaan rakkautensa Moosesta ja profeettoja kohtaan siten, että hyljeksivät ja ahdistelevat raamatunkritiikin harjoittajia, mutta eivät itse tunne eivätkä lue profeettain kirjoja likimainkaan niin tarkkaan kuin vastapuolue. Entisaikain kristityt menettelivät toisin. Marttyyrikirkon kristinuskonpuolustajat eivät väsyneet vetoamasta messiaallisiin ennustuksiin ja niiden ihmeelliseen täyttymiseen kristinopin totuuden varmimmaksi todisteeksi. Ja siinäpä onkin ihme, jolla on pysyväinen arvo.

Mutta ei vain Israelissa, vaan kautta koko ihmiskunnankin käy valmistustyö, kasvatus. Sekä muinoisessa että nykyaikaisessa pakanuudessa on se havaittavissa. Saattaa näyttää siltä, kuin olisivat kansat joutuneet unhotuksiin ja jätetty omin neuvoin hurjia teitään taivaltamaan. Niiden nimet ovat mainitut ensimäisen Mooseksen kirjan 10 luvussa; mutta 11 luvussa ne kaikki aivankuin työnnetään huoneeseen, jonka raskas ovi suljetaan;

ja kun he joutuvat aina paksumpaan pimeyteen, alkaa Jumala asian aivankuin alusta 12 luvun mukaan siten, että hän erottaa hoitoonsa yksityisen miehen, Abrahamin. Mutta se tietää ainoasti sitä, että Jumala tekee ja toteuttaa suunnitelmansa järjestyksessä. Hän pitää silmällä heitä kaikkia; mutta kuten kaikki hyvät kasvattajat, on hän kiirettä pitämättä. Ja pian mainitaankin kansoja: sinun siemenessäsi, sanoo hän Abrahamille, tulevat kaikki maan sukukunnat siunatuiksi.

Melkisedekin ihmeellinen häämöitys; Bileamin sekavapiirteinen, arvoituksentapainen haamu; idän viisaat, jotka kaukaa tulevat kuninkaanlasta kumartaen rukoilemaan — eivätkö nämä kaikki todista, että Jumalalla on pakanakunnassakin johto käsissään? Samoin katseli Paavali asiaa. Omassatunnossa tekee Jumala valmistustyötään pakanakansain piirissä, Johanneksen äänenä, joka ei milloinkaan kokonaan vaikene. Se puhuu vielä tänäkin päivänä. Kaikki siveyslaki, kaikki siveysoppi toimii Johanneksena, joka valmistaa tietä uskonnolle. Uskonto rakentuu suorastaan siveydelle. Ilman uskontoa raukee siveys voimattomuuteen, kuten Johannes vankeudessa; siltä puuttuu perustuksensa ja voimansa. Se on kuin kissa, joka leikkii häntänsä kanssa. Ja ilman siveyttä jää uskonto juurettomaksi. Sanon: uskonto, ja tarkoitan ainoasti kristinuskoa, sillä se on vakituinen uskonto; ja minä käyn sitä todistamaan yhtä vähän kuin aurinko on todistava valaisevansa paremmin kuin kuu ja kaikki tähdet; sillä se on itsestään päivänselvää.

Samaa Johanneksen toimintaa, joka hallitsee Israelin ja pakanakunnan historiassa, on myös näh-

tävissä yksityisen ihmisen elämässä. Aina huomaamme Jumalan valmistavaa, kasvattavaa työtä, ja selvimmin niissä suurissa henkilöissä, joita Jumala tahtoo käyttää joihinkin erityisiin tehtäviin.

Se mies, jonka Jumala on valinnut uudistajaksi ja kansan johtajaksi, saa kasvatuksensa itse Egyptin kuninkaan hovissa, sen ajan etevimmän sivistyskansan keskuudessa. Ja kun hän siten jo nuoruudesta pitäen on varustettu, päässyt tiedoissa niin korkealle kuin hänen aikanaan voi päästä, puuttuu enää ainoasti mielen kasvatus ja valmistus. Niinpä vie Jumala hänet erämaahan ja tekee näinä pitkinä vuosina tuittupäisen nuorukaisen sävyisimmäksi kaikkien miesten joukossa. Ja niin on hetki tullut, jolloin Mooses voi jättää laumansa mennäkseen Israelia paimentamaan. Ja se mies, joka on viepä evankeliumin pakanamaailmaan ja valava määrättyihin lauseisiin kirkon ajatukset kaikiksi ajoiksi, syntyy hyvästä israelilaisesta suvusta, Kreikankieltä puhuvassa kaupungissa, mutta nauttii myös kansalaisoikeutta maailmanvaltakunnassa; hän saa nuoruudessaan istua Gamalielin, tuon rabbiineista parhaan, jalkain juuressa ja nähdä ensimäisen kristityn veritodistajan kuolevan. Sillä tavoin valmistetaan Saulusta muuttumaan Paavaliksi.

Ja samoin kuin näemme asian olevan suuriin henkilöihin nähden, samoin huomaamme myös olevan pieniin nähden. Kovin hyödyllistä ja rakentavaa onkin ihmisen tarkastella ja ottaa huomioon sitä valmistavaa työtä, jota Jumala hänen elämässään toimittaa. Paljon siitä, mitä meille ja muille tapahtuu, voidaan ylimalkaan kestää ainoasti siten,

että sitä katsellaan Jumalallisen kasvatuksen, armon valmistavan työn kannalta.

On olemassa muutamia valoisia suuntaviivoja, joita saatamme seurata aina Jumalan ijankaikkiseen armopäätökseen asti. Ajatus edeltämääräyksestä ja ijankaikkisesta valitsemuksesta ei tosin meidän aikoinamme ole voimallisena esillä, mutta etevimmät uskonnolliset henget. – Jeremias, Paavali, Augustinus, Lutherus, Kalvin — palasivat kokonaan ijäiseen armonsyvyyteen ja laskivat sinne ankkurinsa eivätkä musertaneet päätään tähän kallioon, vaan lepäsivät oikein turvallisesti vasta sitten, kun olivat niin pitkälle taaksepäin ehtineet.

Nykyaikanakin saamme usein tavata kasvattavan käden ja valmistavan ajatuksen — aina lapsuuden vuosista alkaen kautta nuoruuden aikojen ja kauvas ihmiselämän myöhäisimpiin vaiheisiin. Ensimäisen ja suurimman Johanneksentyön tekee koti. Sitten tulee lisäksi monia muita vaikutuksia ja sallimuksia. Salama, joka tappoi nuoren Lutheruksen ystävän; sanoma suuren Kaarlekeisarin kuolemasta, joka tuli nuoren Ansgariuksen korviin; Vapahtajan kuva ja sen alla oleva kysyvä kirjoitus: mitä olet sinä tehnyt minulle?, joka aivankuin polttamalla piirtyi nuoren Zinzendorff'in mieleen — kaikessa tässä esiintyy Johannes. Ne hetket, joina saimme rippikouluopetusta; jalo ja hereillä oleva toveri, joka antoi meille kehoitteita; se innostava kirja, joka tuli käsiimme oikealla ajalla; sairaus, joka näytti olevan kuolemaksi ja vältetty hengenvaara; ohimennen tehty kysymys, joka mieleen palaamistaan palasi; unettomat yöt vanhuuden vuosina; — Johannes, Johannes!

Hän on kaikkialla. Oikeastaan pitäisi meidän kuulla hänen äänensä luonnossa; siellä hänet jo muinoin Israeli näki. Sen huomaat yötaivaan hymnissä (8 psalmissa) tahi virressä, joka on viritetty taivaalle semmoisena kuin se päivällä on (19 ps.), tahi suurensuuntaisessa luonnonlaulussa (104 ps.) tahi niissä lyhyissä hallelujapsalmeissa, joissa metsät laulavat ja virrat pauhaavat ilosta (96 ja 98 ps.), tahi ukkosilman psalmissa (29 ps.), jossa näemme rajuilman kulkevan seudun yli pohjoisesta etelään ja pirstovan vanhat sedripuut; — muistan vielä vaikutuksen, minkä tämä psalmi teki meihin, kun kerran me, parvi nuoria, istuimme avonaisessa ladonovessa ja luimme sitä samalla kun komea kesäinen ukkosilma kulki ohitse, kasteli ruohon ja teki ilman vilpeäksi. Pakanakin kykenee lukemaan Jumalan sormen kirjoitusta tähtitaivaalla ja kuulemaan hänen puhettaan huokailevassa metsässä. (Room. 1, 19; Ap. T. 14, 17.) Mutta mitä he voivat vain arvailla, se pitäisi meidän, jotka kotona olemme lukeneet läksyn siitä joka päivä, löytää luonnossa omin neuvoin. Mutta tiedän, että uudenaikainen luonnontiede on tehnyt meille vaikeaksi löytää Jumalaa luonnossa, — ja ehkäpä tätä vaikeutta on osaltaan aiheuttanut myöskin se vastustus, joka kristillisyyden puolelta on luonnontiedettä kohdannut. Luonnontiede on tahtonut nähdä vain maailmassa muuttumattomia lakeja ja taistelevia voimia, armottoman, suuren konehiston, joka jauhaa murskaksi kaiken, mikä on heikkoa; toiselta puolen taas pelättiin tuskallisesti uutuuksia ja ani harvoin yritettiin täydellä todella katsoa, eikö tieteen väitteissä siinä kohden piillyt joku totuus, jonka valossa ehkä

luonnossa ilmenevä Jumalan viisaus ja voima olisi nähtävänä meille entistä ihanampana ja suurempana.*) Nyt eivät monetkaan voi nähdä metsää puiden tähden; ei nähdä luojaa paljasten luonnon lakien tähden.

Ehkäpä myös on tarpeen hieno korva, jos mieli kuulla mykässä luonnossa Johanneksen äänen. Mutta ihmismaailmassa me kaiketi sen kuulimme puhuvan? - Historiassa ja sukupolvien vaiheissa kuulimme kai Kaikkivaltiaan askelten kaiun? Tuskinpa kyllä. Israelin profeetoilla — niin, niillä se oli tarkka kotkansilmä näkemään Jumalan kulkua kautta aikakausien, ne katselivat todella asiaa historiallisesti, ja jo siitä syystä ovat sellaiset kirjat kuin Hesekielin, Aamoksen ja Habakukin opettavaisia. Heidän oli silmänsä auki ja he ottivat vaarin siitä, mitä ulkona suuressa maailmassa tapahtui ja he tiesivät että Jumala oli myös kansojenkin Jumala; sentähden uskalsivat he uskoa, että se Israeli, jonka maa ei ollut Jyllantia suurempi ja joka seitsemän vuosikymmentä oli maanpakolaisena ollut, oli palaava kotiin, kun maailman vallat kukistuivat. Ja se saatiin nähdä. Ja Paavali myös näki maailmanhistoriassa Jumalan sormen ja osoitti sitä pitäessään mestarillisen puheensa Ateenan Turulla. Mutta me! Kun historia oli vielä kirkon ystävien käsissä, annettiin meille kertomuksia ainoastaan ku-

---

*) Kauniin, mutta raskaasti vaikuttavan yrityksen on Edv. Geismark tehnyt kirjoituksessaan »Kristillisyys ja kehitys». Luotaan pelottava, ymmärtämystä puuttuvassa hillittömyydessään, on F. Bettex erittäin myöhemmissä, liiankin monilukuisissa kirjoissaan, jotka ovat paljoa alempiarvoisia, kuin hänen ensimäinen esityksensä (»Luonnontutkimus ja Kristillisyys»).

ninkaista ja sodista; vuosilukuja ja nimiä kyllä, mutta ei mitään sellaista, mikä olisi kääntänyt ajatukset siihen käteen, joka maailman menoa hallitsi.*) Ja nyt on menneitten aikain historia ennakkoluuloisten kristinuskon vihollisten käsissä ja sisältää ainoasti yhden rivin Jeesuksen syntymästä Augustus keisarin aikana; ja nykyajan historiaa kirjoittavat osaksi sanomalehtimiehet, joilla ei ole uskontoa eikä siveyttä. Kaiken pitää olla vain kehitystä, jopa ihmiskunnan elämän kulunkin; valtavat ihmisjoukot, joissa kiehuu ja kuohuu, tallaavat Kaikkivaltiaan jäljet; — missä on hän, kun me näemme nälkää, valumme verta, taistelemme ja kuolemme?

Mutta onpa itsekullakin ihmisellä oma, vähäinen historiansa. Jokapäiväisen elämän menossa kohtaa Jumala ihmisiä. Erittäin kun pyörä joskus pysähtyy ja ihmiselämän suuret tapaukset kohtaavat, – silloin kehoittaa Johannes heitä silmänräpäykseksi ajattelemaan kohtiansa ja joko kiittämään Jumalaa, tahi nopeasti häntä rukoilemaan. Eikö totta: kun »kuolon enkeli lensi huoneittesi kautta mustilla, äänettömillä siivillään», kun sinä seisoit ja näit hikihelmet kirpoavan kelmeältä otsalta, kun te suuret, täysikasvuiset lapset sähkösanomalla kutsuttuina tapasitte toisenne vanhassa lapsuudenkodissa, kun te tuskaisina kuuntelitte kuumeisen kuolonkorinaa ja sitten hiivitte huoneeseen nähdäksenne nuot kummallisen vieraat, vahankeltaiset kasvot, joilla oli neitseellinen hymy ja

*) Sen huomasi jo Grundtvig, jolla eli kokolailla profeetallista silmää (Maailmankrönika 1812).

jotka olivat niin sanomattoman vähäisiksi käyneet, ja kun sitten tuli silmänräpäys, jolloin arkku vietiin ovelle: sillä silloinhan onkin vasta todenperään selvää, että kaikki on mennyttä, kun ei ihminen saa enää edes olla omassa huoneessaan; – eikö totta, kun kaikki nämät pikkutapaukset, jotka kuolema mukanaan tuopi, kohtasivat sinua elämässäsi, silloin lensivät ajatuksesi äärettömyyteen ja etsivät kysyen Jumalaa ja toivoa, ja silloin et ainoastaan luvannut olla hyvä jälellejääneitä rakkaitasi kohtaan ja uskollinen vainajan muistolle, vaan silloin työntyi myös sieluusi ajatus: olen etsivä Jumalaa vakavammin tästälähin. Kenties niin oli; kenties ei. Sillä minunkin, vaikka sanonkin itseäni kristityksi, käy niin, että kun seison kuoleman aikaansaamilla raunioilla, minun on tarkoin pidettävä varani, ettei uskostani saisi tihkua jotakin näkymättömän reiän kautta pois ja hävitä tuohon rukouksia kuulemattomaan, muuttumattomaan: »kaikki ohitse». »Vainajan ruumis on käsittämätön esine», sanoo Johannes Fibiger[5], »jos sitä katselee tarkoin, näyttää kasvot liikkuvan, ja katselija vapisee sitä enemmän, kunnes hän taas näkee kaiken olleen hairausta Sellaisesta saattaa sekä menettää ymmärryksensä että joutua pois uskosta.» Sitä puhetta ymmärrän. Oli suurta, että Abraham voi uskoa, vastoin toivoa toivoen, kun hän ajatteli Saaran kuollutta kohtua; suurta on myös, kun voimme pitää uskomme, nähdessämme kuoleman tekevän tuhotyötään hetkestä hetkeen. Ihmisenpoika puhkesi kyyneleihin, kun hän sen näki. Jumalan kiitos, minusta näyttää kuitenkin, että jonkun ajan kuluttua, kun vainajaimme haudoilla alkaa ruoho vihottaa ja ruusut pian kuk-

kivat, eivät ainoastaan muistot käy minulle lempeästi puhumaan, vaan masentunut toivokin herää uudestaan henkiin ja hymyilee kyynelten läpi. Vapaa-ajattelijat, ja Niels Lyhne[6] niiden etunenässä, kertovat kertomistaan että heidän rakkaittensa kuolema vasta oikein pani heille taivaan takalukkoon ja katkaisi heidän välinsä Herramme kanssa.

Niin, mutta he unohtavat lisätä, että mitä kuolema ei pystynyt tekemään, sen voi elämä usein tehdä. Elämä, ihmeellinen elämä, aina yhtä riemullinen, missä se sitten orastikin ja pyysi meiltä hyvähtahtoisuutta. Olemme nähneet useammankin kerran vapaa-ajattelijoita, vähäpätöisiä, tyytymättömiä kandidaatteja nenälasi silmän eteen puserrettuna ja suippoparta somasti leikattuna, tulipunaisia taidemaalareita, työmiehiä, ihmisiä, jotka mitä sydämellisimmin halveksivat pappeja, mutta jotka siitä huolimatta toivat äskensyntyneen lapsensa kastettavaksi. He tahtoivat kun tahtoivatkin, että »se» saisi kasteen. Mitä tämä sitten on? Niin, siinähän oli elämä, Jumalan ihana, ihmisille antama lahja, joka nyt oli annettu heillekin; ja sellainen pikkuolento, joka siinä makaa ruusunpunaisena ja nukkeroisena ääntelee valkeain uutimiensa takaa, sehän on pieni pyhimys, joka yht'äkkiä on heille uskottu, ja heidän sydämensä tulee niin liikutetuiksi ja kiitollisiksi siitä.

Siten puhui siis Johanneksen ääni meille milloin kuoleman ankaran enkelin kautta, milloin lapsen hymyssä; mutta luonnollista on, että se usein kuului ainoasti hätähätää, vaikutti tunnelman, eikä muuta. Tottuuhan sitä kaipaukseenkin ja mene-

tykseen; ja lasten narinaan saattaa myös pian kyllääntyä.

Mutta pysyvän vaikutuksen sellaisesta Jumalasta, joka on elävä todellisuus, saavat ihmiset useimmiten siten, että tapaavat tiellänsä eläviä kristityitä, ihmisiä, joissa Jumala silminnähtävästi elää. Sellaista ei hevin unhoita ja se tuottaa enimmiten hedelmänsä, vaikkakin usein myöhään.

Kuulin kerran puhuttavan vanhasta ylhäisestä herrasta, joka oli aivan kielteisellä kannalla kaikkeen uskontoon nähden. Hänen kotiinsa oli aikanaan joutunut vanhanpuolinen sukulaisnainen, joka oli uskovainen kristitty eikä sitä salannutkaan. Monta vuotta sen jälkeen, — hän oli aikoja sitten kuollut ja haudattu, — makasi vanha herra kuolinvuoteellaan. Hänen ajatuksensa kääntyivät tuskallisesti tulevaista elämää ja Jumalan edessä tehtävää tiliä kohden. Ja silloin kuultiin hänen monta kertaa sanovan: »Kunpa olisi asiat niinkuin hänen olivat»; juuri tuo yksinkertainen, köyhä sukulainen virkosi eloon hänen muistissaan ja todisti hänelle hiljaisella esimerkillään.

Eräs pappi kertoi minulle myös seuraavaa: »Muuan mies, sivistynyttä kansanluokkaa, sairasti ja hänen vaimonsa, joka tapasi käydä kirkossa, pyysi pappia tulemaan häntä oppimaan. Useista keskusteluista kävi kuitenkin ilmi, että hän oli aivan vastaanottamaton ja uskomaton. Mutta sitten eräänä iltana joulun edellä, kun ohut lumikerros peitti katuja, tuli papin mieleen käydä vielä kerran sairaan luona. Keskustelussa tulee pappi tehneeksi kysymyksen: »Sanokaapas minulle: ettekö milloinkaan

elämässänne muista tavanneenne kristillisyyttä sellaisessa muodossa, että huomasitte sen takana todellisuuden olevan?» »En», mies vastasi, mutta lisäsi vähän ajan perästä: »Aivan oikein, nyt muistan, että ani varhaisessa nuoruudessani, kun opiskelin Sorø'n akademiassa ja olin tosin jo ylimmällä luokalla, oli meillä uskonnon opettaja, joka todella oli persoonallisuus ja jonka sydämeen oli koskenut se, mitä hän puhui; ja hän saikin meidät kaikki mukaansa.» Kun myöhemmin sain tietää, että se oli Rudolf Frimodt, Johanneksenkirkon ensimäinen, kuuluisa pappi, ymmärsin sen kylläkin. Mutta nyt olikin pappi löytänyt sairaassa kosketuskohdan. Se, mitä silloin oli alkanut, virkosi nyt todella henkiin. Kun pappi viimeisen kerran tuli ja soitti ovikelloa, tervehti vaimo häntä ovella ja sanoi: »Rientäkää huoneeseen mieheni luokse, hän halajaa hartaasti saada puhua kanssanne; hänessä on ihan muutos tapahtunut.» Hän oli nähnyt jonkinlaisen näyn, jossa Jumala oli hänelle puhunut, ja hän kuoli Vapahtajaansa uskoen.

Johannes oli tullut tämän sairaan luokse ihmismuodossa, ja oli valmistanut tietä esimerkillään ja puheellaan.

V.

On aikoja, jolloin sellainen yksityinen, suuri Johanneksen haamu esiintyy ja puhuu kokonaiselle miespolvelle ja tulee olemaan suurimerkityksellinen monelle. Sellainen oli Mynster[9] sivistyneille vuosisata sitten; sillä vaikka hän pitikin jotenkin pehmeitä vaatteita, ei hän kuitenkaan ollut

sinne tänne häilyvä ruoko. Sellainen totuuden todistaja oli Søren Kierkegaard[10] – siksi sinua nyt, Søren, sanotaan, vaikka oletkin suutuksissasi; me muut sen tiedämme paremmin. Ja niin oli Grundtvig myös: ne, jotka eivät sitä voi hänestä nähdä, katsokoot häntä vain ystävä Gunnii Busck'in[11] suosiollisilla, rakastavilla silmillä, ja he oppivat hänen kanssaan sanomaan: »Jumala siunatkoon Grundtvig'iä! Jumala siunatkoon häntä! Pyhä henki suojelkoon häntä!» Silloin oltiin rikkaita.

Voi, jospa joku Johannes esiintyisi meidänkin keskuudessamme ja antaisi äänensä kaikua! Jospa kuuluisi profeetallinen ääni yliopistossamme, ääni, joka johtaisi kuuntelevaa nuorisoa lähteille ja lähteitten lähteelle, ääni, joka olisi sellainen kuin Schelling lienee ollut ensi ajoillaan, tahi Henrik Steffens[12], kun hän piti ensimäisen luentonsa, tahi nuori professori Martensen[13] — sanotaan, että Martensenin luennoidessa ylioppilaat laskivat kynän kädestään, kuuntelivat hengenhiiskeettä ja ihastuksissaan; sillä hengen kyyhky lenteli matalalta luentosalissa nuorten päiden yli.

Ja jospa meillä olisi useampia kuin yksi Johannes saarnatuoleissamme! Sillä meillä on useoita hyviä ja vankkoja sananjulistajia, varsinkin pääkaupungissa; ja häpeäksi on ylioppilaillemme, jos eivät milloinkaan käy kuulemaan Henry Ussing'ia[14]; mutta meillä tosin ei ole Vilhelm Birkedal'ia[15], joka vielä synnyttää hehkua vanhain silmissä, kun he hänen puheitaan muistavat; ei ole meillä Rudolf Frimodt'ia[8], jonka kauniita ja ihania jälkiä olen vielä siellä täällä kodeissa havainnut.

Niin — ja joku Johannes runoilijoidemme joukossa! Sellainen, joka olisi herättävä aamuruskon ja löytävä kultatorvet[16] uudestaan, sellainen, joka kutsuisi tanskalaisia ja havauttaisi nuorison ja puhdistaisi meidän Augiaan tallimme — huh, sitä tarvittaisiin! — nuori Björnson, joka ei viskaisi pyhien salaisuuksien avaimia luotaan vanhoilla päivillään; mehevä, niinkuin hänkin, jalo, niinkuin Carlyle, ja jolla olisi Johannes V Jensen'in[17] hieno hajuaisti. Niitä tulee, kun henki tahtoo, näitä suuria kylvömiehiä, jotka siroittelevat kultasiemeniänsä tuhansiin sydämiin, niitä kasvaa jossakin salaisessa paikassa, me emme voi keinotekoisesti saada emmekä loihtia niitä ilmoille tulemaan – mutta seurakunta ei ole vielä koettanut, mitä se voi saada aikaan rukoilemalla niitä Jumalalta.

Ja siihen asti on meidän tyydyttävä kunkin omaan hiljaiseen Johannekseemme sellaisena kuin hän meitä kohtaa elämämme teillä. Kiitän Jakob Paullia[18], hän kun jo ensimäisellä rippikoulutunnilla puhui taivasten valtakunnasta tavalla semmoisella, että ymmärsin sen olevan todellisuutta, ja siunaan J. C. Heuch'ia[19] ja hänen saarnakokoelmaansa, josta todenperään opin, että meillä on elävä Vapahtaja. Ja sinun tulee myös kiittää niitä, joille tiedät olevasi kiitollisuuden velassa, sinun tulee kiittää Johannestasi.

Ja minä sanon: älä pidä valmistustyötä halpana! Äläkä sittekään kun se on tarkoituksensa saavuttanut. Älä siis sano siitä Jumalan palvelijasta, josta tuli ase sinun herätykseksesi: »Hän ei kyllä tosin ole oikea uskovainen!» Älä myös-

kään sano siitä työstä, jota sinun on kutsumuksestasi kiittäminen: »He kyllä eivät tosin ota asiaa kyllin vakavalta kannalta!» Mutta kiitä sinä Johannestasi ja rukoile hänen puolestansa!

Mutta älä myöskään ainiaaksi valmistuksen kannalle jää! Johannes on suurin vaimoista syntyneistä, mutta se, joka on vähin taivaanvaltakunnassa, on häntä suurempi! Hän kastaa ainoasti vedellä, mutta se, joka hänen jälkeensä tulee, kastaa Pyhän Hengen tulella. Valmistustyö on kristillisyyden inhimillistä, edeltävää puolta –, mutta ratkaiseva merkitys kristillisyydessä on sillä uudella, ihmeellisellä elämällä, jota Jumalassa eletään ja joka tuli maailmaan ensimäisenä jouluyönä ja joka ensimäisenä helluntaipäivänä tuli lahjaksi kaikille, niillekin, jotka kaukana olivat. Johannes on ainoasti adventtihaamu, joka seisoo ja lankee vain herransa edessä ja lopulta tekee omasta sielustaan tiliä ainoastaan Jumalalle. Hän teki mitä hän voi, neuvoakseen sinua Kristuksen luo; sinä yksin tiedät, löysitkö hänet ja menitkö hänen luoksensa.

Kahdentoistavuotias Jeesus ja nuorisossa tapahtuva hengellinen murros.

I.

> Jotta tahtos saisi pontta,
> Vapaasti se taivuta;
> Nasaretin nuorukaiselt'
> Opi kuuliaisuutta.
>
> Jakob Paulli.

En käy alkamaan esitystäni joulukertomuksilla. Syynä siihen ei ole se, etten niitä tuntisi, vaan se, ettei Jeesus milloinkaan puhunut syntymästänsä. Kuluikin vuosisatoja ennenkuin kirkko alkoi joulujuhlaa pitää. Siihen asti oli kuolleistanousemisen tapahtuma varjonnut, tahi oikeammin säteihinsä peittänyt joulun salaisuuden. Kuitenkin tunnen olevani vakuutettu siitä, että, vaikkei kukaan meistä tuntisikaan jouluevankeliumia, mutta vilpittömästi itseänsä koetellen oppisi tuntemaan Jeesusta Kristusta ja hänen ajatuksiaan, tulisimme kutakuinkin samoihin tuloksiin kuin Luukaskin hänen maailmaantulemisestaan, tahi jotenkin samanlaisiin tuloksiin. Olen itse aikoinani koetellut parantaa Luukasta ja voin vakuuttaa, että se on kovin vaikeaa. Tosin en nyt usko, että kristillisen uskontunnus-

tuksen jäsenet ovat sellaisessa yhteydessä kuin kattolampun vitjat, että, jos yksityinen jäsen poistetaan, koko kruunu putoaa maahan, menee pirstaleiksi ja valkeat sammuvat. Riistä tähdeltä hyvinkin monia sen säteistä, se tuikkii kuitenkin; eikä meiltä kuulustella tuomiopäivänä dogmatiikkaa, sen kyllä tiedän. Ja kuitenkin on minun velvollisuuteni totuutta kohtaan kertoa, että viime vuosina oleu ollut tekemisissä ainakin kolmen kelpo ylioppilaan kanssa, joiden uskonnollista elämää oli häirinnyt se, että epäilivät lapsuudenevankeliumia ja yliluonnollista sikiämistä. Kun juuri katkaistaan, kuihtuu latvus. Mutta latvus saattaa kukoistaa ilman ettei juurta käydä t u t k i m a a n ja menestyykin siten paraiten. Ja, kuten sanottu, Kristus ei milloinkaan viittaa maalliseen alkuperäänsä, ja me mielimmekin tässä katsella vain latvusta — sitä elämää, joka on ilmeisenä nähtävissä ja jossa mekin paraiten voimme katsella niinkuin kuvastimessa omaa elämäämme.

Juuri Luukas, historioitsija neljän evankelistan joukossa, on säilyttänyt meille lapsuudenevankeliumin, sekä itse joulukertomuksen että kertomuksen tuosta verrattomasta kohtauksesta, joka tapahtui Jerusalemin temppelissä, kun Jeesus oli kahdentoista vuotias. On syytä uskoa, että tämä huolellinen historiankirjoittaja (hänhän on katsonut hyväksi »k i r j o i t t a a a l u s t a p i t ä e n j ä r j e s t y k s e s s ä t a r k k a a n k a i k k i t u t k i t t u a n s a») on saanut tietonsa lapsen äidiltä tahi ainakin häntä lähellä olevasta piiristä. Muutamat lyhyet, puolittain sulkujen väliset lauseet ehkä viittaavat siihen suuntaan; ja sulkumerkkilauseisiin on tarkoin huomiota pantava. Ajattelen moniaita, näköään hyvinkin vähäarvoisia,

pieniä muistutuksia nuoren äidin ajatuksista ja mietteistä (»Maria tutkisteli», »hän säilytti kaiken tämän sydämessään», Luukk. 2, 19. 33. 51), joista on nähtävissä, että tapaukset on kerrottu sellaisina kuin ne ovat kuvastuneet hänen tietoonsa ja muistoonsa.

Lukijat tietysti muistavat kertomuksen, ja siltä varalta, että yksityiskohdat olisivat unhottuneet, pyydän heidän uudestaan lukemaan sen (Luuk. 2, 40—52), ennenkuin ryhtyvät tätä vähäistä kirjoitusta lukemaan, saadakseen siitä oikean käsityksen.

Mitä silloin tapahtui poikasen sielunelämän alalla, siitä on kai eri mielipiteitä, ja erilaiset käsitykset johtuvat aivan tarkoin siitä kannasta, jolta yleensä »Jumal'ihmistä» katsellaan. On jumaluusoppineita, jotka ajattelevat, että Jeesuslapsi tuossa jouluyönä seimen pahnoilla maatessaan oli sisimmässään tietoinen siitä, että hän oli yksi kolminaisuuden persoonista.

Toisista on tämä mahdotonta ajatella. Me ajattelemme, että kun Logos (»Sana») tuli lihaksi, sammui hänen jumalantietoisuutensa sen tähden, että hän tuli ihmiseksi, ja että lapsi, joka tuossa makasi ja sai nuoren äidin unhoittamaan kaiken hätänsä ja murheensa, oli todellinen pieni ihmislapsi. Olkoonpa niinkin (kuten Heprealaiskirjeen kirjoittaja ajattelee Mooseksesta), että hän oli mitä kaunein lapsi, jonka silmät loistivat kuin tähdet ja joka oli aivan vapaa siitä raskaasta suvunperinnöstä, mikä meillä muilla oli jo syntyissämme, sen tähden että Jumalan hyvä henki oli suojannut hänen pyhää elämäänsä sen ensimäisestä sydämentykähdyksestä alkaen. Tuo pieni köyhä kuninkaanlapsi ma-

kasi sijallaan eikä tietänyt enempää kuin mekään. Enintäin saatamme ehkä ajatella, että kun hän katseli ympärilleen huoneessa, hän näki valkopukuisia enkeleitä, jotka olivat piirissä seimen ympärillä ja kokoontuivat ovelle, mutta joita ei kukaan täysikasvaneista enää voinut nähdä. Ja niin häämöitti tämä jumalantietoisuus ensin hajallisina muistoina ja puoleksi tajuttuna sittemmin selvempänä aina sen mukaan kuin lapsi kasvoi: oliko hän sellaista uneksinut taikka oliko äiti sitä hänelle kertonut tahi oliko hän joskus ennen —? Ja illalla kun poikanen antoi katseensa kiiriä yli Galilean vuorten, tajusi hän kaiketi vielä selvemmin, kuin ne muut, että hän oli kotoisin siitä maasta, jonka aurinko ei milloinkaan laske.

Ja tämä salaperäinen ihmetietoinen elämä on sitten tunkeutunut esiin ja noussut itsenäiseen selvyyteen Jerusalemissa temppelissäkäynnin aikana, — ei täysin kehittyneenä, vaan siihen tapaan kuin raikas lähteensilmä, josta vähitellen kasvaa yhä väkevämpi virta, kunnes se nuorukaisen kolmannellakymmenellä ikävuodella paisui täydeksi tietoisuudeksi sekä hänen kotoperästään että hänen kutsumuksestaan.

Jos tämä käsityksemme on oikea, on itsestään selvää, että koko tässä ilmiössä on seikkoja, jotka ovat aivan ominaisia Vapahtajan persoonalle ja luovat siihen tärkeätä valoa, mutta joille ei käy rakentaminen yleispäteviä, inhimillisiä sielunelämän lakeja. Mutta niin totta kuin Jeesus täydellä todella tuli ihmiseksi ja niin totta kuin mekin olemme Jumalan sukua (Ap. t. 17, 29), niin on kuitenkin poikasessa Jeesuksessa ja siinä murroksessa, joka tapah-

tui hänen hengellisessä elämässään, havaittavissa monia opettavaisia kohtia, jotka ovat verrattavia siihen, mitä jokaisessa hänen ikäisessään, tahi ehkä täällä pohjolassa muutamaa vuotta vanhemmassa nuorukaisessa, yleensä pitäisi tapahtua.

Koetamme siis saada selville ensiksi Jeesuksessa tapahtuneen varhaisen murroksen peruskohdat, sitten muutamia piirteitä, jotka usein tällaisen murroksen mukana kulkevat; ja vihdoin ne seikat, jotka tavallisesti käyvät murroksen edellä ja kulkevat sen jäljessä.

II.

Ja mitä sai kahdentoista vuotias poika tuona merkillisenä päivänä Jerusalemin temppelissä kokea? Mitkä ajatukset elähyttivät häntä, kun uusi tietoisuus murtautui esiin hänen sielussaan?

Onneksi emme ole tässä kohden paljaan arvailun varassa. Hän on itse ilmaissut nämä ajatuksensa. Hän teki sen tosin yhdellä ainoalla vastauksella, jonka hän antoi äidilleen; mutta jos tarkoin kuuntelemme — emme ainoasti sen sisällystä, vaan myös äänenpainoa, jolla se sanotaan, — riittää se meille, jotta siitä voimme luoda itsellemme käsityksen hänen sielunsa tilasta. Tämä vastaus onkin avain, jolla pääsemme koko tapausta käsittämään joutumatta silti syytettäväksi siitä, että puristaisimme sanoista sitä, mitä niissä ei ole, tahi panisimme tekstiin omiamme sen sijaan kuin meidän olisi sitä selitettävä.

Hän lausui vastaukseksi murheellisille vanhem-

millensa nämä sanat: »Ettekö tietäneet, että minun tulee olla Isäni huoneessa?»

Tämä sana luopi valoa koko tapaukseen. Tässä paljon merkitsevässä vastauksessa on minusta ilmilausuttuna ainakin kolme kohtaa, jotka olennaisesti sisältyvät puheenalaiseen murrokseen.

»Ettekö tietäneet —.» Se tietää: hänelle on asia aivan luonnollinen. Onpa se erinomaista, ettekö sitä tietäneet, eihän siinä mitään kummallista ole, — se on silminnähtävästi tämän vastauksen ajatus. Ei ole siinä minkäänlaista hermostunutta kiihtymystä, ei muilta lainattua, ei puserrettua, ei hengellistä väkivaltaisuutta, ei mitään epäraitista vanhusmaisuutta. Se, mitä hän sanoo, on niin äärettömän selvää, niin vilpitöntä ja lapsellista, niin todellisen poikamaista, niin yksinkertaisen tervettä. Vanhemmat ovat kyllä vähäisen kummastuksissaan; häntä ei ole asia ensinkään kummastuttanut.

Toisen tärkeän kohdan muodostaa tämä sana: »Isäni». Tavallaan on tämä tällainen puhetapa aivan uutta. Tosin ei siinä mielessä, ettei Jumalaa olisi ennenkin tiedetty siinä mielessä isäksi mainita. Israelin hurskaat tahtoivat kai useimmin nimittää häntä isäinsä Jumalaksi, Abrahamin, Iisakin, Jaakobin Jumalaksi; sellaisena tahtoivat he häntä ajatella, eikä sellainen puhuttelutapa saattanut Israelin hurskaimmalle pojalle mitään uutta olla. Yksityinen Israelilainen saattoi kyllä myös joskus puhutella Jumalaa Isän nimellä, mutta jos hän olisi lähemmin ottanut itselleen selittääkseen, mitä oikeutta hänellä oli tätä nimitystä käyttää, olisi hän sellaisen oikeutensa varmaankin perustanut ainoastaan siihen, että oli liitonkansan jäsen. Mutta sana

Isäni, niin sanottuna, siinä ijässä ja siinä tilassa kuin hän sen sanoi, — sehän viittaa aivan mieskohtaiseen kokemukseen. Tässä nuorukaissielussa on kaikkein syvimmässä hiljaisuudessa tapahtunut mitä suurin uskonnollinen edistys: hän lepää luottavaisessa uskossa Jumalaan ja puhuttee häntä isäksensä. Täällä Jumalan pyhäkössä tuntee hän olevansa kuin omassa kodissaan ainakin. Hän on päässyt Jumalan kanssa yhteyteen sellaiseen, jommoisessa hän ennen ei ollut tuntenut olevansa — omin neuvoin.

Ja vielä kolmanneksi: »Minun tulee olla Isäni huoneessa», niissä, jotka Isäni ovat, — ne sanat ilmaisevat sitä siveellisellä alalla saavutettua voittoa, joka oli seurauksena siitä, mitä hänelle uskonnollisesti oli ilmitullut. Tuollainen luottamuksellinen asema sisältää myöskin kalliin velvoituksen. Se on antanut kutsumuksen hänen tahdollensa, ja hän on koko sydämellensä vastannut kutsumukseen myöntävästi. Hänessä ei nyt liiku ainoastaan hurskaita lapsellisia tunteita, vaan kaikki on tästälähin näyttävä toiselta. Lyhyesti sanoen, nyt on käsissä täysi tosi!

III.

Niin, aivan samat kolme kohtaa on hengellisessä murroksessa, kun nuori ihmissielu nykyäänkin sen alaiseksi joutuu.

Ensiksi tämä, — että mitä siinä tapahtuu, on niin äärettömän luonnollista.

Kunpa nyt kuitenkin saisin sen selväksi! Näinä

nuoruudenvuosinahan herää kaikki, mitä ennen on ollut uinuksissa, kaikki sielunvoimat ovat murrostilassa; mikäpä silloin olisi luonnollisempaa kuin että myös tuo pyhin ja syvin aisti puhkeaa näkyviin.

Arvosteleva mieli herää. Kukapa voi kestää näiden viisitoista vuotiasten herrain arvosteluja? Eivät edes heidän vanhempansa. Olen itse kerran nähnyt sen todellisen tuskan, jota eräs nuori Saksan Juutalainen tunsi havaitessaan, että isänsä, jota hän oli jumaloinut, oli mitä suurimmassa määrässä itsekäs, niin ettei edes itse viitsinyt hakea tohveliansa, ja että äitinsä, jota hän palvoi, oli täynnä höpelöitä ennakkoluuloja. Hyväksi onneksi huomaavat jotkut myös ne hyvät ominaisuudet, joita he lapsina eivät osanneet nähdä. »Isä on raatanut ja nähnyt vaivaa meidän kaikkien hyväksi, ja vaikka hänelle on tehty suuresti vääryyttä, on hän kuitenkin säilyttänyt hyvän tuulensa.» »Äiti ei oikeastaan ole terve, hän on hokihermostunut, mutta siinähän se sentään menee.»

Itsenäisyydentunne pyrkii määrääväksi kaikilla aloilla. Lapset tahtovat itse valita vaatteensa, ja äiti saa tuskin luvan ottaa tahran nutusta tahi asettaa huivin suoraan, kun se on vinoon mennyt. Tahdotaan mieluimmin ajatella toisella tavoin kuin vanhemmat, sekä valtiollisissa että uskonnollisissa asioissa, — ainoastaan sitä varten, että muka oltaisiin itsenäisiä. Koulupakko tuntuu sietämättömältä. Jospa olisin ylioppilas! Niin kirjoitin minä jo toisella latinaluokalla ollessani Iversenin Latinankielen harjoituskirjan, tämän kauhean pikkukirjan reunustoihin. Älköön uskonnonopet-

taja olko kovin pahoillaan, jos isommat oppilaat eivät näytä opetusta seuraavan (paitsi jos opettaja itse on kuiva ja ikävä, jolloin hänen tulee tehdä parannus tahi poistua) — se on oppilaitten puolelta osittain jonkinlaista hätäpuolustusta: hekin tahtovat olla uskonnollisesti itsenäisiä ja pelkäävät, että heitä pidetään alaikäisyyden tilassa; mutta eivät se sillä likimainkaan niin pahaa tarkoita kuin heidän käytöksensä ehkä näyttää.

Nuori kaipuu puhkeaa tuhansissa eri muodoissa ilmoille. Annapa Kööpenhaminan nuoriso-osaston pojille lupa valita laulu mielensä mukaan, niin varmaa on, että laulettavaksi tulee Arnen laulu: »Ma kauas mennä tahdon niin, niin, niin —».*) Mitä he kaipaavat? Mitä ikävöivät? Mistä minä sen tiedän! He halajavat ennen kaikkea kasvaa isoiksi, päästä pois olevista oloistaan, saada kokea jotakin, saada kuolla (tätä he halajavat vain lyhemmän aikajakson), halajavat räjäyttää koko yhteiskunnan ilmaan, kaipaavat rakkautta, oikeata ystävää, tahi mainetta, kuten eritoten nuoret Jaappanilaiset, halajavat ja kaipaavat niin paljoa! Mitä kaipaamme me puoli-ikäiset nuorukaiset aina kun kevät tulee, tuoden suloista alakuloisuutta tullessaan? Rouva Heiberg'in[20] sana: »sinikaipuu» ei ole ensinkään huonosti keksitty.

Mielenkiinto toista sukupuolta kohtaan alkaa myös ilmaantua, joskus hauskassa muodossa, usein mitä hienoimmalla, miellyttävimmällä tavalla. Käy vaikeaksi valita yksi, monellekin; he, näet, ihailevat tavallisesti samalla kertaa kolmea,

*) Tanskaksi: »Ud vil jeg, ud, aa saa langt, langt, langt —».

jopa neljääkin; ja kun lopulta ovat ratkaisevasti tehneet valintansa – ei ole takeita, eikö heitä seuraavana päivänä kohtaa joku vielä somempi kaunotar. Heine ja Kr. Winther saa niinä aikoina monta ihailijaa. Hänen tulee olla saman näköinen kuin äitini oli nuorena, sanoo joku. Me olemme vain hyviä ystäviä ja pakinoimme järjellisesti keskenämme kaikista mahdollisista asioista, — mutta luuletteko, että se on oikein, kysyy toinen.

Silmä avautuu havaitsemaan luonnon kauneutta. Loistava lännen taivas ja laskeva aurinko saa monia uusia ystäviä. Siellä, mihin ennen muinoin rakennettiin indiaanimaja, on nyt loukko, jossa luetaan ja ajatellaan.

Eiköhän sitten sielun pyhin ja jaloin kyky tässä kohden myös saisi sananvaltaa? Kaikki muut voimat saisivat vapaasti murtautua esiin ja kehittyä, mutta sekö yksin olisi poikkeuksena? Poikkeuksenako olisi hyväksitulemisenkaipuu, palvomisen tarve, aisti, joka vetää Jumalan luo, sekö ei saisi luonnollista oikeuttansa? Uskallan lausua päinvastaisen väitteen. Jos ei tämä aisti pääse mukaan, eivät asiat ole oikealla tolalla, vaan on pelättävä, että kasvaminen on käynyt virheelliseen ja sairaaloiseen suuntaan. Saamme pitää tosiasiana ainoasti sen olevan luonnollista, että nuorukaisvuosiin siirryttäessä uskonnollinen murros tapahtuu. Olen sen jo kauvan tietänyt. Uskonnollinen sielutiede, uskonnonpsykologia, joka Amerikassa on jo tieteeksi muodostumassa ja on meillekin jo muutamissa käännöksissä*)

*) James: Religiøse Erfaringer (Uskonnollisia kokemuksia). Coe: Det religiøse liv (Uskonnollinen elämä).

ehtinyt, vahvistaa todeksi sen, että viidentoistavuoden ikä on keskimäärin se ikä, jona hengellinen murros tapahtuu. Ihanin temppeli, missä minä milloinkaan olen ollut, temppeli, jossa näin useampain aivan nuorten ihmisten mitä luonnollisimmalla ja juhlallisimmalla tavalla tulevan selville uskonnollisesta asemastaan, oli poikaleiri Jägerspris'in luona[21]. Sitä suojaa lehvikkömuuri — Slotshegnet (Linnanpuisto) jättiläishuoneineen, riippapyökkineen, ystävällisine aukeamineen lehtojen lomissa, ja sen taaitse kulkee polku tohisevien toukovainioiden halki alas Isselahden raittiiseen ja vaarattomaan kylpypaikkaan. Pohjoispuolella levitteleikse Nordskoven (Pohjoismetsä) puistoineen, jonka hyvin saattaa ajatella Vanhan Gorm'in istuttamaksi, todellinen taikametsä, joka kenenkään koskematta saa unelmoida järvineen ja sammaltuneine polkuineen. Kun panimme valmistuksia toimeen ja vedimme viirit ja lipun ilmaan, tunsimme samantapaista juhlallista iloa kuin vanhemmat tuntevat joulukuusta kaunistaessaan. Mehän tiesimme, että olimme luomassa iloa parillesadalle rivakalle pojalle. Täällä näimme neljällekymmenelle nuorelle pojalle kuutena päivänä tapahtuvan niin paljon, että melkein paremmin alkoi käsittää mahdolliseksi sen, että luoja voi kuutena päivänä saada niin paljon aikaan, kuin kerrotaan. He tekivät pitkiä kävelymatkoja ja pitivät mahtavia urheilukokouksia ja olivat ruokahalultaan aivan sankarimaisia. — Siten se alkoi se leirikokous. Ja niin tapahtui puolittain huomaamatta, että Tanskanmaan kauneus kävi ilmi muutamille ja toisia viehätti se kuva, joka tästä kauneudesta oli Tanskan runoudessa ja ihanissa lau-

luissa nähtävissä. Pojat eri yhteiskuntaluokista rupesivat toistensa ystäviksi ja hivuttivat pois toistensa pieniä töykeyksiä eivätkä milloinkaan sanoneet pahaa sanaa toisilleen. Ja Tanskan lippu tuli Tanskan nuorisolle kalliiksi, kun se laulettaessa kohosi ilmaan. Mutta kaiken tämän yllä kupuili Jumalan taivas; ja kun Jumalan sanaa puhuttiin yksinkertaisesti ja suoraan aamuin ja illoin, ja kun johtajat saivat puhua veljellisesti ja taitavasti yksityisten kanssa kahdenkesken, niin kuuntelipa, sen tiedän, moni aivan toisin tavoin kuin ennen konsanaan. Kun poikaparvi sitten läksi paluumatkalle, ja kun näimme poikain vaapperat seljät katoavan kunnaitten väliin, tiesimme, että useampi kuin yksi heistä meni kotiin, ollakseen tästä lähin entistään parempi poika. Emme tahtoneet omatekoisesti aikaansaada kääntymyksiä, joista ei sitten jälkeenpäin mitään olisi, vaan halusimme opettaa heitä itsiään menemään Jumalan luokse. En pysty sanomaan kuinka hyvin se onnistui, annan nuorten itse puhua puolestansa; he ymmärtävätkin itse paremmin valita sanansa.

Tässä otteita kirjeistä, joita pojat ovat kirjoittaneet: »Voi, kuinka siellä huomaa taivaan! On kuin tarvitsisi vain nousta varpailleen, nähdäkseen kohta taivaaseen.» — »Rukoilen Jumalaa, että vielä kauan olisi huomattavissa minun olleen kesäleirillä.» — »Siellähän minä löysin itseni ja tulin huomaamaan, miten minun tuli olla ja elää, ja tein sen päätöksen, jota sitten olen yrittänyt noudattaa.» — »Kaikki muistoni niiltä ajoilta, joina ensin seurustelin Jumalan kanssa, ovat kotoisin sieltä kesäleiriltä, — eikä tämä suinkaan ole niinkään vähäistä.»

— »Olen päättänyt, sen saatte uskoa, että paljon on muuttuva toisenlaiseksi, ja tiedän sen onnistuvan, sillä Jumala on kanssani, ja päätökseni tein hänen kuullensa.» — »Varmaa on, että kesäleiri on oleva minulle suurena, loistavana tähtenä niin kauan kun hengellinen taivas päälläni kupuilee.»

Tämähän on kaunista ja todellakin luonnollista. Mutta sehän on vain alkua, on ehkä kokenut mies sanova. Niinkuin en minä muka myös sitä tietäisi. Kyllä, kyllä minä sen tiedän, se on vain alkua, — mutta oikein kaunista alkua.

Näimme, että täydellinen, lapsellinen luottamus Jumalaan oli toinen kohta siinä murroksessa, joka kahdentoistavuotiaassa Jeesuksessa tapahtui. Mielestäni on asia vielä tänäänkin sama. Suokoon lukija, että hetkeksi rupean mieskohtaiseksi; asia on siksi kyllä vakavaa laatua: minun itseni kävi niin.

Alkuna oli eräs iltavirren värsy. Sen viimeinen rivi kuului: »Som ledet har min Fod idag» (Kun tänään johdit jalkani). Niin, mutta minä sen olin käsittänyt näin: »Som Leddet[22] ta'r min Fod idag» (Kun Ledde tänään otat jalkani). En ymmärtänyt kuinka Ledde minun jalkani ottaisi, mutta ei se hartautta häirinnyt. Sittemmin lisäsin siihen omatekoisen, jonkinlaisen yöhyväistervehdyksen, jonka pidin hyvin riittävänä ja joka oli tällainen: »Hyvää yötä, nukkukaa hyvin, uneksikaa suloisesti kaikki, kaikkea ja kaikkia tyyni, kiitos tästä päivästä», ja jonka lausuin ääneen. Myöhemmin sain selville, että vanhempi veljeni, joka jo oli koulussa,

oli oppinut Isämeidän, ja minun kunnianhimonani oli nyt oppia se. Sain salavihkaa käsiini hänen katekismuksensa ja löysin siitä lihavilla kirjaimilla painetut rukoukset. Pahaksi onneksi puuttui se lehti, joka aina putoaa katekismuksesta, ja minä sain siis aluksi tyytyä Isämeitään, jossa oli ainoastaan viisi rukousta, mutta suoriuduin sentään; ja tällainen oli iltalukuni muutaman lapsuusvuoden ajan, lausuttuna lapsen luottavalla uskolla siihen Herraan, josta olin koulussa lukenut koko joukon ja joka aina oli harvennettuna painettuna Andersen'in Seikkailuissa ja joka kaikessa yleisyydessä edellytettiin asuvan ylhäällä pilvien yläpuolella.

Ja sitä muutosta, joka murroksen kautta tapahtuu! Nuorukainen uskoi itse aivan mieskohtaisesti Jumalaan ja sai mitä suurimmaksi tyydytykseksensä ja levoksensa kokea, että häntä sai rukoilla omin sanoin ja kaikissa elämän oloissa ja että hän todella kuuli rukoukset ja antoi mitä rukoiltiin! Uskonnossa on monia kohtia, jotka ovat suljetuita ja vieraita sen ikäiselle nuorisolle; ja monilla nuorukaisilla on sill'aikaa hillitön halu rytkyttää niitä ovia, joiden takana ne piilevät (ijankaikkinen helvetti, Jumalan ennaltatietäminen, Johanneksen ilmestys j. n. e.), — mutta yhden asian taitaa poika heti suoraa päätä, hän taitaa rukoilla. Ja se se on kuitenkin alkeellista kristillisyydessä ja se perustuu juuri siihen lapselliseen luottamukseen, että Jumala tarkoittaa minulle hyvää, kuten isä ainakin, ja tahtoo kuulla puhettani. Kentiesi koskee asia vaan koulututkintoa, — olkoon niinkin; Jeesuksen äiti pyysi häneltä viiniä hääjuhlaa varten. Pian tulee kyllä vakavampiakin asioita, ja jos ei silloin

olisi luottamusta Jumalaan niinkuin omaan isään, kuinka sitten uskaltaisi tulemistaan tulla samoja asioita uudestaan pyytämään.

Autuas huolettomuus, joka annetaan niille, jotka oikein ovat oppineet ymmärtämään, että Jumala on heidän isänsä; — niin, juuri huolettomuudeksi minäkin sen havaitsin, ja kuinka olisimmekaan ilman sitä läväisseet kaiken tuon mielettömän kiinalaisen tutkintomenon. Mutta ensimäinen evankeliumi, jonka opin ja jota pohjaltaan en sitten milloinkaan kokonaan unhoittanut, oli tämä: älkää murehtiko! Enkä suinkaan väsy milloinkaan opettamasta sitä muillekin.

Mutta oli vielä kolmaskin kohta: »Minun tulee olla niissä, jotka Isäni ovat»: tästälähin ei käy elää niinkuin tähän asti. Kaikki on nyt menevä toiseen laihin. Nyt on tehtävä täyttä totta, — ennen kaikkia itseen nähden; nyt on halu olla hyvä, hyvä ja puhdas. Pitää olla tunnettavissa, että nyt palvelen kaikessa Jumalaa: minun tulee olla Isäni huoneessa.

Koulussa pitää olla nähtävissä: kristitty poika taitaa läksynsä (yleensä!). Pitää olla huomattavissa jokapäiväisessä työssä: »Olen tänään tehnyt työni ilolla, jommoista minulle ennen harvoin on tapahtunut.» Siten kirjoitti minulle nuori puusepän oppilas samalla viikolla, jolloin hän oli herännyt. Pitää olla huomattavissa kotona: koetan tästälähin olla hyvä poika.

On, näet, totta, Jumalan luokse tullaan aivan

sellaisina kuin ollaan, — mutta sitä varten ettei enää jäätäisi sellaisiksi.

Sellainen on peruskohdiltansa uskonnollinen murros jokaisessa nuoressa ihmisessä, joka sen alaiseksi joutuu.

IV.

Yleensä kulkee hengellisen murroksen jäljessä muutamia piirteitä, jotka osittain ovat havaittavissa nuoressa Jeesuksessa.

»Minkätähden minua etsitte?» Se puhe on hyvän omantunnon kieltä. He olivat olleet kovin huolissaan hänen tähtensä, ja kun he vihdoin löytävät poikasen, on äidin aikomus oikeastaan pitää hänelle pieni nuhdesaarna: »Poikani, miksi teit meille näin? Katso, isäsi ja minä olemme huolestuneina etsineet sinua». — Mutta kuinka täydelleen vaikeneekin kaikki moite tämän täysin hyvän omantunnon edessä! Tässä ei ensinkään huomaa verukkeita ja tekosyitä, jommoisia meillä muuten on liiankin helposti saatavilla, kun meidät tavataan jollakin odottamattomalla paikalla: »Minä luulin, että te odotitte; minä aivan unhoitin ajan; kyllä luulin saavuttavani —.» Ei, vaan hän sanoo suoraan, miten asia on; ja niin on olevakin.

Ja vielä yksi seikka. Hänen vanhempansa hämmästyivät, sanoo evankelista, kun näkivät hänet siellä, ja he vaikenivat, kun hän on puhunut. Minkätähden? Eivätkö he ole huomanneet jonkinlaista muutosta? Eikö hänessä ole sellaisen korkeuden leima, jommoista eivät ennen olleet havainneet? Jotakin on heidän pojassansa tapah-

tunut, se on selvää. — Hän on kasvamassa erilleen heistä.

Nämä kaksi piirrettä pyrkivät vielä nytkin seuraamaan nuorisossa tapahtuvaa murrosta, vaikka tosin paljoa heikommin kuin hänessä. Jokainen, joka sellaista on kokenut, muistaa kuinka hyvä heidän oli olla alkuaikoina, kuinka helppoa oli olla hyvä. Uusi elämä oli alussa niin voimakasta, että paha ehkäistyi ja taisteleminen tuskin oli tarpeen. Mitään epäiltävää kaksimielisyyttä ei esiinny, ei silloin hiivitä umpimielisenä ja vaieten, ummehtuneena ja murjotellen. »On niin helppo olla kohtelias», kirjoittaa eräs nuorimmista heti kesäleiriltä kotiin tultuaan. »Isä ja äiti sanovat, että olemme nyt parempia poikia kuin ennen.» Käymme myöhemmin ja laajemmin tätä ilmiötä katselemaan.

Ja muutos on huomattavissa, jos kohta ei heti alussa, niin kuitenkin jälestäpäin, jos kokemus on ollut todellista laatua. »Äiti, nyt olen antanut Jeesukselle sydämeni», sanoi eräs poika, joka oli kotoisin eräästä kauppalastamme, ja ojensi molemmat kätensä äidilleen, kun tämä tuli hänen pieneen huoneeseensa. Tämä kertomus ei ole niitä, joista eniten pidän, vaikka tiedänkin sen todeksi; mutta poika ei ollut itse noita sanoja löytänyt. Verrattain harvat tulevat tuota asiata kertomaan; mutta tarkalta äidiltä ei se jää jälestäpäin huomaamatta. Kirja, jota hän usein lukee, halu mennä kirkkoon tahi nuorison kokoukseen ilmaisee hänet, ellei itse hänen olentonsa muuttuminen ole riittävä sitä osoittamaan. »Mutta miksi et ole siitä meille puhunut; tiedäthän, että se meitä vain ilahuttaisi», sanoi eräs äiti, kun sai tietää, että poika jo pitem-

män aikaa oli elänyt omaa itsenäistä elämää Jumalan yhteydessä. Ja vastaus, todellakin oikea pojan vastaus kuului: »Halusin ensin nähdä, oliko se pysyväistä.»

Mutta tässä sopii lisätä kolmas piirre, jota ei ollut Jeesuksessa havaittavissa siitä syystä juuri, että hän oli Jeesus. Sanat voi löytää puheenalaisesta kertomuksesta, mutta Jeesus ei niitä sanonut. »Olemme huolestuneina» *), sanoi hänen äitinsä. Kaikki tämän tapauksen tuottama tuska eli huolestuminen oli vanhempain puolella, he kun eivät olleet parempaa vaaria hänestä pitäneet eivätkä heti voineet arvata, että hänet täällä löytäisivät. Hän puolestaan ei mitään sellaista tuskaa tuntenut. Mutta niin ei ole meidän laitamme. Meidän nuorisossamme tapahtuu murros harvoin tuskattomasti. Synnintunto herää voimakkaana ja murrosaikana vuodatetaan usein paljon kyyneliä.

Tässä tarvitaan viisautta. Minä puhun tässä aivan nuorista, — ja jos he itse saavat tämän kirjan käsiinsä, puhun heille, kuten niin usein olen puhunut.

— — Kerro minulle, miten on laitasi.

No niin. Sinusta näyttää, että olet kovin kylmä, ettei rukouksestasi lähde mitään, että olit paljoa iloisempi, kun kävit rippikoulua tahi kun juuri olit tullut N. M. K. Y:een, ettet muka ole enää ensinkään innostunut, että lankeat paljoa helpommin

*) Tanskal. raamatun käännöksen mukaan: Med Smærte (tuskallisesti).

kiusauksiin ja ettei Jumala tahdo olla sinun moisesi kanssa tekemisissä.

Kuulepas nyt. Sinun ijälläsi ei kristillisyys ole muuta kuin Jumalan hyvä lahja, jolla hän tarkoittaa hyvää, — pidä ennen kaikkea siitä kiinni. Et saa mennä menojasi ja tulla vielä raskasmielisemmäksi sen vuoksi, että olet joutunut Jumalan kanssa tekemisiin. Kaikki apeus lähtee sinusta itsestäsi, äläkä Jumalaa siitä ensinkään syytä; hänen apunsa tulee sinun ottaa vastaan tullaksesi vain iloisemmaksi ja väkevämmäksi.

Minä sanon, näet, sinulle, että hän tuntee sinut läpikotaisin ja hän pitää sinut hyvänä. Alä luule, että Kristus istuu ylhäällä taivaassa ja ajattelee: »Olenpa pettynyt pahoin Aatuun nähden — uskoin saaneeni erinomaisen oppilaan, ja nyt hän tuottaa minulle vain häpeää ja murhetta, sitä en todellakaan olisi odottanut. Hän tiesi, että niin oli käyvä. Luuletko, että vallankumous menee saattamatta aikaan kaikenlaista sekasortoa ja tuhoa? Mutta ihmisessä ei milloinkaan tapahdu niin suurta maanjäristystä kuin nyt sinun ijälläsi tapahtuu. Kaikkihan sinussa itää ja muuttuu päivästä päivään. Koko sinun luontosi on mullistuksissa. Oletko nähnyt peltotietä sangen varhain keväällä? Vai et. Se ei niin kaksista olekaan, se on likaa ja lokaa. Lumi sulaa, pienistä lähteensilmistä pulppuaa vettä, kaikki on vetelänä rapakkona, jossa jalka tuskin pohjaa. Mutta silloin on kuitenkin ihana, lupauksista rikas aika, sillä kaikki, mitä maassa on, elää ja pyrkii nyt ilmoille. Niin sinussakin tapahtuu, Aatu. Tämä on kevätaikaa, ja senvuoksi on nyt paljon likaista ja

kylmää ja autiota, mutta elämä on kuitenkin voimallisin kaikista, ja se se nyt esiin pyrkii.

Älä ole kärsimätön äläkä lupaa Jumalalle enempää kuin voit pitää. »Jos eivät asiat nyt ala olla paremmalla kannalla, jos vielä ainoankin kerran käy taaskin hullusti, ei siitä ikänä hyvää synny.» Mistä sen tiedät? Minä puhun tässä sinun hitaan, inhimillisen luontosi puolesta, Aatu, minä pidän siitäkin, ja Kristus tahtoo myös vähitellen puhdistaa ja auttaa sitä ja vihdoin kokonaan sen pelastaa, — mutta sinun pitää sille antaa jonkunverran aikaa. Kyllä sinä ymmärrät, mitä tarkoitan: emme lippua alas laske, emme ihannetta tuumaakaan typistä; tähdet ovat alimpia esineitä, jotka tahdomme saavuttaa. Mutta sinun tulee ottaa laskuun aika ja luonto. Sinun ijässäsi (ja minun myös), sanon sinulle, hallitsee se laki, että uskonnollisen elämän alalla rientää tunteminen ja mielikuvitus kappaleen matkaa tahdon edellä.

Saattaisin myös puhua sinulle Jeesuksen rististä, mutta paras on, luullakseni, jättää se myöhempään aikaan. Sinun ei ole mentävä nyt syvemmälle, se ei ole sinulle tarpeen se. Sinun tulee uskoa Jumalaa. Hän on auttanut monia sinun edelläsi; tunnen monta heistä.

Tiedätkö, mitä tämä niin elävästi muistuttaa mieleeni? Monta vuotta sitte tulin erääseen huoneeseen ja näin pojan, joka oli minua vähän vanhempi ja josta pidin paljon, seisovan ja itkevän pää kirjalaudakkoon nojautuneena. Pelästyin suuresti, luulin ensin, ettei hän voinut laskea matemaattisia tehtäviänsä; — mutta ei vika siinä ollut. Sitten ajattelin, että hän ehkä oli kipeä, — mutta

ei asia niinkään ollut. Vihdoin sai hän sanotuksi, että hän oli murheissaan oman itsensä tähden. Mitään erityistä, jota olisi mainita sopinut, ei hän ollut tehnyt; hän sanoi vain — se kaikuu vieläkin korvissani —: »Voi, minä olen niin paha».

En voinut sitä käsittää, sillä minusta tuntui hän aina olleen hyvä. Mutta nyt ymmärrämme sen kumpikin. Ei tuskatta päästä täysikasvaneeksi, mutta on olemassa eräs, johon saamme luottaa ja jota saamme pitää parhaana ystävänämme ja liittolaisenamme, ja se on Jumala.

V.

Myös on opettavaista nähdä, mitä tapahtui ennen murrosta Jeesuspoikasessa.

Kaikkein ensin on huomattava, että hän oli yksin. Sillä ei hän matkaseurasta jäänyt väärinkäsityksen takia tahi sen vuoksi, että hän olisi unhoittanut ajan kulun. Ilmeisesti on hän ehdollaan jättäytynyt matkueesta, sillä hän on tuntenut tarvetta olla yksin ja aavisti. että erityinen elämänkokemus oli hänelle tulossa.

Ja sitten on hän kuunnellut. Varmaan on hän jo varhaisimmista ikävuosistaan alkaen tarkemmin kuin kukaan kuunnellut, kun Joosef tahi joku muu maaseudun perheenisä oli vuorostaan lukenut ääneensä lakia ja profeettoja synagoogassa. Mutta täällä pyhässä temppelissä on koko hänen sielunsa kuunnellut. Yleensä ajatellaan, että hän tällöin kävi ensi kertaa Jerusalemissa. Sitä ei kukaan tiedä. Mutta jos niin oli laita, niin kylläpä

silloin virtasi vaikutuksia pojan mieleen, kun hän ensi kerran näki kaikki nuo muistorikkaat paikat ja seisoi vanhalla temppelinpaikalla. Mutta jos hän on siellä ollut varemmin ja jo ennen nähnyt kaikki, on hän varmaan kokenut samaa, mitä mekin tunnemme: että se mitä ennen usein on nähnyt ja kuullut, uudistuu ja tulee eläväksi sen vuoksi, että mieli on aivan toisella tavoin ennen vireessä ja avoinna sellaista vastaanottamaan.

Ja vielä yksi asia: hän on kysellyt, — sanoo evankelista nimenomaan. Niihin moninaisiin asioihin, joita hän on ihmetellen miettinyt, toivoo hän saavansa selvitystä Israelin vanhoilta, viisailta opettajilta. Kunpa tietäisi, mitä kysymyksiä hän teki! Ne, jotka sen kuulivat, olivat ihmeissään hänen ymmärryksestänsä.

Samat oireet ovat vieläkin havaittavissa silloin, kun tulossa on murroskohta nuorten elämässä.

Siihen aikaan oleskelee nuori yksinään, jopa pysyy loitolla omasta äidistään ja isästään. Se on sumeamielistä ja se on omituista oloa, niin kyllä – mutta todellista se on. Niin on nyt kerran asian laita, ja parempi on meidän katsoa totuutta suoraan silmiin kuin uinailla kauniissa luulotteluissa. Olisi varmaan onnellisempaa ja luonnollisempaa, jos lapset isoinakin yhä edelleen uskoisivat asiansa äidille ja isälle, niinkuin pieninäkin tekivät; ja kyllä se on rakkaudenpuutetta, että syrjäytetään toisensa, ettei milloinkaan tahdota mitään toisilleen kertoa, ettei edes viitsitä muistella eikä puhua sellaisia pikkuasioita kuin — niin, sellaisia kuin mitä saatiin

päivälliseksi eilen kuin vieraissa oltiin, kun äiti kysyy sitä ja on halukas saamaan siitä tietoa. Ja ne, jotka eivät voi puhua toisilleen vähäpätöisistä jokapäiväisistä asioista, joista elämä kuitenkin pääasiallisesti on kokoonpantu, salaavat myöskin tavallisesti painavat asiat toisiltaan. Mutta syytä tähän on vanhemmissakin. On monia vanhempia, jotka eivät milloinkaan ole itselleen selvittäneet, minkälaisten periaatteiden mukaan he aikovat lapsensa kasvattaa eivätkä milloinkaan näitä periaatteita keskenään pohtineet. He arvelevat, että lastenkasvatus menee vain ihan kuin itsestään. Ja kaikki käykin ehkä ihmeellisen hyvin niin kauvan, kun lapset ovat pieniä. Mutta kun ne ovat kasvaneet isoiksi, eivät he niitä enää käsitä, vaan ovat aivan avuttomia, kun eivät aavistakaan, mitä lasten sisäisessä elämässä tapahtuu. Vähän silloin on apua tunkeilemisesta. »Kerro kaikki äidillesi!» Äiti saattaa myös olla liian äidillinen, liian »rovastinnamainen», se on, hiukan vallanhimoinen. Silloin sulkeutuu nuori vielä kiinteämmin; ei ole enää sovelias aika äidin suoranaisesti vaikuttaa. Ja käypä niin, että lapsi valitsee neuvonantajan kodin ulkopuolelta — sen papin, joka hänet ripille laski, tahi jonkun opettajan, johon oppilaalla on luottamusta, tahi nuorisonjohtajan, joka on saavuttanut nuorison luottamuksen. Tälle vieraalle hän ehkä avaa sydämensä, häneen hän luottaa. Mutta jos hän ei löydä ketään, jonka luo hän uskoo saattavansa mennä, jää hän yksinäiseksi. Joskus näkee sellaisen nuoren ihmisen aivan yksin tulevan ehtoollispöytään. Hyvä on, kun hän sinne osaa mennä; usein päättävät tuollaiset yksinäiset retkensä tuiki toisenlaisissa paikoissa.

Juuri tähän aikaan nuoret *kuuntelevat*. Kuinka saattavatkin ne istua ja särvätä jokaisen sanan, mikä puhutaan! Kuinka tarkkaan saattavatkin he kuunnella ja kuinka tyystin he muistavat, mitä ovat kuulleet! Sille, joka nuorisolle puhuu, ei mikään pane suurempia vaatimuksia kuin se tietoisuus, että hänen edessään istuu kuulija, joka koko sielullaan kuuntelee. Olisi varottava, ettei tällainen kuulija tuntisi pettyneensä. On suuri synti, ellei puhuja ottaisi nähdäksensä vaivaa, — ja kyllä tässä kohden kannattaakin vaivaa nähdä. Sattuipa kerran minulle eräänä iltana, kun T:ri Nørregaard'in[23] oli määrä pitää esitelmä N. M. K. Y:n juhlasalissa ja minun piti samaan aikaan puhua nuoremmille, että eräs poika tuli minulta kysymään: »Onko se tärkeätä, mitä tänä iltana puhutte, vai menemmekö kuulemaan Nørregaard'ia?» Ja toinen tuli ja sanoi: »Saammeko kuulla sen, mitä tänä iltana aiotte sanoa, toisen kerran toisella tavalla, sillä me haluaisimme mielellämme kuulla Nørregaard'ia». Tietysti laskin heidät menemään Nørregaardia kuulemaan. Mutta siinä sen näkee! Sanotaan, että ihmisellä on viisi aistia, — vai viisi! Pojalla on useampia. Hänellä on eräs aisti, joka tekee, että hän aina suoriutuu hyvin mitä uhkarohkeimmista seikkailuista, joihin hän huimapäisyydessään on ryhtynyt; pojalla, joka asuu syrjäisessä esikaupungissa, on aisti, jolla hän vainuaa poliisimiestä aikoja ennen kun tämä on kadunkulmauksesta näkyviin ehtinyt. Ja hänellä on myös tarkka aisti eroittaa todellisuutta siitä, mikä on tekemällä tehtyä, hänellä on vaarallinen aisti, joka viepi hänet kuuntelemaan sekä sellaista, josta on

hänelle apua että sellaista, joka tulee hänelle tuhoksi: hän on aivan avoin ovi, hän on kuin olisi hän janoovia huokosia täynnä; käytäpä tätä asiaintilaa hyväksesi. Mutta älä yritäkään heille löperrellä! Vaikka kaksikymmentä kertaa toistaisit: »Rakkaat nuoret ystävät», se vaan pahentaa asian. Sitä vastaan ei ole ensinkään tarvis peljätä puhua heille Kristuksesta. Hänen kanssaan he kyllä tulevat toimeen. He ymmärtävät kyllä paremmin esikuvaa kuin sovittajaa, he ymmärtävät paraiten opettajaa, ystävää. Ja semmoisen Kristuksen luokse voivat he m e n n ä, sellaiselle tuntevat he saavansa puhua kaikki asiansa. He voivat käyttää hyväksensä koko joukon Uudesta Testamentista, erittäin tietystikin neljästä evankeliumista. Olen vihdoin jo saanut pitkäaikaisen toiveeni täytetyksi: Uusi Testamentti on nyt saatavissa miellyttävillä, latinalaisilla kirjasimilla painettuna ilman tuota ikävää värsyjakoa, vieläpä punaisiin kansiin, ei noihin surullisiin ja pelottaviin ruumisarkun koristeihin, puettuna.

Ja kun he sitten uskaltavat käydä k y s e l e m ä ä n, on hetki läsnä! Sillä siinä ijässä merkitsee kysymys paljoa enempää kuin vastaus. Vastauksen olemme näet osaksi me saaneet syntymään kysymyksellämme; ainakin olemme me aineen valinneet; mutta kysymys se lähtee heistä i t s i s t ä ä n ja se ilmaisee, minkä asioiden ympäri heidän ajatuksensa pyörivät. On hyvä merkki, kun nuorilla on paljon kysyttävää. Tosin kyllä saattaa yksi hullu kysyä enemmän kuin kymmenen viisasta osaa vastata, mutta niin suuri hullu ei kysyjä olekaan, että hän menee viisasten luo, jotka yleensä ovat kovin epäkäytännöllisiä; hän menee sinne,

missä hän havaitsee olevan myötätuntoisuutta ja miehekkyyttä.

Hän kysyy sinulta, mistä se tulee, että hänessä on ikäänkuin kaksi luontoa; itse hän ei sitä ymmärrä. Hän käsittää, että hänen nyt on itse tartuttava peräsimeen ja tuntee olevansa itse erinomaisen monimutkainen kone, jonka rakennusta hän ei tunne. Hän kyselee asioita, joiden tietämisestä hän ei välitä —, kun hänellä ei vielä ole rohkeutta kysellä sitä, mitä hän oikeastaan haluaa tietää; mutta jos vastauksesi yhä ovat vakavia ja silloin tällöin sisältävät pienen kehoituksen, on hän vihdoin kysyvä sinulta juuri sitä asiaa, jonka vuoksi hän luoksesi tuli. Hän on sinulta kysyvä, mistä se tulee, että hän samaan aikaan on niin onneton ja kaikkeen ikävystynyt, ja onko ketään, jonka asiat ovat samalla lailla kuin hänenkin. Hän kysyy, miten hän pääsisi voitolle kiusauksista ja miten hän voisi oppia oikein lämpimästi rukoilemaan — ja muuta senkaltaista.

VI.

Kertomus ei pääty Jerusalemissa. Meidän on seurattava Jeesusta ja hänen vanhempiansa kappale matkaa edelleen, ja siten saamme tietää, mitä sitten Jeesuksessa murroksen jälkeen tapahtui. Se on muutamin sanoin sanottu. Poika matkusti kotiin vanhempiensa kera ja oli heille alamainen ja kasvoi yhä viisaudessa ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

— Ja jos kohta nuorukainen kerran olikin

ikäänkuin vieraantunut kotiväestään, tuli hän poikana entisestään monta vertaa kallisarvoisemmaksi nyt, kun hän todella oli saanut elämänkokemuksia ollessaan Jumalan kanssa tekemisissä. Ei ole tässä kohdin yleensä epäraitista menoa pahoin peljättävä. Muuan äiti haastoi minua kerran tilille siitä, että hänen poikansa olisi muka minun takiani tullut mielisairaaksi; poika näet oli tullut herätykseen — ikävä kyllä, ilman minun vaikutustani. »Mieheni ei kirjoita», hän lisäsi, »koska tapaus on tuskallisesti häneen koskenut». (Mies, johon tapaus oli tuskallisesti koskenut, oli pappi.) Ei! Ei kristillisyys lapsia kodilta varasta; sen tekevät tavallisesti ihan toiset seikat. Ihan toiset seikat ne ne riistivät erään kahdeksantoistavuotiaan nuorukaisen kodilta ja äidiltä, niin että hänet oli lähetettävä Atlantin toiselle puolen. Ja sinä päivänä, jona äiti oli ollut saattamassa häntä laivalle ja »nähnyt, miten viheriä ulappa hänen ja poikansa välillä oli levenemistään levennyt», kirjoitti hän: »Hän oli minun ainut poikani; — kun hänen herttaiset kasvonsa katosivat, sammui viimeinen valoni.»

— »Hän oli heille alamainen»; — se on: ei hän ensinkään lörpötellyt eikä mukissut. »Hän edistyi viisaudessa», se tietää: hän on oppinut yhä oikeammalta kannalta kaikkia asioita katselemaan, eli, kuten Skovgaard-Petersen kerran aivan oikein selitti: hän on oppinut katselemaan kaikkea Jumalan valossa. »Ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä»: hän on tullut entistä rakastettavammaksi, sillä hän elää Jumalan kasvoin edessä ja mielisuosiossa.

Eiköhän tämä kaikki kuonnu vetoamiseksi koteihin?

Juuri kodin henki se se tässä kohden on äärettömän tärkeä. Onhan kirjoitettu Nasaretin lapsesta jo ennen kuin tämä suuri käännekohta Jerusalemissa tapahtui, että se »kasvoi ja vahvistui ja täyttyi viisaudella ja Jumalan armo oli hänen kanssaan»: puhdas luonne ja hurskas mieli olivat jo kauniisti kasvamassa. Tunnemme jo vähäisen niitä kahta ihmistä, jotka Jumala oli valinnut luomaan lapsuudenkodin maailman vapahtajalle. Joosef oli puhdas, hienotunteinen, ylevästi ajatteleva mies, joka ei tahtonut häpeää tuottaa kihlaamallensa naiselle (Matt. 1: 19). Ja Maria oli nöyrä, hurskas nainen, joka alistui asiaan, joka kyllä näytti pelottavalta, hiljaisesti lausuen: »Katso, olen Herran palvelijatar; tapahtukoon minulle sanasi mukaan!» (Luuk. 1: 38.)

Ja missä kodissa vallitsee puhdas henki, siellä käytetään somaa puhetapaa, on kauniita esineitä seinillä, kunnollisia sanomalehtiä pöydällä, hyviä ihmisiä vieraina, ystävällistä ymmärtämystä palvelusväkeä kohtaan, lämmintä myötätuntoisuutta vähäväkisiä kohtaan, rakkautta isänmaahan, iloa kukista ja eläimistä, ylevää ajatussuuntaa ja ritarillista menoa niiden keskuudessa, jotka kodille leiman antavat — siellä on myös olemassa hyviä edellytyksiä lapsen puhtaan luonteen kehitykselle.

Ja missä vanhemmat ovat todella hurskaita, — missä sunnuntai on toisenlainen ja juhlallisempi kuin muut päivät; missä Jumalan sanaa joka päivä viljellään; missä ehtoollisellakäyntiä ei

ole unhoitettu ja missä kiitollisuus hyvistä päivistä ja kärsivällisyys vaikeina aikoina on pettämättömänä merkkinä todistamassa Jumalalle antautuneesta mielialasta, — siellä myös hurskas mieliala aivan luonnollisesti alkaa orastaa pienokaisissa. Ei niitä kenenkään tarvitse kirkkoon väkisin retuuttaa; itse ne tahtovat tulla ja kysyvät, pääsevätkö sinne ja istuvat niin hiljaa, ettei hiiren hivahdusta kuulu. Ja taivas yksin tietää, mitä he saarnasta saavat.

Sellaisia koteja tulisi meidän Tanskalle*) toivottaa, toivottaa »Nasaretia maanpäällä». Missä puhdas luonne ja hurskas mieliala on rakastamalla saatu lapsuudenvuosina oraalle nousemaan, siellä on myös nuorissa tapahtuva murros oleva samantapainen kuin se oli Jeesuksessa hänen poikana ollessaan, — ja ehkäpä käypä myöskin tuskattomimmin.

---

*) Ja tietysti Suomelle! Suoment. muist.

Jeesus Jordanin rannalla.

Ihanne ja salaisuus.

(Ideaali ja mysteerio.)

(Ylioppilaille omistettu.)

»Tuossa on Henry Camp, täydellinen mies, joka ei milloinkaan ole tehnyt mitään, mikä vahingoittaisi hänen ruumistaan tahi sieluaan.»

(Erään toverin lausunto H. C:stä.)

I.

Kuten tunnettua, on Jeesuksen nuoruudenvuosista ainoastaan sangen harvoja ja niukkoja tietoja säilynyt. Meistä on se valitettavaa, varsinkin meistä, jotka itse olemme nuoria tahi saaneet tehtävän nuorison keskuudessa. Tahtoisimme niin kovin mielellämme kuulla vähän enemmänkin juuri niistä vuosista, joina Jeesus nuorena Nasaretissa oleskeli. On muutoin yleisenä piirteenä melkein kaikkien tunnettujen miesten elämäkerrassa, erittäin kun he itse elämänvaiheitaan kuvaavat, — että kertomus aina on huvittavinta ja miellyttävintä niin kauvan kun kertomus liikkuu heidän lapsuutensa ja nuoruutensa ajoissa. Ei tiedä, onko näin laita sen

vuoksi, että lapsuuden ja nuoruuden tapaukset ovat pysyneet paremmin muistossa, vai eikö pikemmin sen vuoksi, että niinä aikoina tapahtuu enimmän; mutta niin se vaan on, että kun ehdimme myöhempiin ikävuosiin, virkoihin, politiikkaan ja kunnianosoituksiin, ei elämä likimainkaan enää ole niin raikasta ja mieltäkiinnittävää kuin ennen. Tässä kohden käy samoin kuin Goldschmidt'in [24] kirjoissa kuvatuille sankareille; sankari on aina miellyttävä ja kertomus hänestä jännittävä niin kauvan, kun hän on poika ja nuorukainen; mutta kun hän ehtii täysikasvuiseksi, käy kirjakin ikäväksi. Niinpä vain! Mutta Vapahtajamme ei milloinkaan tullut vanhaksi, ja hänen historiansa sukeutui niin aivan lyhyeksi, mutta sisällykseltään kuitenkin niin ikirikkaaksi, ettei jää aikaa ikävystymiselle, ja että siinä on yllin kyllin meille syventymisen tilaisuutta. Mutta jospa sittenkin olisimme johdannoksi saaneet sarjan kertomuksia ja pikku piirteitä hänen nuoruudestaan! Eipä kuitenkaan ole sattuma, unhoitus tahi tietämättömyys syynä siihen, että nuo neljä pyhää kirjoittajaa ovat mitään hiiskumatta mestarinsa nuoruudenvuosista. Ne vuodet ovat kokonaan hänen omiaan, eikä mikään utelias silmä saa häiritä pyhää huomaamattomissaoloa. Siitä vähästä, mitä tiedämme, saammekin riittävästi aineksia voidaksemme esittää näiden vuosien pääsuunnan. Kolmekymmentä vuotta, joista ei mitään kerrota, siinäpä on käsittämättömän pitkä jakso hiljaisia ja toistensa kaltaisia päiviä, pitkä odotusaika nuorelle, joka tuntee olevan asioita sydämellään, eikä kuitenkaan liian pitkä sille, joka viisaasti käyttää ajan valmistukseensa.

Mutta kun sitten odotusaika oli mennyt ja valmistustoimi päättynyt, lausui hän sanan, joka kertoo paljoa enemmän noista menneistä nuoruudenvuosista kuin monet kertomukset. Piiloon peittyneen valmistusajan ja julkisen vaikutuksen rajalla hän sen sanan lausuu; ja Jordanin vierivä virta asettaa rajasampaan odotusvuosien ja messiaan työn välille. Vaiettuaan kahdeksantoista vuotta siitä ruveten, kun hän poikana temppelissä istui, lopettaa hän äänettömyyden ja puhuu taaskin, puhuu niin, että kaikki sukukunnat kuulevat.

Hän tuli Johannes Kastajan luo hänen kastettavakseen; mutta tämä ei katsonut voivansa sitä tehdä, sillä tämä kastettava oli tuiki toisellainen kuin kaikki muut. Muut tunnustivat syntinsä ennen kuin he kastettiin; ja olemme tottuneet ajattelemaan, että kun Johannes oli kuullut Jeesuksen synnintunnustuksen, oli hänen täytynyt suuresti ihmetellä; kun hän kuuli Jeesuksen tunnustuksen, tuli hän itse tuntemaan itsensä syntiseksi, sillä eipä Jeesus ollut tunnustanut omiaan, vaan kansansa synnit, aivan kuin nämä olisivat häntä itseään painaneet. En, en, kasta sinä ennemmin minut, tuumasi Johannes. Mutta kun hän siinä viivytteli ja vastusteli, sanoi Jeesus vapauttavan sanan, joka ratkaisi asian ja lopetti kaikki arvelut. »Salli nyt», sanoi hän, »sillä näin meidän sopii täyttää kaikkea vanhurskautta».

Niin sanoo hän tässä, emmekä suinkaan erehdy, kun ajattelemme, ettei tämä sana koske ainoastaan tätä yksityistä tilaisuutta, vaan että se ilmaisee nuoren Jeesuksen mielialaa yleensä. Tästä ainoasta sanasta lähtee valaisua niihin piiloon peittyneisiin vuosiin,

jotka hän siihen asti oli elänyt; hänessä tapahtuneen luonteenkehityksen tulos, se sääntö, jonka mukaan hän on tottunut elämään on tämä: »näin meidän tulee täyttää kaikkea vanhurskautta».

»Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta»; — sitä sääntöä oli hän leikissä noudattanut. Mielikuvitusta oli kyllä hänen leikissään ollut; mutta leikki ei ollut hurjaa eikä hän milloinkaan heikompaansa lasteella pitänyt; todennäköistä on että yhteinen leikki oli ajaksi menettänyt herttaisuutensa, kun Nasaretin leikkivän nuorison ihanne, rakentaja Joosefin poika, kuten häntä nimitettiin, ei enää ollut leikkimässä. Pojat voivatkin turmella toisiltaan leikin. Sen oli hän hyvin huomannut. (Matt. 11, 16, j. s.)

»Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta»; — sitä sääntöä on hän noudattanut työssään. Hän on toimittanut työnsä tehdyksi sovittuun aikaan; hän ei ole luvannut tehdä työtään huomiseksi, kun se saattoi ehkä valmistua vasta ylihuomiseksi; ja lujaa, huolellista työtä on hän käsistään laskenut. Ahkera on hän myös ollut, erittäinkin, jos hän verrattain varhain on menettänyt kasvatusisänsä, kuten monesta seikasta päättäen saanee olettaa, ja jos hänen silloin esikoisena oli pidettävä huolta äidistä ja monista pienokaisista.

»Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta»; — siskoparvessakin on tämä ollut hänen tunnussananaan. Tavallisesti ajatellaan, ettei hänen ja hänen veljiensä välit olleet hyvät. Sellaista päätöstä ei saa tehdä. Totta kyllä on, että he eivät ymmärtäneet häntä, mutta hänen rakkaan äitinsäkin oli usein myös vaikea häntä seurata.

Mutta he ovat ihailleet häntä ja rakastaneet. He tahtoivat harhaan käyvässä huolenpidossaan säästää hänen terveyttään ja toimittaa hänet pois kansan joukosta ja taas toisen kerran veljellisessä ylpeydessään saada hänet huomattavammin esiintymään (Mark. 3, 21; Joh. 7, 3). Kun hän oli kuolleista noussut, oli Jaakob ensimäisiä, joille hän itsensä ilmoitti (1 Kor. 15, 7), ja kaikki veljet ovat koolla siinä pienessä seurakunnassa, joka odottaa Pyhää Henkeä (Ap. t. 1, 14); ja monien Jeesuksen sanojen ja ajatusten kaikua on huomattavissa veljen kirjeessä (Jaakobin kirjeessä), mutta häntä itseä nimittää hän nyt pyhästi kunnioittaen »kirkkauden Herraksi, Jeesukseksi Kristukseksi» (Jak. 2, 1) ja pyytää, että veljet eivät muotoa katsoen pitäisi uskoa häneen; sillä sellaista muodon katsomusta ei ollut rahtustakaan tällä veljellä, joka kerran vaelsi niin suorana ja teeskentelemättömänä, kaikkien kanssa tasa-arvoisena ja veljellisenä heidän keskuudessansa.

»Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta»; — tällä elämänsäännöllä on hän nuoruudesta pitäen torjunut kaikki kiusaukset. Kertomus hänen vapahtajatoimestaan alkaa kolmesta suuresta kiusauksesta, jotka häntä erämaassa kohtasivat. Sinne vie hänet henki heti, kun hän on saanut Jordanin virrassa kutsumuksensa vahvistetuksi. Ja kun Luukas on saanut kerrotuksi sen suuren kohtauksen, joka hänellä oli kiusaajan kanssa ja joka päättyi siten, että vihollinen hävisi kautta koko rintaman, lisää hän sisällysrikkaan sanan: perkele poistui hänestä »ajaksi» (Luuk. 4, 13). Se tietää, että tämä kiusaus oli vain suuri

johdanto, joka seurasi heti kasteessa saatuja rikkaita kokemuksia, — vieläkin käy niin, että usein vaarallisimmat ja pahimmat kiusaukset seuraavat kaikkein parhaimpien ja pyhimpien hetkien jälkeen, — mutta että kiusaaja palasi sittemmin monta kertaa uudelleen muissa muodoissa. Hän oli ennenkin ollut hänen kimpussaan. Niin totta kuin Jeesus oli todellinen ihminen, niin on hän jo poikuudenvuosista alkaen kautta koko nuoruutensa ollut kiusausten alainen. Se, mitä me sanomme »kiusaukseksi korvessa», oli vain erittäin raju ja eriskummallinen kiusauksen muoto, joka liittyi hänen vastikään saamaansa kutsumukseen; mutta monien ja pitkien hiljaisten odotusvuosien kuluessa ovat kiusaukset muodostuneet niiden erityisten olosuhteiden mukaan, joissa nuori Israelilainen siihen aikaan eli. Ja tässä oli vastustettava jokaista kiusausta elämänohjeella: »Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta», ja sillä kiusaus voitettava. Ei milloinkaan kerrota, että Jeesus joutui kiusaukseen sillä alalla, jota useimmat nuoret ehdottomasti ajattelevat, kun sana kiusaus mainitaan. Ei, sillä siihen aikaan, jolloin hän esiintyi kaikkien nähtäville ja kertomus alkaa, on tuollainen taistelu jo aikoja sitten loppuun taisteltu. Mutta varmaa on myös, että sellainenkin kiusaus on häntä kohdannut; muutoin ei hän olisikaan täydellä todella ollut nuori ihminen; mutta kiusaus ei saanut rahtuistakaan tilaa hänessä, vaan jo ensi silmänräpäyksestä alkaen työnsi hän sen luotaan kummastuksella ja inholla; — minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta. Niinpä kävikin, että hänen vihollisensa sittemmin saattoivat syytää kaikenlaisia muita vää-

riä syytöksiä häntä vastaan, mutta eivät milloinkaan uskaltaneet viskata pienintä vihjaustakaan tähän kohtaan, vaikka tiedettiin, että tullimiehiä ja porttoja oli hänen alituisina seuralaisinaan; siten olisivat he osoittautuneet tahallisiksi valehtelijoiksi. Ainoasti ilkeämielinen ja likainen sielutiede on sittemmin ollut löytävinään harrasta yhteyttä uskonnollisen ja sukupuolisen sielunelämän kesken. Kaiken todellisen uskonnon alkuperä on ollut paljoa korkeammalla kaikkea sellaista. Mutta hän oli ihminen, joka seisoi molemmin jaloin tämän matalan maamme päällä, ja on voittanut voittonsa taistelulla. Ja Heprealaiskirjeen tuntematon, henkevä tekijä oli sittemmin johtava tästä tosiasiasta sen ihanan ja apua uhkuvan opin, että hän on kaikessa koeteltu, mutta ilman syntiä, ja että hän senvuoksi ymmärtää meitä, joita kiusataan, ei halveksi eikä inhoa meitä, ja voi meitä auttaa. Ja salaiset voittonsa voitti hän tällä ajatuksella: Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta.

II.

Mutta huomatkaamme, että tämä elämänohje, joka valaisi hänen tietään kautta koko hänen nuoruutensa, johti hänet suoraa päätä salaisuuteen eli mysteerioon. Kun hän kulki velvollisuuden tietä, kohtasi hän kerran ihmeellisyyden. Seuratessaan ääntä: sinun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta kaikissa jokapäiväisissä oloissa, tuli hän yht'äkkiä tehneeksi sisimmässä olennossaan ihmeellisen ha-

vainnon. Hänen kaita polkunsa johti alas Jordanille ja siellä kohtasi häntä eräs ilmestys.

Ei kukaan tiedä tarkalleen, mitä muutoin Jeesuksen kasteessa siellä tapahtui, sillä hän on sellainen henkilö, joka on ainoa laatuaan; ja mielipiteet jakautuvat sen mukaan, miltä kannalta yleensä kukin Kristuksen kuvaa katselee. Olemme siitä puhuneet edellisessä kappaleessa (siv. 36). Sen jälkeen, kun hänelle kahdentoistavuotiaana Jerusalemin temppelissä oli tapahtunut tuo suuri asia, on seurannut tasaisen, hiljaisen kasvamisen aika. Kun kertomuksessa sanotaan, että lapsi kasvoi ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä, ei sana »kasvoi» ole satunnaisesti valittu. Tämä sana tarkoittaa juuri tasaista, salaista, sisäisen luonnonlain mukaan tapahtuvaa edistystä. Ei hän milloinkaan unhoittanut kutsumusta, jonka hän sinä päivänä sai temppelissä. Ja hän on noudattanut ja seurannut sitä valoa, jossa hänelle Isän rakkaus kirkastui; persoonallisiin väleihin, joihin hän siellä silloin tuli, on hän syventynyt.

Soisin kerran näkeväni Nasaretin. Muuten useimmat Pyhän maan paikat, joilla on nuo yleensä tutut nimet, tuskin vastannevat toivioretkeläisen odotuksia. Viisas ja voimallinen käsi on umpeen lakaissut pyhät jäljet, eikä Kristuksen ole siihen syytä, että pyhiä paikkoja palvellaan hänen asemestaan, joka niitä kerran vaelteli. Mutta Nasaretiä sietäisi nähdä; sillä tottahan vuoret kuitenkin ovat samat; ja laaja näköala, aina Kermel'ille, lumipukuiselle Hermon'ille, Itä-Jordaninmaan kaukaisille erämaanvuorille asti, satumaisen kauniille Libanon'ille, Tabor'ille ja kauvas länteen siniulap-

paiselle Välimerelle, niin, sehän on kuitenkin sama näköpiiri, jossa hänen nuorten silmäinsä katse liikkui, kun hän iltasella seisoi mäenharjanteella ja varjosi kädellään silmiään ja hänen katseensa kaipaavana kiiri suureen avaraan maailmaan ja päättyi lopuksi seuraamaan kultaisia iltahattaroita. Mutta hänen tuli kaikkea vanhurskautta täyttää, ja niin kauvan, kun käskevä ääni ei ollut selvänä hänelle kuulunut, tuli hänen odottaa vielä hetkinen ja valmistautua suureen kutsumukseensa, siten, että oli vähässä uskollinen.

Sitten sai hän kuulla suuresta liikutuksesta, johon kansa oli joutunut. Eräs Johanneksenääni kaikui kutsuvana, ja kaikki Israelin paras nuorisokin meni kuulemaan. Hänkin läksi sinne. Hänen tuli täyttää kaikkea vanhurskautta; ja tottahan oli oikeata nähdä ja kuulla sitä miestä, jolla oli sanottavaa koko kansalleen ja joka toi sanaa Jumalalta. Hän näki hänet, kuuli hänen puhuvan ja antautui hänen kastettavakseen. Hänen tuli täyttää kaikkea vanhurskautta. Ja tämä mies, joka ilmeisesti puhui Jumalalta saamallansa valtuulla, vaati kaikkia antamaan itsensä vedellä kastaa; ja kyllähän tämä siis oli Jumalan tie kaikille siihen aikaan, myös hänellekin. Hän oli kyllä elämässään saavuttanut ihanteen, mutta tätä käskyä, jota hän kenties ei kokonaan ymmärtänyt, ei hän silti katsonut olevansa vapautettu noudattamasta. Ja juuri se, että hän oli ihanteen saavuttanut, teki hänelle käskyn noudattamisen helpoksi ja luonnolliseksi. Sen tähden kävi hänkin Johannekselta kastetta pyytämään.

Ja siellä se nyt tapahtui. Siellä kuului tuo ääni

uudestaan — ja vielä selvempänä kuin silloin, kun hän ennen poikana pääsiäisenä temppelissä oli. Se puhui hänelle helyllä, jonka hän tunsi, ja herätti henkiin kaikki uinuvat muistot ja salaiset ikävät. Korkealle kohosi mieli, taivas ei ollut kaukana, vaan nuo kaksi maailmaa sulivat yhteen: tämä maa ynnä Jordanin virran vienosti väreilevät laineet ja taivaallinen pyhäkkö valoineen, johon ei ihminen päästä voi. Kuului niin kotoisalta kuin olisi se tullut suuresta sykkivästä sydämestä: »Sinä olet minun rakas poikani, johon olen mielistynyt», ja valkea siipipari toi kyyhkystervehdyksen kodista — hengen lahjan mitattoman, määrättömän. Olipa kannattanut seurata ihannetta: salaisuus aukeni hänelle. Se oli vihkimys kauvan odotettuun kutsumukseen, — hänen oikea papiksivihkimyksensä. Siinä hän varustettiin suurta, pyhää tehtävää varten. Hän sai uudistetun varmuuden siitä, että Jumala oli hänen isänsä, että isä rakasti häntä, että hän oli kotoisin tuolta ylhäältä, missä hattarat hasertivat ja peittivät kirkkauden säteilevän linnan hänen silmistään; eikä otettukaan häneltä pois saamaansa lahjaa, hengen voitelusta ja tulta, vaan tämä lahja valtasi kaikki hänen ihanat inhimilliset kykynsä, pyhitti ne ja valmisti ne Jumalan palvelukseen.

Tämä nyt on kertomus ihanteesta ja salaisuudesta, kertomus hänestä, joka nuoruudestaan alkaen elämässään saavutti ihanteen ja sen vuoksi, kun Jumalan aika tuli, sai ihmeellisellä tavalla vihkimyksen, joka vei hänet salaisuuteen.

III.

Ja juuri sitä haluaisin todeta, että sama ihanteen ja salaisuuden välinen silta on vielä tänäkin päivänä olemassa. Ja, kun niin monet eivät pääse sillan toiselle puolelle, uskonnollisesta vakaumuksesta johtuvaan rauhaan, tulee tämä siitä, että niin harvat täydellä todella pyytävät ihannetta noudattaa.

Se, mitä nyt kirjoitan, koskee sellaisenaan kaikkea nuorisoa, mutta aivan erityisesti tarkoitan sitä sanoa opiskelevalle nuorisolle. Sen poluille pannaan monia kiviä; ja sen on kenties helpoin ymmärtää ajatuksiani.

Opin teitä kulkevalla on vuosia kestävä valmistusaika, ja kauvan täytyy hänen odottaa ennen kuin voi mitään hyötyä tuottaa ja elatuksensa ansaita. Toisten täytyy varemmin maailmalle lähteä, ja se saattaa olla kylläkin kovaa, mutta se tuottaa itsenäisyyttä ja vie myös pikemmin päämäärään. Muistan, miten eräänä päivänä välitunnilla katselin ulos yliopiston eräästä akkunasta ja huomasin sinipuseroisen oppipojan seisovan ja asettavan muutamia laatikoita käsirattaille ja miten minut valtasi kummallinen häpeän tunne: kumpikahan meistä kahdesta oikeastaan tuottaa enemmän hyötyä, sinäkö täällä, vai hänkö tuolla alhaalla? Saattaa tuntua tuskalliselta, varsinkin köyhästä ylioppilaasta, jonka täytyy olla oppimattomain vanhempainsa rasituksena ja ehkäpä ottaa vastaan apua aivan vierailta ihmisiltä. Se kuluttaa myös ihanteellisuutta; on kerrassaan helpompaa katsella asioita suurisuuntaisesti ja hienontua harrastuksiin, olentoon ja

ajatuksenjuoksuun nähden, kun ei ole täytymys pitää taloudellista hoitoa leipälaatikosta ja voiastiasta, vaan saa arvelematta ostaa mitä mielii. Tiedetään monia ylioppilaita, joiden täytyy tyytyä puutteelliseen ravintoon ja jotka saavat opiskeluvuosiensa aikana terveytensä koko ijäkseen murretuksi; *) ja paljon siitä, mitä poroporvarisuuden nimellä tuomitaan, on seurauksena ylioppilasvuosien ahdinkotilasta ja niukoista elämänehdoista. Ihmiset, joilla on varoja ja jotka pystyvät vetämään puoleensa nuorisoa, voisivat saada paljon hyvää aikaan avaamalla kotinsa nuorille ylioppilaille, ja tekemällä sen niin, etteivät ainoastaan anna heille päivällispöydässään armoleipää, vaan koettavat haukkia heille kodikkuudentunnetta. Niinpä saattaisi talon isäntä myös silloin tällöin antaa oivallisen neuvon ja emäntä hiukan ojentaa käytöstapaakin, mutta itse kodin hengen tulisi ennen kaikkea vaikuttaa jalostavasti. Mutta niillekin ylioppilaille, joille olevat olot eivät sanottavaa taistelua tuota, saattaa odotusaika monien valmistusvuosien kuluessa tuntua kylläkin pitkältä — varsinkin niille, jotka eivät lue ainoastaan sitä varten, että kerran saisivat yhteiskunnassa aseman, vaan ovat asettaneet päämääräkseen kutsumuksen, jota haluavat päästä täyttämään.

Mutta voidaanko keksiä parempaa esilauselmaa pitkälle nuoruudenvuosien sarjalle kuin oli se esilauselma, joka loi valoaan Vapahtajan valmistusaikaan:

*) Bismarck on osoittanut, että melkoinen prosenttimäärä Saksanmaan opiskelevaa nuorisoa kuolee liiallisen ponnistuksen vuoksi verrattain varhain. Lafcadio Hearn tuo esiin samansuuntaisia, sydäntävihlovia piirteitä Jaappanin opiskelevan nuorison oloista.

Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta? Koeta asettaa se ylioppilaan elämän eri aloilla käytäntöön; minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; se merkitsee tietysti ensinnä: sinun tulee olla ahkera. En puhu siitä asiasta paljoa; sillä meidän päivinämme ovat ylioppilaamme enemmän liiallisen ahkeruuden vaarassa kuin päinvastaisessa; olemassaolon taistelu vaikuttaa jo tässäkin kohden.

Eräs toinen vaara on lähempänä, itsekkyyden vaara. Ja se vaara se meidän kaikkien ympärillämme pyörii: mutta ylioppilaisiin on erittäin juurtunut itsekkyyttä, josta eivät itse ole tietoisia. Tämä seikka johtuu siitä, että he elävät vielä valmistusajassa eivätkä vielä ole mitään aikaansaaneet; silloin on lähellä se ajatus: kun hoidan opinnoitani, kuuntelen luennoitani ja otan varteen opiskeluohjaajani neuvot, olen tehnyt velvollisuuteni; — yhä vaan liite: -ni, -ni, -ni, -ni, siis opinnoitani, luennoitani, opiskeluohjaajani. Mutta minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta, ja onhan muillakin kuin vain minulla ja minun opinnoillani vaatimuksia, jotka on otettava huomioon.

Jopa on minussa itsessänikin toisia kykyjä, jotka myös vaativat oikeutta ja huomiota, — ja minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta. Ei ollut tarkoitus, että se, joka sai tuon suuren etuoikeuden kuulua ylioppilasten onnellisiin parviin ja luvan ammentaa viisauden lähteistä, olisi ainoastaan raataja ja työjuhta. Velvollisuutesi on pyrkiä sivistyneeksi ihmiseksi, koskapa varmaan kerran olet vaikuttava laajoissa piireissä. Sen unohtaa moni yli-

oppilas. Ennen oli asia toisin; ylioppilaat kerkisivät silloin sentään lukemaan Goetheä ja Schiller'iä ja omia klassikkojamme. Mutta haluaisinpa tietää, kuinka paljon ylioppilas ylimalkaan nykyään lukee muita kirjoja kuin sanomalehtiä ja paria uudenaikaista erityisesti maineessa olevaa kirjaa lukutuvassa. *) Kenpä saisi elää ylioppilasaikansa uudestaan! Jonkun verran kyllä ennätti lukea ja nähdä. Mutta esimerkiksi geologiaa, oman maapallomme historiaa ei ollut aikaa opiskella; ja me huomaamme ilmenevän yhä useampia asioita, joita silloin olisi pitänyt ehtiä oppia.

Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; — niin, se sääntö on tietysti noudatettava kotiinkin nähden. Mutta tässä kohden jää se helposti laiminlyödyksi jossakin määrin; uusi, vapaa maailma ja monenmoinen yhteys samanikäisten kanssa vaatii piankin liikoja, ja lopulta käy pianaikaa niin, että isäsi saa nähdä sinut ainoasti silloin kun kirjalasku on maksettava ja että äitisi tulee tekemisiin enemmän vaatteitesi kuin sinun itsesi kanssa ja että nuoremmat siskosi huomaavat, meidän kesken sanottuna, että sinä olet aikalailla olevinasi.

Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; — niin, ylioppilaan kiusauksissa pitäisi tämän säännön erittäin olla tunnussanana. Ja kiusaukset ovat monet, ja monet niihin sortuvat erit-

*) Täällä kotimaassamme kohtasi meitä surkea näkö. Yliopisto suunnitteli sarjan yleissivistäviä luennoita nuoremmille ylioppilaille, mutta oli pakoitettu ne pian lakkauttamaan valtiopäiväin kitsauden tähden. (Koskee Tanskan oloja. Suom. huomautus.)

täin meidän maassa, jossa pääkaupunki on yliopistokaupunkina eikä ainoastaan aseta ylioppilaille kaikkia suurkaupungin hienon hienoja kiusauksia, vaan myös helpottaa mitä suurimmassa määrässä yksityisen ylioppilaan katoamista toisten joukkoon. Toista olisi, jos Roskilde tahi Sorø olisi yliopistokaupunkina; silloin olisi meillä ollut todellinen Tanskalainen ylioppilassääty, ja toverillinen yhteishenki jo suojelisi monesta vaarasta, ja sellaisessa pienehkössä kaupungissa, jossa ylioppilas voidaan helpommin tuntea ja jossa myös kiusauksia olisi vähemmän, onnistuisi monen paremmin pysyä seisaallaan. Mutta yliopistokaupunkeja ovat nykyään Köpenhamina ja Berlin ja Kristiania ja Tokio, ja sen vuoksi onkin tarpeen hyvin selvä esilauselma, jos mieli pystyssä pysyä, ja hyvin luja luonne, jos mieli sellaisen esilauselman toteuttaa.

Meitäkin kiusataan aivan samoin kuin Jeesustakin kiusattiin Nasaretissa tahi erämaassa. »Jos olet Jumalan poika, niin käske, että nämä kivet muuttuvat leiviksi» — se on: noudata luonnollista viettiäsi, mutta tee se nyt paikalla omassa nimessäsi, uskomatta Jumalaan. On luonnossamme perusviettejä, joilla on jumalallinen oikeus, ja väkevimmät niistä ovat kaiketi »nälkä ja rakkaus». Elämän voimassapitämisvietti ja elämän uudestaanluomisvietti, katso siinä kaksi mitä väkevintä viettiä, joista ei kukaan saa puhua häveten ja inhoten. Nälän sammuttamiseen on jokaisella oikeus, ja Kristuksen tehtäväksi tuli myöhemmin ruokkimisihme — ja kuitenkin oli kivien leiviksi muuttaminen Jumalan pojalle kiusaus, kun hänen erämaassa oli nälkä. Sillä nyt ei ollut

aikaa ihmettä tehdä eikä haluaan noudattaa; hän ei ollut saanut siihen lupaa Jumalalta, ja jos hän itse anasti oikeuden siihen, teki hän silloin epäjumalaksensa halun, joka muutoin oli viaton. Lordi Palmeston kuuluu määritelleen likaisuuden tähän tapaan: likaisuutta on kaikki, mikä ei ole oikealla paikallaan. Ja hän oli oikeassa. Sitä onkin kaikki synti sukupuolisuuden alalla. Se, mikä oikealla ajalla, kun onni otetaan Jumalan kädestä, on kaunista ja juhlallista ja oikeata, anastetaan omankädenoikeudella ennen aikaa silmänräpäyksellisen halun tyydyttämiseksi, menetellen siten siveettömästi. Nuoriso, ole varuillasi ja karta ennakoimista: varo, ettet käy itse ottamaan, ettet murra sinettiä, ennenkuin Jumala antaa siihen oikeuden, ettet valitse silmänräpäystä oman halusi mukaan, ettet varasta onneasi ajattomalla ajalla. Kaikki synti on olennoltaan tottelemattomuutta, niinpä sukupuolisenkin elämän alalla. Jos tällä alalla ottaa palkkansa ennakolta, tekee siten vietin epäjumalakseen ja itsensä sen orjaksi. Ja seikka, joka luonnon järjestyksen mukaan olisi tuottava iloa, se sen sijaan alentaa miehen, kun sitä ei ohjaa pyhä tahto eikä se ole asetettu korkeamman tarkoituksen palvelukseen. Seuraus ei jää tulematta: — epäilevä mieli. Huomaa sanojani: elämänkatsomus ei, kuten luulisi, muodosta elämän kulkua. Päinvastoin määräävät ja suuntaavat useimmissa tapauksissa elämäntavat elämänkatsomuksen. Toistan vielä: nuorison usko ei yleensä määrää sen elämää, vaan asia on päinvastoin, — sen epäsiveellinen elämä vieroittaa sen Jumalasta. »Autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä

Jumalan» — niinpä kyllä, ja autuuttomia ovat saastasydämiset, sillä niiden on aina vaikeampaa ja vaikeampaa nähdä Jumala. He ikävystyvät pian uskonnollisiin kysymyksiin. Jokainen voitto vahvistaa uskoa, jokainen lankeemus heikontaa sitä.

Toinenkaan, Vapahtajaamme kohdannut suuri kiusaus ei ole meille aivan tuntematon. Kiusaaja asetti hänet pyhäkön harjalle ja neuvoi hänen heittäytymään sieltä alas, nähdäkseen, tulisivatko enkelit kantamaan häntä käsillään. Hän kieltäytyi jyrkästi, sillä se olisi ollut Jumalan kiusaamista. Tunnet hyvin tämän kiusauksen: koetapas vain kerta, miten pitkälle voit mennä. Kuka sanoi konsanaan: tahdon langeta! Ei kukaan. Eipä suinkaan, vaan koetella, koetella vain haluan: tahdon vain vilkaista siihen ja siihen kirjaan, nähdäkseni, onko se niin huono kuin tädit sanovat; kävelymatka ei välttämättömästi ole mikään edeltäpäin sovittu kohtaus, vaan äiti käsittääkin kaikki aina väärin; vaikka seuraankin tovereita, ei minun silti ole välttämätöntä seurata heitä kaikessa, mutta onhan mies kuitenkin aina mies; puhun vain hetkisen aikaa jokapäiväisistä asioista tämän ihmisen kanssa, joka minuun vaikuttaa niin ihmeellisesti ja vaarallisesti; olen sittekin näyttävä, että siedän sitä minäkin sentään jotakin, — ja niin täytetään vielä lasi — niinpä kyllä, tahdot vain asettua pyhäkön harjan äärimmäiselle syrjälle ja vielä vähän ulommaksikin; mutta tarvitaan erittäin selvää päätä ja varmaa käyntiä nyt, kun on pysyttävä tasapainossa pyhäkön harjalla; ja usko minua, 100 pudonneesta putosi 99 pää pyörryksissä; ja ta-

vallisesti kävi niin, ettei enkeliä kuulunutkaan käsissään kantamaan sitä, joka Jumalaa kiusasi.

Silloin viskasi kiusaaja vihdoinkin naamarin silmiltään, rupesi törkeäksi ja koetti oikein yllättämällä saada Kristuksen antautumaan ja sanoi: lankea maahan ja kumarra minua, niin minä annan sinulle kaiken maailman loiston, sillä se on minun. Ja sittemminkin on nähty, että ne, jotka jaksoivat vastustaa kiusausta, kun se tuli hienommassa muodossa, saattoivat tulla yllätetyiksi, kun törkeä kiusaus heitä kohtasi, varsinkin jos kiusauksen tausta oli loistava ja suuremmoinen. Ainoastaan voimakkaalla tahdon tempauksella saadaan kiusaaja lyödyksi: minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; — oi, hyvä Jumala, että saatoinkaan olla sen ihan unohtamaisillani! *)

Myös koskee tämä sana omaisuunteenkin nähden ylioppilasta, joka ihanteellista ylioppilaselämää tahtoo elää. Tavallisesti on ylioppilaalla ani vähän omaisuutta hoidossaan; mutta vähäisissä oloissa uskollisuus pannaankin koetukselle, ja onhan niitäkin, jotka ovat sinua köyhempiä. Muistan niin hyvin sen: oli eräs ilta siinä aivan joulun edellä, keli oli sellainen tavallinen joulukuun keli ja vaaleat sumukehät ympäröivät katulyhtyjä; olin

*) Minua liikuttaa aina, kun muistelen, miten eräs pieni laivapoika Brasilian rannikolla kirjoitti: »Kaksi tai kolme kertaa olen yrittänyt lukea raamattuani, mutta joka kerta tuli mieleeni: vai niin, nyt hän taas äityy pyhänä olemaan! Kerran koettivat he minua houkutella syntiin, mutta minä vastustin ja säilytin viattomuuteni, jonka kyllä tahdon pitää». Erittäin viimeinen kohta on herttainen: se on samalla kertaa yrmeätä ja urheata — todellisen poikamaista puhetta.

tullut Nørrebron[25] etäisimpiin osiin ja mieleeni juolahti, että minun olisi pitänyt ostaa muutamia joulukynttilöitä. Lähistössä oli maustekauppa maakerroksessa kadun kulmassa. Menin sinne. Kauppias toi laatikon kynttilöitä, mutta ne olivat minusta kuitenkin liian huonoja. Hän kiipesi tikapuille ja löysi muutamia hienompia joulukynttilöitä, jotka kyllä saattoivat käydä laatuun, vaikka ne olivatkin minusta hyvin halpoja. Mutta sivullani seisoi eräs nainen, ei sanottavan ijäkäs, mutta kovin vaivaantuneen näköinen, tukka ohut ja pörröinen, ja hartioilla kulunut harmaa huivi, jolla oli puolisulanutta, nuoskaa lunta. Luulen, että hän halusi riisisuurimoita. Ne havaittiin maksavan äyriä enemmän kuin hän oli laskenut. Varmaan en milloinkaan unhoita, vaan vieläkin näen ajatuksissani, millä viivyttelevällä hitaudella hän otti puuttuvan äyrin kukkarostaan ja kuinka hän ikäänkuin puolittain epäillen laski sen myyntipöydälle. Tietystikään en silloin mitään syntiä tehnyt, ainakaan en siitä tietoinen ollut: mutta minusta tuntui, kuin olisi rikos ollut omallatunnollani. Ostamani joulukynttilät polttivat minua taskussani, naisen kuva — hän itse ja hänen muutamat roponsa — seurasivat minua seuraamistaan; koko illan oli mielialani taustana alakuloisuus, sielullinen kaameus, joka saattaa minut vieläkin vallata, kuten huomaan. Nuoret ylioppilaskumppanit, meidän tulee oppia ottamaan huomioon muita. Tarkastakaamme aina joskus varojamme ja luovuttakaamme niistä, mitä emme välttämättömästi tarvitse. Etkö myös tunne sitä salaista iloa, joka syntyy siitä, että lähettää jonkun säästetyn rahamäärän

jollekulle, josta on lukenut tahi johon erityisesti mielenkiinto on kohdistunut?

Meidän tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; ja tuntoa, joka ottaa varteen toistenkin oikeuden, vaaditaan ennen kaikkea niiltä, jotka ovat päässeet valta-asemaan henkien valtakunnassa. Saako, kysyn, antaa mennä viisi ylioppilasvuotta tahi useammankin siten, ettei yhteiskunnallinen kysymys vielä ole ovellesi kolkuttanut; jopa on sanottava enemmänkin — sillä se on useammankin kerran kolkuttanut, — mutta ei ole päässyt harrastustesi piiriin? Ei voida vaatia, että me pystyisimme tätä kysymystä lopullisesti ratkaisemaan tai olisimme siitä täysin selvillä. Mutta sinun tulee ainakin jossakin määrin tuntea tätä kysymystä, edes muiden kanssa tutkia, pohtia ja ymmärtää sitä, — ja iloita siitä, että ehkä kerran saat edes vähäisen olla mukana sitä perille viemässä.*) Minua on aina huvittanut ajatus, mitenkä jo kauvaa ennen kuin ylioppilasyhdistys[26] tuumaili toimittaa asianajoapua varattomille, Job oli ryhtynyt tuumasta toimeen: »Tuntemattoman riita-asiaa minä tarkasti tutkin», hän sanoo (Job. 29: 16). Ja piispa Martensen'in pysyvää suuruutta on osaltaan sekin, että hän ensimäisinä otti työväenkysymyksen, kristillisessä etiikassansa, taidokkaan ja myötätuntoisen

*) Kirjallisuuta: Herkner: Die Arbeiterfrage (Työmieskysymys). Benjamin Kidd: Den sociale Udvigling (Yhteiskunnallinen kehitys). Henry Georgie: Fattigdom og Fremskridt (Köyhyys ja edistys). Lähemmin viitataan: Det sociale bibliothek'iin (Yhteiskunnallinen kirjasto). — Sekä: Skjoldborg: Gyldholm, Jeppe Aakjär: Vredens Børn (Vihan lapsia), kahta viimemainittua ei ole kuitenkaan ehdottomasti — eikä lapsille — suositeltava.

käsittelyn alaiseksi. Tämä on kentiesi kylläkin muistuttamisen arvoista, kun kirkkoa aina moititaan siitä, että se on piittaamaton tähän kysymykseen nähden tahi ollut sen synnynnäinen vastustaja.

Minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; — mutta suurimman vääryyden tekevät monet aikamme opiskelevan nuorison piiristä *hengen valtakunnalle*. Hienomman tuntonsa ja rikkaimmat arvot, jotka heidän ovensa edessä viruvat, he joko laiminlyövät tahi ottavat ivataksensa. Olen kuullut erään professorin pilkkaavan Paavalia suurelle kuulijakunnalle ihan nuoria ylioppilaita ja erään toisen professorin opettavan, että perkele joutuu sadan vuoden päästä poistetuksi, kun taas eräs kolmas syytti kristillisyyttä rikosten edistämisestä. Tiedän myös, että kaksi professoria, jotka vaikuttavat eräässä oppilaitoksessamme, eivät milloinkaan jätä käyttämättä tilaisuutta esittää raamatullisia käsitteitä naurettavassa ja narrimaisessa valossa ylioppilaille, ja toinen heistä on hyvinkin halukas kehoittamaan nuorisoa aisoista irtautumaan. Tiedän viisaustieteen tohtorin, joka historiantunneilla seminaarissa törkeästi ivasi Herran ehtoollista. *Semmoinen* koulu on monen ylioppilaamme käytävä. Saattaako siis meitä kummastuttaa, että sadat nuoria akateemisia kansalaisiamme tottuvat tuomionsa lausumaan uskonnollisista totuuksista olutlasin ääressä ja sytytetty sikaari hampaissa sen sijaan, että antautuisivat näiden totuuksien tuomittavaksi? Sellaista, mikä kristillisyyttä vastustaa — Troels Lund'in[27] haaveiluja, Georg Brandes'in halveksivia lausuntoja ja Høffding'in sumeamielistä

vararikontunnustusta — semmoista ne lukevat, ja sittekin aivan hätiköiden. Mutta toista asianosaista he eivät kuule, raamattu ei heiltä saa ajatustakaan osaksensa. Onko tämä oikein? Se on mitä ilmeisintä vääryyttä, sekä vääryyttä ilmestyksen totuutta kohtaan että kaikkea sitä kohtaan, mikä heissä itsessään on jalointa ja parasta.

IV.

Nyt sanon: hänet, joka oli jaloin meistä kaikista, tuon ainoan, joka koko valmistusaikansa, monien odotusvuosiensa ajan, täydellisesti ja kaikissa kohdin, milloinkaan poikkeamatta, vaelsi tämän ohjeen mukaan: minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta; hänet, ihmiskunnan nuorison joukosta ainoan, joka pysyi ihanteelle uskollisena, — hänet vei ihanne salaisuuteen, hänet vei tuollainen elämänsääntö aivan luonnollisesti yliluonnollisuuden alalle.

Siten on käyvä meidänkin.

Kahden tien saattaa se tapahtua. Toinen tie on se, että opitaan näkemään hänen muotoaan. Se, joka urheasti vaeltaa tämän tunnussanan mukaan: minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta, saa hienon ja teroittuneen aistin ihannetta huomaamaan. Hän kääntää katseensa kohden kaikkea, mikä on ylevää, puhdasta ja pyhää. Hän ei silloin pääse kohtaamasta Jeesusta Kristusta. Hän on huomaava hänet henkiheimolaiseksensa — ja myös sellaiseksi, joka on äärettömän korkeammalla häntä itseään. Mutta sen jäl-

keen ei hän voikaan enää tyytyä alempaan esikuvaan. »Kun kerran on saanut katsahtaa siihen maahan, ei sitä voi enää milloinkaan unhoittaa», kuten eräs nuori indialainen ylioppilas sanoi. Ja hän haluaa oppia tuntemaan tätä Kristusta kaikella innolla ja totuuden rakkaudella ja menee itse lähteille. Ja silloin on hän havaitseva, että se, jota hän ihaili, ei ainoastaan oleile tuolla äärettömässä kaukaisuudessa, vaan viittaa ja vetää kaikkia luoksensa, jopa sinuakin. Sinä tulet häntä lähemmä ja kuulet, mitä hän itsestään sanoo. Hän ei voi valhetella eikä itseensä nähden väärässä olla. Mutta kummallisia asioita hän itsestään puhuu. Hän ei sano olevansa täältä alhaalta kotoisin; hän on salaperäisissä ainoanlaatuisissa väleissä Jumalan kanssa. Hänen lähteensä pulppuaa ijäisyyden vesisuonista, hänen valtansa ulottuu yli kaiken vastaisuuden; hän on Jumalan poika. Näin olet keskellä mysteeriota, ihan salaperäisyyden helmoissa, ja monta kokemusta on sinulla vielä odotettavissa. —

On olemassa toinenkin tie, ja se on paljoa tavallisempi kuin edellinen. Tavoittelit ihannetta — mutta et sitä saavuttanut. Halusit seurata puheenalaista elämänohjetta, mutta saitkin kokea, kuinka vaikeata on täyttää kaikkea vanhurskautta. Hätäinenkin katse todisti pian sinulle, että kaikkialla olit joutunut tappiolle. Näin oli käynyt opiskeluihin ja harrastuksiin nähden. Kuinka pintapuolista olikaan kaikki ollut, aikeita ja halua ja harrastelua, mutta ei juuri paljon mitään päähän saatettua ja todella täysivalmista. Ja kotiväkeesi nähden sitten! Toverit saivat kaikki harrastuksesi, ja mitään hyötyä aikaansaamatta, syn-

kensit mielialan kodissasi sillä, että isoäänisesti puolustelit nuoria mielipiteitäsi, jotka, kuten hyvin tiesit, olivat isällesi vastenmielisiä ja jotka eivät voineet hänen mieltään muuttaa. Ja aniharvoin tulit äitisi luo ja sanoit: »Emmekö mene tänään kävelylle yhdessä — et edes sitä tehnyt! Ja sitten sinun ja toverien väli? Enimmältään oli siinä varmaan itserakkautta; nautit olemassaolon suloa valituiden ystäväisi seurassa ja etäännyit niin paljon kuin mahdollista »ikävistä» tovereista; mutta eräänä päivänä kuulet, että muuan luokkatoveri on jo joutunut hunningolle; ja nyt kun sen kuulet, juolahtaa mieleesi, että olit jotakin siitä tietänyt ennen, mutta et milloinkaan ojentanut kättäsi häntä auttaaksesi, — sillä tavoinko kaikkea vanhurskautta täytetään? En kärtä sinulta tuttavallisuutta, olen kovin arkeillani pakoittaa ketään ripille; mutta alistan ajateltavaksesi, mitenkä olet pitänyt kiinni ihanteesta kiusauksissasi. Ja tiedänpä, että kun nämä seikat otetaan tilitettäviksi, esiytyy moni maahan lyötynä miehenä. Ken tässä kohden kuitenkin tekee täyttä totta, ei tähän pysähdy, vaan katsoo, mistä olisi apua saatavissa, jotta pälkähästä voisi päästä. Tällä taustalla esiintyy Jeesuksen kuva kirkkaan ja lempeän valon hohteessa. Katso, kuinka merkillistä! Hän on maailmassa ainoa, joka sanoo syntiselle: tule syntinesi, minä voin sen ottaa sinulta. Niin hän sanoo ja panee elämänsä sanojensa vakuudeksi. Etkä sinä sitä ymmärrä, mutta sinä uskot sen, sinä uskot häntä — ja ihanne, murtuneet ihanteet ovat vieneet sinut keskelle mysteeriota, salaisuutta.

V.

Jumalasta lähtevä *liikutus*, sellainen, joka tuulen tavoin kulkisi yli aikain ja kansain, auttaisi monia ymmärtämään tätä ihannetta ja tajuamaan tätä salaisuutta. Sellainen henkiaalto, joka Jeesuksen nuoruuden aikana kävi kautta Israelin ja valmisti aikalaisia Messiaalle ja Messiasta hänen kutsumukseensa — se se voisi tämän tehdä.

Nykyinen polvikunta ei milloinkaan ole nähnyt tässä kohden satoisia päiviä, eikä kenestäkään opastajasta ole ollut nuorison sankariksi. Mutta Jordanin virran pienet syrjäjoet vierittelevät sittenkin vesiänsä siellä täällä, ja suurien henkituulien karut virvoittavat meitä kaikkina aikoina. Niitä on useampiakin kuin se, minkä nyt mainitsen; mutta paraiten tunnen *kristillisen nuorisoliikkeen* ja kiitän onneani, että sain olla nuori siihen aikaan, kun sekin oli nuori. Ja vaikka *ylioppilasliike* ei vielä ole saanutkaan ratkaisevaa voittoa täällä kotimaassa, on kuitenkin ilahuttavaa muistella pohjoismaisia ja kansallisia kristillisiä ylioppilaskokouksiamme, aina Hillerød'in[28] kokouksesta alkaen ja Røndessä[29], Ry'yssä ja Aarup'issa pidettyjä latinakoululaisten kokouksia. Ne ovat kuitenkin maininkeja sen suuren henkiaallon jälkeen, joka käy lännen ylioppilasnuorison yli. En milloinkaan unohda Lake Genevan luona (lähellä Chicagoa) vietettyä viikkoa, kun loistavat hyönteiset survoivat pensasten välissä, kuten pienet hiljalleen häilyvät lamput, ja rantaa vasten läikkyvät aallot kaiken aikaa toivat ehdottomasti mieleemme Gene-

saretin järven, ja meistä tuntui, kuin saattaisi Kristus millä silmänräpäyksellä tahansa, kävellen kasteisessa ruohossa, tulla nuorien ylioppilasten luo; en unhoita auringon laskua Moodyn kunnaalla Northfield'issä, kun olimme sijoittuneet vehreän kaltaan kupeille lehtevien puiden alle ja kuulimme John Mott'in puhuvan vastaisesta kutsumuksestamme, ja katse seurasi virran kapeata hopeanauhaa aina etäisille punasinerville vuorille asti ja vielä kauvemmaksikin. Mielelläni muistelen, kuinka kaikkien maailman kristillisten ylioppilasyhdistysten lähettiläät tapasivat toisensa Sorø'ssä meidän kotoisten pyökkipuittemme alla ja muutamia vuosia sen jälkeen Tokiossa, auringonnousun loistoisassa saarivaltakunnassa. Emmekä ole ainoastaan nähneet eteviä johtajia, vaan myös jaloluonteisia nuoria miehiä, joita tämä ylioppilasliike oli kasvattanut; me näimme heidät usein paraiten sitte vasta, kun he äkkipikaa katosivat meiltä, jättäen valoisat jäljet, kuten Hugh Beaver'in[30] Itä-Amerikassa ja Horace Rose'n Lännessä, Eustace Maxwell'in Englannissa ja Verling Helm'in Japanissa, ja meidän maassa kelpo Mads Samuel Jørgensen'in ja hurskaan, nuoren Holger Tolstrup'in.

Ei meidän pidä kiittää itseämme, mutta ei myöskään miehuuttamme menettää. On aivan liika varhaista laskea voittotoitotuksia Brandesilaisuuden häviön johdosta: vasta nyt saamme käydä hedelmää etsimään; ne, jotka 70-luvulla olivat nuoria, ovat nyt johtavia miehiä yliopistossa ja sanomalehdistössä. Mutta uusi sotajoukko astuu jo esiin. Ilahuttavaa on ajatella, että talvi talvelta olemme joka keskiviikkoilta saaneet kootuksi ympärillemme

parisataa nuorukaista, joista suurin osa oli vastaisia ylioppilaita; ja kaikki he tiesivät, etteivät saaneet mitään muuta kuin raamatuntutkisteluhetken. Ja on kun onkin tosiasia, että useampia ylioppilaita kaikista tiedekunnista nykyään on uskoansa tunnustavia kristityitä tahi uskonnollisia kysymyksiä harrastavia kuin ennen on moneen polveen ollut. Tiedämme olevan Kristusta vihaavia opettajia; mutta tiedämme myös olevan yhä useampia, jotka tarkoittavat oppilastensa kaikenpuolista, sopusointuista kehitystä: sekä ruumista että sielua ja henkeä. Ja tosin saattaa ääni vielä lääketieteen ylioppilasten keskuudessa Tanskan sairashuoneissa olla luvattoman raaka, — se, joka tulee Skotlantiin ja Amerikaan, huomaa heti tässä kohden hyvältä tuntuvan eroituksen, mutta lääketieteen ylioppilasten joukossa ei kuitenkaan ole aivan harvassa niitä, jotka aikovat palvella häntä, joka »lähetti heidät julistamaan Jumalan valtakuntaa ja tekemään sairaita terveeksi» (Luuk. 9: 2); ja niistä, jotka eivät pääse ulos suureen, ihanaan maailmaan, tulee sellaisia iloisia, miehekkäitä kristityitä, jommoisia uskovaiset lääkärit usein ovat ja jommoisia Luukas ehkä on ollut ensimäinen. Ja Tanska on ehkä ensimäinen maa, jossa oikeustieteen kandidaatti on useita vuosia ollut Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen sihteerinä; ja »Senas lainoppinut» (Tiit. 3: 13) on piakkoin saava useoita nuoria uskonveljiä täälläkin. Ja tosin oli äänensävy usein rivo ja kunniallisille miehille arvoton sekä eläinlääkärikoulun harjoituksissa että polyteknisessä oppilaitoksessa, — tiedän ylioppilaita, joita ei kukaan voi syyttää siirappimaisuudesta tahi pietismistä, mutta joille toverien kes-

kustelun kuuleminen tuotti jokapäiväistä kärsimystä; mutta tiedän myös luetella koko useita nuoria insinöörejä kristittyjen ystäväin joukosta; ja heitä voidaan käyttää Kiinassa, kun olot täällä käyvät heille liian ahtaiksi. Olemme usein kyllä kuulleet jonkun koulun varajohtajan puhuvan ivallisesti uskonnonopetuksesta ja nähneet jonkun välikoulun johtajan käyttäytyvän huonosti Sosialidemokraattilehdessä; mutta missään ei myös ole paremmin kuuntelevaa nuorisoa kuin seminaareissamme. Enpä uskokaan, että seurakunnan tarvitsee menettää rohkeutensa, vaikkapa sillä onkin syytä olla huolissaan opiskelevan nuorisonsa vuoksi.

Mutta nuorille ylioppilaille sanon: ottakaa vaari ajasta! Kuva se vain oli, näet sen, aivan ohimenevä vaikutelma: meitä asteli pitkin maantietä parvi, meitä nuorukaisia ja isoja poikia; ja me olimme silkkaa iloa; ilo siitä kulki ohi ja pani laulun neljästäkymmenestä suusta helkkymään; aidan takana tuolla seisoi hän, nuori tyttö yksinkertaisessa puvussa, hän herkesi työstään ja katseli niin pitkään nuorta parvea, joka siitä meni ohi ja pian katosi tien polvekkeeseen. Hän oli ulkopuolella, hän ei ollut milloinkaan mukana siellä, missä toiset lauloivat ja riensivät valoisia päämääriä kohden, ja puutarha kävi kymmenen kertaa autiommaksi, kun hän nyt oli nähnyt ilon kulkevan ohitse aidan toiselta puolen: Und wer's nie gekannt der stehle weinend sich aus diesem Bund.*) Kenties oli se vain minun mielikuvituksiani, —

*) Ja ken sitä ei milloinkaan tuntenut, hän varkain, itkein poistukoon tästä joukosta (Schiller: Ode ilolle).

mutta sinä ymmärrät kuvan: *kun elämänliikunta kulkee ovesi ohi, ällös jää sisäpuolelle istumaan!* Sillä se ehkei enää milloinkaan palaa luoksesi, ainakaan niin juhlallisenmuotoisena.

Nouse, ota vastaan kasteesi! Älä tyydy vain siihen, että pyrit asemaan, jossa voit mennä naimisiin, mutta pyri sellaiseen kutsumukseen, jonka voit täyttää! Poroporvari meni nukkumaan ja laski akuttimet alas sinä iltana, jona Kristiansborgin[31] linna paloi, muutoin ei hän olisi saanut unta, ja komensi vaimonsa ja lapsensa yöpuulle, — me muut katsoa tuijotimme koko yön tuohon ihmeen ihanaan hirveään rovioon ja näemme vielä siitä unta; ja sinä päivänä, jona linna ja torni uudestaan rakennettuina ovat taas paikoillaan, me riemuitsemme.

Sinua kutsutaan; lähde liikkeelle onnesi hetkeä kohtaamaan.

VI.

— — Sanoinko, että sen hintana on oleva *kärsimystä?* Kyllä asia niin on. Sanotaan kyllä tavallisesti, että Kristuksen kärsiminen alkoi silloin, kun hän avasi Getsemanen puiston veräjän tahi meni Kidronin ojan poikki pientä porrasta myöten; mutta todellisuudessa alkoi se sinä päivänä, jona hän kasteella kutsumukseensa vihittiin Jordaninvirrassa; ja vasta saamme nähdä, että jokainen uudistettu vihkimys salaisuuden rikkauteen maksoi hänelle sen, että hän vaipui yhä syvemmä kärsimyksiin.

Mutta sentähden halasikin hän kärsimistä, vaikka sielu sitä ajatellessaan vapisikin. Hän puhkesi kerran sanomaan: tulta olen tullut heittämään maan päälle; ja kuinka hartaasti soisinkaan, että se jo olisi syttynyt! Mutta minä olen kasteella kastettava, ja kuinka olen ahdistuksissa, kunnes se on täytetty! (Luuk. 12: 49—50.) Ja onkohan ylimalkaan mitäänkään oikein arvokasta maan päällä, jota ei olisi taistelulla saavutettava? Onkohan tapahtunut mitään edistystä ajatuksen tahi sivistyksen maailmassa ilman marttyyriyttä, ilman kärsimisentodistusta. Niinpä karkotettiin Robert Fulton vihellyksillä, kun hänen höyrylaivansa silmänräpäykseksi jäi paikalleen — naurettavia tuumia, että laiva saattaisi kulkea höyryllä! — Ja kun Fulton silmäili rantaan, huomasi hän vanhan isänsä kiihkeimpäin viheltäjäin joukossa. Kristofer Kolumbuksen murhenäytelmän täytyi päättyä niinkuin se päättyi. Sehän esitettiin täällä maan päällä, ja kanssaihmiset olivat hänen kanssansa sitä esittämässä. Kaikki valloitus vaatii uhria. En kutsu mukavasti elämään, kun kehoitan nuoria ylioppilaskumppaniani suuntaamaan elämänsä tämän esilauselman mukaan: minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta! Suuri hinta on aina maksettava, kun on tarkoitus saavuttaa suuri päämäärä. Ei ole suurempaa päämäärää kuin on päästä Jumalan vihityksi, sellaiseksi, joka on Jumalan tuttavuudessa; mutta mysteerion onnea ei anneta umpimähkään, sen saavuttavat ainoastaan ne, jotka eivät milloinkaan kadota ihannetta näkyvistään ja joka päivä panevat elämänsä alttiiksi sitä saavuttaakseen. Ja rinnan jokaisen edistysaskeleen kanssa hengellisessä

kokemuksessa, rinnan jokaisen kokemuksen kanssa, joka saadaan Jumalan läsnäolosta ja mysteerion rikkaudesta, kulkee yhä syvempi vihkimys, joka vie siihen tilaan, jota Paavali nimitti Kristuksen kärsimisten osallisuudeksi.

Niinkö paljon se vaikuttaa? Ethän sinä etsinyt asemaa etkä leipää, vaan kutsumusta ja ihannetta. Eikä kukaan saata sanoa sen maksaneen liian paljoa, kunhan hän vain saa nähdä vilauksenkin siitä, mikä ijankaikkista on. Sen verraksi ei mitään voi vetää, sillä kaikki muu sen rinnalla kelmenee. Oli kyllä suloinen tunne — muistan sen vielä ja aivan luonnonomaisesti vaikutti se omituisena, suloisen kutittavana tunteena pitkin selkäpiitä, kun professori Schat Petersen[32] luki miehen harjoituskirjoitelman ääneen kokoontuneen kuulijakunnan kuullen. Mutta voi sitä iltaa, jolloin eräs kuolemallaan oleva köyhä poika lähetti sanan, että tulisin heti hänen luokseen! Lentämällä menin portaita alas, sydämeni tykytti valtavasti ja iloni oli suuri. Ajattelepas, silloin pyysi ensi kerran joku apua mieheltä, joka itse oli vasta yhdeksäntoista vuotias. Mutta ei kukaan rakastaja voinut odottavammalla riemulla mennä rakastettuansa tapaamaan kuin silloinen ylioppilas, joka sai mennä Jumalan asialle köyhän pojan luo.

I h a n n e — nuoret ylioppilaskumppanini — niin, tämä vanhanaikainen sana älköön teitä pelottako; pitäkää siitä kiinni, sitä tavoitelkaa! Tämän sanan sisällys saadaan myös lausutuksi sanoilla, jotka mahtuvat yhteen riviin ja jotka kaiken nuorison ihanne asetti o m a n nuoruutensa esikuvaksi: minun tulee täyttää kaikkea vanhurskautta!

Ja palkkana on oleva salaisuus, mysteerio; älä pelkää tätä Kreikankielen kaikuista sanaa; se tietää sitä, että elävä Jumala sanoo sinulle: sinä olet minun poikiani ja tyttäriäni, joista minulla on iloa, — ja antaa sinulle Pyhän Henkensä.

Johannes ja Jumalan Karitsa.

Kolme lehteä erään sielun historiasta.

Vasta sitten, kun tulin kristityksi, koitti valo sieluuni ja toi voimallisesti ja ihanasti ilmi, kuinka syvä ja rikas on Karitsa-sanan merkitys.

(Eräs kiinal. kristitty kapteeni.)

I.

Ei milloinkaan ole profeetallinen henki kohonnut korkeammalle kuin siinä verrattomassa luvussa,*) jossa kuvataan kärsivää Messiasta ja joka on niin täynnä kauneutta ja murhetta ja vaikuttaa meihin yhtä paljon ylevyydellään kuin tuskallaan.

Ei hänellä ollut muotoa eikä kauneutta, ja me näimme hänen, mutta ei hänessä ollut sitä muotoa, että me olisimme häneen mielistyneet Hän on haavoitettu meidän pahaintekoimme tähden, hosuttu meidän synteimme tähden; rangaistus, joka meille rauhan tuotti, oli hänen päällänsä, ja hänen haavainsa kautta olemme me paratut. Me vaelsimme kaikki eksyksissä kuin lampaat, ja kukin meistä poikkesi omalle tiellensä; mutta Herra heitti meidän kaikkein synnit hänen päällensä. Hän

*) Esaiaan ennustusraamattu 53: 2—7.

lyötiin ja vaivattiin eikä hän suutansa avannut; niinkuin karitsa, joka teuraaksi viedään, ja kuin lammas, joka keritsijänsä edessä vaikenee, niin ei hän suutansa avannut

Nämä sanat puhuvat samalla kertaa sekä ajatuksellemme että sydämellemme. Ja kummankin täytyy tulla liikkeelle, saati Jumalan totuus on pääsevä tahtoomme käsiksi. Ei riitä, että selvät ajatukset pääsevät ymmärrystämme valaisemaan; myös tunne, tämä erityinen sielunelämän ala, jota usein vähäarvoisena pidetään, on mukaan päästettävä. Sen juuri pitäisi saada antaa mielelle se lämpöaste ja herkkyys, joka on välttämätön, jotta jumalanajatus voi painaa pysyväisen leimansa ihmistahtoon.

Tämä vanha profeetallinen teksti vetoo ymmärrykseen. Se antaa ymmärryksen vastattavaksi tämän kysymyksen: mitenkä on voinut käydä niin, että pitkäperjantai on näin piirre piirteeltä kuvattu puolta vuosituhatta ennen pitkäperjantaita? Melkein valokuvauksen tapaisella tarkkuudella, silminnäkijän välittömyydellä kuvataan tässä koko kohtaus ja itse murheiden mies koko rajattomassa tuskassaan monia vuosisatoja ennen kuin hän tuli ja sen kärsi. Miten on ajatus selittävä tämän ihmeen muutoin kuin siten, että sen teki sama Jumalan henki, joka profeetalle tämän näyn antoi ja joka kaikessa täydellisyydessään asui pojassa, kun hän tuli?

Mutta samalla kertaa liikuttaa tämä kuvaus suuresti sydäntäkin. Taikka onko sellaista ihmistä, joka saattaa lukea nämä murhesisällyksiset, kaikessa yksinkertaisuudessaan niin kuvaavat rivit

saamatta tunnettaan väkevästi liikutetuksi ja mielikuvitustaan toimimaan sen johdosta, mitä näkee? Eikö tunnu siltä, kuin näkisimme rakastettua nuorempaa veljeä julmasti ruoskittavan, kuin näkisimme kallista ystävää ihmisten mitä häpeällisemmällä tavalla väärin tuomitsevan ja vihdoin raa'asti rääkkäävän, näkisimme hänen verissään jalkoihimme vaipuvan? Tunteet sellaiset, tahi ainakin tunteet sen sukuiset, täyttävät mielemme, kun oikein syvennymme tähän lukuun, niin että se astuu ilmielävänä sielun silmäin eteen.

Sen syvyyttä, enempää kuin itse pitkäperjantaisalaisuudenkaan syvyyttä ei kukaan ole voinut mitata. Muotokuvan tapaista yhtäläisyyttä saamme tässä samoin kuin evankeliumeissakin turhaan etsiä. Mutta puheenalaisessa ennustuksessa tapaamme kuvan, vertauskuvan, joka siinä yht'äkkiä esiytyy, joka ensi kerran on tavattavissa tässä niiden Vapahtajan vertauskuvien joukossa, jotka sittemmin tulivat niin rakkaiksi: se on karitsan kuva. Siihen piiloutuu ajatuksen arvoitus samalla kertaa kun se koskettelee sydämen kieliä sillä mielikuvalla, jonka se ehdottomasti luopi meissä viattomuudesta ja liikuttavasta suloudesta.

Jeesuksen, Jumalan karitsan kuvan ympäri on siis tämä kirjoitelma liikkuva, — ei kuitenkaan yleiseen tämän kuvan ympäri eikä tämän kuvan ympäri semmoisenaan, jommoiseksi tämän kirjan tekijä erittäin on sen käsittänyt. Koetan katsoa tätä kuvaa toisen silmillä. Johannes apostoli, se opetuslapsi, jota Herra rakasti — sillä hän oli se opetuslapsi, joka parhaiten häntä ymmärsi, — on kolme kertaa maininnut Jeesusta

J u m a l a n k a r i t s a k s i. Ja aina joka kerta, kun hän sen teki, näyttää, kuin olisi silloin juuri tapahtunut ratkaiseva murros apostolin oman sielun sisimmässä. Näyttää siltä, kuin olisi Jeesus juuri tämän kuvan muotoisena saanut aikaan suurimmat vaikutukset hänen sielussansa, tahi ehkäpä oikeammin sanoen: kuin olisi Johannes J u m a l a n k a r i t s a n kuvaa käyttämällä parhaiten voinut ilmi lausua ne sanomattomat asiat, joita hän tunsi sielussaan, kun Jeesus siinä sai syntymään jotakin uutta.

Näistä kolmesta apostoli Johanneksen s i s ä i s e s t ä k o k e m u k s e s t a, jotka Jeesus Jumalan karitsana hänessä aikaansai, puhutaan seuraavassa.

II.

Raamatunlukijoille ei saata olla tuntematonta, että kolmen ensimäisen evankeliumin Kristuskuva eroaa silmiinpistävästi siitä käsityksestä, joka on Jeesuksesta Kristuksesta neljännessä evankeliumissa nähtävissä. Erotusta ei ole kiellettävä eikä poistettava; se on tunnustettava, ja lähinnä tehtävänämme on saada se selitetyksi ja käyttää sitä hyödyksemme. Tämän kuvauksen tehtäviä ei ole näyttää, kuinka se voi tapahtua, kuinka on olemassa silta Johanneksen evankeliumin ja noiden kolmen muun välillä, mistä eroavaisuudet aiheutuvat ja mitä niissä on yhteistä. Tässä muistutettakoon vain, mikä on tuon suuren erilaisuuden pääsyy. Johanneksen evankeliumi on evankeliumeista p e r s o o n a l l i s i n, mieskohtaisin; ja se seikka juuri tekee tämän evanke-

liumin erityisessä mielessä arvokkaaksi. Saatetaan pitää oivallista valokuvaa parempana kuin maalattua muotokuvaa, hyvinkin kuvatun näköistä; mutta saatetaan myös jälkimäiselle suurempi kiitos antaa. Kolme ensimäistä evankeliumia esittää pikemmin Jeesusta Kristusta valokuvan tapaisesti; neljäs on maalattu kuva, ihmeellisen sielukas sekä käsitykseen että tekoon nähden. Edelliset kertovat, minkälainen Jeesus oli; Johannes sanoo, mitä Jeesus oli hänelle. Hänen kirjansa esittää sillä tavoin jonkinlaisen kaksoiskuvan Jeesuksesta, esittää historiallisen Jeesuksen, esittää hänet sellaisena, kuin hän kuvastui opetuslapsessaan, joka eniten häntä ymmärsi. Vielä tänä päivänä saatetaan puhua historiallisesta Jeesuksesta erotukseksi elävästä Jeesuksesta, se tietää: raamatun Kristuskuvasta ja siitä heijastuksesta, jonka elävä vapahtaja luopi jokaiseen elävään kristittyyn, jossa hän on todellisuudeksi päässyt. Johanneksen evankeliumi esittää myös meille Jeesuksen sellaisena kuin hän oli, mutta erittäin sellaisena kuin hän oli Johannekselle. Johanneksen evankeliumi on todistus. Se osoittaa valaisevaa keskipistettä, jonmoisena on Jumalan poika, mutta katselee sitä yleensä uskon valaistuksessa. Paikoin tulee myös näkyviin, miten hänen oman uskonsa on käynyt, ja näissä vilahduksissa esiintyy silminnäkijä niin ilmeisesti, ettei näytä olevan epäiltävissä, ken kirjoittaja on. Siten saa tämä evankeliumi kahdenkertaisen arvon. Siinä tarjotaan uusi historiallinen kuvaus ihmisestä, Jeesuksesta Kristuksesta niiden kolmen lisäksi, jotka jo olivat olemassa, mutta se on samassa sielutieteellinen selvitys siitä, miten

Jeesuksen kuva Johanneksen sielussa on syntynyt ja kasvanut.

Tämä silminnäkijä kohtaa meitä jo ensimäisessä luvussa, jossa niin mukaansa tempaavasti on kerrottu, kuinka Jeesus kokosi ympärilleen kokonaisen parven nuorisoa ja kuinka usko heräsi kaikissa näissä miehissä, jotka sitten saivat kristillisessä kirkossa kuolemattomat nimet. Yksi heistä kertoi itse siitä, miten Kristus ja hänen nuori opetuslapsensa ensi kerran kohtasivat toisensa, kertoi siten kuin kohtaus vielä hänen vanhoilla päivillään säilyi hänen muistossaan. Meillä on tässä todellakin ensiarvoinen historiallinen asiakirja, silminnäkijän kertomus ensi päivästä, jonka Jeesus ja hänen ystävänsä olivat yhdessä. Sillä hän, tuo erinomaisen vaatimaton kirjoittaja, salaa tosin nimensä, mutta hän ilmaisee sen sittekin sillä viehättävällä sulolla ja todellisella taituruudella, joka hänen kertomuksessaan ilmenee, milloin aivan vähäisin, ohimenevin sanoin, milloin taas kuvaavin yksityiskohdin. Hän kertoo, että Andreas löysi »ensin» veljensä ja saa siten lukijan aavistamaan, että hänellä itselläänkin oli veli, jonka hän »sitten» löysi. Ja kerrottuaan ensimäisestä kohtauksesta ja keskustelusta Mestarin kanssa, kuinka he menivät hänen perässään ja saivat kutsumuksen tulla hänen luokseen hänen kotiinsa ja kuinka he siellä viipyivät koko päivän, jopa koko elämänsä ajankin hänen luonaan, lisää hän: »Silloin oli noin kymmenes hetki»; he muistivat sittemmin aina hetken, sillä siinä aivan erityisessä valaistuksessa oli koko kuva polttautunut hänen muistiinsa, — joko hetki, jona tapaus sitten sattui, oli roomalaisen ajan laskun mukaan kello kymmenen

aikaan edellä puolenpäivän, siis aikaan, jona meidän puolipäiväjumalanpalveluksemme alkaa, aikaan, jolloin sininen kesätaivas kupuilee ja leivon laulu kukkivan nurmen yllä helkkyy, — tahi juutalaisen ajanlaskun mukaan neljän aikaan iltapuolella, jolloin aurinko oli kallistumassa länttä kohden ja taivaan sini oli vaaleahkoa ja pitkät varjot peittivät vuorenkupeita ja mieltä täytti se omituinen rauhallisuus, jonka iltapuoli mukanaan tuopi.

Tässä evankeliumissa on meille sitten kuvattu Kristuksen ensimäiset opetuslapset, kuvattu aivan harvoin viivoin ja pehmein piirtein, kuten hyvin varhaisissa nuoruudenkuvissa; mutta keskellä kaikkea tätä nuoruutta seisoo Jeesuksen kuva korkeana ja puhtaana, lempeänä ja ystävällisenä, ja jokainen näistä uusista, innostuneista opetuslapsista liittyy kunnianseppeleeksi hänen päänsä ympäri ja antaa hänelle nimen.

»Rabbi» — se merkitsee: opettaja! Siten nimittivät nuo kaksi, Johannes ja Andreas, häntä, ja he seppelöivät ja valitsivat hänet tästä hetkestä alkaen mestariksensa, opettajaksensa, jonka koulua he tästä lähin tahtoivat käydä ja jota he uskollisina opetuslapsina lopun elämäänsä tahtoivat seurata. Mutta Simon ja Filippus laskivat toisen seppeleen hänen päähänsä. Toinen sanoi: me olemme löytäneet »Messiaan», ja toinen nimitti häntä siksi, »josta Mooses on kirjoittanut laissa ja josta profeetat ovat kirjoittaneet», odotetuksi profeetaksi. He tunsivat raamattunsa ja tunsivat Jeesuksen raamatun Messiaaksi. Ja hidasteleva Nathanael, tuo vankka epäilijä, hänpä laski vielä kauniimman seppeleen jopa kultakruunun hänen päähänsä, sillä kun hän

havaitsi, kuinka nuo silmät olivat lukeneet hänen salaisimmat ajatuksensa, ja sen vuoksi tuli tuntemaan hänen olentonsa, puhkesi hän sanomaan: »Rabbi, sinä olet Jumalan poika, sinä olet Israelin kuningas!»

Kauniimpi kuitenkin kaikkia näitä seppeleitä, joilla nuoriso häntä kunnioitti ja tervehti, oli se seppele, jonka Johannes Kastaja oli laskenut hänen ohimoilleen silloin, kun hän sanoi: »Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!» Silloin kietoi hän ensimäisen ruususeppeleen ristin ympärille ja lausui ääneen syvimmän salaisuuden, salaisuuden sellaisen, ettei kukaan nuorista oppilaista sitä vielä ymmärtänyt: että hän oli kantava kaiken ajateltavan synnin sydämellään ja antava viattoman elämänsä maailman pelastukseksi, ottaakseen pois maailman synnin.

Ja juuri tämä sana se se ensin oli avannut opetuslapsi Johanneksen silmät Mestarin kuvaa näkemään ja saanut hänet häntä seuraamaan, — sana karitsasta, Jumalan karitsasta, joka kantoi maailman synnin.

— Pääsiäinen oli tulossa. Lammaslaumoja ajettiin silloin pitkin kaikkia teitä, aina Galilean niityiltäkin, Jerusalemia kohden. Siinä niitä juoksi lampaita, hypellen yli ojien pelloille, paimen edellä palvelijoineen ja koira jäljissä; uskollisesti seurasi määkivä lauma johtajaansa, — teurastettavaksi juhlalla Jerusalemissa. Mutta sitä eivät lampaat viattomuudessaan aavistaneet, kun he siinä huolettomina haukkasivat mennessään viheriää nurmea. Tämä kuva oli joka päivä nähtävissä.

Katso, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin! Ja he näkivät, ja katso, yli viheriän,

kukkatähdillä kirjaillun nurmen tuli hän kävellen. Hänen haamunsa kuvastui selvästi ja hienosti syvän sinisen kevättaivaan taustalle. Hänellä oli todennäköisesti valkea turbaani päässään, ja hän näytti siinä tullessaan niin sanomattoman lempeältä ja rakastettavalta ja samalla aikaa niin merkillisen vakavalta ja miettivältä. Hänellä olikin ollut pelottava kohtaus Asasel'in kanssa erämaassa, johon henki oli hänet vienyt Jordanin juhlahetkeltä, ja sieltä hän nyt tuli löytääkseen tehtävänsä siinä maailmassa, joka nyt kaikessa ihanuudessaan ja tuskassaan häntä kohtasi.

Katso, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!

Ja he näkivät hänet, eivätkä he ensinkään ymmärtäneet, mitä siinä kuvassa oli, mutta itse kuvan — niin, sen he ymmärsivät. Ehdottomasti veti tuo harvinainen kuva heitä puoleensa, ja he seurasivat häntä. Silloin kääntyi hän ympäri, eivätkä he milloinkaan unhoittaneet sitä silmänräpäystä, kun hän kysyi: mitä etsitte? Oi, juuri häntä olivat he ikävöineet ja etsineet aina varhaisimmasta nuoruudestaan. Se verraton viattomuus, joka loisti tämän uuden, ylevän opettajan kasvoista ja johti mieleen juuri niitä pieniä karitsoita, joita he joka päivä näkivät ympärillään juoksevan, se se heidän sydämensä valloitti voimalla ennen kuulumattomalla, eivätkä he voineet muuta kuin seurata häntä. Sillä aina on asian laita niin ollut, että kun nuoret kohtaavat puhtautta ja viattomuutta, silloin tulee heissä hereille parasta, mitä heissä on. Niinpä eivät he voineet keksiä muuta vastausta kuin: Rabbi, haluamme nähdä, missä oleskelet. Tulkaa, niin

saatte nähdä, sanoi hän. Ja he menivät hänen kotiinsa ja istuivat hänen huoneeseensa mihin sopi, leporahille ja vuoteelle ja lattialle, ja niin puheli hän heidän kanssansa, ja ennenkun he huomasivatkaan, oli iltapuoli mennyt, ja niin joutuivat he kiinnitetyiksi häneen eivätkä enää milloinkaan voineet ajatellakaan häntä jättää.

Katso, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!

Mitä ymmärsi Johannes ja mitä ymmärsivät hänen kumppaninsa siitä sanasta, jota hän heille puhui tahi kristillisyydestä sinä päivänä? Niin sanomattoman vähän. Mahdotonta ainakin oli heidän sitä selittää. Hän veti heitä, siinä kaikki. Heitä veti hänen viattomuutensa ja luottavaisuutensa. Hän kohteli heti heitä avomielisesti ja otti heidät luokseen ja katsoi heidän sydämiensä pohjaan ja valitsi heidät opetuslapsikseen sellaisina kuin olivat. Hän tunsi heti Johanneksen ja hänen ystävänsä etsiviksi sieluiksi ja antoi heille luvan seurata itseään ja avata sydämensä hänelle. Heti hän tutkivin, rakkain silmin katsoi Siimon kalastajaa kasvoihin ja luki hänen luonteensa hänen kiinteästä suustaan ja avoimesta silmäyksestään; — nämä vakavat silmät näkivätkin paljoa syvemmälle kuin suuhun ja silmäykseen, ja heti antoi hän hänelle nimen: Pietari, Kallio, ja uskoi hänestä hyvää ja tuki hänen heikkoa puoltaan antamalla hänelle tämän lujan kunnianimen. Ja Nathanaelista, joka heti oli asettunut varovaan ja ylhäiseen asemaan häneen nähden, — niin hänestäkin uskoi hän parasta ja lausui: katso, todella israelilainen, jossa ei ole vilppiä! Ja kun Nathanael ky-

syy: mistä minut tunnet (jos minut tuntisit, et minusta niin hyvää puhuisi), vastaa hän: minä näin sinut viikunapuun alla (tunnen sinun parhailta hetkiltäsi!) Tavallisesti ajatellaan, että Nathanael oli viikunapuun varjossa rukoillut Israelille pelastusta ja Messiaan tuloa. Olen kuullut uudemmankin selityksen: toiset ovat, näet, tietävinään, että viikunoiden korjausaika oli iloinen juhla-aika, jotenkin samanlainen kuin meidän syksy- tahi kevätjuhlamme; levitettiin kirjavia peitteitä ruohostoon lehtipuiden varjoon; ja siinä nuoriso, naiset ja miehet, lauloi, iloitsi ja leikki ja piti juhlaa illan tyvenessä. Kaikki ei suinkaan käynyt aina kauniisti ja siivosti. Nathanael oli silloin loikonut yksinään eikä ollut voinut olla mukana kaikissa toisten hassutuksissa ja riehunnassa. Ja silloin eräs vaeltaja oli mennyt ohitse pitkin tietä ja nähnyt tämän vakavan, ajattelevan nuorukaisen. Katso, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!

Tämän asian syvintä kohtaa, ristiä, he tuskin ensinkään ajattelivat. Tosin heidän entinen opettajansa oli hämärästi lausunut, että hän kantoi maailman synnin, ja se oli kaiketi myös koskenut heihin omituisella tavalla, aivan niinkuin sellainen asia, joka on liian korkeata lapsen käsittää, usein koskee lasta enimmin, — mutta mitä merkitsi »maailman synti», sitä eivät ollenkaan käsittäneet. He eivät aavistaneet omankaan syntinsä syvyyttä. Heidän kävi siten, kuin niin kauniisti sanotaan Birkedalin virressä: »Ristipä kätkynyt kaukan' on lehviin.» Nythän oli lehden puhkeamisen aika ja kevät, nyt oli heidän sielunsa häämatkalla. Ja jospa jonkun harvan ker-

ran ikäänkuin pilven varjo kulkikin heidän nuoren mielensä yli, kuten silloin, kun Jeesus sanoi, että »oli tuleva päiviä, joina ylkä otetaan heiltä pois ja joina he saisivat surra» — se jätti vain hetkellisen selittämättömän apeamielisyyden tunnelman; mutta kun he vain näkivät hänen edessään, oli eläminen heille taaskin juhlaa, ja niin saivat he kokea uudestaan niiden aavistuksista rikkaiden sanojen totuutta, joilla hän oli vihkinyt heidät opetuslapsiksi: »Tästälähin saatte nähdä taivaan olevan avoinna ja Jumalan enkelien nousevan ylös ja laskeuvan alas ihmisen pojan päälle.» Juhlallisempaa ylöskäytävää ei kukaan ollut ystävilleen rakentanut: mihin vain he kulkivat hänen kanssaan, oli niillä tienoin oleva valkeita ystävällisiä olennoita, jotka kuljettivat sanomia avatun taivaan ja heidän Mestarinsa välillä.

Katso, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!

Te nuoret, myöntäkää se, ette ole oikein kotiintuneet syntiin ja saastaisuuteen, eikä teidän ole synnissä ja saastaisuudessa eläessänne hyvä olla. Teissä oli aina sellaista tunnetta, joka syvimmällä inholla tahtoi kääntyä siitä pois, ja synninteon jälkeen tuntui teistä olo niin katkeralta ja raskaalta. Mutta kun me jo täällä matkallamme tapasimme jonkun noita harvinaisia sieluja, kun meidän oli onni ikäistemme joukossa tavata joku sellainen, jonka kasvoilla oli puhtauden, viattomuuden ja valoisan, avomielisen rohkeuden ihmeellinen leima, tunsimme

jonkin voiman ehdottomasti vetävän itseämme heidän luokseen. Erhetynkö, jos sanon, että Niels Finsen'issä[33] oli sellaista vetovoimaa? Ainakin oli sitä Roberd Vilder'issä[34]. Mutta jos kerran nuoriso luonnostaan rakastaa viattomuutta, kukapa silloin voisi sitä vetää puoleensa niin kuin Jeesus Kristus? Ja jospa risti vielä onkin lehväin peitossa kaukana, ja jospa ei teillä vielä olekaan sanottavasti mieltä ja ymmärrystä ristin evankeliumia käsittämään: jospa ei vielä näytäkään synnistä ja armosta puhuvaiset voimakkaat säveleet oikein sointuisesti yhtyvän nuoruutenne iloisiin lauleluihin; — no niin, nostakaa Jumalan nimessä silmänne ja katsokaa Jumalan karitsaa: missä kohtasitte olennon, Jeesusta Kristusta viisaamman, täysivaltaisemman, rakastettavamman, hienomman ja niin säteilevän puhtaan, niin sanomattoman viattoman? Tehkää siis hän nuoruutenne sankariksi ja seuratkaa häntä niin likeltä kun voitte?

Jos on todellista aihetta puhua erityisestä nuorisolle tapahtuvasta sananjulistuksesta meidän päivinämme, olisi kai tällainen erityinen julistus oleva sitä, että nuorisolle evankeliumia julistettaissa asetetaan Jeesus ihanteena etualalle, Kristus-sovittajan edelle. Itsestään selvää on, että tässä on vain puheena vivahdus, asian toisen puolen suurempi tärkeäksi-osoittaminen; sillä evankeliumi muodostaa kokonaisuuden ja on kaikille ikävuosille sama. Mutta muutoin voimme hyväksyä sen, mitä edellä on sanottu.

Haluan lisätä siihen vähän sellaista, joka olisi omansa asiaa syventämään. Emme ainoasti sano nuorille: sellainen hän oli, — seuratkaa häntä, vaan

lisäämme: sellainen on hän vielä, — uskokaa itsenne hänelle! Hän ei ole ainoastaan nuorten sankari; hän tahtoo olla heidän tuttavallinen ystävänsä. Juuri sellainen oli hän Johanneksen ja niiden toisten nuorten nähdä. Ei ainoasti hänen viattomuutensa vetänyt heitä hänen puoleensa; yhtäpaljon teki sen hänen luottavaisuutensa, hänen rakastavainen ymmärtämyksensä. Antakaa sen vetää teitäkin, sillä te tarvitsette sitä. Te tiedätte, että te kaikkein kipeimmin sitä tarvitsette, tarvitsette juuri sitä, josta sitten tulette olemaan äärettömän kiitollisia, kun sitä saatte: rakastavaista ymmärtämystä. Tiedän asian niin olevan. Nuori ihminen saa luottamusta ja käy kiitolliseksi koko elämänsä ajaksi, kun hän kohtaa toisessa vilpitöntä ymmärtämystä, varsinkin elämänsä ratkaisevina aikoina. Harvoin hän kyllä sellaista saa osakseen. Vanhempien kehoitukset saattavat olla niin sydämellisen hyvää tarkoittavia, — ne auttavat vain niin tavattoman vähän ja tekevät joskus asian entistäkin sotkuisemmaksi ja toivottomammaksi. Eipä todellakaan johtunut tottelemattomuudesta, vaan siitä, että sydän oli ahdettu liian täyteen ja pantu ymmälle, erään kymmenvuotisen poikasen omituinen vastaus. Kun hänen äitinsä ainakin kahdennenkymmenennen kerran kielsi hänen tekemästä sitä ja sitä, sanoi hän: »Äiti, — älä nyt enää useampia asioita minulta tänään kiellä, — sillä minä en voi muistaa niitä kaikkia!» Ihmiset väsyvät ja menettävät rohkeutensa alituisista kehoituksista ja nalkutuksista. Ja siitä, mitä heiltä oikeastaan puuttuu, — niin, siitä ei kukaan heille puhu. Heille käy niin, kuin sanotaan Kr. Winther'in runossa: »Ei syvintä

haavaa hän nähnytkään.» Nuori tyttäreni kertoo minulle kaikki. Minä luen hänen sydämestään kuni kirjasta — ja niinkö te luulette, hyvä rouva? Te ette tiedä, että hän ennen kuin tulee huoneeseen, pesee vielä kerran kasvonsa ja katsoo kuvastimeen, nähdäkseen, voitaisiinko huomata hänen itkeneen, ja hymyilee sitten kuvastimeen, silittää tukkaansa — ja tulee niin huoneeseen säteilevin kasvoin: »tuolla tulee meidän auringonsäde!» Katselkaapas kerran Jarlin[35] kaunista kuvapatsasta. Sen nimenä on kyllä »soukennetut siivet», mutta silloin kun se ensin pantiin näytteille Pariisissa, oli sillä parempi nimi, sen nimenä oli silloin: Le secret fatal — kohtalokas salaisuus. Tuossa hän seisoo, nuorukainen, kasvot vakavina ja miettivinä, puristaa nyrkkiänsä, tehden sellaisen liikkeen kuin punnitsisi hän jotakin ja kuin olisi hänellä oma kohtalonsa ratkaistavana: siitä mitä nyt valitsen, saattaa tulla elämäni tuho taikka onni. Onpa se kohtalokas salaisuus, ja kuinka moni nuori tunteekin sen?

Niin tulkaa siis, kaikki te nuoret, mukananne tuskallinen salaisuutenne, neuvoton mielenne, katkera avuttomuudentunteenne; täällä on hän, joka ymmärtää teitä, teihin luottavainen, joka uskoo teitä paremmin kuin te itse, vaikka hän tietääkin kaikki, mitä teihin koskee. Sanokaa asianne hänelle; hän ei sitä muille kerro eikä sinua halveksi, mitä sinulla lieneekin hänelle kerrottavana. Sillä hän tiesi kaiken sen ennalta ja odotti vain, että sinä tulisit ja uskoisit hänelle sen, jotta hän voisi sinua auttaa.

Katso, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!

Nuo nuoret miehet, opetuslapset näkivät hänet ja seurasivat häntä, vaikka hän vei heidät mitä omituisimmille teille. He ottivat hänet sankarikseen ja oppaakseen, ja niin tuli hänestä heidän vapahtajansa. Heitä veti hänen viattomuutensa ja luottavaisuutensa, veti aina hänen ristinsä luo. Mutta hän alkoi vetämistyönsä Jumalan karitsana.

III.

Aikanaan oli kyllä tuleva ristikin, risti tuskineen. Johanneskin oli kypsyvä ristiä varten. Sillä ei hänkään voinut pysähtyä ensimäisiin nuoruudenaikaisiin vaikutelmiin, jotka Kristus häneen teki. Menojaan meni kultainen kevät ja pitkä, ihana kesä, ja sitten alkoi raivokas syksymyrsky. Lehti lehdeltä riistettiin nuoruuden ja onnen lehvikkö, kunnes se jäi kurjaan alastomuuteensa, kunnes jäljelle jäi surkea risti. Paha päivä oli tullut, jona ylkä otettiin pois. Jalo sydän, joka viimeisenä iltana ja yönä oli säteillyt tyhjentymättömän rikasta rakkauttaan lämpimämmin ja voimallisemmin kuin milloinkaan ennen, oli nyt pakahtunut. Mitään puhumatta ja tuskansa painon alla oli Johannes seisonut ristin luona ja katsellut ystävänsä ahdistusta; emmekä mekään juuri voi tehdä sanottavasti enempää kärsivien ystäviemme hyväksi. Niin oli Johanneskin mennyt kotiin, kuten toisetkin, murheitaan mielessään hautomaan.

Mutta sinne ei hän voinut jäädä. Kun kaikki olivat menneet matkoihinsa ja Jeesus oli taistelunsa taistellut, palasi Johannes vielä kerran takaisin ja

seisoi kuolleen opettajansa ristin juurella! Mitä oli hänen sinne asiaa? Tahtoiko hän saada uudestaan varmuutta siitä kauheasta tosiasiasta, jota ei hän näyttänyt voivan uskoa, — tahtoiko hän varmuutta siitä, että Mestari oli kuollut? Tahtoiko hän vielä kerran vain seisoa ristin juurella ja katsella hänen rakkaita kasvojaan? Tahi tahtoiko hän olla kunniavartiona Mestarin ruumiin ääressä ja torjua ahnaita petolintuja sen luota? En sitä tiedä; mutta kun hän siinä seisoi, katselemiseen vaipuneena, saa hän nähdä hirmuisia asioita. Tulee roomalaisia sotilaita nuijineen ja ne alkavat murskata kahden pahantekijän sääriluita. Se oli jonkinlaista laupeutta, joka tarkoitti tehdä pikemmin lopun poloisten kärsimyksistä. Ja Johannes joutuu kauhun valtaan; eivät suinkaan he tule tännekin, eivät he suinkaan tule tekemään väkivaltaa hänen Mestarinsa kalliille ruumiille? Mutta katso, he pysähtyvät. He huomaavat hänen jo kuolleeksi ja puhuvat keskenään siitä, kuinka pian kuolema on tullut, ollen aivan välinpitämättömiä muuten koko asiasta; ja yksi heistä työntää vain keihään hänen kylkeensä, ja siitä juoksee verta ja vettä kuoleman pettämättömänä merkkinä.

Silloin hän, joka on kertonut asian kauvan sen jälkeen kuin se tapahtui, katkaisee yht'äkkiä kertomuksen kulun ja lausuu juhlallisesti: »Ja joka sen näki, on sen todistanut, ja hänen todistuksensa on tosi, ja hän tietää totta sanovansa, jotta tekin uskoisitte.» (Joh. 19, 35.)

Sillä tavoin hän sanoo, sanoo juhlallisesti ja vakuuttavasti. Ja ilmeistä on, että jotakin erityistä

on täytynyt tapahtua hänen sielussaan silloin ja että hän nyt tahtoo painaa sen meidän mieliimme.

Seuraavassa on nähtävissä, mitä se oli. Sillä nyt lisää hän: »Sillä tämä tapahtui, jotta kirjoitus kävisi toteen: älköön häneltä luuta särjettäkö. Ja vielä sanoo toinen kirjoitus: he luovat katseensa häneen, jonka ovat lävistäneet». (Joh. 19, 36—37.)

Kun hän seisoo hämärässä siinä ristin ääressä ja näkee kaiken tämän tapahtuvan — toisten luut rikottiin, mutta ei vapahtajan, — nousee hänen muistoonsa eräs kuva: kotoinen pääsiäisjuhla, kun hän oli lapsi ja valot olivat sytytetyt ja asunnossa oli juhla ja pöydällä happamatonta leipää ja katkeria yrttiä ja kaikkein merkillisimpänä vähäinen pääsiäislammas, joka oli kokonaisena paistettu ja jonka luita ei oltu rikottu. Hän näkee kaiken tämän edessään: vanha Sebedeus-isä kertoo kuunteleville lapsille ja kalastapojille surman enkelistä, joka meni verellä sivuttujen pihtipielien ohi, säästäen ne huoneet, joissa pääsiäislammas oli teurastettu. Ja silloin kävi sielun läpi ihmeellinen aavistus: pääsiäislammas, jospa olikin ollut Jumalan ajatus, että hän, joka ristillä riippui, juuri oli teurastettu pääsiäislammas, hän, joka siinä riippui Jumalan tahdon mukaan pelastaakseen meitä maailman synnistä. Ja kun nyt keihäs työnnettiin hänen kylkeensä, häämöitti hänen sielulleen eräs toinen Vanhan Testamentin ennustus: »He nostaisivat katseensa häneen, jonka olivat lävistäneet»; niin sanotaan Sakariaan kirjassa Messiaasta, hyljätystä paimenesta: oi, jospa tämä ristiinnaulittu Mes-

tari, kansansa hylkäämä, olisi kuitenkin huolimatta kaikesta Messias, Jumalan pyhä!

Ja tämä usko, joka siten alkoi sarastaa ristin juurella, se koitti aamuruskon koko helevyydellä pääsiäisaamuna tyhjästä haudasta. Silloinhan nuo kaksi opetuslasta, Pietari ja Johannes, juoksivat kilpaa. Ja kun Pietari oli ehkä raskasruumiisempi heistä taikka oli ehkä vanhempi, ennätti Johannes haudalle ensimäisenä, mutta seisahtui ensin silmänräpäykseksi haudan ulkopuolelle; ehkäpä hän tahtoi odottaa ystävää, joka tuli pitkin tietä perässä, taikka kukatiesi hän tahtoi silmänräpäyksen vielä miettiä, ennenkuin meni hautaan, sillä nyt oli kysymyksessä kuolema tai elämä! Silmänräpäyksen perästä tiedän varmasti, onko voitto saavutettu, vai onko kaikki menetetty! Ja jos hän nyt Pietaria odotti, huonon kiitoksen hän siitä sai, sillä Pietari hyökkäsi — aivan Pietarin tapaisesti — Johanneksen ohi ja meni suoraa päätä hautaan; ja niin meni toinenkin sinne ja näki, kuten Pietarikin, että lepokammio oli tyhjä ja vaatteet olivat järjestyksessä kukin vaatekappale paikallaan, aivan kuin ne voi jättää ainoastaan se, joka levollisesti ja päättäväisesti on noussut unestaan ja jättänyt maiset vaatteensa; ja — kertoo Johannes — hän näki ja u s k o i. Sillä, lisää hän, he eivät vielä ymmärtäneet raamattua, että hänen oli kuolleista nouseminen (Joh. 20, 8—9). Mutta silloin koitti pääsiäisaurinko hänen sydämessään ja nousi voitollisesti. Ja juuri tällä uskolla juoksivat he kiistassa avaraan maailmaan, voittaakseen monia sieluja ristiinnaulitulle ja kuolleista nousseelle vapahtajallensa. Ja he juoksivat hyvin, ja Johannes juoksi kauemmin ja kun

hän jo ijällisenä piispana Efesossa kirjoitti kirjeensä, saattoi hän kirjoittaa: meidän uskomme on se voitto, joka maailman voitti.

Mutta senpä uskon oli juuri Jumalan karitsa hänessä synnyttänyt. Sillä tämä usko oli kuollut samalla kertaa kun Jeesus kuoli; ja vasta sitten, kun Johannes huomasi, ettei hänessä luuta rikottu, ja siten tuli tämän pienen niin satunnaiselta näyttävän piirteen johdosta teurastettua pääsiäislammasta muistelleeksi, alkoi kuollut usko kohountua uutta elämää kohden. Aivan ristin juurelle tuli hänen joutua ennen kuin hänestä saattoi tulla kypsynyt, kristitty mies. Ristin juurella oli hän oppiva, että kristillisyyden ytimenä ja sisällyksenä on Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin.

— En tiedä, mistä on kotoisin seuraava kuva eli kertomus. Kaksi lasta, pieni poika ja hänen sisarensa, joka oli veljeä hiukkasta isompi, käveli suuressa metsässä, pitäen toisiaan kädestä. Oli syksyaika, sentähden valui alituisesti hiljaisen sateen tavalla kellastuneita lehtiä äänettömästi maahan. Silloin pillahti poika itkemään. »Mitä varten itket», sisar kysyi. »Itken senvuoksi, että kaikki lehdet varisevat», poika vastasi. »Älä sitä itke, veljeni», lohdutteli tyttö, »sillä sittenhän näemme paljoa paremmin taivaan.»

Muutamat meistä sen ymmärtävät. Kun raivoisat syysmyrskyt elämässämme puhalsivat ja rii-

pivät metsän lehdiköt ja leikittelivät meidän murretulla onnellamme ja hyytivät meidät sydämen uumeniin asti, oli nyt, kun lehvistö kauttaaltaan oli kuihtunut ja riistetty, pimeä, alaston risti aivan lähellä. Silloin opimme, että ainoa paikka, johon sai paeta sekä hekumasta että tuskasta, oli risti. Silloin saatoimme paremmin nähdä taivaan.

En ajattele minkäänlaista lumouksentapaista vaikutusta. Saa kyllä joskus kuulla sellaista julistusta rististä, jossa veri ja risti esiintyvät melkein kuin loihtusanana, jonka pitäisi voida varman varmasti vaikuttaa. Ja kyllä se onkin totta, että missä ristin evankeliumia uskollisesti ja yksinkertaisesti saarnataan, siellä a s i o i t a t a p a h t u u, siellä ihmisiä todella pelastuu; ja kyllä jokaisessa saarnassa tuleekin olla sellainen ydinkohta, jossa ristiinnaulittu Jeesus kuulijoiden nähtäväksi elävästi kuvataan; ja kristitty tekee myös hyvin, kun hän joka päivä elää jonkun hetken Golgatalla, tietoisesti ja vakavasti ajatellen, että Kristuksen kuolema pätee tähänkin päivään ja sen synteihin katsoen. Mutta Kristuksen ristiä älköön eroitettako hänen muusta elämästänsä, joka aina ja alituisesti suuntautui ristiä kohti; älköön sitä myös eroitettako elävästä vapahtajasta itsestään, joka sai voiton ristillään ja jolla nyt kuolleista nousseena ja taivaaseen menneenä on voima pelastaa; ja kaikkein vähimmän saa sitä eroittaa meidän jokapäiväisestä elämästämme, jota juuri yhä ja alituisesti on elettävä Jeesuksen ristin siimeksessä.

Kristillisyys ilman ristiä on lapsellisuuden kanta, joka ei voi kautta elämän sellaisenaan pysyä. Ei voi kukaan määrätä, kuinka paljon ristin uskonnosta

on tietoisesti omaksi otettava, eikä myöskään, kuinka monia ja kuinka selviä ajatuksia on ristiin kiinnitettävä. Mutta se aika on tuleva, jolloin »vapis' syntinen edessä tuomarin pyhän», ja »kun kuoleman aatos se elon halun sorti», ja silloin juuri Jeesuksen ristin varjo siimestää meidän elämäämme. Kun meidän on kannettava raskasta ristiämme, kannettava sitä häpeää ja tuskaa, jonka itse olemme synnillämme itsellemme tuottaneet, kannettava niitä katkeria kärsimyksiä, joiden kautta meidän juuri kristittyinä on kulkeminen, silloin ei riitä meille vain sellainen Kristus, joka oli nuoruutemme ihanne ja tuttavallinen ystävä, vaan silloin tarvitsemme kokonaista vapahtajaa, juuri häntä, joka on kärsinyt Pontius Pilatuksen aikana, ristiinnaulittu, kuollut ja haudattu, astunut alas tuonelaan ja kolmantena päivänä noussut kuolleista. Silloin esiytyy Jumalan karitsa uudessa ja entistä vakavammassa valossa, Jumalan karitsa, joka ottaa pois maailman synnin ja minunkin syntini.

Tässä valossa on Jumalan karitsaa päästy näkemään raskasten kokemusten kautta; mutta tässä valossa näemme taivaan entistä paremmin.

IV.

Oli sitten eräs sunnuntai monta vuotta jälkeenpäin. Johannes oli jo vanha mies ja oleskeli maanpakolaisena Patmoksen saarella. Mihin hän katsoikin — aina vain meri, ahnas meri, joka nieli niin paljon miehiä ja poikia, petollinen meri, joka aamuisin leikki niin välkkyvän sinisenä ja ennen

iltaa vaahtoisena vihassaan hyrskyi, ääretön meri, joka erotti hänet kaikista hänen rakkaista seurakunnistaan. Taivaassa ei merta enää olisi. Silloin tapahtui, että hän joutui henkeen ja näki ne valtavat vaihtelevat näyt Jumalan valtakunnan tulevaisuudesta ja taivaan kirkkaudesta, jotka ovat ilmestyskirjassa kuvattuina.

Eräs näitä näkyjä oli seuraava. Ovi avattiin taivaassa, ja taivaassa oli valtaistuin. Se, joka istuimella istui, säteili jalokivien loistoa ja hohdetta, ja smaragdinvihreä taivaankaari kaareili hänen päällänsä. Häntä kumartaen rukoilivat vanhimmat, kultakruunut päässään, ja ihmeellisennäköiset elävät olennot ja enkelien maailmat. Seitsemän tulisoihtua paloi hänen edessään, ja kristallinkirkas meri kimmelsi taivaallisessa pyhäkössä. Mutta oikeassa kädessään piti istuimella istuva kirjakääröä. Se oli molemmin puolin kirjoitusta täynnä, mutta oli kokoonkääritty ja seitsemällä sinetillä huolellisesti lukittu. Ja kun eräs enkeli suurella äänellä huusi: kuka on mahdollinen tämän kirjan avaamaan ja sen sinetit murtamaan, syntyi hiiskaukseton hiljaisuus, sillä ei kukaan taivaassa eikä maan päällä eikä maan alla kyennyt kirjaa avaamaan eikä siihen katsomaan.

Mutta apostolista oli sanomattoman tärkeätä, että kirja saatiin avatuksi ja selitetyksi. Hänelle sanottiin, että se oli Jumalan kansan ja koko maailman kohtaloiden kirja ja että vastaisuus ja ijankaikkisuus oli sen kirjan sisällyksenä. Ja niinkuin lapsi saattaa uikuttaen itkeä unissaan, niin hyrskähti vanha Johanneskin tuon näyn nähdessään katkerasti itkemään sitä, ettei ketään havaittu mahdolliseksi kirjaa avaamaan ja sen arvoituksia selit-

tämään. Silloin puhutteli yksi noista kruunupäisistä vanhimmista häntä ystävällisesti, sanoen: Älä itke! Katso, jalopeura Juudan sukukunnasta, Daavidin juurivesa on voittanut, niin että hän voi avata kirjan ja murtaa sen seitsemän sinettiä. Ja lohdutettuna tähysti vanhus kyyneleisin silmin taivaan avaruuteen. Jalopeura Juudan sukukunnasta oli voittanut. Hän ei ollut epätietoinen siitä, ken se oli. Nyt hän varmaan tulisi sinettiä murtamaan ja kirjaa selittämään. Hän odotti varmaankin näkevänsä väkevän jalopeuran tuimin katsein ja komein harjoin astuvan pitkin taivaankaarta. Ja katso, tuossa seisoi istuimen ja vanhimpien välillä — pieni karitsa, joka oli haavoitettu aivankuin olisi se ollut teurastettu: se se oli Juudan voittava jalopeura ja se asettui istuimen eteen ja otti tuon kohtalokkaan kirjan Jumalan kädestä. Ja silloin heittäytyivät kaikki vanhimmat karitsan eteen, ja heillä oli kitara kullakin ja kultaiset maljat täynnä suitsutuksia, jotka olivat pyhien rukoukset. Ja he virittivät uuden virren, sanoen: sinä olet arvollinen ottamaan kirjan ja avaamaan sen sinetit, sillä sinä annoit teurastaa itsesi ja olet verelläsi ostanut Jumalalle ihmiset kaikista sukukunnista, kielistä ja kansoista! Ja enkelien epälukuiset laumat korottivat kautta kaikkien maailmojen valtavan äänensä, sanoen: karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen saamaan voiman ja rikkauden ja viisauden ja väkevyyden ja kunnian ja ylistyksen ja kiitoksen! Ja koko luomakunta yhtyi kiittämään häntä, joka istuimella istui ja karitsaa kaikessa ijankaikkisuudessa (Ilm. 5). Ja se oli siis se Jumalan karitsa, jonka Johannes oli nähnyt tuona ensimäisenä

päivänä, kun hän oli nuori ja kun hän heti oli ruvennut hänen opetuslapsekseen ainaisiksi ajoiksi; se oli se Jumalan karitsa, jonka hän syvimmässä murheessaan ja hädässään oli ristillä tuntenut teurastetuksi pääsiäislampaaksi; — se oli sama Jumalan karitsa, sama, jonka hän nyt vanhuksena uudestaan tunsi, tuo pieni, valkea karitsa kipeine, punaisine haavoineen, teurastettu Jumalan karitsa, hän, tuo voitollinen jalopeura Juudan sukukunnasta, hän, jolla nyt oli kädessänsä maailman kohtalo ja joka yksin pystyi maailmanarvoituksen ratkaisemaan ja oli asetettu murtamaan sinettejä ja avaamaan kirjaa ja hallitsemaan kaikkia aikakausia ja sukukuntia. Hänen, Jumalan karitsan käsissä olimme me siis kaikki.

Semmoisena kuin hän näki hänet tuona ensimäisenä kevätpäivänä, näki hän hänet myös vihdoin syksymyöhäisellä. Viaton, vaeltava opettaja, ristiinnaulittu, väärinkäsitetty vapahtaja oli nyt kohonnut maailman herraksi. Ja nämä kolme olivat kuitenkin tuo sama, teurastettu Jumalan karitsa, joka pois otti maailman synnin. Viimeisen raskaan murheen: kuinka käykään meidän kaikkein, kuinka käy Jumalan kansan ja koko maailmaraukan, oli Jumalan karitsa myös häneltä ottanut. Kolmannen kerran kohtasi Jumalan karitsa hänet hänen tiellään ja tuli hänen elämänsä iloksi.

Istuitko joskus ja itkit, kirja pöydällä edessäsi? Et voinut suoriutua kertotaulusta tahi mittausopillisista tehtävistä. Lyhyen hetken ainoasti kestivät

nuo lapsenhuolet, mutta ne olivat kuitenkin kyynelisiä ja tuskallisia, ja minä soisin omaisteni säästyvän niin monilta sellaisilta huolilta kuin suinkin.

Myöhemmin elämän kuluessa istuimme taaskin ja itkimme katkerasti vaikea kirja edessämme. Silloin oli se omien kohtaloittemme kirja, jonka sinettiä emme voineet saada auki ja jonka sisällystä me suurella pelolla ajattelimme. Sangen varhain saattaa ihminen tiellänsä kohdata sellaisia seikkoja, että hän alkaa miettiä: nyt en milloinkaan enää voi iloiseksi tulla; tämä oli pahinta mitä saattoi tapahtua. Saattaa joskus tavata ihmisiä, jotka näyttävät miltei vetävän onnettomuuksia ja murheita puoleensa: niitä oikein kasaantuu tuolle ihmisraukalle. Voi, mitä ihmisen täytyykään silloin menettää!

Eihän kristitty ajan pitkään saatakaan olla piittaamaton siitä, mitä hänen ympärillään tapahtuu. Mutta siihen kirjaan on vaarallista ryhtyä; kuka pystyy sen sinettiä murtamaan! Ken oikein alkaa tutkia ihmisten kohtaloiden kirjaa, häntä odottavat monet raskaat hetket. Sillä me olemme tehneet olon tässä maailmassa toisillemme niin kauhean vaikeaksi.

Ajatelkaamme, miten pakanuuteen mahtuu kärsimyksiä. Lähettiläämme tietävät joskus vähäsen niistä kertoa. He saavat usein nähdä, miten pieni kiinalainen tyttö, joka on ruvennut kristityksi, annetaan sen pakanan haltuun, jolle hän jo lapsena on vaimoksi myyty. Tiedätte, mikä häntä odottaa, ja hän tietää sen itsekin. Jos satutte hänet vuoden perästä tapaamaan, on hänessä nähtävissä lyöntien merkkiä ja hänen jalkaraukkansa ovat ru-

tistetut ja sidotut. Ja hän on vain yksi miljoonista. Tahi ajatelkaamme, mitä kaikkea piiloutuu sanaan sota. Eihän sota ole näytelmää, jossa vain esiintyy kauniita asepukuja, tyhjiä ampumapanoksia, helinää ja rähinää. Taistelutantereelta sitävastoin kohoaa ilmoille raivokasta tuskaa ja pelkoa ja hulluutta ja löyhkää. En milloinkaan voi unohtaa kuvaa, jonka 1899 näin eräässä kuvalehdessä — se oli valokuva eräästä suuresta kuljetuslaivasta, joka vei Englannista vereksiä joukkoja sotaväkeä. Siinä niitä oli pää pään vieressä tuhansittain pitkin laivan laidetta, ja iloisin kasvoin nyökkivät he maalla seisoville rakkailleen; ihan kuudentoista vuotiailta pojilta ne näyttivät, ihan niin nuorilta; ja sitten he olivat, niin, mitä he sitten olivatkaan, teuraskarjaa ja kanuunanruokaa ihan kaikki tyyni, määrätyt toinen toisensa perästä Buurien luodeilla kaadettavaksi. Seisoin eräänä lämpimänä kevätpäivänä Port Arthurin ulkopuolella, pienet lavendelin näköiset siniset kukkaset levittivät ilmaan tuoksua, ikäänkuin olisi tässä ollut rauhallisin paikka maan päällä; mutta tuossa vähän matkan päässä paistoi valkoista; se oli kappale joko miehen tahi hevosen kylkiluuta, ja koko maisema oli täynnä kranaattien tekemiä kuoppia ja syvennyksiä. Pieni Jaappanilainen seisoi siinä ja kertoi kiihkeästi: tässä lepää kolmesataa Jaappanilaista, sillä katsookas, me olimme laskemassa miinaa salakaivantoon, joka oli kaivettu maan alatse Venäläisten linnaan, mutta he huomasivat meidät ja kaivoivat tien taas meidän alipuolellemme, räjähyttääkseen meidät ilmaan; he sytyttivät miinansa liian varhain, niin että maahan syntyi suuri aukko, josta me hyökkäsimme heidän kaivantoonsa,

mutta sementtimöhkäleitä putosi alas ja niiden alle murskautui meistä 300 —, niin, murskautui 300 nuorta, elävää ihmistä, jotka juuri äsken olivat niin lämpimästi hengittäneet ja vähän aikaa sitten kotimaassaan seisoneet pienen temppelin edustalla ja lyöneet käsiään ja vetäneet kellonnauhasta rukoillessaan Jumalalta suojelusta. Katso, tämmöistä on sota: muutamat inhoittavat vanhat valtiomiehet eivät ɔta tyytyäkseen ajelemaan vaunuissaan ja jättämään käyntikorttia toisilleen, eivät saa kylläänsä siitä, että kolotus jaloissaan kävellä köpöttelevät toistensa brysselimatoilla ja pelaavat »bridgeä»; sitten levittävät he kartan ja alkavat leikkiä sotaa, mutta, huomattakoon se, eivät ole itse leikissä mukana — sen he kyllä jättävät tekemättä — vaan lähettävät terveen, lupaavan nuorison sotaan, teurastettavaksi elävänä kaukaisissa, tuntemattomissa maissa, saamaan surmansa ihmisiltä, joiden kanssa eivät ole riidassa olleet, ja tietämättä, mitä hyötyä siitä lähtee.

Taikka ajattele, niitä kärsimyksiä, joita hätä ja vääryys tuottavat ihmisille rauhankin aikana aivan lähellä sinun olinpaikkaasi. Ken on lukenut Krapotkinin muistelmat ja Stepniak'in kirjan, ei milloinkaan saa unhoitetuksi niitä nuoria venäläisiä ylioppilaita, jotka makaavat verissänsä, kasakkain sapeleilla miltei mäsäksi lyötyinä, katulyhtyjen valossa Pietarin kaduilla, tahi niitä jaloja ruhtinaita ja sivistymättömiä talonpoikia, joita kidutetaan vankeudessa, kunnes tulevat mielipuoliksi. Eteläpuolella rajaamme on kansalaisiamme, joiden lapset ovat saksalaisilta opettajiltaan saaneet selkäänsä siitä syystä, että ovat tulleet sanoneeksi sanasen äidinkielellään. Mitä onkaan näiden vanhemmat

saaneet kärsiä! Ja täällä kotimaassakin nääntyy täysikasvuisia voimallisia ihmisiä hitaasti nälkään, kun ovat työttöminä kuukausi kuukauden perästä. He eivät saa työtä; tässä ei ole syynä laiskuus eikä juoppous, vaan onnettomat yhteiskunnalliset olot. Puhuttelin monia heistä viime talvena ja huomasin heidän olevan mitä kunnollisimpia ihmisiä. Ja ajatelkaamme sen lisäksi, mitä monien eläinten täytyy kärsiä, ja eläimethän eivät voi puhella eikä valittaa. Olen vielä näkevinäni aasiraukan, joka oli valjastettu kivikuorman eteen ja veti sitä jyrkkää mäkeä ylöspäin. Sen oli juuri kinnerpolven alla suuri avonainen haava, ja kaksi italialaista ruoski sitä kiivaasti, saadakseen sen menemään. Aasi seisoi hiljaisena ja kärsi ruoskan iskut.

Voi, voi, kuinka olemmekaan käyttäytyneet toisiamme kohtaan, kuka saakaan selville kohtaloiden kirjan hirveän sisällyksen ja murtaa sen sinetit?

Sen tekee *karitsa*! Sen tekee teurastettu Jumalan karitsa, joka tietää, mitä kärsiminen on ja itse on meidän kärsimisiämme kärsinyt, — ja joka nyt on valtaistuimelle korotettuna ja voi sinetit murtaa ja kirjan avata.

Sitä toivoa on meidän tarvis saada keskuudessamme elähytetyksi. Vähän me siitä kuulemme sekä saarnatuolista (sen jälkeen kun P. Grag[36] ei enää ole Jaakopin kirkon saarnaajana) että keskenämme puhellessamme.

Täällä alhaalla emme milloinkaan opi ymmärtämään kärsimisiä. Mutta sanon: on kuitenkin tuhat kertaa parempi kärsiä niitä tahi nähdä niitä kärsittävän, kun *Jumala on kanssamme*, kuin

jos aivan yksin olisimme. Sillä hän säälii meitä; ja on pannut kärsimykselle tarkoituksen ja voi vihdoin kaikki meidän hyväksemme toimittaa. Kantakaamme siis Jeesuksen nimessä kannettavamme, ja pyytäkäämme olla toisiamme kohtaan niin hyviä kuin voimme ja ennemmin huojentaa toisten tuskia kuin arvotuksen tapaisista asioista jututa. Tuleehan kerran aika, jolloin Jumala meillekin on sanova: lakatkoon nyt kyyneleesi vuotamasta, nyt on kaikki menojaan mennyttä, käy nyt minun paratiisiini ja ole iloinen. Siellä ei kuole lintunenkaan, ei oksakaan puusta putoa.

Mutta aina, kun taivaassa käymme Jeesusta lähelle, tunnemme hänet hänen kirkastetussakin muodossaan hänen haavainsa arvista, jotka eivät milloinkaan katoa. Hän on Jumalan karitsa, — niinkuin teurastettu. Ja silloin on meidän sielumme vielä kerran sanova hänelle: kiitos, sinä siunattu, sinua ja noita merkkiä yksin on minun kiittäminen siitä, että vihdoin kuitenkin pääsin tänne.

Siimon Pietari ja taivaallinen näky.

Yleispiirteitä ihmisten kääntymisessä.

Sentähden, kuningas Agrippa, en voinut olla tottelematta taivaallista näkyä.

Paavali.

I.

Ani harva kuolevainen on nähnyt taivaan; mutta Esaias profeetta oli näyssä siellä silmänräpäyksen aikaa. Hän muisti sittemmin tarkalleen vuoden, jona se hänelle tapahtui; se oli Ussia kuninkaan kuolinvuosi ja meidän ajanlaskumme mukaan kutakuinkin vuonna 740 ennen Kristuksen syntymää. Kun hän sittemmin muisti asian ja kertoi siitä, ilmeni näössä neljä jaksoa vastaavine sieluntiloineen.

Hän näki ensin Jumalan ja ihmetteli kotvan aikaa tätä taivaallista näköä. Israelin pyhä istui valtavalla, korkealla istuimella ja hänen vaatteensa liepeet täyttivät pyhäkön. Lempeät Serafit ympäröivät häntä. Kahdella siipiparilla kunnioittivat ne Jumalaa ja kolmannella parilla ne lensivät. Ne ylistivät Jumalaa, huutaen: pyhä, pyhä, pyhä, niin että pihtipielet vapisivat, ja lauloivat Jumalan kunniaa, joka koko maailmankaikkeuden täyttää.

Tavaton hämmästys valtasi profeetan ja samassa sai hän luoda silmäyksen itseensä aivan kuin salaman leimausten valossa. Kaikessa tässä häikäisevässä puhtaudessa tunsi hän, että hänessä oli kaikki saastaista. Hän oli kantapäästä kiireeseen asti syntinen. Hänen vapisevat huulensa olivat saastaiset, kansa, josta hän oli sukuisin, oli saastainen kansa.

Mutta silloin kohtasi hänen katseensa taivaallista alttaria. Sillä paloi kirkas, hiljainen tuli. Ja yksi Serafeista leijaili alas ja otti pihdillä hehkuvan hiilen alttarilla palavasta tulesta ja kosketti sillä profeetan huulia. Se ei tehnyt kipeätä eikä polttanut, se virvoitti ja puhdisti häntä, ja enkelin ääni kuului: »katso, tämä satutti huuliasi, ja sinun pahatekosi pakeni ja sinun syntisi on sovitettu».

Silloin kuunteli hän levollisesti ja tyyntyneenä Herran ääntä. Se kysyi: »Kenen minä lähetän ja kuka lähtee meidän puolestamme?» Iloinen, rohkea altismielisyys tuli profeetan sydämeen. Hän oivalsi elämänsä kutsumuksen ja suostui siihen. Hän vastasi: »Tässä minä olen, lähetä minut», ja otti siten Jumalan kädestä tehtävänsä. Raskas tie oli hänen käytävä; hänen tuli ennustaa rangaistusta ja tuhoa luopuneelle kansalleen. Mutta olipa siinä myös heikko ja pienen pieni toivokin pilkottamassa: palaneen metsän hiiltyneestä kannosta oli pieni vihanta virpi putkahtava; jäännös oli pelastettava.

Tämän kutsumuksen saatuaan lähti profeetta työhönsä ja pysyi taivaalliselle näylleen uskollisena viimeiseen asti.

II.

Mutta eräänä aamuna, runsaasti 700 vuotta edelläkerrotun näyn jälkeen tapahtui, että eräs nuori kalastaja myös sai nähdä Jumalan. Se on, häntä ei temmattu taivaaseen eikä hän nähnyt näkymättömän muotoa; — Jumala tuli hänen luokseen ja astui hänen venheeseensä. Silloin tapahtui hänelle sellaista, jota Jumala silminnähtävästi oli sormellaan johtamassa.

Hän oli ollut järvellä koko pitkän, pimeän yön, mitään saamatta. Nyt antoi hän uuden, Nasaretilaisen opettajan, josta niin paljon puhuttiin, käyttää venettään. Hän laski vähän matkaa rannasta, kuten opettaja oli tahtonut, ja saattoi niin istua purjeen varjossa kuuntelemassa, kun tämä puhui rannalla oleville joukoille. Sitten ehdotti Mestari verkkoa apajalle heitettäväksi. Hän arveli kyllä itse olevansa kokeneempi kalastaja kuin vieras ja väitteli hiukan vastaan, mutta heitti kuitenkin verkon hänen käskystään. Ja silloin se tapahtui, se ihmeellinen asia. Saatiin niin tavaton saalis, niin uskomattoman suuri kalojen paljous, että hänen täytyi kutsua toista venekuntaa avuksi, ja sittekin oli heidän verkkonsa repeämäisillään. Silloin iskeytyi kalastajan mieleen: se on Jumala. Sellaista ei hänelle milloinkaan ennen ollut tapahtunut. Tietysti oli hän kyllä Jumalan tuntenut ennenkin; hän tiesi kyllä, että Jumala oli sytyttänyt nuo tuhannet tähdet yötaivaalle, johon hän niin usein tuijotti; hän tiesi kyllä että nuo punertavat vuoret, jotka peilikirkasta järveä reunustivat, oli Jumala luonut; hän oli myös monena sabatin-

päivänä kuullut hänen sanaansa kirjakääröstä synagogassa luettavan. Mutta häntä itseään lähelle, häneen omaan veneeseensä ei Jumala ollut milloinkaan tullut, — kuten hän nyt tuli tällä hetkellä, jona ihme tapahtui.

Ja silloin juuri näki Siimon ensi kerran itsensä. Näki itsensä sellaisena kuin hän oli, — Jumalan valossa. Niinpä vain, kylläpä hän oli tuntenut itsensä ennenkin — jotenkuten. Monena aamuna, kun hän kumartui veneen laidan yli ja pesi kasvonsa, oli hän nähnyt itsensä veden kirkkaassa kuvastimessa; — nähnyt kauniin, päivettyneen miehen. Hän tiesi hyvin, mihin hän pystyi, — häntä pidettiin paikkakunnan rohkeimpana miehenä. Hänessä oli kalliopohjaa, sanottiin. Vikansa oli hänelläkin; hän saattoi helposti tulistua ja saattoi silloin tällöin rohkeutensakin menettää ja menettipä sen kokonaankin. Hänen vaimonsa sen tiesi, hän kun siellä kotona äitinsä kanssa odotti häntä; ja kuitenkin piti Siimon näistä kahdesta henkilöstä enemmän kuin kenestäkään. Kaikkea tätä oli hän kyllä mietiskellyt, kun hän istui verkkojansa paikkaamassa tahi rantaäyräällä lajitteli kaloja; — mutta nyt vasta ymmärsi hän, kuinka kauhean kurjasti asian laita tässä kohden oli. Pimeä yö, joka juuri oli loppuun kulunut, oli tänä hetkenä hänen elämänsä kuvana: työskennellyt koko yön mitään saamatta! Mitään saamatta! Kaikki tyhjää, saastaista, sysimustaa, — Herra, mene pois! Mene pois luotani, sillä minä olen syntinen ihminen! Kaikki minussa on syntiä! Nyt sen näen, Jumala on tullut väylälle, saadakseen minut käsiinsä ja rangaistakseen minua, ja minä olen hukassa!

Mutta hänen päähänsä kosketti joku, kosketti aivan lempeästi. Hän oli polvillaan Mestarin jalkain juuressa, peitti kasvonsa käsiinsä ja nyyhkytti kuin pieni lapsi — tuo suuri, vankka ja väkevä mies. Nyt uskalsi hän katsoa ylös; aikaillen, vavisten ja kyyneleet silmissä katsoi hän noihin kasvoihin. Noihin kasvoihin, joita hän oli rakastava niin suuresti eikä milloinkaan unohtava — nyt hän ne vasta oikein näkikin. Ne silmät rohkaisivat häntä. Ne loistivat niin voimallisella ja lempeällä hohteella, kuin olisi niiden tuli sytytetty taivaan hehkuvalta alttarilta. Niin ystävälliseltä ja niin lempeältä ja niin majesteetilliselta hän näytti. »Älä pelkää», hän sanoi; eikä kukaan voinut sanoa sitä sillä tavalla kuin hän sanoi. Ne sanat puhuivat samassa pois kaiken pelon hänen sydämestään. Yö oli mennyt; aamun kuningas seisoi hänen veneessään. Hän oli nähnyt Jeesuksen. Nasaretin rabbi, Mestari, jonka hän oli kuullut puhuvan, ja jota hän oli ajatellut seurata, — se oli hänen vapahtajansa. »Älä pelkää», hän sanoi, »tästä lähin olet pyytävä ihmisiä».

Olet pyytävä ihmisiä! Ja nuori kalastaja varjosi silmiään päivettyneellä kädellään ja katseli kauvas yli järven — ja vieläkin kauvemma. Järvi, pieni kirkas järvi kasvoi suureksi, avoimeksi mereksi, jossa sankkoja kalaparvia uiskenteli. Sinne tahtoi hän veneensä ohjata, tehden sen hänen kuninkaallisesta käskystään, vetääkseen verkoillaan ihmissieluja. Pitkä, valoisa työpäivä odotti häntä, elämä palveluksessa. Jeesus luotti häneen. Häntä ei lähetettäisi ensin kouluun opetettavaksi, häntä ei otettaisi ensin puoleksi vuotta koetukselle, jotta

nähtäisiin, saisiko hän itseään parannetuksi; eipä vainen, vaan sellaisena kuin hän tuona samaisena aamuna oli, otettiin hän opetuslapseksi. Hän oli huomannut kutsumuksensa ja suostui iloisesti ja altismielisesti sitä noudattamaan. Hän jätti kaikki ja seurasi Jeesusta.

III.

Koulua sitä sittekin tuli käytäväksi. Kovaa koulua, jossa oli paljon vaikeasti opittavaa ja jossa aika ajoin pantiin nurkkaan häpeämään. Mutta kuitenkin oli tämä koulu ihana ja vapaa koulu, avoimen taivaan alla. Kouluttajana maailman paras opettaja, ystävä, joka ei milloinkaan opetettavaansa väsynyt.

Se, mitä hän sinä aamuna tuossa tuokiossa koki, se oli monta kertaa uusiutuva pitkän vaelluksen aikana. Tämä näky oli annettu hänelle hänen elämänsä juhlahetkenä; ja elämä oli sitä, että hän — ei ollut tottelematta tätä näkyä. Se oli ollut huomenlahja, annettu kuninkaallisesta, vapaasta armosta; mutta nyt oli hänen taistelemalla saavutettava, valloitettava koko elämän palvelustyöllä se, mitä hän tuona hetkenä oli nähnyt, ja tehdä se omaksensa. Hänelle oli näytetty tehtävänsä kerta kaikkiaan, unhoittumattomasti, ettei hän milloinkaan menettäisi miehuuttansa, kun sitten oli tuleva pitkiä öitä, joina työ ei tuottanut hedelmää. Näkymättömät kädet olivat pitäneet säteilevää kruunua hänen silmäinsä edessä; ja hän tahtoi juosta, kunnes hän sen voittaisi.

Hän oli nähnyt sinä aamuna Jumalan. Mutta hänen elämässään oli tuleva hetkiä, joina Jumala oli aivan kuin kadoksiin mennyt — niinkuin ei häntä olisikaan. Missä oli Jumala sinä yönä, jona myrsky ja vaahtopäiset aallot esteettömästi viskelivät hänen venettään ja vellova, kylmä syvyys ammotti hänen allaan, nielläksensä hänet? Missä oli Jumala, kun hän, jota hän rakasti, vaikka horjui, vuoti verta ristillä ja hän itse istui kyyneltömään tuskaan vaipuneena? Missä oli Jumala silloin, kun hän oli kahlehdittuna Jerusalemin vankilassa ja pelkäsi Herodeksen vihaa? Niin, hän ei ollut nähtävissä. Mutta sinä aamuna oli Jumala ollut hänen veneessään, sen Siimon tiesi, — ja niinpä oli selvää, että hän voi palatakin. Hän palasi myös aina, vieläpä kirkkaampana ja selvempänä kuin silloin rantaäyrään luona. Ikänsä iltapuhteella puhui apostoli eräästä yöstä, jona hän oli vuorella ollut (2 Piet. 1), sanomattoman riemullisesta, valveilla uneksimastaan unesta, jossa hän onnen huumaamana oli puhunut kuin unen päihin ja ahkerilla käsillään tarjoutunut tekemään työtä, sanoen: Herra, hyvä on meidän täällä olla; jos tahdot, niin teen tänne kolme majaa, sinulle yhden ja Moosekselle yhden ja Eliaalle yhden! Oli yö merellä, sama yö, johon myös liittyi pimeitä muistoja, — silloin oli hän näillä jaloillaan astunut raivokkaiden aaltojen yli, käynyt niin kauvas ja niin kauvan kuin hän jaksoi uskoa. Ja sitten tuona yönä, jolloin näytti siltä, kuin olisi ollut se hänen viimeinen yönsä, oli enkeli tullut ja nyhkäissyt lempeästi häntä kylkeen ja herättänyt hänet ja vienyt hänet ulos portista ja kuljettanut hiljaisia öisiä katuja, kunnes

hän taaskin oli päässyt ystäväin huomaan. Totta tosiaan; tuon ensimäisen aamun jälkeen oli hän monta kertaa menettänyt Jumalan näkyvistänsä — ja taas saanut hänet nähdä.

Ja itsensä oli hän sinä aamuna nähnyt toisenlaisena kuin milloinkaan ennen, hän oli nähnyt syntinsä ja kauhistunut. Turmeluksen syvyyttä oli armollinen Jumala hänet kuitenkin päästänyt näkemästä, sillä jos hän sen olisi nähnyt, olisi hän paikalla kuollut tahi tullut pelosta ja murheesta mielettömäksi. Se oli hänelle vasta vähitellen paljastuva sen mukaan kuin hänen silmänsä sieti siihen katsoa. Kokonaisen pitkän elämän ajan saisi hän opetella jättämään tykkänään luottamuksen itseensä. Me ihmiset olemme järki järjestään kaikki niin ihmeellistä sekasotkua, niin arvaamattomia vastakohtia täynnä. Ja niin oli hänkin. Hän oli luonteeltaan suurensuuntainen; kukapa sitä kieltäisi. Kaikki hän jätti tuona muistettavana aamuna, seuratakseen häntä. Ja kuitenkin saattoi hän olla aika ajoin niin kummastuttavan pikkumaisia laskelmia tekevä: »katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua; mitä me siis saamme». Ja: »kuinka monta kertaa minun on annettava anteeksi veljelleni. — enintäänkö seitsemän kertaa?» Sellaisesta laskelmoimisesta tuli hänen oppia luopumaan. Ja hän oppikin vihdoin, kun hänelle katolla näytettiin neljästä kulmastaan laskettu liinavaate ja teroitettiin, ettei saa eroitella ihmisiä, ne kun ovat kaikki yhtäläisiä sen Jumalan silmissä, joka katselee asioita suurensuuntaisesti eikä ole vähäpätöinen, ahdasmielinen

Juutalaisten Jumala.*) Ja hän oli urhea, mutta joskus uhkamielinen ja välistä aivan miehuuton, pelkuri ja raukkamainen. Kaikki muut menivät menojaan silloin, kun Kristus oli puhunut arveluttavat sanansa siitä elämänleivästä, joka oli hänen lihansa. Mutta vaikkapa koko maailma olisi mennyt, hän jäi: »Herra, kenen tykö menisimme? Sinulla on ijankaikkisen elämän sanat.» Se oli urheasti tehty. Tuona viimeisenä onnettomana yönä veti hän miekan ja hakkasi ylipapin palvelijalta korvan, ja hän meni ihan sisälle palatsin pihaan, jossa vartiosto lämmitteli tulella. Se oli urheata. Hän esiintyi helluntaiaamuna, kun kaduilla vilisi väkeä, joka oli ollut mukana hänen Mestariaan murhaamassa, ja kun pilkkakirveet väittivät hänen liikoja juoneen, ja hän todisti rohkeasti Jeesuksen kuolemasta, kuolleista-nousemisesta ja taivaaseen-menosta. Ja rohkeamielisesti alkoi hän puhua, kun tuomarit tahtoivat hänen suunsa tukkia ja uhkasivat häntä ruoskituttaa; »enemmän tulee kuulla Jumalaa kuin ihmisiä», hän sanoi. Se oli urheata. Mutta hän saattoi myös uskoa itsestään liian paljoa, ja siten tuli hän antaneeksi Mestarilleen hyviä neuvoja, että tämä muka säästäisi itseään, ja siten tuli hän kalliisti luvanneeksi, että vaikka kaikki muut hänet jättäisivät, hän ei horjuisi, vaan olisi valmis kuolemaan hänen kanssaan. Juuri sinä iltana Jeesus hänelle sanoi: »kun sinä kerran palajat», — s. o. kun kerran pääset tästä. Ja me tiedämme, että hän sai vuodattaa katkeria kyyneleitä ennen kuin

---

*) **Minulle on Jumala osoittanut, etten saa sanoa ketään ihmistä epäpyhäksi enkä saastaiseksi (Ap. t. 10: 28).**

hän oli oppinut tuntemaan itsensä ja ylpeys oli murtunut. Sen yön jälkeen ei hän, luullakseni, milloinkaan ajatellut suuria itsestään eikä käyttänyt suuria sanoja; mutta sen sijaan saattoi hän vielä tuota hätää tulla tuskiinsa ja ottaa liian paljon ihmisten arvosteluja huomioonsa. Juuri sen vuoksi Paavali myöhemmin aimo tavalla ojensi häntä Antiokiassa (Gal. 2) — ei minua miellytä, että tätä tapausta sanotaan hänen »toiseksi lankeemuksekseen», ja tuntuu melkein ettei Paavalin olisi pitänyt kertoa sitä Galatalaisille ja meille kaikille; mutta heikkoutta se oli, ja vielä niinkin myöhään täytyi hänen siitä moitetta kuulla ja sitä vastaan taistella. Sillä oman sydämen uumeniin asti pääsemiseksi on tarpeen ihmisen koko elämänaika.

Jeesuksen hän näki sinä aamuna ja päätti olla hänelle uskollinen. Mutta oli paljon sellaista, jota hän ei vielä ymmärtänyt ja jota hän jäljestäpäin oli oppiva tuntemaan hänen seurassaan. Hän voi minua auttaa, hän rakastaa minua — sen hän ymmärsi. Mutta kuka hän oikeastaan oli ja mitä hän tahtoi? Niin, sen oli elämä vasta hänelle opettava. Pari vuotta jälkeenpäin tunnusti hän rohkeasti: »Sinä olet Kristus, elävän Jumalan poika», — sitä ei hän ollut voinut sanoa tuona ensimäisenä aamuna, jona hän hänet kohtasi. Nyt tiesi hän, kuka hän oli; taivaallinen isä oli sen hänelle vuosien kuluessa ilmoittanut, kun hän oli elänyt hänen seurassaan; mutta hän ei vielä ymmärtänyt, mitä Jeesus tahtoi. Hän ei tahtonut sitä ymmärtää. Kuoleman ja ristin asia oli hänelle mitä vastenmielisin. Sen oli elämä — ja vasta kuolema hänelle opettava. Kun luen Pietarin kir-

jeitä, ei mikään liikuta minua niin paljoa kuin se, että näen, miten niiden perusääni on tämä: meidän tulee kärsiä, tullaksemme kirkastetuiksi. Pietarin 1:sen kirjeen esilauselmaksi sopisi: kärsimisen kautta kirkkauteen. Kolmasti esittää hän Jeesuksen Kristuksen lukijoilleen, ja kulloinkin tahtoo hän heille näyttää kärsivän vapahtajan. Hän on karitsa, joka osti meidät verellään, — sen tähden tulee meidän pelossa vaeltaa! (1 l.) Hän ei sadatellut sadattelijoitaan eikä uhannut, vaan kantoi meidän syntimme ruumiissaan ristinpuulla, — häntä tulee meidän seurata! (2 l.) Ja hän kärsi hiljaisena syntisten vastustusta, ristiinnaulittiin ja astui kuoleman maahan, mutta Jumala herätti hänet ja korotti kaikkia enkelivaltoja korkeammalle, — ja siten kulkee meidänkin tiemme! (3 l.) Huomaan, että hän vuosi vuodelta maan päällä sai yhä selvemmin näkyviinsä kärsivän vapahtajansa aina siihen hetkeen asti, jona hän kunnioitti häntä kuolemallaan.

Ja sitten koko hänen elämänsä kiinnitti häntä alituisesti siihen kutsumukseen, jonka hän nuoruudessaan tuona merkillisenä aamuna oli saanut. Siihen hän palasi yhä, siihen hänen herransa alituisesti hänen ajatuksensa johti. Kun hänellä oli ollut suuremmoinen hetki elämässään ja hän oli niin iloisesti tunnustuksensa lausunut, että Jeesus ei tahtonut salata iloaan siitä, tahtoi Jeesus hänelle sanoa: niin, sinussa on kallionluontoa ja sinun perustuksellesi tahdon minä kirkkoni rakentaa. Kun hän oli ollut liian korkealla ja Jeesuksen täytyi muistuttaa hänelle sitä kohtalokasta taistelua, jota käytiin hänen sieluraukastaan

saatanan raivokkaan halun ja vapahtajan uskollisen esirukouksen kesken, lisäsi hän: ja kun kerran palaat (s. o.: olet päässyt tästä), — niin vahvista veljiäsi! Ja tuona viimeisenä aamuna Galileanmeren rannalla, kun jälleennäkemisen ilo ja pahojen muistojen varjo aaltoili hänen mielessään, ja Jeesus kolme kertaa — oi, kolme kertaa! — kysyi häneltä: Siimon, Joonaan poika, rakastatko minua, lisäsi hän joka kerta: kaitse minun karitsoitani. Ja sitten näemme hänen helluntaina laskevan kirkon perustuksen ja avaavan Kristuksen kirkon ovet ensimäiselle pakanalle, Korneliukselle ja sen jälkeen puhuvan pakanain vapauden puolesta apostolien kokouksessa Jerusalemissa (Ap. t. 15) — ja niin katoavan suureen kansain mereen ja suorittavan monivuotisen työn, josta ei mitään kerrota, kunnes näemme tämän vanhan ihmisten kalastajan elämäntyönsä lopulla kirjoittavan Roomasta tahi Babylonista viimeisen voimallisen kirjeensä, jonka kautta hän vielä vaikuttaa meidänkin keskuudessamme.

IV.

Kääntymyksen alku johtuu aina tavallisesti näystä.

Kaikki siirtyminen maailman tavoista ja itsekkyyden yksinvaltiudesta ja kaikki pyhää elämää kohden Jumalan kasvoin eteen suuntautuva liikunta — sehän onkin kääntymystä — lähtee siitä, että sielu on kuullut Jumalan kutsumuksen ja hänen todellisuudestaan saanut vaikutelmia; muutoinhan ei kenenkään mieleen tulisi täyttä totta kääntymystä

alkaa. Jumalan pitää saada kohdata ihmistä hänen tiellään, kuten kävi sinä aamuna, jona hän astui Siimon Pietarin veneeseen. Täytyy tapahtua sellaista, josta selvästi huomaamme, että siinä on näkymättömän Jumalan käsi vaikuttamassa.

Useimmat ihmiset tietävät sellaisia silmänräpäyksiä eli aikoja olleen elämässään, kun he oikein koettavat muistella.

Sellaista saattaa tapahtua äkkiä ja ilman näkyväistä välityskohtaa. Sillätavoin kävi sekä Saulus Tarsilaiselle että Spjellerupin Jakop Peter Mynster'ille.[9] Kummassakin tapauksessa kävi Jumala suoranaisesti käsiksi yhtä ihmeteltävällä kuin kieltämättömälläkin tavalla, ainoasti sillä eroituksella, että Paavalin kääntymys tapahtui Damaskon tiellä, Mynster'in eräässä Tanskan pappilassa sohvan kulmalla. Kummassakin tapauksessa ilmoitti Jumala poikansa, toiselle taivaallisessa näyssä, toiselle hänen lukeissaan erästä kirjaa — huomattakoon, erästä kirjaa, joka ei näyttänyt olevan missään yhteydessä sen sisäisen tapahtuman kanssa, joka valon hänen sieluunsa sytytti.

Sellaista tapahtuu silloin tällöin kaikkina aikoina Jumalan valitsemille aseille tahi sitä varten, että ihmiset erittäin pysähtyisivät ja alkaisivat asiaa ajatella.

Mutta useimmiten havautuu mieli Jumalaa näkemään ja hänen läsnäoloaan tuntemaan Jumalan sanasta, se kun ihmistä kohtaa elävässä julistuksessa tahi mieskohtaisessa todistuksessa. Ihminen huomaa, ettei se ole tavallista ihmissanaa, että se tekee aivan toisenlaisen vaikutuksen häneen, kuin mikään se, mitä hän ennen on kuullut, ja

että se, joka hänelle puhuu, on mieskohtaisessa yhteydessä elävän Jumalan kanssa. Hän huomaa, että seurakunta, jonka yhteyteen hän on tullut, ei ole ainoastaan satunnainen ryhmä samanmielisiä, vaan että se on joukko ihmisiä, joilla on yhteisiä näkymättömiä tavaroita. Heidän laulustaan ja yhteiselämästään käy selvästi ilmi, että he kokoontuvat elävän Jumalan eteen. Ja he tuntevat, niinkuin Jaakob patriarkka, että »totisesti on Herra tässä paikassa, enkä minä sitä tietänyt».

Ja silloin on ihmiselle tapahtuva samankaltaista, kuin tapahtui sekä Esaiaalle taivaallisessa näyssä että Siimonille hänen kalastusveneessään: Jumalan kirkkaassa valossa saivat he nähdä oman itsensä semmoisena, jommoisena eivät milloinkaan ennen olleet itseään nähneet. Oman itsensä, se tietää: syntinsä.

Voisikohan sitä uskoa, — mutta kyllä asia sentään niin on — että vaikeimpia tehtäviä maan päällä on saada ihmisiä näkemään syntinsä. Farisealaisuus on vieläkin suuri mahti; minä olen sen paremmin huomannut sinä lyhyenä aikana, jona olen ollut pappina, kuin niinä monina vuosina, joina työskentelin nuorison keskuudessa. Nuorilla on myös kyllä varmaan suuret virheensä, ne ovat usein kevytmielisiä eikä yleensä uskollisia, mutta ylimalkaan eivät ne ole farisealaismielisiä ja heillä on moniaina ikävuosina voimallinen ja herkkä synnintunto. Ja vaikkapa he usein vain näkevätkin jonkun yksityisen synnin eivätkä aavista, että kaikki heidän parhaina hetkinäänkin luontevan viattomasti pyörii heidän oman itsensä ympärillä; vaikkapa heidän taistelunsa vaikutin olisikin pikem-

min oman perikadon tuska kuin katumus Jumalan edessä, — niin onpa jo se, että he taistelevat vakavasti tässä yhdessäkin kohdassa, merkitykseltään tärkeätä ja saattaa viedä paljoa edemmä. Mutta kauhistavaa on, että ihmiset vuosien vieriessä voivat tulla kykenemättömiksi näkemään syntiänsä. Kaikesta päästään vaan tällä: »Meillä on aina niin somaa ja säntillistä», »olemme niin paljon kokeneet», »mieheni on niin uuras ja lapsemme ovat niin somia ja kaikissa oloissaan säännöllisiä», tahi toisissa yhteiskuntaluokissa päästään asiasta tällä: »emme ole muita pahempia», »emmehän tietystikään ole niin kauhean suuria syntisiä». Sattuvasti sanoi Heuch[19], että, kun farisealainen ennen muinoin kerskasi kaikesta siitä hyvästä, mitä hän oli tehnyt, kerskaavat meidän päiviemme farisealaiset siitä, etteivät ole mitään tehneet. Olen väliin koettanut paatuneille farisealaisille kertoa, mikä suuri syntinen itse olin — ja saavutin ainoastaan sen tuloksen, että he tunsivat jonkinlaista sääliä minua kohtaan.

Ei, sittekin voi ihmisille näyttää heidän syntinsä ainoasti Jumalan sana. Sen tähden sanotaankin, että Pyhä Henki nuhtelee maailmaa synnin tähden.

Ja näinkin tullaan synnintuntoon usein vain hitaasti ja asteettain, sillä ihmissielun pohjalle on pitkä matka. Ihminen saattaa olla *perinpohjin tyytymätön* itseensä, mutta niin kauvan kun hänen mielensä tila pysyy vain hedelmättömänä raskasmielisyytenä, ei hän ole sanottavan paremmassa tilassa kuin hymyilevä syntinenkään, joka leikinpäiten tekee syntiä taivasta vastaan.

Syntinen saattaa inhota itseään. Eräs nuori ylioppilas sanoi kerran minulle: jos tietäisitte, mihin olen tätä kättäni käyttänyt, ette varmaankaan enää milloinkaan minulle kättä antaisi. Oi, minä annoin hänelle mielelläni kättä, mutta hän ei varmaankaan ojenna minulle enää kättänsä, sillä hän luopui taistelusta ja epäiltävää on, ikävä kyllä, onko nyt monien vuosien perästä hänen asiansa sanottavan parempi. Niin, sitä saattaa raivostua itselleen ja soimata itseään mitä hirmuisimmista asioista. Mutta tuleeko asia siitä paremmaksi? Varus ei palaa legioonain kanssa, vaikka keisari kuinka kolhisi päätänsä seinään. Loukattu itserakkaus vain, se se on pahoillaan voimattomuutensa vuoksi; fariseus se se itseään halveksii ja on närkästyksissään synnille.

Muistelen erästä nuorukaista, joka istui huoneessani ja itki tavattoman katkerasti. Ei käyttänyt edes nenäliinaa, vaan antoi kyynelten pisaroimistaan pisaroida lattiamatolle. »Kuinka sinun nyt on asiasi», kysyin. Hän ei vastannut, vaan tuijotti eteensä. »Oletko jostakin erityisestä asiasta murheissasi, vai noin vain yleensäkö?» »Yleensä», hän sanoi. Yleensä siis. Ja hyvä oli, että hän oli murheissaan yleensä, vaikka ei hän sitä silloin käsittänyt. Olihan hän melkoisesti itsensä tuntemisessa edistynyt. »Viholliset ovat hävittäneet kaikki pyhäkössä.»

Ja pahin vihollinen on itsekkyys. Skat Rørdam[37] oli kun olikin oikeassa, kun hän aina Holm'in kirkossa palasi siihen totuuteen, että synti on itsekkyyttä. Kun se tulee selville, tuntee ihminen Paavalin tavoin olevansa kaikkia muita pahempi.

Todellisuudessa ei luulisi tuntuvan niin kovin vaikealta päästä tähän tulokseen. Tiedänhän niin vähän muista ihmisistä, ja nehän myös osaavat kylläkin piilottaa pahimmat puolensa; eivätpä totta tosiaan ihmiset liiku naamari kasvoillaan ainoastaan karnevaalin aikoina. Mutta omalletunnollenihan olen ilmeinen, jopa kauhistavaan määrään tunnettu kaikkia hallitsevassa itsekkäisyydessäni.

Mainitsin vast'ikään Paavalin. Tuskin on missään vaikuttavampaa kuvausta ihmisen synninhädästä kuin Roomalaiskirjeen 7:nnen luvun jälkimäisessä puoliskossa. Raamatunselittäjät ovat vanhimmista ajoista asti riidelleet — melkein yhtä raivoisasti kuin liha ja henki riitelevät keskenään — siitä, puhuuko Paavali tässä uudestisyntyneestä vai uudestisyntymättömästä ihmisestä. Minusta näyttää vain, että minun tarvitsee katsoa itseeni ymmärtääkseni tätä lukua. Paavali puhuu hyvin yksinkertaisesti itsestään sellaisenaan kuin hän luonnostaan on, — sellaisena, jommoinen hän oli ennen kuin tuli kristityksi, ja jommoinen hän vielä on aina, kun hän yrittää omin päin kulkea ja unhoittaa ottaa lukuun ne Jumalan armon voimat, jotka hänessä ovat. Hän tuntee painoa, aivan kuin peljättävän painajaisen painoa, josta hän vihdoin herää, huudahtaen: »Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minua tämän kuoleman ruumiista?» — Ja hän näkee, että tämä, Jumalan kiitos, oli vain pahaa unta: »Kiitos olkoon Jumalalle Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta!»

Tämä sana tulee syvyydestä, niinkuin eräässä psalmissa luemmekin: »Syvyydestä minä huudan sinua, Herra!»

Sillä tähän tulee vielä hedelmää tuottava katumus, murhe, joka on Jumalan mielen mukainen ja joka vaikuttaa kääntymyksen ja josta ei milloinkaan olla pahoillaan. On kummallisesti moniaitten sanojen laita; ne voivat poistua käytännöstä, myös uskonnollisen kielen käytännöstä. Niin on tuon oivallisen, vanhastaan tunnetun katumussanankin laita. Kuinka harvoin kuulee sitä saarnoissa ja puheissa. Ja kuitenkin on se sisällysrikas sana ja merkitsee sellaista asiaa, mikä tuottaa ihmissydämeen siunausta, kasvullisuutta ja väkevää liikutusta. Se päivä, jona ihminen sanoo: oi, kuinka minä kuitenkin olen Jumalan murehuttanut, se päivä on, huolimatta kaikesta mukanansa tuomasta murheesta ja alakuloisuudesta, sittenkin hyvä päivä. Sillä silloin on syntinen saapunut samalle kohdalle, jolle tuhlaajapoika oli saapunut sinä päivänä, jona hän mielensä malttoi ja sanoi: »Minä nousen ja menen isäni tykö ja sanon hänelle: Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi.»

Kun sille kohdalle ihminen on tullut, ei pelastus ole kaukana. Pelastus — eli pelastaja.

Kolmas kohta taivaallisessa näyssä oli seuraava: enkeli tuli ja puhdisti profeetan huulet taivaalliselta alttarilta ottamallaan hehkuvalla hiilellä; vapauttaja seisoi katsellen ystävällisesti ja lempeästi murheellista ystäväänsä ja sanoi: älä pelkää!

Ja kun Jumala jollakin tavalla on ilmoittanut itsensä ihmiselle ja puhunut hänen omalletunnolleen, niin että ihminen on nähnyt syntinsä ja huomannut olevansa auttamattomasti hukassa, niin neuvoo evankeliumi sellaisen ihmisen menemään

Jeesuksen Kristuksen, ristiinnaulitun vapahtajan luo. Siellähän on taivaallinen pääalttari; on tuulenhuminainen kunnas, kaupungin muurin ulkopuolella, jolla Jumalan poika riippuu halpaan puuristiinsä naulattuna ja kuolee varhaisena kevätpäivänä. Hänen pakahtuvassa sydämessään palaa se rakkauden hehkuva hiili, joka voi puhdistaa sinun saastaiset huulesi ja sinun saastaisen sukusi perinnön.

Ei kukaan osaa sanoa, kuinka syvälle ihmisen on mentävä synnin tuntoon, saadakseen pelastuksen varmuuden. Luonnon taipumukset ja entisyys ovat tässä kohden vaikuttamassa. Ei meitä katumuksemme pelasta enempää kuin hyvät työtkään. Useimmiten avautuu silmä myöhemmin, kun ihminen seurustelee pyhän Jumalan kanssa. Mutta tämän suuren käännekohdan yleisenä piirteenä niin sanoakseni on kuitenkin aina se, että Jeesusta katsellaan toisin kuin ennen; ja tavallisesti ajaa ihmisiä heidän syntinsä hänen luokseen. On muitakin teitä, jotka vievät hänen luokseen, mutta valtatie, jota useimmat ovat käyneet, on synnin ja armon tie. Tullimiehethän ja syntiset häntä noudattivat, kun hän täällä vaelsi, ja hänen luokseen tulee syntinen vielä tänäänkin. Sano minulle, missä koko maailmassa muutoin olisi sellainen paikka, johon syntinen saa mennä syntineen ja haudata sen, vakuutettuna, ettei se enää nouse häntä vahingoittamaan. Oi, saatathan kyllä mennä sen luokse, jota loukkasit ja jolle olit vihoissasi, kavuta hänen kaulaansa ja sanoa: älä ole minulle enää vihoissasi, en sitä niin pahoin tarkoittanut, anna minulle anteeksi ja unhoita, mitä tein; — mutta ei se tehty

niin vain tekemättömäksi tule eikä hevin unhoitu. Mutta kun joku on Kristuksessa, on hän uusi luomus; vanhat ovat kadonneet, katso kaikki ovat uudeksi muuttuneet. Ajattelepas, vanhat ovat menneet menojaan, armollisesti lasketut ohitsesi menemään, ne eivät sinuun ensinkään enää koske. Kristus sen sanoo ja sinä tiedät sen siitä rauhasta, jonka hän painaa sydämeesi, — siitä syvästä ja yliaistillisesta onnentunteesta, jota eivät muut tunne kuin kristityt, jota eivät muut voi antaa kuin Kristus ja jota me sanomme rauhaksi. Tässä käy aivan samaten kuin ennen muinoin, kun Kristus laski kätensä ihmisen pään päälle ja sanoi: poikani tahi tyttäreni, ole hyvässä turvassa äläkä pelkää, syntisi ovat anteeksi annetut, mene rauhaan. Minun puoleltani oli täyttä totta kun sinut kastoin ja minun ristini siunaus tulee sinunkin osaksesi. Niinhän Paavalikin sanoi, kun vanginvartija oli tuskassa: usko Herraan Jeesukseen, niin tulet autuaaksi.

Niin; niin on ihminen vapahdettu. Sillä eipä suinkaan ole väärin sanoa, että se, jolla on vapahtaja, on myös vapahdettu.

— Ja sitten: työhön.

Ja tämähän oli neljäs jakso: profeetta lähetettiin julistamaan Israelille, että jäännös oli pelastettava; kalastajan oli tästä lähin pyydystettävä ihmisiä.

Niin, kristillisyyttä on: taivaallinen näky, — ja sitten, ettei olla tottelemattomia tälle näylle. On aina ollut totta, eikä milloinkaan ollut niin totta kuin se nyt on: jos mieli säilyttää uskon tuoreuden sekä kaikissa sivistysharrastuksissa että vielä enemmän niissä älyllisissä taisteluissa, joihin uudemmat

tutkimukset meitä pakoittavat, on se käyvä laatuun siten, että me enemmän kuin milloinkaan ennen otamme osaa palveluksentyöhön. Kaikille yleensä kuuluu kutsumus: tästälähin olet pyytävä ihmisiä. Kaloja vedetään ylös vedestä; tästä lähin olet sinä aina nostava, kehoittava, kehoittava nimenomaan lähimmäisiäsi, aina suunnaten ylöspäin. Olkoon asemasi muutoin kuinka halpa tahansa, kykysi kuinka vähäinen tahansa, rahavarasi kuinka pienet tahansa, — sinulle tullut kutsumus on yhtä suuriarvoinen kuin apostolinkin kutsumus: sinun on autettava niitä, joiden parissa olet, aina vähäisen ylöspäin. Kirkko on menettänyt vuosien kuluessa paljon voimia sen tähden, ettei niitä ole pantu työhön, kun ne olivat lämpimiä ja vereksiä.

Vai että olet niin typerä puhumaan ihmisille? Ei haittaa mitään. Ihmiset ovat ylimalkaan kuulleetkin enemmän kuin riittäviin. Elä heidän hyväkseen, sillä se on paljoa parempi, ja rukoile heidän puolestaan, se on vielä parempi; ja sitähän sinä osaat tehdä. On ihanaa, arvelen, olla Jumalan lähettiläänä, vaikken olisi saanutkaan toimekseni muuta, kuin että koetan saattaa hiukkasen valoisampaa oloa niille ihmisille, joiden kanssa elän, koetan auttaa heitä Jumalan avulla näkemään Jumalansa. Me voimme sen tehdä. Jeesus on sanonut samaisen sanansa vielä selvemminkin: »Seuratkaa minua, niin olen tekevä teidät ihmisten kalamiehiksi.» Meistä tulee ihmisten kalamiehiä, sielujen pelastajia, yksinkertaisesti siten, että seuraamme häntä.

Ja siihenhän todellinen kääntymys olikin johtava: Jeesusta seuraamaan.

V.

Tunsin kerran nuorukaisen, joka oli vastenmielisimpiä nuoria ihmisiä, joita olen tavannut. Hän ei tervehtinyt eikä kiittänyt, hän sätti palvelusväkeä, hän paiskeli ovia, ei hän vastannut kun häneltä kysyttiin, hän oli lyhyesti sanoen tavattoman ikävä herra. Jumalaa ei hän uskonut, ja kristityitä sanoi hän teeskentelijöiksi. Tämä mies kääntyi. Ja sellaista muutosta olen harvoin nähnyt ihmisessä tapahtuneen. Se oli todellinen muuksi muuttuminen. Hän muuttui erinomaisen rakastettavaksi, hienotunteiseksi, avomieliseksi ja palvelevaiseksi; kasvoille ilmaantui mitä hienoin, ystävällisin hymy ja koko hänen käytöksensä kävi kaikin tavoin puoleensa vetäväksi. Jokainen, joka sen näki, ei muuta voinut kuin ihmetellä.

Totuuden vuoksi on minun lisättävä, että se ei kestänyt aivan kauvaa, ainoastaan noin puolen vuoden ajan. Sitten kävi hän samanlaiseksi kuin me muutkin, oli kiltti, kristitty ihminen, joka silloin tällöin saattoi olla hiukan oikullinen. Ensimäistä valonloistetta ei enää ollut hänessä.

Pastori Johannes Fibiger[5] kuvaa erinomaisen kauniisti ja opettavasti kääntymyksen jälkeistä ensi onneaan. Hänen kääntymisensä oli hänessä erittäin vaikuttanut rajattoman rakkauden kaikkiin ihmisiin.*) Huonekumppani, joka haukotellen vetelehtii vuoteella, mies, joka tuo huoneeseen teekannua, miehet, jotka aamunuttu yllä, saappaat

*) Johs. Fibiger: Mit Liv og Levned s. 106—112 (Elämäni ja elämäkertani).

jalassa ja pitkät piiput suussa käyskentelevät Regensen'illä[38], niin, hehän ovat niin rakkaita veljiä ja kaikkia heitä on rakastettava ijäti. Ja korkeimmilleen kohoaa rakkaus, kun hän eräänä päivänä, kuten tavallista, on Borchin luennolla, ja lukee vanhemman veljensä kanssa Hegel'in logiikkaa ja hänet valtaa yhtäkkiä ajatus, että erinomainen veli hänellä sentään onkin, nousee, menee veljensä luo, halaa häntä ja suutelee otsalle. Toinen laskee tupakkapiipun suustansa, katsoo häneen ja sanoo: »Pidätkö sinä nyt minusta yht'äkkiä niin paljon?»

En ole tuntenut Fibigeriä mieskohtaisesti; mutta epäilen, pysyykö tämä koko maailman sieluihin kohdistunut yleinen rakkaus yhtä virkeänä kautta koko elämän. Ainakaan ei hänen oma elämäkertansa siihen suuntaan viittaa.

Mikä onni ja ilo valtasikaan Spjellerup'in papin[9], kun hänelle annettiin tuo taivaallinen näky ja valo virtasi hänen sieluunsa. Nuo kiitetyt sivut hänen kirjassaan päättyvät näin: »Eikä mikään ole verrattava siihen ihastukseen, siihen sisäiseen riemastukseen, jolla minä usein sanon itselleni: minulla on Jumala ja vapahtaja.*) Se oli todellinen kääntymys, eikä hän sittemmin milloinkaan epäillyt, että Jumala oli hänet kohdannut juuri silloin ja siinä paikassa kuin kääntymys tapahtui. Mutta se syvä alakuloisuus, joka häntä oli painanut koko nuoruutensa ajan, saattoi myös jälkeenpäin ilmaantua.

Ensi rakkauden aika on ihmeen rikas ja riemullinen aika. Eräs kristitty maallikko, joka mitä kirjaimellisimmalla tavalla seuraa Jeesuksen Kristuksen

---

*) Meddelelser om mit Levned s. 151—152 (Tietoja elämästäni).

askeleita, kertoi kerran minulle, että, kun hän oli kääntynyt, olivat värit luonnossa hänestä toisenlaisia kuin ennen, olivat helevämpiä ja kauniimpia, ja että sitä kesti noin viikon ajan. Nyt ne näyttävät taas samanlaisilta kuin ennenkin, lisäsi hän apeamielisesti.

Näyttää siltä, että ensimäinen hohde ja ilo eivät voi pysyä. Ja niin todella onkin. Ensimäistä rakkautta ei voida säilyttää yhtä virkeänä ja lämpimänä kuin se alussa oli. Silloinhan oli kaikki kiusaukset aivan kuin puhallettu tieltäsi, sanaa et saanut kuulla liian usein, et saattanut väsyä rukoukseen, jaksoit olla iloinen ja laulaa koko päivän ja olla kaikille hyvä. Se on ilahuttavaa nähdä. Näen vielä edessäni nuoren jumaluusopin oppilaan, jossa vastikään oli hengellinen murros tapahtunut. Matkustimme niihin aikoihin yhdessä rautatietä Jyllannin, Fyen'in ja Seelannin kautta. Hän oli väsymätön palvelemaan ja auttamaan matkakumppaniansa, teki niille tilaa, auttoi niitä vaunuun ja vaunusta pois, otti heidän matkakapineensa hyllyverkoilta, oli kaikkein palvelijana. Oi, se sellainen haihtuu usein aamukasteen tavoin!

Kyllä asian pitää niin olla. Taivaallinen näky annettiin meille silmänräpäyksessä tahi lyhyen ajan kuluessa, ja se otettiin meiltä osittain pois; mutta tuollaisen onnenajan muisto on meillä pysyvä, ja se, mitä on jälelle jäänyt kristitynelämästä, on käytettävä niin, että se saadaan takaisin ja tulee meidän mieskohtaiseksi, ijäiseksi tavaraksemme. Se, minkä viimeksi saamme haltuumme, on oleva parempaa kuin se, mikä meillä ensin oli — varmempaa, runsaampaa, pysyvämpää.

Niin on siis nähtävästi Jumalanvaltakunnassa vallitsemassa laki, joka on kokonaan kehitysopin vastainen, se laki, että siellä alamme korkeimmasta. Muutoinhan kehittyy kaikki alhaisimmasta alkaen ylöspäin; mutta Jumalanvaltakunnassa on heti ensimäisenä loistava alku, korkein kohta.

Aabraham, uskovaisten isä, taivaltaa penikulmien laajuisessa yksinäisyydessä, alkuvoimaisessa yksinkertaisuudessa ja katselee, miten mykät tähdet kuten kultamehiläiset parveilevat taivaalla — eikä ajattele näin: oi, mikä olen minä tähän epälukuiseen taivaan sotajoukkoon verraten, onneton luomus, näkymätön pilkku, kuinka uskallan luulotella Jumalan pitävän väliä minun kaipauksestani! Hän ei ajatellut niin, ei, vaan hän sanoi: katso, mikä säteilevä tähteinlauma, en osaa teitä lukea, mutta mitäpä siitä, minä tiedän, että niitä, jotka minun nimessäni siunataan, on oleva paljoa enemmän kuin teitä, sillä Jumala on sen luvannut. Ja matkue vaelsi eteenpäin syvässä, raskaassa hiekassa. Ja tuo vanha beduiniseikki, paimentolaispäällikkö, saattoi ottaa käteensä kourallisen erämaan hienoa, punertavaa hiekkaa ja antaa sen juosta maahan sormiensa lomitse eikä ajatellut: ah, minä itse olen kuin hiekanjyvänen tässä äärettömässä maailmassa, ja pian minun luuni mätänevät erämaassa, kuinka uskallan minä uskoa, että Jumalan silmä seuraisi minua yksinäistä miestä ja antaisi tulevaisuuden minun jälkeeni kukoistaa? Ei! Niin hän ei ajatellut. Hän katseli ihmetellen kohden itää, kohden pohjoista ja etelää, nyökäytti päätänsä ja sanoi: kymmentuhansia ja paljoa enemmänkin on teitä pieniä hiekanjyviä, en milloinkaan

saisi teitä luetuksi, mutta mitäpä siitä, tiedänpä, että vielä enemmän on oleva niitä, jotka kerran minun nimessäni siunataan, sillä Jumala on sen luvannut. Hän ei ottanut lukuun vaikeuksia, vaan piti kiinni Jumalan lupauksista. Niin alkaa usko täällä maan päällä, ja milloinka se on konsanaan korkeammalle kohonnut?

Ja Paavali, tuo työmies Jumalan armosta, rientää eteenpäin radallaan. Hän on laskenut Aasian herransa jalkain juureen, ja unennäkö vetää häntä Euroopan puolelle. Hän valloittaa Kreikanmaan Jeesukselle ja hänen kätensä kiirehtivät vetämään mittanuoraa Roomaan asti. Hän saapuu Roomaan ja hänen silmänsä tähystelee kaipaavasti Espaniaan päin. Hän tuli Espaniaan ja hänen ajatukselleen kangastaa Britannia, ja jos hän olisi saanut elää kauvemman aikaa, olisi hän varmaan tullut Tanskaankin. Katso, sellaisen mielen tulisi asua lähetyssaarnaajassa; ja sellainen mieli asuikin ensimäisessä lähetyssaarnaajassa. Onkohan kukaan yhtä pitkälle ehtinyt?

Ja katso sitten uskon alkajaan ja päättäjään, Jeesukseen Kristukseen. Kristushan pani kristillisyyden alulle. Hänhän asetti jo alussa ihanteen meille kaikille: tule, seuraa minua. Minä valloitan maailman yhdellätoista köyhällä miehellä, minä otan koko maailman synnin sydämelleni ja menen ristille, vieden sen mukanani, ja minä parannan ja teen anteeksi-annista osallisiksi ja ravitsen kaikki, jotka kohtaan, minä muutan kaikki, mitä näen, Jumalanvaltakunnan salaisuuksien kuviksi, — tule, seuraa minua. Ja me nousemme ja alamme vaeltaa hänen jäljissään ja olemme vaeltaneet jo pian kaksi vuosi-

tuhatta; mutta kuinka kaukana onkaan oppilas vielä jäljellä Mestaristaan.

— Me näimme Jumalan, hän kohtasi meitä ensi kerran ilmeisesti, kun se ja se asia tapahtui, tahi kun minä opin tuntemaan sen ja sen ihmisen ja kuulin sen ja sen julistuksen. Mutta voi, sitten menetin Jumalan näkyvistäni. Tapahtui niin paljon sekä ulkopuolellani että omassa elämässäni sellaista, mikä ei ensinkään viitannut rakastavaista ja kaikkivoipaa Jumalaa kohden.

Niin. Mutta pidin kiinni hänestä pimeydessäkin: näinhän hänet silloin. Ja taas katsoi Jumala lempeästi minuun. Kristittyhän saa vuosien kuluessa monia kokemuksia Jumalan parissa eläessään.

Näin »synninhätään» tullessani itseni aivan toisenlaiseksi kuin ennen ja sanouduin irti synnistä: joko sen tahi minun oli kuoleminen. Kuinka olikaan autuas tuo ensimäinen herätyksen aika, oli melkein ylimaailmallinen. Mutta synti väijyi ovella, ja sen halu suuntautui minuun. Minun piti sitä hallita, — voi, miten minä sitä hallitsin! Näyttää vain asia pahentumistaan pahentuvan vuosien vieriessä. Varsinkin kylmä sydän, hirmuinen rakkauden puute, rakkaudettomuus Jumalaa ja ihmisiä kohtaan saattaa meidät tehdä aivan alakuloisiksi.

Enkö puhu totta? Kyllä, mutta se on myös jo edistystä, että ihminen huomaa niin vähän edistyvänsä.

Ja me näimme Jeesuksen, näimme hänet silloin, kun kaikki oli uutta. Saimme melkein koskea häneen. Aina, kun rukoilen, sanoi minulle kerran eräs nuori kauppias, joka eli ensimäisen

onnensa alkuaikoja, — aina kun rukoilen, näen Jeesuksen aivan selvästi seisovan edessäni ja nyökkäävän päätään minun ameneeni. Voi, kuinka monta kertaa sittemmin rukoilimmekaan — mikäli näytti, puhuen tyhjään maailmanavaruuteen. Oli kuin risti olisi menettänyt voimansa, ja meiltä häipyi Jeesuksen kuva ja kävi epätodelliseksi.

Niin kyllä; ajottain. Mutta sinä tunnet kuitenkin vapahtajasi paremmin nyt kuin herätykseen tullessasi — eikö totta? Sinä et häntä »ihaile», eikä hän siitä välitäkään; sinä olet alkanut pitää hänen käskyjänsä; ja Jeesuksen sanan mukaan rakastaakin häntä todella juuri se, joka pitää hänen käskynsä (Joh. 14: 21). Hän on sitten monta kertaa auttanut sinua kiusauksissasi, lohduttanut sinua murheissasi ja ilahuttanut sinua läsnäolollansa. Ajattele niitä monia kertoja, jolloin olet ollut hänen pyhällä ehtoollisellansa. Äläkä sitten sano, ettet nyt tunne Jeesusta paremmin kuin silloin, kun käännyit.

Tulemme vihdoin kutsumukseen. Niin, silloin esiintyi se meille sädekehän hohteessa, meillä olisi oleva juhla joka päivä, jona saisimme palvella Jeesusta. Mutta sitten tuli todellisuus. Ihmiset eivät olleet erittäin halukkaita meitä kuuntelemaan. He tunsivat meidät liian hyvin entisiltä ajoilta. He pitivät ehkä sinua pilkkanaan. Sinä itse aloit ajatella: onko minun lupa heille puhua, olenko itse niin paljoa parempi? Ja sinä aloit tottua näkemään uskottomia ihmisiä, eikä synnin ja sen viheliäisten seurausten näkeminen lopulta tehnyt sinuun mitään vaikutusta.

Niin, sillä tavoin saattaa käydä; mutta asian ei tarvitse sellaiseksi jäädä. Sanon sinulle, ettei

tarvitse. Ota oppia kaikista hairahduksistasi, nöyrry tappioistasi, viisastu erhetyksistäsi. Ja tee se tekemistäsi, tee aina paremmin kuin ennen. Olen huomannut, että Jumalaa useimmin Uudessa Testamentissa sanotaan siksi »joka kutsuu». Käytetään nykyaikaa, ei mennyttä. (Ei sanota: »joka kutsui».) Jumala kutsuu edelleen. Hän myös edelleen vahvistaa kutsumusta: »seuraa minua ja sinä olet pyytävä ihmisiä». Hän tahtoo asettaa sinut siunaukseksi silloinkin, kun sinusta näyttää, että suoriudut kovin huonosti asiasta. Niin, todella olet sinä nyt paljoa soveliaampi Jumalaa palvelemaan kuin olit silloin. Sinä tiedät enemmän ja olet nöyrempi.

Ja niin pitää käydä kautta koko elämän. Monet eivät hyväksy sanamuotoa »jokapäiväinen kääntymys» ja kenties se onkin epäkäytännöllinen ja käsitteitä hämmentävä. Eikä se ole raamatullinenkaan. Mutta yleensä on hyvin epävarmaa mennä sanomaan, mitä kääntyminen on, se on, määrätä tämä raamatullinen käsite ja myös määritellä se sielutieteellinen tila, jota tällä käsitteellä tarkoitetaan. Raamattu käyttää tätä sanaa useimmiten pakanoista, ja silloin on asia yksinkertaisempi,*) mutta Jeesus käyttää myös tätä sanaa Siimon Pietarista, sanoen: kun kerran palajat (käännyt), niin vahvista veljiäsi. Ja ihmiset (minä niiden mukana) ovat todellakin luulleet tästä saavansa ai-

---

*) Ylimalkaan on Uuden Testamentin dogmatiikka suureksi osaksi lähetysdogmatiikkaa. Sentähden sopiikin se paljoa kirjaimellisemmin meidän päivinämme lähetysalan yksinkertaisiin oloihin, siellä kun kristillisyys on vielä uutta ja esiintyy pakanuuden pimeyden vastakohtana, kuin vanhan kristikunnan monipuoliseen kulttuuriin.

hetta tehdä tämän tuhman kysymyksen: »Eikö Pietari silloin ollutkaan kääntynyt?» Useimmat meidän aikanamme tunnustanevat, että »kääntymys» saattaa tapahtua äkkiä ja määrätyllä kellonlyönnillä, mutta, että se useimmin käsittää lyhyemmän tai pitemmän ajan.

»Pastori Fibiger sanoi, että kaikkein ihmisten tulee kääntyä», lausui minulle kerran nuori papinpoika erään latinakoululaisten kokouksen jälkeen, »pitääkö niiden?» »Pitää», vastasin. »Mutta kun ihminen vielä on lapsuuden uskossaan ja hänen pitää kääntyä, niin onhan hänen käännyttävä epäuskoon», hän sanoi aivan tosissaan. Koetin sitten selittää hänelle, että kun ihminen on lapsuutensa uskossa, pitää hänen kääntyä synnistään ja itserakkaudestaan itsetietoiseen ja pyhään elämään Jumalassa. Tähän hän nyökkäsi, osoittaakseen, että hän ymmärsi asian.

Niin. Se, mitä Siimon Pietarin kääntymyksessä oli keskittyneenä: elävä tunto siitä, että Jumala oli vaikuttamassa; synnin ja syynalaisuuden heräävä tuntemus; uskova pakeneminen Jeesuksen Kristuksen ja hänen armonsa turviin; taivaallinen kutsumus Jumalaa palvelemaan ja olemaan muille siunaukseksi; — se, mikä äskenheränneelle esiintyi ikäänkuin näkynä, kaikki se on sellaista, että meidän tulee sitä kautta elämämme oppia ja totella. Sitäpaitsi ei olekaan niin aivan tärkeätä, millä nimellä puheenaolevaa asiaa nimitämme, — kun se vain meihin nähden luonnistuu.

Filippus ja kolme uskonkappaletta.

Keskinkertaisen ihmisen kehitys.

»Hänen jumalanpelkonsa ja taistelunsa totuuden puolesta oli kuitenkin vilpitöntä.»
Gunnii Busck.

I.

Siinä kaksitoistikossa, jonka Jeesus kokosi ympärilleen, Filippus tuskin vaan oli lahjakkaimpia. Juuri sen vuoksi on niin opettavaista häneen tutustua. Hyvinpä kyllä on tehty, kun sanotaan meille: »Opi Pietari apostolista» ja »katso Paavalia» ja »oletko Johanneksen kaltainen?» — Mutta meissä kuuluu samalla kertaa ääni: niin, mutta he olivatkin niin suuria, kuinka minä saatan verrata itseäni heihin? Mutta Filippus — hän on likempänä meidän »tasoa».

Neljä kertaa esiytyy hän evankeliumeissa mitä kirkkaimmassa valaistuksessa. Valo tulee Jeesuksen kuvasta. On niin opettavaista: hän, tuo suurensuuntainen luonne, Ihmisen Poika, joka on korkeampi kaikkia ihmisten lapsia, hän ei hävitä heidän luonteitansa eikä tukahuta heidän omituisuuksiansa. Päinvastoin, yhdenmuotoisuudesta piittaamatta, osaa hän

mitä ihmeellisimmällä tavalla saada kunkin erityisominaisuuden esiin, tarttua siihen, mikä on kullekin ihmiselle ominaista ja ottaa kouluunsa persoonallisuuden ja auttaa sitä kehittymään. Kuinka erilaisia olivatkaan ne nuoret miehet, jotka ensin liittyivät häneen. Ja kaikissa heissä osaa Jeesus löytää sellaista, johon hän voi liittää työnsä. Samalla kun heidän kykynsä vapaasti kehittyvät, saa hän rakastamalla jokaisessa heissä tulemaan esiin sen, mitä heissä on parasta ja mieskohtaisinta. Sen, mitä ensi päivänä näemme hajanaisina, pehmeinä piirteinä, näemme muutaman vuoden perästä kiinteinä, terävinä viivoina. Johannes, joka tuona merkillisenä aamuna tuntee vastustamatonta vetoa hänen luokseen, on vielä etsivä sielu, rakastaa häntä nyt ukkosenpojan kiivaudella. Hiljainen Jaakob, jonka Jeesus sittemmin löysi ja jonka ensi kohtauksesta ei meillä ole ainoatakaan innostuksen sanaa merkittynä, meni sanaa sanomatta, ensimäisenä kaikista, innostuneena Jeesuksen tähden kuolemaan. Miehekäs ja avulias Andreas, jonka urostyö oli se, että hän voitti veljensä Siimonin, ja joka sitten siirtyy toisen rivin miesten joukkoon (jossa kyllä myös aina miehiä tarvitsemme), hän auttaa kahdesti heikompaa opetuslapsikumppaniansa ja saa neljäntenä kuunnella, kun Jeesus auringon laskeissa Öljymäellä ilmoittaa Jumalan valtakunnan tulevaisuutta (Mark. 13, 3). Onnettomien, merellä ja palatsikartanolla valvottujen öiden uhallakin toteaa Siimon, että nimi Kallio, jonka hän oli saanut Jeesukselta, oli paikallaan, ja laskee ensimäisenä helluntaina kirkon perustuksen. Natanael saa nähdä vielä suurempia asioita ja on eräänä varhaisena aamuna Jeesuksen

luo soutavassa venekunnassa. Tullimies Levi ei enää kirjoita virkailmoituksia eikä tililaskuja, vaan ollen itse Jumalan lahja, antaa hän meille Matteuksen evankeliumin.

Kaikkeen siihen Jeesus heidät nostaa, sillä hän on nähnyt heissä piilevät heikot alkeet. Näemme, miten piirteet muodostuvat, ja haamu toisensa perästä vähitellen siirtyy hämärästä täyteen päivänvaloon.

Käymme nyt katsomaan, kuinka tämä toteutuu Filippukseen nähden, saadaksemme siitä opetusta mekin.

II.

Filippus oli, käsittääksemme, neljäs siinä nuorten miesten ryhmässä, joka liittyi Jeesukseen. Sanotaan, että hän »löysi» Filippuksen ja sanoi hänelle: seuraa minua! Ei ole mainittu, mitä Filippus vastasi. Ehkäpä hän ei vastannut mitään — mutta hän seurasi häntä. Ei tässä ollut arvelemista.

Kun sanotaan, että Jeesus »löysi» Filippuksen, voi tästä päätellä, että Jeesus oli etsinyt häntä. Hän lienee tietänyt, että Filippuksessa oli apostolintoimen edellytyksiä. Ja helposti nähtävissä on, mistä hän sen tiesi, sillä evankelista huomauttaa nimenomaan että »Filippus oli kotoisin Betsaidasta, Andreaksen ja Pietarin kaupungista». Veljespari oli nähtävästi suositellut häntä. He olivat, näet, kasvaneet yhdessä tuossa pienessä kalastajakylässä, ja he tiesivät, että hän oli vakava nuori mies, joka tunsi lain ja profeetat. Siitähän se johtuikin, että

Filippus oli erittäin valmistunut tuntemaan Jeesuksen persoonan puoleensavetävää voimaa. Sen näemme siitä, että niin pian kuin hän oli tullut iloiseksi Jeesuksen seurasta ja nopeasti »löytänyt» ystävänsä Natanaelin, tehdäkseen hänetkin samasta onnesta osalliseksi, hän sanoi hänelle: »Me olemme löytäneet sen, josta Mooses on kirjoittanut laissa ja josta profeetat ovat kirjoittaneet, Jeesuksen, Joosefin pojan, Nasaretista.»

Silloin kohtaa häntä ensimäinen pettymys hänen uudella tiellään. Natanael ottaa epäilläkseen hänen keksintöään. Hän kysyy: »Saattaako mitään hyvää tulla Nasaretista?» Sellaista ei Filippus ollut odottanut. Hän tulee niin iloisena ilmoittamaan iloaan ystävällensä eikä ole ensinkään ajatellut ruveta hänen kanssaan väittelemään. Ja sepä se hyvä olikin asiaksensa, ettei hän yrittänytkään väitellä. Joku muu olisi tässä ehkä tuntenut houkutusta todistelemaan asiaa monin sanoin. »Saattaako Nasaretista tulla mitään hyvää?» Niin, miksikäs ei? Oletko sinä niin tyhmä ja typerä, ettet luule suuren hengen saattavan tulla pienestä kaupungista? Pyydänpä kysyä: kuinka suuri on sitten kaupunki oleva, että se voisi suuria henkiä tuottaa? Niinkö suuri kuin Aarhus? Taikka ehkäpä arvelet, ettei yhtään profeettaa tule Galileasta? Totta kyllä, niin fariseuksetkin sanovat, mutta he sanovat niin senvuoksi etteivät osaa raamatunhistoriaansa, sillä Joonas oli Gath-Hefer'istä, ja sehän onkin juuri Galileassa — j. n. e.

Siten olisimme ehkä sinä ja minä innossamme ja viisaudessamme menetelleet, ja jokaista meidän todistustamme vastaan, olisi toisella kyllä esitettä-

vänä todistus päinvastaiseen suuntaan: ja jos yksi vähennetään yhdestä, on jäännöksenä nolla. Filippus ei ollut likimainkaan niin viisas. Ja se oli onneksi hänelle itselleen ja hänen ystävälleen. Kyllä kai hän hätkähti ystävän epäluulon vuoksi ja tunsi rahtusen pettymystä, mutta sanoi vilpittömällä tavallaan: »Tule ja katso!» Sellaista kehoitusta oli ihka mahdoton vastustaa. Se tuli mitä uskollisimmasta, vilpittömimmästä mielestä, niin yksinkertaisesti ja niin vakuuttavasti, niin tavattoman koristelemattomasti: »Tule ja katso!» Ei se kyllä ollut vastaus toisen väitteeseen, ei ensinkään, vaan se oli tämä sanomattoman luonnollinen, ja sen tähden hyökkäyksiltä turvattu vastaus: »Tule ja katso!» Eikä toisen auta muuta kuin tulla katsomaan; hänen aseensa on riisuttu.

Siten tulee Filippus johdatetuksi kristillisyyteen ja yrittää ensi kerran toimittaa apostolinvirkaa.

Kuitenkin merkitsee sittekin jonkun verran se, mistä kaupungista on kotoisin. Filippus oli Betsaidasta, Andreaksen ja Pietarin kaupungista. Olen kerran kuullut puhuttavan vallasnaisesta, joka innostuneena lausui: »Oi, minä rakastan Svaertegadea!»[39] Tosin näyttää meistä, että siinä rakastan-sanalla oli merkillinen kohde. Mutta siltä se näyttää meistä senvuoksi, ettemme asu Svaertegade'n varrella emmekä siis todellisuudessa sitä tunne. Mutta tuo vallasnainen oli syntynyt mainitun kadun varrella ja sieltä olivat peräisin hänen kalliimmat muistonsa. Se kaupunki, josta olet, se katu, jonka varrella asut, se maa, jonka kansalainen olet, — ole varma siitä — on merki-

tykseltään tärkeä. Se seikka on isänmaanrakkauden alkeellinen kohta. Mitä on isänmaanrakkaus sitten muuta kuin laajentunutta kodinrakkautta? Saattaa olla tavattoman hauskaa Petersen'ien luona, ja erinomaisen hupaista Jensen'ien luona, — mutta kun siellä ollaan, ei sentään olla kotona. Vaikka Amerikassa ovatkin olosuhteet suuremmoisemmat ja Saksanmaalla parempi järjestys, emme siellä ollessamme sittenkään ole kotona. Ja onhan tässä kohden kyseessä enemmän kuin se maan kamara, jolla kävelen, on kyseessä henki, jota hengitän. Norjassa on enemmän lähetysrakkautta ja Englannissa useampia ehjiä kristittyjä luonteita, mutta kaikki seikat viittaavat kuitenkin siihen suuntaan, että Tanskan kirkko on se paikka, jossa minulla on suurimmat toiveet päästä Jumalan asettaman määräni perille.

Ja jonkun verran merkitsee myös se, keitä on ollut seuranamme nuoruudessamme. Betsaidassa olivat nuorista parhaat löytäneet toisensa. Nuo kaksi oivallista nuorta veljestä tunsivat hyvin Filippuksen, ja hän taas tunsi Natanaelin. Kun tähän piiriin vain tuli keskipiste, oli kaikista näistä tuleva maailmanhistoriallisia miehiä. Sitä luonnetta kehittävää ja päämääriä asettavaa merkitystä, joka kristillisellä nuorisoliikkeellä jo on ollut monille meidän aikamme nuorille, saattaa tuskin tarpeeksi suureksi arvata. Mieskohtaiset keskustelut, kristillisen ystävyyden voima on aina ollut se tie, jolla paraiten on sieluja Kristukselle voitettu.

Ja vihdoin merkitsee sanomattoman paljon, missä ajatuspiirissä on kasvanut. Filippus oli tutustunut lakiin ja profeettoihin nuoruudestaan

pitäen. Kun vaan tulisi ilmielävänä maan päälle hän, jonka kuvaa laki ja proofetat yrittivät maalata, ei Filippus arvelisi eikä epäilisi seurata häntä. Henkevä uskonnonopetus kouluissamme on merkitykseltään arvaamattoman kallis; mutta en mitenkään tahtoisi kieltää itseltäni iloa kertoa lapsilleni ensimäisenä ihania kertomuksia Aabrahamista ja Jeesuksesta ja nähdä heidän kuuntelua osoittavat kasvonsa ilmeet.

Mitäpä tiesi Filippus muutoin Jeesuksesta? Mitä tiesi hän kristillisyyden olennosta? Mitä tiesi hän siitä tiestä, jota hänen nyt oli määrä kulkea?

Oi, vähän, tuiki vähän. Mutta yhden asian hän tiesi. Hän tiesi, että uutta oli alkanut hänen elämässään. Hän tiesi ettei hän enää ollut Betsaidan asujia. Tästälähin meni hän sinne, minne Jeesus meni. Tässä ei enää voinut olla puhetta palaamisesta.

Hän oli oppinut kieltäytymyksen[40].

III.

Oli pääsiäisen aika. Äskettäin olivat Juutalaiset koettaneet saada Jeesusta päiviltä pois, joten siis ei sinne ollut menemistä. Mutta tuskin voimme kuvitellakaan, mitä se merkitsi Israelilaiselle, ettei saanut pitää pääsiäisjuhlaa Jerusalemissa. Ajattele poikaa, joka on koulussa sisäoppilaana ja joka koko loppuvuoden on iloinnut siitä, että saa mennä kotiin jouluksi, ja sitten saa tietää, ettei kotiinpääsystä tulekaan mitään, äiti kun on sairastunut. Silloin teki hän päätöksensä. Niinpä tahtoi Jeesus nyt pitää pääsiäistä

erämaan hiljaisuudessa ja ruokkia jokaista, ken vaan tahtoi tulla mukaan.

Ja kaikki vieraat olivat tulleet kutsumatta. Valkeain lintujen tavalla kiitivät nuo monet purjehtijat yli sinisen järven, ja eläviltä, kirjavilta kukilta näyttävät kansajoukot vaelsivat pitkin rantaäyrästä, kun kuului sanoma, että Galilean profeetta oli seudulla. Kun Jeesus ja hänen opetuslapsensa aamulla laskeutuvat alas ylängöltä, näkevät he koko tämän ihmisjoukon alhaalla laaksossa vilisevän.

Silloin juuri kysyy Jeesus Filippukselta: mistä ostamme leipää kaikkein näiden syödä?

Tämä on niitä silmänräpäyksiä, jolloin saatamme ajatella hymyn väreilleen Jeesuksen huulilla.

Sillä tässä kohden luemme sulkujen välistä — ja, kuten sanottu, sulkujen väliset lauseet ovat huomioon otettavat, sillä usein saa niistä kaikkein parasta apua jonkun henkilön tahi tapauksen ymmärtämiseen — luemme sulkujen välistä, että Jeesus teki tämän kysymyksen »koetellakseen Filippusta, sillä itse hän tiesi, mitä aikoi tehdä».

Mutta minkätähden tahtoi hän koetella juuri Filippusta. Ei suinkaan senvuoksi, että hän juuri silloin käveli hänen rinnallaan ja laski kätensä hänen olkapäälleen. Eipä suinkaan, vaan hän on kyllä tahallaan asettunut käymään hänen rinnalleen, antaakseen hänelle pienen opetuksen.

Niin, sanoo Filippus, 200 denaarin leipämäärä ei riittäisi kaikille näille ihmisille.

Niin paljon lienee silloin ollut pienen yhdyskunnan rahastossa. Filippus ei voi siis mitään neuvoa antaa.

Andreas on kävellyt siinä lähettyellä ja kuullut keskustelun. Hän olikin Filippuksen hyvä ystävä ja samasta kaupungista kotoisin kuin hänkin. Täällä on poikanen, jolla on viisi ohraleipää ja kaksi kalaa, hän sanoo, mutta mitä niistä on näin monelle? Hänelläkään ei siis ole neuvoa antaa; mutta onhan se kuitenkin Filippukselle apua sekin, että on vielä yksi neuvoton lisäksi. Ja kuitenkin oli Andreaksella antaa pieni lisä kysymyksen ratkaisuun. Hän osoitti poikasta, ja Jeesukselle olikin mieluista antaa suurensuuntaisen ihmeensä käydä lapsen käden kautta.

Mitä oli nyt Jeesuksen mielessä Filippukseen nähden?

Hän tahtoi herättää häntä. Herättää häntä tarkkaamaan sitä, mitä nyt oli tapahtuva. Filippus ei saanut torkkua silloin, kun tämä ihmeellinen pöydän valmistaminen tapahtui. Opetuslapset olivat tottuneet siihen, että kaikki kävi itsestään, kun Mestari oli heidän keskellään ja saattoivat vihdoin unhoittaa ajatella, mistä kaikki tuli, ja Filippuksen luontoinen mies hitaine käsityksineen ja yksinkertaisine mielineen oli tässä kohden erityisesti vaarassa. Herääpäs toki, Filippus, ajattele nyt, että sinunhan oli määrä ruokkia 4—5,000 miestä paitsi naisia ja lapsia — varmaan melkoinen joukko »paitsi» miehiä — miten oikeastaan aiotkaan menetellä? Täällä ei ole lähistössä ravintoloita eikä rahaakaan likimainkaan ostamiseen tarvittavaa määrää eikä likitienoilla anteliaita ystäviä, jotka lähettäisivät lampaita ja kyyhkysiä ja viikunoita niinkuin Abigail Daavidin aikana, — mutta mitä sitten?

Filippus oli kuin karpeettomalla kalliolla. Mutta juuri sille kohdalle Jeesus hänet tahtoikin viedä. Sellaiselta taustalta juuri hänen työnsä tulevatkin esiin, eikä hän ennen voikaan ruveta toimimaan. Niinkuin veteen uppoavaa ei voi pelastaa ennenkuin hän on menettänyt voimansa ja lakannut räpäköimästä, — sitten vasta voi näet uimari auttaa häntä, — samaten täytyy ihmisenkin tavallisesti tulla ehdottoman nollapisteen kohdalle, huomata oma mitättömyytensä ennen kuin Jumala voi hänet pelastaa. Jumala, niin sanoaksemme, ei voi ennen käydä häneen käsiksi. Ja me olemme sellaisia kaikki, että tähystelemme ympärillemme, etsien kaikkia mahdollisia keinoja, mietimme kaikkia ajateltavia tapoja, teemme laskelmia, toivomme, huolehdimme, uskallamme — ennenkuin myönnämme olevamme vararikossa ja jätämme asian Kaikkivaltiaan käsiin. Niin kauvan kuin me itse vielä jotakin voimme, ei Kaikkivaltias voi mitään! Ja kuitenkin antaa moni jälestäpäin kunnian sattumalle tahi omalle hyvälle päällensä, kun Jumala auttoi häntä kovan kohdan ohi. He »suorittivat» oikein hyvän tutkinnon, he eivät siitä »suoriutuneet».

Mutta monen yksinkertaisen kristityn mielessä elää mitä ihanimpia muistoja tapauksista, joissa taivaallinen isä auttoi heitä ihmeellisesti mitä suurimmasta hädästä.

Tunnen erään vanhanpuoleisen naisen, joka ei asu aivan kaukana Köpenhaminasta. Hän oli ollut kovin sairas, ja lääkäri määräsi, että hänen joku aika oli nautittava joka päivä muna, kunnes pääsisi voimiinsa. Sehän saattoi tehdä kovin hyvää,

mutta munat ovat kalliita ja hän oli köyhä, eikä hänellä ollut rahaa munia ostaakseen, sitä vähemmin kanaa, joka munisi. Mutta vapahtaja ei ole opettanut meitä ainoastaan jokapäiväistä leipää rukoilemaan, vaan me olemme saaneet luvan joskus rukoilla munaakin (Luuk. 11, 12). Ja niin teki nainen kirjaimellisesti. Ja mitä tapahtui? Niin, lukija suokoon anteeksi, että kertomus kokolailla lähentelee koomillisuutta; mutta siinä tapauksessa on elämä itsekin joskus koomillista, sillä kertomus on tosi. Tuo vanha vaimo elää vielä ja tietää kertoa sinulle, että kun hän oli noussut vuoteeltaan ja juuri puki vaatteita ylleen, kuulee hän omituista ääntä, aivan kuin kanan kaakotusta. Kun hän katsoo, mitä se on, näkee hän kanan lentävän akkunasta ulos puutarhaan, — ja tuossa hänen vuoteessaan on kun onkin vastamunittu muna. Hän otti sen siitä, yksinkertaisuudessa kiittäen Jumalaa, ja söi sen. Tapaus uudistui muutamia päiviä, kunnes omatunto alkaa häntä soimata: onko sinun lupa ottaa munaa, jonka vieras kana munii vuoteeseesi? Hän menee kanan omistajan luo — se oli hänen naapurinsa — ja tunnustaa asian hänelle. Tätä huvitti tapaus tietysti ja hän sanoi: »Niin kauvan kun kanani munii teidän vuoteeseenne, ovat munat ilmeisesti aiotut teille!» Ja kun kana ei enää käynyt naisen vuoteeseen munimassa, lähetti omistaja kuitenkin aina hänelle munan joka päivä.

Tiedän toisen iäkkään naisen, jonka salainen hätä oli paisunut niin suureksi, että hän oli päättänyt ilmoittautua vaivaishoidolle. Mutta hyvin raskaalta tuntui hänen lähteä matkaan, hän rukoili sentähden hartaasti Jumalaa lähettämään apua. Ja kun

hän avaa ovensa, on siinä kynnyksen edessä kokonainen rivi kymmenen kruunun kultarahoja. Ei hän vieläkään osaa arvata, kuka oli aavistanut hänen hätänsä ja rahat sinne pannut. Jumala oli antanut jonkun mieleen sellaisen ajatuksen tulla.

Katso, nämä ihmiset olivat joutuneet sille kohdalle, etteivät voineet mitään tehdä ja että sen itsekin tiesivät; ja siksipä voivatkin tehdä kuten Jeesus, joka *kiitti* siitä siunauksesta, minkä taivaan Isä tahtoi laskea lapsen kädessä olevaan leipään. Tulin kerran eräässä saarnassa sanoneeksi: ja jos joskus rahakukkaro on tyhjä, ja leipävasu on tyhjä, ja ruokakammio on tyhjä, — ja jos sinä voit *kiittää Jumalaa* ja siunata ruokasi, vaikka leipävasu on tyhjä: lupaan sinulle, että ennen iltaa on siinä jotakin oleva. Kirkosta mennessämme sanoi Helsingör'in rovasti Bertelsen-vainaja[41]: »Olen aivan tyytyväinen saarnaanne, mutta puhettanne leipävasusta ette suinkaan voi todistaa paikkaansa pitäväksi, sillä kristityitä on kuollut nälkään, — mutta *Jumala ei heitä hyljännyt!*» Se on totta, ja se on ihanaa; mutta kuitenkin on yleensä näin: Jumala kuulee meitä, kun me rukoilemme, mutta hätä vasta opettaa monenkin toden perästä apua etsimään. Tätä totuutta olisi meidän aikamme tarvis kuulla. Usko kaitselmukseen on liian paljon keskuudessamme taantunut. Ei sovi juuri toivoa, että maailman ihmiset uskoisivat Jumalan auttavan ajallisissa asioissa; ja niinpä tunsikin Herra itsellään olevan huolenpitovelvollisuuksia ainoasti niitä joukkoja kohtaan, jotka olivat lähteneet erämaahan häntä kuulemaan. Mutta sitä sopisi odottaa, että *kristityt* tietäisivät enemmän tästä uskonkappaleesta, kuin he

nähtävästi tietävät — ja tekisivät enemmän kuin tekevät auttaaksensa muitakin samaan uskoon.

Ja se oppi, joka Filippuksen tässä piti saada, oli tämä: vähästä saattaa kasvaa paljon, kun vaan voimme kiittää taivaan Isää.

Lyhyesti sanoen, hän oppi sinä päivänä täydellä todella ensimäisen uskonkappaleen.

IV.

Taaskin oli pääsiäinen tulossa; mutta äskenkerrotuista tapauksista oli kulunut aikoja.

Tällä kertaa oli Herra Jerusalemissa; mutta tällä kertaa tahtoi hän myös kuolla. Hänen opetuslapsensa olivat mukana ja niiden joukossa myös Filippus.

Niin tapahtui eräänä päivänä, että muutamia miehiä tuli odottamatta Filippuksen luo. Heillä oli kauniit, säännölliset piirteet ja vaaleat kasvot. He esittivät Filippukselle pyynnön – ja se pyyntö olikin paras pyyntö, mikä ihmisillä saattaa olla. Se pyyntö se tuo ilmi enemmän kuin mikään muu, mitä se ihminen on, joka siihen ryhtyy. Sillä jos ihminen siihen pyyntöön ryhtyy, on hän hyvällä tiellä. Nuo miehet tulivat ja sanoivat Filippukselle: »Herra, me haluamme nähdä Jeesusta.»

Minkähän tähden he puhuivat asiansa juuri Filippukselle? Näyttikö hän ehkä erittäin hyvältä ja ystävälliseltä, niin että rohkenivat halunsa hänelle ilmoittaa? En kummastelisi, jos niin olisikin ollut. Mutta kun kertomuksessa juuri samalla

kohtaa mainitaan, että Filippus oli kotoisin Galilean Betsaidasta, ja kun Filippuksen nimi on Kreikankieltä, on kai luultavampaa, että miehet olivat tunnettuja Betsaidassa, jossa asui paljon Kreikkalaisia ja että olivat siellä ehkä Filippuksenkin nähneet.

Mutta mitä vastaa Filippus? Nähtävästi ei hän ollenkaan tiedä, miten tästä odottamattomasta pulasta selviytyä. Kreikkalaisethan olivat pakanoita, eikä suinkaan pakanoiden sopinut päästä Israelin Messiaan puheille. Mutta olihan se toiselta puolen se pyyntö aivan hyvä — —

Mitä tekee silloin Filippus? »Filippus menee ja sanoo sen Andreakselle; Andreas ja Filippus sanovat sen Jeesukselle» (Joh. 12, 22). Taaskin turvautuu Filippus, kuten ennen erämaassa, ystäväänsä ja maanmieheensä Andreakseen. Häneen näyttää hän aina erityisesti luottaneen. Ja tämäkin on hänen luonteensa kauniita piirteitä. Niin monet peittävät neuvottomuutensa ja kätkevät tietämättömyytensä tärkeännäköisyyden ja salaperäisyyden verhoon: »niin, nyt minä ajattelen asiaa, kenties kyllä saan vaikutusvallallani asian toimeen, mitään aivan varmaa en nyt voi luvata, mutta saattehan tulla uudestaan toisena päivänä j. n. e.» Niin hän ei tee. Hän menee Andreaksen luo: »Siellä on muutamia Kreikkalaisia, sellaisia ja sellaisia — mitä nyt tehdään? Ja niin menevät he yhdessä Jeesuksen luo. Ja siitä onkin usein apua, että kaksi menee yhdessä Jeesuksen luo, kun ollaan neuvottomia.

Mutta mitä vastasi Jeesus?

Niin, se nyt onkin kaikkein merkillisintä.

Hän vastasi eikä vastannut.

He näkivät hänen tulevan merkillisen liikutetuksi. Olen huomannut useissa kohdin evankeliumeissa, että kun Jeesus kuuli puhuttavan suuresta maailmasta tahi itse sitä mainitsi, — mainitsi hän melkein aina samassa hengenvedossa *oman kuolemansa*.

Ja juuri tässä tilaisuudessa alkaa hän puhua ihmeellisen salaperäisellä tavalla, mutta niin kauniisti ja vaikuttavasti, nisunjyvästä, joka jää yksikseen, jos ei se kuole, — eikä Jeesus kuolemaa pelännyt, mutta joskus näyttää, kuin tuntisi hän tuskaa ajatellessaan jäävänsä yksin — mutta tuottaa paljon hedelmää, jos se putoaa mustaan multaan ja siihen katoaa. *Kuoleman kautta elämään*, se on se eriskummallinen Jumalan valtakunnan peruslaki, jonka hän asettaa — itsellensä ja kaikille opetuslapsillensa. Heidänkin tulee vihata omaa elämäänsä tässä maailmassa ja heidän tulee seurata häntä hänen kummallisen hämärää tietänsä. Silloin käy vieno väristys hänen sielunsa läpi, aivan niinkuin tuulen henkäys silmänräpäykseksi röyheltää metsälammin kirkaan kuvastimen ja luopi siihen väreitä ja karuja; mutta pian on hän jälleen päässyt syvään lepoon ja tietää, että kaikki tulee Isän nimen kirkastukseksi. Ja sitten kertoo hän, että nyt jyrisee tuomion ukkonen tämän maailman pahalle ruhtinaalle; mutta että hän, Jeesus, kun hän korotetaan, on vetävä *kaikki* luokseen.

Niin sanoi Jeesus.

Ja Filippus ja Andreas ja toiset opetuslapset kuuntelivat, ja he ihmettelivät, ja Filippus ihmetteli kaikkein enemmän. Sillä hän ajatteli: onko se

nyt vastaus minun pyyntööni, että Kreikkalaiset saisivat nähdä Mestarin? Ja me ihmettelemme myös ja kysymme: saivatkohan ne hänet nähdä?

Mutta jälkeenpäin he sen ymmärsivät. Olivathan nuo miehet aivan kuin pakanamaailman lähetystönä, joka seisoi ulkona ja kolkutti ovelle. Avatkaa meille, me haluamme tulla sisälle, haluamme nähdä Jeesusta. Perkele piti heitä vielä pimeässä vankilassaan. Nyt tulen pian teidän luoksenne, on Jeesuksen vastaus, olen vetävä teidät kaikki, kaikki tyyni, luokseni, teidätkin, te Kreikkalaiset, kun ensin olen korotettu. Filippuksen ja Andreaksen ja muut opetuslapset lähetän minä puolestani tuomaan tervehdyksen taivaasta. Mutta tie menee Golgatan ristin kautta, ja Getsemane on välimatkalla. Sinne minun täytyy mennä, vaikka sieluni vapiseekin sitä ajatellessaan, ja sinne täytyy teidänkin mennä, jos sitten tahdotte lähteä ristiretkelle Kreikanmaahan.

Golgata, Golgata! Kauhea paikka, mutta paikka, jota miljoonat siunaavat. Siellä, missä veriruusut kukkaan puhkeavat, opimme vasta ymmärtämään, mitä kristillisyys on. Vaikkapa olemmekin lapsina oppineet uskomaan taivaan Isään, tulee meidän kuitenkin miehinä oppia uskomaan syntisten vapahtajaan; ennen emme vielä tiedä, mikä kristillisyyden keskusta ja ydinkohta on. Ihmeellistä! Saattaapa olla, että olet kauvan aikaa ollut tuollaisena lapsikristittynä; ja sitten tulee ulkoapäin joku ja panee meille jonkun ihmeellisen kysymyksen; saamme kenties nähdä muiden sielujen halajavan nähdä Jeesusta, ja kun kävimme heitä auttamaan kävi oma tarpeemme meille selville; ja kun veimme

sanaa heiltä lapsellisella tavallamme, kasvoimme itse sanaa viedessämme kristityiksi, opimme näkemään oman syntimme syvyyden ja löysimme tien ristille, jolla Jumalan poika meitä rakasti ja antoi itsensä kuolemaan meidän tähtemme. Senlaisia asioita häämöitti Filippukselle. Toisin sanoin, hän oppi tavailemaan toista uskonkappaletta.

V.

Nyt on hetki läsnä. Ehtoollinen on pidetty, opetuslapset istuvat piirissä Mestarinsa ympärillä ja hän puhuu heille mitä autuaallisimpia asioita. Aina väliin tekee joku kysymyksen, sydämet uskaltavat aueta, itse Juudas — josta annetaan hyvin vähän valaiseva tieto: ei Iskariot — saa rohkeutta tehdä kysymyksiä ja esittää kysymyksen, joka ilmaisee syvää miettimistä ja paljon myötätuntoisuutta ihmisiä kohtaan: »Herra, minkätähden ilmoitat itsesi ainoastaan meille etkä maailmalle?» Ja ystävällisesti ottaa Herra vastatakseen kaikkiin kysymyksiin ja selittää rakkaasti ja juurta jaksain ne asiat, joita he tahtovat tietää. Omituinen tunnelma on näissä Johanneksen evankeliumin luvuissa, tunnelma sangen lempeä ja taivaallinen ja samalla kertaa ani apeamielinen ja tuiki tuskallinen. He aavistavat, että hän ottaa heiltä jäähyväisiä, mutta he eivät oikein ymmärrä, minkätähden hän tahtoo jättää heidät, eivätkä voi tähän ajatukseen perehtyä. Ja hän puhuu siitä tiestä, jota heidän on käyminen; hän itse on tie. »Ei kukaan pääse Isän tykö, muutoin kuin minun kauttani.»

Silloin sanoo Filippus hänelle: Herra, näytä meille Isä, niin tyydymme!

Hyvä Filippus! Siinä on taas sellaista, jota hän ei voi saada selville. Hänestä näyttää asia voitavan tehdä yksinkertaisemmaksi. Hän on nyt arvellut ja ajatellut: kun he saisivat nähdä Jumalan, olisi kaikki hyvin. Toisetkin ajattelivat ehkä samoin. Mutta hän, tuo avomielinen, vilpitön sielu, — hän sanoo suoraan, mitä hän ajattelee.

Hän ei tietänyt kuinka syvästi hän siten murehutti Mestariaan. Mutta mitään ei Filippus vähemmin halannut tehdä kuin sitä. Niinpä hän varmaan tuli sekä häpeilleen että murheisiinsa, kun Jeesus kääntyi hänen puoleensa ja sanoi omituisella äänenhelyllä:

»Niin pitkän ajan olen ollut teidän kanssanne, etkä tunne minua, Filippus! Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän; kuinka sinä sitten sanot: Näytä meille Isä? Etkö usko, että minä olen Isässä ja että Isä on minussa?» (Joh. 14, 9—10.)

Tämä puhe oli moitetta. Hänen olisi pitänyt tämä tietää. Mutta katso, hän puhuttelee häntä nimeltään, kuten mekin teemme, kun joku, jota rakastamme, on hitaanpuoleinen ymmärtämään jotakin asiaa, ja me mielellämme tahdomme sen hänelle selittää. Ja hän selittää asian täydelleen. Hän selittää tarkoin ja lapsellisesti, minkälainen hänen ja Isän välinen suhde on ja minkälaiset tulevaisuudessa heidän, hänen opetuslastensa, ja hänen ja hänen Isänsä välit tulevat olemaan.

Mutta on olemassa ainoastaan yksi, joka voi selittää nämät välit, sillä hän itse pitää voimassa ja elähyttää näitä välejä; ja se on Jumala, Pyhä

Henki. Hän oli mittaamattomin määrin Jeesuksessa, ja hän vaikutti opetuslapsiin, kun Jeesus puhui heille sanansa, sillä nämä sanat olivat henkeä ja elämää. Mutta hän oli vaikuttava myös sitten heissä, kun hän oli heistä eroava. Ja tästähän puhui Jeesus selviä ja lohduttavia sanoja Totuuden hengestä, joka on tuleva ja selittävä heille kaikki ja muistuttava heille kaikkea ja todistava heidän kanssaan ja kirkastava Jeesusta ja tekevä paljon muutakin.

Se se onkin kristillisyyden syvin kohta. Kieltäytyminen on ehtona, usko Isään Jumalaan on ensi kohtana. Sen voi lapsikin käsittää, usko Jumalan Poikaan on keskikohtana, on avain, on evankeliumin evankeliumi; mutta usko Pyhään Henkeen on syvin ja sisäisin kohta. Sentähden on se myös usein viimeinen kohta. Tunnemme pappien helluntaisaarnasta tämän: koko maailma viettää joulua; kristityt pitävät pääsiäistä; mutta kuka käsittää ja arvossa pitää helluntaita? Siten he moittivat meitä ja unhoittavat, että syynä on kai sekin, että papit itse kirkkovuoden kuluessa ovat unhoittaneet Pyhän Hengen, kunnes he taas helluntain aikaan tulevat ajatelleeksi, että juuri Pyhää Henkeä meidän onkin kaikesta kiittäminen.

Niin, ken ymmärtää ja pitää oikeassa arvossa helluntain? Sen tekee se, joka oikein halajaa elää Kristukselle. Golgatalla avattiin armon ovi; mutta se oli vain alku. Nyt on elettävä, elettävä päivä päivältä. Oi, siinä sitä niin usein puututaan! Ajatus tekee vastarintaa; elämän todellisuus masentaa meitä; oma lihamme on pahin vihollisemme. Silloin sanoo järki: näytä meille Isä, niin tyydymme.

Pois vanhat oppilauseet, älkääkä enää puhuko ihmissydämen syvästä turmeluksesta, vaan antakaa semmoisen ajatuksen mennä. Uudet tutkijat sanovat, ja moniaat vanhojen hurskastenkin joukossa yhtyvät siihen: niin, eiköhän meidän vanha uskomme Isään Jumalaan, oikeaan Herraamme, ole ollutkin oikeastaan kylliksi; mitä teemme uudenaikaisella puheella Jeesuksesta ja verestä? Mutta silloin Kristus sanoo: Niin ette siis tunne minua, vaikka niin pitkän ajan olen ollut kristikunnassa! Ei! Jumaluuden voimaa te juuri tarvitsette. Salaisuutta, mysteeriota te kaipaatte. Yliluonnollinen ilmestys se se yksin pelastaa. Pyhän Hengen täytyy päästä neuvomaan ja elämään teidän sydämiinne; ennen ette voita syntiä, ennen ette pääse varmuuteen toivossanne ettekä lepoon rukouksessanne. Juuri tätä sai Filippus ja toiset opetuslapset ensimäisellä oppitunnillaan tuona merkillisenä kiristorstai-iltana oppia. Hän oppi jonkun verran kolmatta uskonkappaletta.

VI.

Näettekö kehitystä? Näettekö, miten vilpittömän ihmisen persoonallisuus tulee selvänä näkyviin; huomaatteko, että nämä muutamat piirteet, niin hajanaisesti kuin ne ovatkin suunnitellut, riittävät asettamaan ihmissielun omituisuuden mitä kirkkaimpaan valoon?

Sellainen on Jeesus aina. Maneitin tavoin vetää hän esiin sen, mikä persoonallisuuden sisimmässä piilee; ei masentaaksensa sitä, vaan selvittääksensä ja kypsentääksensä. Hän taluttaa meitä kä-

destä ja johtaa askel askeleelta eteenpäin, kuten hän teki Filippukselle. Me olemme kyllä toisenlaisia kuin hän, olemme jokainen aivan itseksemme, mitä olemme, mutta tie on sama, sillä hän on sama.

Ja tie on tämä: meidän tulee murtautua irti maailmasta, — ja onnellinen se nuoriso, joka varhain oppii kieltäymystä; meidän tulee kokonaan ja lapsellisesti luottaa Jumalaan, Isäämme. Ja ihanaa on se huolettomuus, jota nuoriso sellaisessa luottamuksessa eläen saa nauttia. Mutta meidän on myös mentävä itseemme pohjiin saakka; ja silloin opimme rakastamaan Jeesusta Jumalan Poikaa syntisten vapahtajana; ja silloin vasta oikein alkaa elämä ja työ; mutta silloin tulee Pyhän Hengen päästä elämämme liikkeelle-panevaksi voimaksi. Onnellinen se nuoriso, joka sellaiseen elämään ja työhön vihitään. Sen pitkä, valoisa työpäivä kuluu silloin rehevässä toimeliaisuudessa.

Kun Tuomas keskeytti Kristuksen.

Uskon vaikeuksia nuorukaisijällä.

Epäileminen on ratki raskasta.
(Grundtvig: Cornelius.)

I.

Jos jollekin meistä tapahtuisi, että hän tulisi oikein kovin onnettomaksi ja me sitten olisimme allapäin, ajatellen, ettei asia enää milloinkaan voi parantua, olisi parasta ottaa Uusi Testamenttinsa, avata se Johanneksen 14 luvun kohdalta ja siitä lukea: »Älköön teidän sydämenne olko murheellinen. Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun» (molempiin, pitäen kummallakin kädellänne kiinni). »Isäni kodissa on monta asuntoa» (näemme linnan tornineen kuvautuvan iltataivasta vasten ja linnan portaat, joita hän astuu, tullakseen vastaanottamaan väsynyttä kotiin palaajaa, näemme kaikki monet vierashuoneet). »Jos ei niin olisi, olisin sanonut sen teille» (tietysti; eikä sentähden ole vähintäkään epäilystä siitä, että niin on). »Minä menen valmistamaan teille sijaa; ja vaikka minä menen valmistamaan teille sijaa, tulen minä takaisin ja

otan teidät tyköni; jotta tekin olisitte siellä, jossa minä olen» (linna olikin vain mielikuvituksen luoma; mutta se, mitä tässä sanotaan, on itse kristillisen toivon *todellinen* sisällys, on taivaan kaksi suurta iloa: *»missä minä olen»*: vihdoin saamme hänet nähdä kasvoista kasvoihin, hänen, jota rakastimme, vaikka emme häntä tunteneet, johon uskoimme, vaikkemme häntä ole nähneet; — *»tekin olisitte siellä*, missä minä olen»; *te* — siis kaikin saamme kohdata toisemme hänen ympärillään, me, jotka olimme hänen omiaan). »Ja te tiedätte tien sinne, mihin menen.»

— Pitemmälle ei hän ehtinyt. Silloin keskeytti hänet Tuomas.

Voi, Tuomas, että saatoit sen tehdä! Jos olisit ollut vaiti ja antanut hänen puhua, olisimme kenties saaneet vielä ihanampia sanoja kuulla, vielä syvemmin saaneet katsoa taivaaseen ja Jeesuksen sydämeen. Ja nyt sen sijaan tämä tupsahtava, katkonainen keskeytys:

»Herra, emme tiedä, mihin menet; kuinka sitten tietäisimme tien?»

Antaapa koko lailla ajattelemista tämä väittely ja sekasorto keskellä harvinaista tunnelmaa, jonka aikaansaivat raskasmielisyyden varjot, jäähyväisten sumeus, vapisevat sydämet ja taivaiset valonsäteet.

Olikohan Tuomas nyt tällä hetkellä vain jollakin tavoin nyreissänsä? Oliko hän väsynyt eikä ollut oikein seurannut Jeesuksen puhetta? Vai eikö tämä äkkinäinen keskeytys paljoa enemmän viittaa jonkinlaiseen kehitykseen, eikö se osoita, että sielu on ehtinyt erityiseen kehityskauteen.

II.

— Kuluu aikaa kauvan ennenkuin kuulemme Tuomaan mitään sanovan. Hänestä kuulemme vasta Johanneksen evankeliumin 11 luvussa. Aina siihen asti on hän vaijennut. Hän on tietysti puhunut koko joukon; mutta on puhunut niin vähän kuin suinkin eikä mitään mainitsemisen arvoista.

Tällä harvasanaisuudella saattaa olla kahdenlainen merkitys. Se saattaa merkitä sitä, että Tuomas kuuntelee ja miettii. Ja se saattaa merkitä sitä, että mies odottelee ja hautoo mielessään jotakin. Ja tässä merkitsi se sekä edellistä että jälkimäistä tilaa. Minkätähden olisivat evankelistat muutoin tahallaan huomauttaneet, että hänen nimensä merkitsi »kaksonen»? Tuskin vain he sitä huomauttivat tilapäisessä etymologisessa (sanainsyntyopillisessa) tarkoituksessa, vaan tekivät sen varmaankin senvuoksi, että nimi oli sattuva: että Tuomaan luonteessa oli havaittavissa kaksinaisuutta.

Ja kun hän vihdoin avaa suunsa, on se, mitä hän sanoo, erittäin kuvaavaa.

— Oli tullut sana, että Lasarus ystävä oli kuoleman kielissä, ja Jeesus tahtoi lähteä häntä herättämään. Syntyy siinä sitten merkillinen keskustelu. Juutalaiset olivat yrittäneet kivittää hänet, kun hän viimein oli Jerusalemissa, ja kaksimielisellä kuvakielellä ja sitten selvin sanoin ilmaisee Jeesus vakavan päätöksensä lähteä matkaan.

Silloin lausuu Tuomas vapauttavan sanan.

»Menkäämme mekin kuollaksemme hänen kanssaan.»

Useampain mielestä ilmaantuu näissä sanoissa alttiutta ja miehuutta. Ja niinhän se onkin. Mutta eikö niissä muuta ollut? Sanoihan nämä sanat Tuomas, s. o. kaksonen. Eiköhän näissä sanoissa piillyt toinenkin merkitys, nimittäin tämä: se on mieletöntä, kerrassaan mieletöntä, se Juudeaan meno. Se on menoa varmaan kuolemaan. Ja sitten on kaikki mennyttä. Mennyttä kaikki, jonka vuoksi olemme taistelleet, kaikki mitä olemme toivoneet, — mennyttä. Mutta kun hän tahtoo. Ja totta hän sen tietää. Se on hulluutta; — mutta me nyt kuitenkin olemme yhtä seuraa; ja jos hän tahtoo kuolla, niin kuolemme mekin hänen kanssaan. Tulkaa, toverit, juoskaamme jalopeuran kitaan.

Tuomaan ajatus se tässä tölmäytyy ristiä vastaan. Mutta hänen jalo, vilpitön sielunsa pysyy Mestarille uskollisena.

—

— Oli jäähyväisyö. Ei kukaan oikein ymmärtänyt, mitä oli tapahtuva. Mutta jonkinlainen selittämätön raskaus painoi heitä kaikkia ja omituinen kirkkaus ympäröi Mestaria. Jos hän nyt olisi puhunut haudasta ja kuolemasta ja tuomiosta, olisi kaiketi Tuomas vaiennut ja ehkäpä salavihkaa katkerasti hymyillyt. Mutta hän puhuikin pelkäämättömyydestä, puhui Isän kodista, jossa on monta asuntoa, jälleennäkemisestä, taivaasta ja tiestä. Ja silloin loppui Tuomaan kärsivällisyys. Hän tunsi ikäänkuin tarvetta saattaa häiriötä ja ristiriitaa

kaikkeen siihen, mitä tässä rauhasta rauhattomille sydämille puhuttiin.

Hänen tunteensa kapinoi, ja hänessä itsessään leimahteli kapinanliekki. Eipä, sen vakuutan, eipä tosiaan ole meillä aavistustakaan, mihin sinä menet, ja kuinka tosiaan saattaisimme tietää, mistä se tie kulkee?

Kun opetuslapset seuraavalla kerralla olivat koossa, oli Tuomas poissa. Tuo harvapuheinen mies oli nyt myös yksinäinen mies. Mitä olisi hänellä tehtävää toisten joukossa, hän ajatteli. Eihän Mestarikaan ole siellä enää. Kun *hän* eli, oli asia aivan toinen. Mutta mitä hyödytti kokouksien pitäminen, kun hän ei ollut mukana. Me olemme kaikki yhtäläisiä raukkoja. Enpä vain menekään minä sinne.

Vahinko se hänelle oli. Sillä kun ovet olivat suljetut, tuli Jeesus, asettui heidän keskellensä ja sanoi: »Rauha olkoon teille.»

Ja nyt tuli opetuslapsille kiire etsiä Tuomasta — varmaankin erittäin Pietarille, sillä näiden molempien nimet mainitaan seuraavalla kerralla perätysten (Joh. 21, 2). Nämä kaksi ovatkin luultavasti olleet paljon yhdessä niinä päivinä. »Niin kyllä, Tuomas», on Pietari sanonut, »kun minä nyt sen sinulle sanon: minulle tuli erityinen tervehdys enkeliltä, ja minä näin hänet omin silmin ja seisoin hänen edessään, jopa näimme hänet kaikinkin samalla kertaa ja kuulimme hänen puhuvan, — etkö sinä sitä sitten usko?»

Silloin vastaa Tuomas, ja hänen äänensä tuntuu terävältä: »Ellen näe hänen käsissään naulain jälkiä ja pistä sormeani naulain sijoihin ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en usko.»

Tämä on karkeata. Että hän ottaa noin puhuakseen Mestarinsa rääkätystä ruumisraukasta!

Tahto tässä on uhmailemaan ruvennut. En tahdo uskoa. Siinä on paatumuksen ja suuren epätoivon rajamaa.

Mutta hänellä oli armollinen Herra. Ja sen verran vaikuttivat toiset kehoituksillaan, että hän oli heidän kanssansa, kun he seuraavan kerran olivat koossa. Jeesus tuli ja seisahtui heidän keskellensä ja sanoi: »Rauha olkoon teille.» Sitten sanoo hän Tuomaalle: »Ojenna sormesi tänne ja katso käsiäni, ja ojenna kätesi ja pistä se kylkeeni, äläkä ole epäuskoinen, vaan uskovainen!»

Hän ei tehnyt työtä käskettyä. Ei ollut hänen enää tarvis koskea Mestarin ruumiiseen. Mestari oli koskenut hänen sielunsa arkaan kohtaan. Hän oli menettänyt uskonsa Mestariin, ja sen oli hän saanut nyt tietää. Oi, miltä tuntuneekaan, kun siten johdetaan mieleen ne kovat sanat, jotka on tullut sanoneeksi! Älä ole epäuskoinen, — älä ole; näillä sanoilla vedotaan tahtoon: omassa vallassasi on se ollut, Tuomas, ja ollut kaiken aikaa.

Mitäs tässä muuta voi tehdä kuin heittäytyä Herran jalkain juureen, peittää kasvonsa ja sanoa: »Herrani ja Jumalani!»

III.

— Vielä kaksi kertaa mainitaan hänen nimensä.

Se mainitaan silloin, kun opetuslapset ovat merellä entisessä toimessaan ja näkevät Jeesuksen seisovan rannalla. Tätä kertomusta ympäröi omituinen kirkkaus, aivankuin varhaisen aamun valohohde. Tuomas on joukossa, Siimon Pietarin venekunnassa. Toisen kerran, kun hän on Jerusalemissa rukouskokouksessa ylisalissa. 120 henkeä, miehiä ja naisia, on siellä koossa alinomaa ja yksimielisesti rukoilemassa Hengen tulemista. Siinä joukossa oli Tuomaskin. Hän oli löytänyt paikkansa entisessä ammatissaan ja pyhäin ihmisten yhteydessä.

IV.

Viehättävässä kertomuksessaan nuoresta Hugh Beaver'ista[30] *) puhuu Robert Speer eräässä kohdin lapsesta, jonka omituisuutena oli, ettei hän milloinkaan tahtonut lausua Jumalan nimeä. Vanhemmat olivat joskus melkein tuskastuneita siitä ja ajattelivat olevan mahdollista, että jokin merkillinen epäilys oli lapsen sielua kalvamassa. Poika kuoli pienenä; mutta hänen jälkeensä jättämien pikkutavaroiden joukossa oli myös pieni paperilippu, jolle hän suurilla, ympyriäisillä, lapsekkailla kirjaimilla oli kirjoittanut sanat: *God is love; he loves little lambs* (Jumala on rakkaus; hän rakas-

*) **Elämä totuudessa (Tanskaksi käänt. K. Reader).**

taa pieniä karitsoita). Lapsi oli uskonut paperille sen, mitä hän aran kunnioituksen takia ei ollut saanut sanotuksi. Se oli lapsen uskontunnustus.

Varhaisessa nuoruudessa ei sanottavasti näistä asioista puhuta; ja se onkin luonnollista. Mutta kun nuorukainen tuossa 14 ja 20 vuoden vaiheilla ei vielä lausu mitään, ei tee kysymystä, ei ilmaise iloaan kuulemastaan sanasta, lukemastaan kirjasta tahi näkemästään ihmisestä, silloin on syytä peljätä, että hän on puhumatta sen vuoksi, ettei hänellä ole mitään puhuttavaa. Eikä asian laita kaikissa tapauksissa ole kuitenkaan tykkänään näin. Sisäpuolella on kuitenkin jotakin; mutta se on ristiriidassa kaiken kanssa, mikä on ulkopuolella, jopa itsensäkin kanssa aina siihen määrään, että suu pysyy suljettuna. Saatetaan ehkä pitää päiväkirjaakin. Kerran kirjoitti eräs 16 vuotias: »Sinä et halua ja sinä haluat olla Jeesuksen omana.»

Näille nuorille esiintyy kristillisyys ristinä, joka synkistyttää mieltä. Se näyttää tahtovan ryöstää ihmiseltä ilon ja kieltää ihmiseltä paljon. Se tahtoo ehkäistä vapautta. Se pimittää ja ikävystyttää.

Samaan aikaan tulee myös monia käsittämättömiä asioita nuoren omaan elämänpiiriin. Hän rakastuu ja sairastaa onnetonta rakkautta; hän tekee lämpimiä ystävyydenliittoja ja polttaa siipensä ja joutuu petetyksi. Hän asettaa itselleen päämäärän tässä maailmassa ja viskautuu työhön kaikin voimin, ja niin arvostelee hän itsensä liian voimakkaaksi ja kohtaa elämän kovan todellisuuden ja sortuu. Sitten tulee ehkä joku suuri murhe vielä lisäksi;

ehkäpä kuolemantapaus hänen lähimmässä ympäristössään. Nyt juuri, kun asiat olisivat kutakuinkin hyvin; nyt juuri, kun olemme ruvenneet pitämään toisistamme aivan toisella tavalla kuin ennen, nyt on kaikki mennyt, mennyt järkenään.

Eikä ainoastaan kaikki se, mikä on hänen ulkopuolellaan, osoita hänen voimattomuuttaan; vaan eipä edes itsensä hillitseminen ota onnistuakseen. Hän pääsee jonkun tavan tahi virheen jäljille ja päättää sen jättää; hän taistelee sitä vastaan; taisteleminen luonnistuukin jonkun ajan, mutta sitte hän taaskin joutuu tappiolle. Ja sehän se kurjinta onkin, ettei saa olla isäntänä edes omassa huoneessaan. Ei mikään synnytä raskasmielisyyttä siinä määrin kuin voimattomuus. Siitä johtuu monen nuoren kasvoilla ilmenevä alakuloisuuden piirre. »En milloinkaan olisi uskonut, että olisi niin vaikeata olla nuori», kirjoitti eräs nuori ylioppilas. Tosiaan, kyllä se vaikeata saattaa olla.

Tuskassaan ryhtyy hän ehkä raamattua lukemaan, saadakseen sieltä lohdutusta ja valoa. Ja mitä tapaa hän sitten siellä? Ristiriitaa ristiriidan perästä! Luomiskertomushan on ristiriidassa uudenaikaisen luonnontieteen kanssa, mikäli hän on oppinut luonnontiedettä tuntemaan. Ja neljännellä sivulla kerrotaan, että Kain lyö veljensä kuoliaaksi ja pakenee sitten ja ottaa — vaimon! Mistä, hyvät ihmiset, hän vaimon on saanut? Aadam ja Eeva, Kain ja Aabel, siinähän oli koko perhe, ja Kain ottaa vaimon! Ja sitten sovintokuolema, jossa Jumala teurastaa oman viattoman poikansa ja »pelastaa sepän leipurin tähden», kuten Vesselin runoelmassa, — puhumattakaan ijankaikkisesta helvetistä, johon

ei voi saada sopimaan ajatusta, että on olemassa rakastava Jumala; emmehän tahtoisi sillä tavoin kohdella pahinta vihollistamme — ja niin edespäin.

»Jos olisin syntynyt Turkinmaalla», kysyi minulta kerran iso koulupoika, »eikö minusta silloin olisi tullut muhamettilainen?» »Tietysti», minä vastasin. »Mutta kuinka sitten voi tietää, että kristillisyys juuri on oikea uskonto, eikä esim. muhamettilaisuus?» »No», minä sanoin, »jos enemmän luotat Muhamettiin kuin Kristukseen, sopii sinun mielestäni ruveta muhamettilaiseksi». »Kiitoksia paljon, enpä vain», sanoi hän, — ja heti oli hänellä uusi vaikeus valmiina.

Juuri nuorten ajatus se se tölmäytyy ristiä vastaan sekä elämässä että kristillisyydessä. Hän ei ehkä sentään pääse vapaaksi kaikesta; hän pelkää kukatiesi kuolemaa ja haluaa tulla autuaaksi; hän on joskus saattanut iloitenkin lukea iltarukouksensa; mutta kaikki on hänestä tyhjänpäiväistä; ja hän kätkee visusti sen, mitä mielessään liikkuu, ja vaikenee.

Mutta silloin ei hän ole kaukana toiselta kehitysasteelta, jolla tunnekin nousee kristillisyyttä vastaan paneutumaan.

Nuorukainen saa nyt halun näyttää, että kaikki tyyni on hänestä niin hirmuisen samantekevää. Niinkuin meidät lapsina saattoi vallata hermostunut, melkeinpä vastustamaton halu saada paiskata lattiaan se vesikarahvi, joka meidän oli

varovaisesti vietävä paikalleen; niinkuin ihmiset, joilla on pyörtymiskohtauksia, tuntevat kiihkeätä halua viskautua tornin käsipuiden yli korkeudesta, — samoin on näillä nuorilla ihmisillä halu kääntää kaikki ylösalaisin ja ilvehtiä uskonnon kanssa. Vilisemällä vilisee aiheettomia kysymyksiä. Kasvojen ilmeet puhuvat selvää kieltä. Vastustusta ei enää herätä risti, ei ijankaikkinen helvetti, ei Jumalan kaikkitietäväisyys eikä kristillisyyden pimeys. Ei, sen tekee kaikki puhe »armosta» ja »rauhasta» ja ijankaikkisesta autuudesta ja Jeesuksesta. Juuri kristillisyyden lempeät säveleet ne kiihoittavat ja ärsyttävät; jos pakoitetaan kotihartaudessa saapuvilla olemaan, putoaa virsikirja kolahtaen permantoon ja ovi paiskataan paiskaamalla kiinni, kun huoneesta mennään. Ollaan aivan nurpeamielisiä kristillisyydelle.

Ja kuitenkin kaikitenkin haluaisi niin moni nuori tietää, mihin hän menee ja mistä tie käy! Heidän vanhempansa ovat levottomia ja murheellisia, ja syystä kyllä; mutta heidän pitäisi tietää, kuinka nuori sielu oikeastaan ikävöi rauhaa ja selvyyttä. Eräs kirjoitti päiväkirjaansa: »Oi, Jeesus, huolimatta kaikesta, kaikesta kylmyydestä ja niinsanotusta epäilyksestä ja kaikesta itseni liiallisesta arvioimisesta, olen kuitenkin aina hartaasti ikävöinyt sinua, ja sisimpään sieluuni oli sinun kuvasi lähtemättömästi piirrettynä.»

On syytä kyllin olla huolissaan; sillä helposti voidaan tulla kolmannelle kehitysasteelle, jolla ei ainoastaan ajatus pudista päätään ja tunne kapinoi, vaan tahtokin sanoo: ei, ja käy uhkamieliseksi.

Nuorukainen vetäytyy kuoreensa kuin simpukka. Tahdon hoitaa itse itseäni. Olen saanut kylläni kokouksista. Hyväntahtoiset ystävät, jotka ovat sen tahi tämän yhdistyksen jäseniä, koettavat vetää häntä ja todistavat hänelle ja tekevät pahan näköään pahemmaksi.

Tuomas sanoi: ellen saa katsella ja koskea häntä, en tahdo uskoa. Olen kerran kuullut nuoren ylioppilaan puhuvan vielä suurisuisemmin. Hän sanoi: vaikkapa Jeesus itse ilmestyisi minulle, en kuitenkaan tahtoisi häneen uskoa. Sitä tosin ei olisi peljättävä, sillä minkähän vuoksi hän tosiaankaan ilmestyisi sellaiselle, joka ei siitä välitä! Ja muutoin olikin hän sentään osittain oikeassa: ei näkykään olisi häntä uskoon saattanut; sillä kyllä hän sen olisi osannut selityksillään mitättömäksi saada. Mutta hänestä näemme kuitenkin, kuinka pitkälle uhmaava tahto saattaa mennä. Ja jos kerran on tultu julkiseen kieltäymykseen, kyllä pian siveellisetkin siteet raukeavat. Minkätähden ei saisi seurata haluaan? Minkätähden ei nauttia elämätä? Kuka minua oikeastaan siitä estää? Uskontoko? Sitähän en minä enää usko. Siveyskö? Hui hai, mitä vielä! Siveelliset arvot ovat kovin muuttuvaa laatua. Ja pian mennään alaspäin nopeaa vauhtia. Mennään epätoivoa kohden ja vihdoin kadotukseen.

V.

On olemassa ainoastaan yksi tie, joka vie pois tästä onnettomuudesta.

Usein näyttää olevan yhtä monta tietä kuin sieluakin. Moniaat löysivät oikean tien sen vuoksi, että etsivät ihannetta ja ikävöivät sitä, mikä ijäistä on. Harvimmat sen näin löysivät. Ruotsalainen filosofi Pontus Vikner oli niitä. Toiset pääsivät tielle, kun kaipasivat ylösnousemuksen toivoa sen vuoksi, että menettivät sen, jota rakastivat, tahi että kuolema lähestyi heitä itseään. Niin kävi tanskalaisen filosofin Heegaard'in[42]. Toiset taas kyllääntyivät syntiin, saivat nuhteita omaltatunnoltaan, alkoivat peljätä tiliä ja saavuttivat rauhan ristin juurella. Mutta pohjaltaan on ainoastaan olemassa yksi ainokainen tie, se tie, jonka Jeesus osoitti samana iltana, jona Tuomas häneltä sitä kysyi: »Minä olen tie, totuus ja elämä.»

Hän itse on tie: hänen persoonansa. Kristillisyys on sama kuin Kristus, — Kristus, joka on kuollut kaikkein ihmisten tähden, mutta kuolleista noussut ja elävä.

Ja kun nuorten ajatus kulkee eksyksissä ja kohtaa niin monia käsittämättömiä asioita sekä maailmassa että raamatussa ja omassa sielussa, onko silloin tähän ristiriitaan saatavissa muuta ratkaisua kuin Jeesus Kristus itse? Hän yksin voi kerrassaan tehdä kaikki hyväksi, sillä hänellä on kaikki valta taivaassa ja maan päällä; hän on raamatun a ja o. Muun kaiken saat levollisesti jättää sikseen, sekä ihmeet että muut arvoitukset; hänen voimansa tulee täydelliseksi sielun heikkoudessa.

Ja kun tunne on ikävystynyt kristillisyyteen ja mieluummin haluaisi jättää kaikki tyyni, päästäkseen todelliseksi ja oikeaksi, kuten se luulee, — silloin joutuu totuudenrakkaus koeteltavaksi kysymyksellä: mitä sanot itsestä Jeesuksesta Kristuksesta? Onko mikään halajamisen arvoista ennen häntä? Etkö tahdo tulla hänen kaltaiseksensa?

Ja kun vihdoin tahto kovettuu, silloin nuori tietäköön tulleensa sille viho viimeiselle kohdalle, jolla suuri valinta on tehtävänä ja viimeinen taistelu voitettavana tahi menetettävänä. Sillä lopullisesti on kristillisyys tahdon asia eikä ajatuskokeilu, ei filosofinen totuus muiden totuuksien joukossa, ei löyhä, aaltoileva tunnelma, ei kaunis uni tahi mielikuvitus; vaan se on sellainen asia, joka on koko persoonallisuuden ratkaistava, ja se asia on tämä: tahdotko luottamuksella antautua Jeesukselle Kristukselle itselleen? Kun tämä asia ensin on ratkaistu, löytää mies oikean asemansa. Hän palaa entiseen toimeensa ja työhönsä, mutta nyt on se ikäänkuin käärittynä aamun helakkuuteen ja on saanut ijankaikkisuuden arvoa. Ja silloin tuntee hän tarvetta olla toisten kristittyjen joukossa ja rukoilee, kuten hekin, että Pyhä Henki tulisi hänelle ja tekisi hänet soveliaaksi palvelukseen, joka on korkein maan päällä.

Juudas ja Pietari.

Painolaki ihmiselämässä.

> Jumala kuitenkin armollisesti sulkekoon ijankaikkisiksi ajoiksi meiltä tämän syvyyden.
>
> V. Birkedal.

I.

Se mitä Pietarille ja Juudakselle kiristorstaiyönä tapahtui, antaa meille aihetta tutkia erästä asiaa, jota saattaisimme nimittää ihmiselämän painolaiksi.

Olen saanut kuvan eli käsitteen: »painolaki» eräältä ihmiseltä, joka itse oli saanut sitä tuskaksensa kokea. Hän istui huoneessani ja puhui synkästä kohtalostaan. Nyt jäljestäpäin tajusi hän ihan selvästi, kuinka tämä kohtalo oli häntä kohdannut luonnonlain johdonmukaisella välttämättömyydellä. Oli käynyt aivan niin kuin käy, sanoi hän, kiven, joka viskataan menemään maan kanssa yhdensuuntaisesti ja joka maata lähestyen, kaartaa kaartamistaan kunnes vihdoin putoaa maahan. Siten kulki elämäni: huomasin, kuinka kohtaloni valtasi minut valtaamistaan: minä viihdyin siinä, mitä ennen inhosin; jonkinlaisella mielenkiinnolla aloin nähdä ja kuulla toisissa sitä, mikä varemmin oli tuottanut minulle murhetta; niin asetin minä raamatunlau-

seita huoneeni seinille pitääkseni niitä nähtävilläni; mutta silloin oli jo toisia kuvia asetettu mielikuvitukseni seinille; puolittain olin jo tietoinen siitä, että kuljin samaa kohtaloa kohti kuin kivi maahan pudotessaan, kohti lankeemusta, enkä kuitenkaan enää voinut pysähtyä; — ja nyt minä olen langennut mies.

Siihen tapaan hän sanoi. Hirveän vakava on ajatus sielunelämässä esiintyvästä painolaista. Sentähden onkin tuiki tärkeätä, että opimme tätä lakia tuntemaan. Siten voimme paremmin varoa sen hävittäviä vaikutuksia.

II.

Kun sitten käymme katselemaan Juudasta, ei meiltä suinkaan puutu raamatusta saatavissa olevia aineksia. Kerta toisensa perästä kohtaa mitä kirkkain valaistus tätä henkilöä. Tässä valaistuksessa voikin selvästi nähdä hänen sisäisen kehityksensä kulun, hänen, tuon opetuslapsen, joka myöhemmin oli saapa surullisen liikanimen: »se, joka hänet myös kavalsi.» Georg Brandes[43] on varmaan lukenut evankeliumit kovin hätäisesti ja ennakkoluuloisesti tahi on hänen tavallinen, sielutieteellinen aistinsa kerran hänet pettänyt, kun hän on voinut sanoa Juudasta epätodenmukaiseksi ja epäsielutieteelliseksi henkilöksi.

Juudaksen kehitys alkoi siitä, että hän tunsi vastenmielisyyttä Jeesusta kohtaan.

Varmaan oli hän ollut innostunut opetuslapsi, jolla oli suuria käytännöllisiä edellytyksiä apostolin-

toimeen, mutta hän tuli hengellisessä elämässään erään »kuolleen pisteen» kohdalle. Hän tunsi vähitellen pettyneensä. Hän oli ehkä odottanut loistavia sankaritöitä ja kukoistavia kultavuosia, ja niiden asemesta tulikin vain jalkamatkoja ja lähetyssaarnoja. Hän kylläänty i ja tunsi vastenmielisyyttä evankeliumin julistukseen, rukouksiin ja hengellisiin keskusteluihin aina sitä mukaa kuin hän mieskohtaisesti asettui kaiken tämän ulkopuolelle. Ja niin painoi hän mielialansa kätköön ja vaikeni, päästämättä sitä ilmi ja puhumatta asioista Mestarin kanssa. Ratkaiseva taite tapahtui Galileassa silloin, kun monet opetuslapset vetäytyivät pois Herran seurasta sen vuoksi, että hän oli Kapernaumin synagogassa puhunut »elämänleivästä, joka on minun lihani» (Joh. 6). He menivät jäähyväisiä ottamatta, niinkuin niin monet nuoret ovat hiljaisuudessa menneet ja jättäneet kirkon ja kristityt ystävänsä, mainitsematta syytä, minkävuoksi he sen tekivät. Juudas jäi; mutta hänen sielunsa sisimpään oli tullut jotakin rikkimennyttä, jopa oli hän siitä päivästä alkaen Jeesukselle ihan vihoissaan. Sen Herra näki, kun hän sanoi: »Yksi teistä on perkele» (Joh. 6: 70).

Ja siitä hän sitten siirtyi painolain toiseen jaksoon: hän alkoi hieroa sovintoa synnin kanssa.

Hän lakkasi taistelemasta erästä taipumustaan vastaan ja alkoi itsetietoisesti luonaan suojustaa erästä syntiä. Tiedämme, että se oli varkauden synti. Juudas oli tämän pienen yhdyskunnan rahastonhoitaja; ja luultavaa on, etteivät tämän rahaston välityksellä kulkevat rahamäärät olleet aivan pienen pieniä, sillä useat ylhäiset naiset liittyivät

seuraan ja kustansivat sen ylläpidon, ja Sakkeuksen tarjous — antaa puolet tavarastaan köyhille — oli tuskin ainoa tätä laatua, samoin kuin ihmiset apostolienkin aikana usein möivät kaikki, mitä heillä oli, ja antoivat vaivaisille. Kertomus väärästä taloudenhoitajasta osoittaa, että keinotteluakin siihen aikaan kyllä tunnettiin. Onkohan mahdotonta ajatella, että Juudas, joka tunsi, että hänen ja ystäväinsä välit ennen pitkää rikkuisivat, jo hyvissä ajoin pisti rahoja omaan taskuunsa tahi teki niillä kauppoja? Se vain on varmaa, että se varjeleva voima, joka Jeesuksen seuraamisesta lähti, oli lakannut vaikuttamasta, kun hän sisimmässään oli irtautunut hänen pyhän vaikutuksensa alaisuudesta, ja niin koitui hänen »vahva puolensa»: erityiskykynsä raha-asioissa, hänelle kuolemaa tuottavaksi vaaraksi. Sillä se tuottaa sielunelämälle kuoleman vaaran, että ihminen käy sopimuksia tekemään synnin kanssa.

Jos ei tässä tehdä pysäystä, siirrytään ehdottomasti painolain kolmanteen kohtaan: valheellisuuteen. Niin kävi Juudaksen. Se on asian sisäinen meno. Se, joka tekee väärin, yrittää salata sitä muilta ja tulee siten pakoitetuksi valhettelemaan. Eikä siinä kyllin. Se, joka edelleen tietoisesti elää ristiriidassa: joka edelleen elää kristittynä, viljellen rukousta, jopa käytännöllisestikin vaikuttaen, sekä samassa lakkaa taistelemasta syntiä vastaan, — hän tulee lopullisesti itse valheelliseksi. Hitaasti mutta varmasti käy hänen hengellinen elämänsä ja luonteensa vaperaksi ja onteloksi.

Ja silloin rupeavat sellaiset ihmiset kaupanpäällisiksi ulkonaisesti muita pyhemmiksi. Siten

tahtovat he saattaa kuulumattomiin omantuntonsa äänen sekä samassa johtaa muut ihmiset harhajäljille ja siten estää tilansa näkyviin tulemasta. Tämäkin sielutieteellinen piirre on Juudaksessa havaittavissa. Kun eräs nainen omalla rahallaan oli ostanut kallista voidetta ilahuttaakseen sillä Mestaria, oli Juudas suuttuvinaan ja morkkasi häntä siitä, että hän oli käyttänyt ylöllisyyteen niin suuren rahamäärän sen sijaan, että olisi sen köyhille antanut! Ja kun Jeesus sitten mainitsi, että yksi niistä, jotka hänen kanssansa aterioitsivat, aikoi hänet kavaltaa, kysyi myös Juudas: minäkö?

Ja sitten on hän hätähätää joutunut sille kohdalle, että hän päättää tehdä kepposen! Hän päättää ennättää ennen Mestaria, sulkea sen suun, joka voisi häntä syyttää, ne silmät, jotka katsoivat niin tavattoman syvälle häneen, yhdellä lyönnillä murskata kaiken sen, mikä tuskallisesti muistutti hänelle menneisyyttä: kavaltaa Mestarin. Siinä ei ansiota suurestikaan ollut lukuun otettava, — 30 hopearahaa oli muutoin sangen vähän. Ja kuitenkin valitsee hän ystävyydensuudelman kavaltamismerkiksi.

»Ja yö oli», kertoo Johannes, juuri kun Juudas nousi ja läksi ehtoollispöydästä. Yö kutsui luokseen lastansa, ja varjon tavoin hiipi hän mustaan yöhön, yöhön, joka oli oleva ijäinen. Skovgaard oli tämän tapauksen vaikuttavasti esittänyt maalauksessa, joka on Viborg'in tuomiokirkossa. Siinä oli toiset istumassa ehtoollispöydän ääressä ja Juudas menossa, levätti ympärille käärittynä — ja, Juudaksen edellä kulkemassa jättiläismäinen,

musta varjo, joka taittuu seinää vasten. Maalauksen realismi ja kamaluus oli niin vaikuttavaa, että täytyi pyytää taiteilijaa muuttamaan sitä ja varjo sittemmin peitettiin viiniköynnöksillä.

Synti Pyhää Henkeä vastaan on täyttymässä: asteettainen tapahtumus, joka päättyi siten, että hän luopui taistelusta syntiä vastaan ja uskoi valheeseen. Perkele astui valtaistuimelle hänen sydämessään.

Oliko miehelle enää pelastusta? Oli, kyllä oli pelastusta vielä. Taikka kukapa meistä saattaisi epäillä, että, jos hän olisi palannut vielä viime hetkellä yrttitarhaan ja heittäytynyt vangitun Mestarinsa jalkain juureen ja syleillyt hänen polviaan ja huutanut: Jeesus, Mestari, mitä olenkaan tehnyt, kuinka saatoinkaan sen tehdä, tehdä sinulle, jota kuitenkin rakastan, rakastan, rakastan, sano, että annat minulle anteeksi, ja minä käyn iloisesti kanssasi kuolemaan, — niin, kenpä saattaisi epäillä, etteikö Jeesus mitä rakkaimmin olisi sanonut: Juudas, rakkaani, ajattelin kyllä, että olit palaava, niin, annan sinulle anteeksi, en milloinkaan ole sinua rakastanut niin suuresti kuin nyt, mene vain rauhaan! Juudaksen kohtalo on kyllä arvoitus, jota emme nyt emmekä vast'edes osaa selittää, sillä pahaa ei milloinkaan voi ymmärtää. Ja kun Jeesus viimeisessä iltarukouksessaan lausui: »Minä suojelin heitä, eikä kukaan heistä joutunut kadotetuksi muu kuin tuo kadotuksen lapsi, jotta kirjoitus kävisi toteen», ei hän sillä arvoitusta selitä, vaan näyttää, ettei arvoituksellisuus ole hänen uskoaan hävittänyt, vaan että hän päinvastoin on kiinnittänyt katseensa siihen, mikä tässä

arvoituksellisuudessa saattoi vahvistaa raamatun sanaa ja todistaa Jumalan viisautta. Sillä tosin oli ennustettu, että hän oli kavallettava, mutta ei ollut ennustettu, että Juudas oli oleva kavaltaja; hänen oli itse tahdollansa myönnyttävä tulemaan siksi, joka oli ennustuksen täyttävä; eikä sitäkään ollut sanottu, että kavaltaja oli joutuva kadotukseen. Päinvastoin on meidän kai ymmärrettävä asia niin, että Jeesus otti juuri hänet apostoliksi, ei sitä varten, että hän hänestä saisi kavaltajan, eikä ainoasti sitäkään varten, että hänestä olisi saatu kelpo laskujen tekijä, sillä sellaiseksi olisi Matteus hyvin kelvannut, eikä ainoasti sitäkään varten, että hänen omat kärsimyksensä lisääntyisivät — ja todellakin oli se mitä kauheinta kärsimystä, että hän tiesi kavaltajan alituisesti tuttavallisimmissa ja pyhimmissä keskusteluissa olevan väijymässä — ei, ei hän sitä varten Juudasta apostoliksi valinnut, vaan oli tehnyt sen sitä varten, että Juudas oli alussa todellakin ollut vilpitön mies ja että Juudas — Jeesus sen näki — tarvitsi hänen apuaan. Ja kaikki varoitukset, siitä ruveten, kun hän Galileassa oli häntä varoittanut ja aina siihen silmänräpäykseen asti, kun hän ehtoollispöydässä, kastetun palan hänelle antaessaan, häntä varoitti, jopa siihen asti, kun hän lempeästi moittien ja hänen nimensä mainiten sanoi: »Juudas, suunantamisellako sinä Ihmisen Pojan petät, — nämä varoitukset eivät ole ainoastaan käsitettävät avuksi, jota hän antoi toisille opetuslapsilleen, että he ymmärtäisivät, ettei häntä kohtaavat tapaukset tulleet hänen tietämättään, vaan ennen kaikkea olivat ne järjestään helliä yrityksiä

saada Juudas, jos mahdollista, vielä viimeisessäkin silmänräpäyksessä, pysähtymään. —

Kyllä varmaan! Pelastusta oli vielä; mutta hän ei siihen tarttunut.

Oli toinenkin mies, joka samana yönä oli huimaavaa vauhtia mennyt melkein yhtä pitkälle; mutta hän tarttui viimeiseen pelastuskeinoon. Se mies oli Pietari.

III.

Pietarin kohtalo on näyttävä meille pari seikkaa, jotka määräävät putousnopeuden, millä painolaki vaikuttaa.

Toinen näistä seikoista on: muuttuneet ajat ja olot, jotka myös vaikuttavat muutoksia meidän mielialoihimme ja mielemme valaistukseen.

Toista on, kun saa istua ystävällisessä, valoisassa ylisalissa tunnettujen ystävien keskuudessa ja kuulla Mestarin puhuvan Isän kodin monista asunnoista, — ja toista on, kun on yht'äkkiä joutunut seisomaan yksin ja palelemaan kylmänä kevätyönä, jolloin ilkeämieliset ihmiset ja raa'at sotilassukkeluudet ympäröivät kaikkialla, sen jälkeen kun juuri on nähnyt heidän vievän Mestaria sidottuna. Silloin tuli suoraan sydämestä: »Vaikka kaikki muut sinut kieltäisivät, olen minä valmis menemään kuolemaan puolestasi», — ja nyt oli hän tullut, ennenkuin sitä kelpoon huomasikaan, kaksi kertaa vannoneeksi, ettei hän tuntenut »tuota ihmistä»! Oi, en sano tätä ollakseni vielä kerran mukana osoittamassa sormellani tuota langennutta suuruutta.

Saatan itse ihan ikävystyä alituisesti kuulemaan niitä, jotka nyt pian kaksi vuosituhatta jälkeenpäin saarnaavat tästä pelkurista ja itseensäluottavasta Pietarista, joka saattoi tehdä niin hirmuisen synnin. Oikeastaan on hän liian hyvä sillä tavoin maailman loppuun asti jalkapuuhun häpeämään asetettavaksi, ja meidän, pikkuihmisten, pitäisi todellakin vaikeneman. Niin, hän olisi voinut olla sinne menemättä, — se on: hän ei voinut olla menemättä, hänen täytyi seurata Mestariaan niin kauas kuin hän voi, ja tuli seuranneeksi häntä vähän kauvemmaksi kuin voi. Mutta ei ole vaikeata olla tuhmuuksia tekemättä, kun on ylimalkaan mitään tekemättä. Soisin sinun ymmärtävän, miten se saattoi käydä päinsä. Emmekö nähneet samoin käyvän hänen, joka oli suurin vaimosta syntyneistä? Kun hän seisoi Jumalan avoimen taivaan alla, avoin näköpiiri kaikilla puolillaan, tuhansien kuuntelijoiden keskellä, oli hänelle päivänselvää: hän on ylkä, hän kastaa hengen tulella. Mutta Makaeros-vankilan hämärässä, kosteassa komerossa, yksinäisyydessä, unhoituksessa, kun päivät kuluivat niin hitaasti, — silloin lepatti epäilys levottomia lepakonsiipiään, eikä sallinut hänen mielensä rauhoittua ennenkuin hän sai sanansaattajien kautta kaipauksensa hänelle itselleen ilmoittaa.

Ja kaikilla meillä on muistissamme juhlallisia iltoja valoisissa saleissa, joissa laulu nostaa mieliä ja sana tunkeutuu sydämeemme; ja kun näemme niin monia tyytyväisiä ihmisiä kokoontuvan Jumalanvaltakunnan asioista kuulemaan, tunnemme olevan niin helppoa uskoa ja teemme päätöksen: nyt on tästä tuleva täyttä totta, ja: koko elämäni ajan

olen oleva Herran oma ja valmis uhraamaan mitä tahansa Jumalanvaltakunnan hyväksi!

Mutta niinpä tietää myös moni meistä, kuinka muutamia päiviä jälkeenpäin asiat saattavat meistä näyttää aivan toisenlaisilta. Silloin saatamme kävellä ehkä vilkasliikkeisellä kadulla, joku pettymys tahi tuskallinen kokemus mielessänıme, — ja tämä alituinen ihmisvirta, tämä vaunujen ja huutajien, soittavien pyöräilijöiden ja raitiovaunujen kellojen melu iskee mieleemme ajatuksen: missä sitten on Jumala kaikessa tässä? Elääköhän Jumalaan kohdistuva ajatuskaan näissä touhuavissa ihmismielissä? Onko hänellä todella johto tässä sekamelskaisessa vilinässä? Olemme keskellä kristikuntaa, kuinkahan moni näistä ihmisistä välittää mitään Golgatasta tahi ottaa sitä lukuun? Puhumattakaan pakanoiden miljoonista, jotka kaukana meistä asuvat! Jumala, missä sinä sitten olet? Ja siltä tuntuu kuin olisi tämä maailmallinen meno pyyhkäissyt kaiken pyhän iltatunnelman, joka meillä oli edellisenä päivänä. Ja silloin totta tosiaan ei meillä ole pitempi matka lainmukaisen putousnopeuden toiseen kohtaan kuin Pietarillakaan oli.

Sillä toinen kohta, joka meidän kaikkein on otettava lukuun, on: hämärä mahdollisuus tehdä sellaista, mikä näyttää olevan kaikkein pahinta ja mahdotonta ajatella.

Se on ihmisessä asuva peto. Olen sitä mieltä, että jokaisessa ihmisessä on asteikko mitä rikkaimpia ja ihanimpia mahdollisuuksia, sekä musiikkiin että taiteeseen, rakkauteen ja iloon, taitoon ja ne-

roon, luonnon käsitykseen ja runollisuuteen nähden, sekä kaiken tämän viljelemiseen, harjoittamiseen ja nauttimiseen nähden; — ja jos meillä olisi siihen tilaisuutta ja jos kasvattajamme olisivat tämän seikan älynneet, varmaan paljoa useammat näistä aiheista kehittyisivät ja kaunistaisivat elämää meille ja muille; mutta sielun pohjalla on myöskin syvällä, ikäänkuin mainittujen mahdollisuuksien rinnalla, mustia koskettimia, kaikenmoisen raaistumisen ja rikkomuksen juuria. Mistä sen tiedän? Jeesukselta olen sen saanut tietää; »sillä sydämestä», sanoi hän (ei muutamista sydämistä, vaan ihmissydämestä sellaisena kuin se nyt luonnostaan on) »tulevat pahat ajatukset: murha, huoruus, salavuoteus, varkaudet, väärät todistukset ja pilkat. Nämä tekevät ihmisen saastaiseksi.» Niin hän sanoi. Meissä kaikissa on murhaajan ja siveellisyysrikoksentekijän, suurvarkaan ja jumalankieltäjän itu. Olenpa jo aikaa sitten herennyt tuomitsemasta niitä, joita farisealainen maailma ja sen sanomalehdet kovin säälimättömästi vieläkin loalla ryvöttävät, niitä, jotka tulevat tekemisiin yhteiskunnallisten lakien kanssa siitä syystä, etteivät ymmärtäneet peittää häpeäänsä niinkuin muut, tahi ettei heitä ympäröineet lapsuudesta alkaen suojelevat voimat niinkuin sinua ja minua. Mutta kavahda! Sillä minä opetan sinulle erään asian, jonka saksalainen filosofi on sanonut,*) merkillisen selvän kuvauksellisen puheen; sinä et unhoita sitä, kun olet sen kuullut, sillä se panee mielikuvituksesi ihmeelliseen, kamalaan liikkeeseen. Hän sanoo: Die wilden Hunde bellen in deinem

*) Nietzsche.

Keller: villit koirat haukkuvat kellarissasi! Ymmärrätkö tätä kuvaa? Syvällä sielusi pohjakerroksessa, tietoisuuden alamaailmassa, siellä missä unien keijukaisleikki ja haltijain kehruut kohoavat kuin iltausvat niityllä, siellä, mistä odottamattomat mieleenjuolahdukset ja nopeat aavistukset ja aatevälkähdykset tulevat, siellä, missä muiston kuvatauluja on pitkissä riveissä seinällä ja muiston kirjasto on täynnä siteitä; siellä kalistelevat kahleitaan myös pedot ja ulvovat raivoissaan, pyrkien irti ja saadakseen purra pilalle sen, mitä sinussa on hyvää ja puhdasta. Varo villiä koiria, — niin, varo villiä koiria; sinä yönä, jona ne irti pääsevät, saattavat ne ajaa sinut hornan syvyyteen.

Lähelle sellaista kuilua oli Pietari tullut. Kun tuo kylmä, kaameatunnelmainen, jumalanunheinen yöhetki ylimmäisen papin kartanolla oli kietonut nehkeät usvansa hänen sielunsa ympäri, ja hiilivalkean savu kirvelti hänen silmiään ja ympärillä olevain tuikeat katseet hämmensivät hänen mieltään, — silloin riistäytyivät villit koirat kahleistaan ja muuttuivat saatanan vainukoiriksi. Tuntuipa melkein siltä, kuin olisi jonkun rikoksentekijän henki puhunut mediumin eli välittäjähenkilön kautta silloin, kun Pietari kielsi Mestarinsa, sillä mitä kauheimpia kirouksia tulvasi tämän muutoin niin rakkaan ja kalliolujan Herran opetuslapsen huulilta.

Silloin, sanon, oli hän yhtä lähellä kadotusta kuin Juudaskin.

Mutta minkätähden pysähtyi hän viimeisessä silmänräpäyksessä kuilun partaalle, kun Juudas syöksyi sinne ja pakahtui kahtia?

Tärkeätä on oppia tämä asia.

Juudas joutui epätoivoon; mutta Pietari ei joutunut. Ja niin kummalliselta kuin saattaakin heti kuulua, totta se kuitenkin on, että putouslain viimeinen, ratkaiseva jakso on: epätoivo.

Synti Henkeä vastaan on silloin täytetty, kun sielu epäilee, tahtooko Jumala pelastaa, ja lakkaa kokonaan taistelemasta, jättäen asiansa sikseen. Pahin onnettomuus ei vielä ole lankeaminen; se vasta on onnettomuus, että pysyt langenneena. Mutta ken rohkeutensa menettää, hän on kaikki menettänyt.

Pietari ei menettänyt rohkeuttansa. Jeesuksen silmäys oli kylliksi hänelle, vaikkapa itku panikin tämän voimallisen kalastajan hytkähtelemään, — Jeesuksen silmäys oli kylliksi antamaan hänelle rohkeutta elämään edelleen. Se se asian ratkaisi.

Tosin taistelivat toisetkin ja paljoa väkevämmät voimat sinä yönä hänen sielustaan, ja sekin oli hänelle sanottu. Itse saatana pyysi häntä kiusataksensa. Sillä hän tahtoi tietysti mieluummin syöstä jonkun apostolin lankeemukseen. Sen vuoksi tulisikin seurakunnan aina eniten rukoilla johtajiensa puolesta, sillä nämä ovat eniten vaaralle alttiita, vaikka kylläpä paholainen ei ole vastahakoinen ottamaan vähäpätöistäkään ihmistä kaupanpäällisiksi. Mutta jos seurakunta unhoittaakin velvollisuutensa, on, Jumalan kiitos, kuitenkin yksi, joka ei sitä unhoita. Jeesus rukoili sinä yönä, ettei hänen opetuslapsensa usko olisi puuttuva, ja me saamme vieläkin turvata hänen voimalliseen esirukoukseensa. Ja kuitenkin määrää lopullisesti ihmissydän itse,

kuka taistelevista valloista on voiton saava. Senpä tähden Siimon Pietaria varoitettiin. Hän ei ottanut varoitusta onkeensa, ja menetteli siis samoin kuin mekin usein: se synti on minusta aivan kaukana; muita syntejä voin ajatella mahdollisiksi, mutta sitä en laisinkaan. Ja juuri sen synnin hän teki, sillä hän ei ollut varuillaan. Senvuoksi tulikin kukonlaulu muistuttamaan häntä. Ja se tuli meillekin, tuli esteeksi viime silmänräpäyksessä; tuli vakava ilmoitus, että jonkun oli käynyt hullusti: sinunkin olisi niin voinut käydä! Tuli sana, joka äkkiä johtui mieleemme, — kukko lauloi, kukko lauloi. Ja sitten vietiin Jeesusta juuri siinä silmänräpäyksessä kartanon poikki Hannaksen luota Kaifaksen linnaan, eikä siinä ollut enää aikaa asioita puhua, vaan he käyttivät silmiänsä: Jeesus katsoi opetuslapseensa, ja opetuslapsi purskahti itkemään. Mutta se silmäys antoi hänelle rohkeutta — sillä murheellisella rakkaudella, joka siinä ilmeni! Ja silloin alkoi nousu, ja nousua jatkui, kun Pietari sai erityisen pääsiäistervehdyksen kuolleistanousseelta, ja nousu oli täydellinen rantaäyräällä sinä aamuna, jona he seisoivat hiilivalkean ääressä — voi, mitä muistuttikaan hiilivalkea hänelle — ja kun kolmasti uudistettu kysymys: Siimon Joonaan poika, rakastatko minua, taaskin sai kyyneleet hiljaisen tunnustuksen mukana herumaan.

Hän sai rohkeutta. Mutta kun ihminen on saanut käteensä tämänlaatuisen kirjan ja tällä hetkellä istuu ja lukee sitä, — mitäpä se muuta on kuin Jeesuksen silmä, joka katsoo sinuun? Se katsoo sinuun sanoakseen sinulle: rohkaise mieltäsi!

Mitä Jeesus meistä tahtoi ja kuka hän oli — moniaiden hänen sanainsa ja elämänsä hetkien valaistuksessa.

Ilm' elävänä vaeltain
Hän vuoret, laaksot kulki;
Ja kun hän sanan sanoi vai
niin oli juhla julki;
Kuul' lintu häntä oksallaan,
Ja meri herkes raivostaan,
Ja kuuntel' lapsukainen.
Ja kun hän sitten vaikeni,
Niin mykkä puhui, riemuitsi
Maa, taivas, kaino nainen.
(Grundtvig.)

I.

Hän sanoi kerran aikalaisilleen: »Tulee aika, jolloin halajatte nähdä edes yhtä Ihmisen Pojan päivää, ettekä saa nähdä.» Ja kuinka usein onkaan toivottu uudestaan tätä: kunpa olisi elänyt siihen aikaan! Tahi vielä enemmän: jospa hän olisi tullut meidän aikanamme, että olisimme saaneet tiedustella, missä kaupungissa, minkä kadun varrella ja missä talossa hän asui, ja mennä hänen luokseen, nähdä hänet ja puhua hänen kanssaan — ja ottaa mukaamme ne, jotka mielellämme tahtoisimme hänen luokseen viedä!

On usean kerran mainittu, kuinka valtaavan vaikutuksen hänen persoonansa saattoi ihmisiin tehdä. Hänen ensimäiset opetus-

lapsensa olivat tuskin kuulleet ja nähneet hänet, kun jo tunsivat vastustamatonta vetoa hänen luokseen. Kerrotaan, että kun hän oli pitänyt ensimäisen julkisen saarnansa kotikaupunkinsa synagoogassa ja ensin hurmannut ja sitten pahentanut heidät puheellaan, ajoi joukko hänet kaupungin ulkopuolelle ja vei hänet ison matkaa vuorta myöten ylös kukkulan jyrkänteelle. Heidän tarkoituksensa oli ilmeinen. Mitä tapahtui? Viimeisessä silmänräpäyksessä tuli muutamia valkopukuisia, loistavia hopeasiipisiä enkeliä; ne ottivat hänet mukaansa ja lensivät pois. Ei, sitä ei kerrota. Hänen uskolliset opetuslapsensa asettuivat kai piiriin Mestarinsa ympärille ja sanoivat: Ottakaa ensin henkemme; jos häneen koskette, me iskemme! Ei, valitettavasti ei niin ollut; he eivät ehkä päässeet hänen luoksensakaan. Ainakaan ei mitään sellaista kerrota. Kuulkaapa! Kertomus sanoo: H ä n l ä h t i p o i s k ä y d e n h e i d ä n k e s k i t s e n s ä. Ei ensinkään muuta. Hän kääntyi menemään, ja hänelle tehtiin tilaa. Siinä ilmaantui persoonallisuuden voima joukkojen yli. Toinen evankeliumin kirjoittaja kertoo, että joukko sotaväkeä oli lähetetty vangitsemaan häntä yöllä siihen puutarhaan, jossa hänen tiedettiin mielellään oleskelevan. He olivat asestettuja tulisoihduilla, sauvoilla ja miekoilla ja näyttivät kyllä olevan riittävän voimallisia yhtä vastaan. Silloin astuu Jeesus odottamatta puutarhan varjoista esiin. Ei ole ensinkään sanottu, että hänen seurassaan olisi ollut enkeliä tahi että hänen muotonsa olisi loistanut. Hän astui vain esiin, astui ihan yksin ja kysyi: »Ketä etsitte?» Vaikutus oli niin valtaava, että

miehet peräytyivät ja muutamat kaatuivat maahan. Lukijat tietänevät jotakin Ober Ammergaun paastonäytelmistä. Siellä hurskaat talonpojat esittävät asianmukaisesti puettuina pyhää historiaa. Eräs tanskalainen katselija, johon näytelmän vakavuus oli muuten suuresti vaikuttanut, kertoi minulle, että juuri *tämä* kohtaus ei ensinkään onnistunut: ei kukaan käsittänyt, miksi kiinniottajat miehissä kaatuivat. Jeesus Nasaretilaisen oivalliselta esittäjältä puuttui tykkänään sitä, joka olisi tehnyt kohtauksen ymmärrettäväksi: *persoonallisuuden voimakasta vaikutusta.*

Kun me haluamme lähestyä hänen henkilökuvaansa ja katsella sitä, saattaa meille käydä siten, että emme pääse samanaikaisuuden asemaan Jeesuksen Kristuksen persoonaan nähden ja että meidän on koko vaikeata saada itsellemme hänestä oikea vaikutelma; sillä siitä on niin kauvan aikaa, kun hän oli täällä.

Totta kyllä. Ja kuitenkin on eräs asia merkillinen: ei kenenkään muinaisajan henkilön kanssa ole niin moni ihminen vielä tänä päivänä niin *persoonallisissa väleissä* kuin Jeesuksen Kristuksen kanssa. Ajottain ilmaantuu kyllä uutta Napoleonin-innostusta, ja aina on kai oleva joitakuita Gœthen palvojia; mutta kuitenkaan eivät näiden palvojien välit itse Napoleonin tahi Gœthen kanssa ole verrattavissa kristittyin ja Kristuksen keskinäisiin väleihin. Oikeastaan eivät he voi sietää persoonana Napoleonia, joka yhä pysyi luutnanttina, enempää kuin Gœtheäkään, joka puuvillatäytteellä somisti ruumiinsa muotoja ja joka oli täydellinen itsensä palvoja. Mutta Jeesuksen kanssa ovat tu-

hannet vielä tänä päivänä *persoonallisissa väleissä, häntä palvoen ja häneen luottaen.*

Tämä on ainoanlaatuista; sillä ei kukaan muista uskonnonperustajista tahi hengellisistä johtajista ole tahtonut olla palveltavana. Buddha laittoi oppilaat menemään pois luotansa, ja Sokrates neuvoi ihmistä menemään itseensä ja Muhammed tahtoi olla ainoastaan ainoan Jumalan profeetta. Mutta Kristus sitoi uskontonsa heltiämättömästi »omaan persoonaansa», ja vielä tänä päivänä on *kristillisyys sama kuin Kristus.*

Kuinka on sitten mahdollista — se on tässä kappaleessa oleva tutkintomme aineena — päästä väleihin hänen kanssansa, saada sellainen vaikutus hänestä, että ihminen alkaa luottaa häneen ja häntä kumartaen rukoilla, kun hän kuitenkin historiallisesti on niin kaukana meistä?

II.

Aluksi sopii tässä muistuttaa, että hänenkin aikanaan oli niitä, jotka *eivät* häneen uskoneet, jopa paljon useampiakin kuin niitä, jotka uskoivat. Ja kuitenkin oli heidän nähtävillään paljoa enemmän kuin ainoastaan hänen persoonansa, mikäli on totta, mitä hänen tekemistään ihmeistä kerrotaan.

Tosin on, nimenomaan järkeisopin, sekä vanhemman että nykyaikaisen, puolelta (kansantajuisesti ja kieltämättä jotenkin löyhästi Gustav Frenssen'in »Hilligenlei»-kirjassa) koetettu karvia pois kultaus Kristuksen kuvasta, repiä pois kaikki ihmeet

Jeesuksen persoonasta ja elämästä. Kyllähän niin sopii tehdä, mutta sellaisen menettelyn jälkeen ei kyllä jää yhtään mitään jäljelle.

Ei ole nyt tarkoitus ryhtyä kysymykseen ihmeen olemuksesta ja mahdollisuudesta. Tämä kysymys, kuten kaikki muutkin, on lopullisesti persoonallinen ja esiintyy vasta toisessa sijassa. Kenelle *Jeesus Kristus itse on ihme*, hänelle ihmeet eivät ole erittäin ihmeellisiä — ei ihmeellisempiä kuin kipinät, joita roviosta sinkoilee. Kristukselle itselleen oli sydämellisen vastenmielistä, että ihmiset etsivät häntä yksinomaan ihmeitten tähden, ja närkästyen hän aina kieltäytyi antamasta »merkkiä taivaasta», kuten sanottiin, ja jolla käsitettiin sellaista huomiota puoleensa vetävää ja kummastuttavaa ihmettä, että kaikki yhdellä iskulla pakoitettaisiin uskomaan ihmeentekijään. Toiselta puolen ei hän voinutkaan olla tekemättä harvinaisia töitä — siltä asia näyttää — tyhjentymättömän sääliväisyytensä ja auttamishalunsa vuoksi ja, kuten erittäin neljäs evankeliumi osoittaa, sen alituisen ja salaperäisen yhteyden vuoksi, jossa hän oli taivaan Isän kanssa. Siksipä saattoikin hän väliin moittia aikalaisiansa ja eritoten lähimpiä ystäviänsä, etteivät he paremmin ymmärtäneet hänen persoonaansa ja olemustansa — ja saattoi silloin myös vedota töihinsä, kun ei muu heille riittänyt. Uskokaa minua kuitenkin edes töitteni vuoksi, hän sanoi.

Tässä olemme me, nykyajan ihmiset, kutakuinkin vaikeassa asemassa. Me emme ole ihmeitä nähneet, ja ne, joista luemme — niin, ne ovat tapahtuneet kauvan aikaa sitten, niin kauvan aikaa sitten, että monen nykyajan ihmisen on vaikea

niitä uskoa. Saattaa niin olla ja niin onkin, jos he ensin käyvät arvostelemaan ihmeitä yrittämättä ensin tutustua *itseensä Jeesukseen Kristukseen*. Ihmeiden tarkoitus oli vain herättää aikalaisten huomiota, mutta juuri Kristuksen persoonan kanssa olivat ihmiset silloin asetettavat vastatusten, että muodostaisivat itselleen mielipiteen hänestä ja ratkaisisivat, mihin asemaan asettuisivat.

On toisia töitä, joihin meidän aikamme ihmisten pikemmin tulisi huomionsa kiinnittää. Ajattelen kristillisyyden *vaikutuksia* aikojen kuluessa ja vielä tänä päivänä. Tähän nähden saattaa tulla kiusatuksi huudahtamaan: Ellette häntä usko, uskokaa edes vaikutusten vuoksi! Se, joka, kuten esimerkiksi tämän kirjan tekijä, on nähnyt sen sydäntäsärkevän sääliväisyydenpuutteen, joka on pakanakunnassa nähtävänä, sen alennustilan, jossa Kiinan, Indian ja Jaapanin nainen edelleen on, se jo alkaa korkeammaksi arvostella niitä vaikutuksia, joita kristillisyys kansassa aikaansaa. Mainitkaamme vielä lisäksi kristillisyyden huomattava *itseään uudistava voima*: kuinka se jokaisena uutena ajanjaksona vaikuttaa uusia edistyksiä. Ajatelkaamme vain, kuinka evankeliumin levittäminen pakanamaihin on meidän päivinämme saavuttanut sellaisen vauhdin ja syvyyden, jommoista ei ole sitten apostolien ajan ollut nähtävissä, taikka ajatelkaamme kristillistä nuorisoliikettä[45] ja taas sen keskuudessa ilmaantunutta kristillistä ylioppilasliikettä, ja kristillisen ylioppilasliikkeen keskuudesta lähtenyttä vapaaehtoista lähetystointa, pannen merkille, että ensinmainittuun liikkeeseen on liittynyt enemmän kuin puolen miljoonaa nuoria miehiä

kaikista maanosista (Tanskasta 12,164) tunnustamaan ja palvelemaan Jeesusta Kristusta, ja että tällainen liike on ainoa laatuaan kirkkohistoriassa; että kristillinen ylioppilasliike käsittää 130,000 ylioppilasta ja professoria eri kansakunnista, ja että ylioppilaslähetykseen on parinkymmenen vuoden kuluessa liittynyt noin 5000 yliopistosivistyksen saanutta miestä ja naista, jotka kaikki ovat elämänsä tehtäväksi ottaneet nostaa Kristuksen lipun seuduilla, missä se ei ennen ole liehunut. Kun ottaa huomioon täällä kotimaassa toiminnan kirkkoin rakentamiseksi[46] Köpenhaminaan, jonka kautta saman ajan kuluessa vastahakoinen ja aineellisuuteen vaipunut pääkaupunki on saanut enemmän kuin kaksikymmentä uutta herranhuonetta ja vapaaehtoisia uhria keräytynyt runsaasti puolen miljoonaa kruunua, — niin huomaa olevan syytä ihmetellä kristillisyyden vaikutuksia.

Mutta, sen tunnustan, tämä viittaus »tekoihin» on aina ollut kaksiteräinen miekka. Sillä niitä on kuitenkin liian vähän; ja kamaliakin tekoja on tehty Kristuksen nimessä. Ihmeitten vaikutuksia ymmärsivät kyllä torjua nekin, jotka niiden aikana elivät. Joskus eivät ollenkaan saaneet ihmeitä nähdä, ja toisinaan panivat he ne perkeleen syyksi. Meistä ne ovat kuitenkin kauvempana.

III.

Mutta on olemassa parempikin tie, jolla voi muodostaa itselleen mielipiteen Jeesuksen Kristuksen persoonasta ja oppia tuntemaan hänen ajatuk-

siansa ja sisintä mieltään. Se tie on hänen sanansa kuulemisen tie.

Sillä hänen sanansa ovat vielä tänä päivänä kuultavissa. Neljässä meille säilyneessä evankeliumissa löydämme varmaan alkuperäisiä Jeesuksen Kristuksen lausunnoita. On ihan mielivaltaista mennä meille säilyneitä Jeesuksen sanoja jakamaan epätodellisiin ja alkuperäisiin. Ne, jotka sitä ovat yrittäneet tehdä, eivät ole löytäneet itse asiassa muuta jakoperustetta kuin omat ennalta ottamansa mielipiteet. On muka asioita, joita ei Jeesus saa olla sanonut (yleensä sanotaan suoraan »ei ole voinut sanoa»), eikä hän siis olekaan niitä sanonut, jos kohta ne olisivatkin kertomukseen otetut. Todellisesti ei tämä tieteellinen menettelytapa ole rahtuistakaan parempi sitä tapaa, jota eräs spiritistinen vallasnainen käytti, kun hän tässä tuonaan minua käynnillään kunnioitti. Hän kertoi minulle, että spiritismi on siunausta tuottavin oppi, ja kun minä rohkenin huomauttaa, että sellaisena oppina olen minä tähän asti pitänyt Jeesuksen Kristuksen oppia, vastasi hän: »Spiritismi on Jeesuksen Kristuksen oppi». Kysyin: »Mitä Jeesuksen sanoja erittäin tarkoitatte?» Vastaus oli: »En tarkoita mitään erityisiä sanoja, mutta meidän oppimme on se; että jokaisen ihmisen on itse itsensä pelastettava». Huomautin, ettei se ollutkaan Jeesuksen oppia, sillä se opettaa, että Jeesus Kristus meidät pelastaa. »Ette tiedä», sanoi hän, »mainita ainoatakaan Jeesuksen sanaa, joka todistaisi, että hän on kuollut ihmisten pelastukseksi». »En tiedä mainita yhtä», vastasin, »vaan monia, esimerkiksi: Ihmisen Poika ei ole tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan

ja antamaan henkensä lunastukseksi monesta.» »Se on myöhempiä lisäyksiä», hän huusi. »Kiitoksia», vastasin, päättäkäämme tähän tämä keskustelu». Kääntyen vielä ovessa minua kohden, huusi hän: »Mitä ihminen kylvää, sitä on hän niittävä, se on meidän oppimme.» En voinut olla vastaamatta: »Niin, sen olette näpistänyt Paavalilta.»

Jeesuksen sanat saattavat olla suurempi- tai vähempiarvoisia eri ihmisille, se on eri asia. Kun siis Adolf Harnack kuuluu lausuneen, että muka sana: »autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä Jumalan», on suurempiarvoinen kuin kaikki sanat sovituksesta ja sakramenteistä yhteensä, niin on totuus se, että yksityiselle ihmiselle saattaa sellaisesta sanasta tulla kulta-avain, jolla kristillisyyden koko ihanuus hänelle aukenee.

Jeesuksen sanain todellisuuden tunnusmerkkiä on sekin, ettei niitä ensinkään voi sepittää. Sen kyllä näkee. Joskus suvaitsevat hurskaat, hyvää tarkoittavat englantilaiset ja nimenomaan englannittaret sepittää kertomuksia, joiden toiminta tapahtuu Kristuksen aikana ja joissa Kristus on kirjan henkilöitä. Mutta kuvaavaa on, että kun he panevat Kristuksen puhumaan, eivät uskalla hänen suuhunsa panna sepitettyjä lauselmia, heillä kun on ihan oikea tunne siitä, että sellaiset lauselmat tuntuisivat tyhjänpäiväisiltä ja pintapuolisilta. Hänen sanansa ovat toisella ja korkeammalla tasolla. He panevat hänen suuhunsa silloin tunnetuita raamatullisia sanoja ja lauselmia, joilla hän tekee jotenkin köyhän ja koneentapaisen vaikutuksen: ikäänkuin hän ei milloinkaan keksisi muuta sanottavaa kuin sen, mitä niin usein olemme kuulleet. Mutta

siitä näkee, että ne Jeesuksen sanat, jotka meillä ovat, ovat alkuperäisiä: siten on hänen täytynyt puhua, sillä sellaisia sanoja ei olisi muutoin osattu kirjoittaa.

Ymmärrämme, minkä mahtavan vaikutuksen hänen puheensa välttämättä teki hänen aikalaisiinsa, jotka sen kuulivat. Tämäkin asia on monin kerroin meille kerrottu.

Jo silloin, kun hänen ensimäinen puheensa, vuorisaarna, päättyi, ihmetteli kansa, kerrotaan, »sillä hän opetti heitä niinkuin se, jolla on valta, eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa». Olemme näkevinämme edessämme nuo kirjavat kansajoukot, kuinka ne kaikki vähitellen hänen puheensa kestäessä nostavat päänsä ylös. Hän koskettaa heissä sellaista, mikä nousee ja kiemurtelee ylöspäin hänen sanojaan kohden. Mutta kun hän sitten on päättänyt puheensa eikä ääntä enää kuulu, he varmaan kaikin antavat päänsä painua, ajatellen, kunpa vain voisivat pitää mielessään sen, mitä hän oli sanonut. Ja kun he sitten kotimatkalla veneissään tahi kotiin saavuttuaan puhuivat päivän kokemuksista, kuten varmaan puhuivatkin, saattoivat he sanoa: se lintu, joka meille tänään lauloi, sepä lauloi omalla äänellään ja sillä oli rinnassaan uusia säveliä, enkä minä kaikkea sitä ymmärtänyt, mutta se teki sydämelle niin hyvää. Eikä hänen puheestaan saanut vaikutuksia ainoastaan hymyilevän Galilean luonteat talonpojat; kerrotaanhan myös, että se saattoi vallata jylhän, kivikkoisen Juudean vastahakoista kansaa. Niinpä valtasi se oikeudenpalvelijatkin, jotka oli lähetetty häntä kiinniottamaan ja joihin hänen puheensa oli niin tehonnut,

että palasivat ilman vankia; kun neuvoskunta heitä ahdistaa ja häpäisee, pääsee heidän suustansa: »Ei milloinkaan ole kukaan ihminen puhunut niinkuin tämä.» Mutta entä ne sitten, jotka opetuslapsina häntä seurasivat ja kuulivat joka päivä hänen puhettaan! Heidän sidotut ajatuksensa vapautti kerran eräs heistä, kun häneltä kysyttiin: tahdotteko tekin mennä pois, ja vastaus kirposi Simon Pietarin suusta: »Herra, kenen tykö menisimme? Sinulla on ijankaikkisen elämän sanat.» Anna koko maailman mennä menojaan, me jäämme. Me huomaamme itse ijankaikkisen elämän tykyttävän sydämissämme, kuultuamme sinun puhuvan.

Me olemme hänen sanojaan kuulleet niin usein ja ulkopuolella niiden oikeata yhteyttä, etteivät ne enää tee samaa vaikutusta meihin. Oi, onhan niitä niin vähän, että ne pian voi oppia. Meidän on täytynyt tyytyä lyhyeisiin kertoeluihin niistä. Otetaanpas vain vuorisaarna käsille! Tietysti on hän puhunut tunnin ajan tahi ehkä kauemminkin, — ja me ehdimme lukea kaiken sen kymmenessä minuutissa. Parasta saimme: saimme pääajatukset ja ihania yksityiskohtia, jotka olivat tunteellisesti käsitetyt ja selvästi muistossa säilytetyt. Mutta voi, kuinka vähän! Nehän saattaisivat pian kulua. Itse turvaudun silloin tällöin ranskalaiseen tahi englantilaiseen käännökseen saadakseni vivahdusten vaihtelua.

Koetapas kerran ryhtyä niihin ulkona olevana ja tervein silmin, sellaisena, joka ei niitä milloinkaan ole kuullut tahi ei ole niitä miettinyt. Kun ne saavat alkuperäisyydessään vaikuttaa mieleemme,

— ja seuraavassa yritämme asettaa niitä sellaisiin valaistuksiin, että ne voivat siten vaikuttaa, — minkä vaikutuksen ne silloin tekevät?

IV.

Ensimäinen ehdoton vaikutus on oleva tämä: se mies oli n e r o k a s.

Jokainen tuntee sen kohtauksen, kun syntinen vaimo vietiin hänen eteensä ja hän lausui tämän tuomion: »Joka teistä on synnitön, se heittäköön ensimäisenä häntä kivellä.» Nerokasta. Tahi hänen vastauksensa, kun häneltä kysytään, onko keisarille veroa annettava, ja hänelle näytetään raha, jossa on keisarin kuva ja päällekirjoitus, tämä vastaus: »Antakaa Jumalalle, mitä Jumalan on, ja keisarille, mitä keisarin on» — eikö se ole nerokas vastaus? Tahi kun hän kääntää kaikki ulkopuoliset kysymykset s i s ä ä n p ä i n. Eräs näet kysyy: »Harvatko vai monet autuaiksi tulevat?» Ja hän vastaa: »Taistelkaa itse niinkuin kuoleman taistelussa, päästäksenne ahtaasta portista sisälle.» Se on nerokasta.

Toinenkin piirre, kaikille suurille hengille yhteinen, on myös pian huomattavissa: h ä m m ä s t y t t ä v ä piirre.

Meistä muista, pienistä tusinaihmisistä saattaa jommoisellakin varmuudella tehdä edeltäpäin päätelmiä, kun vaan tuntee meitä vähäisen ja on kuullut meidän pari kertaa lausuvan ajatuksemme; voi arvata, mitä me jostakin asiasta arvelemme. Jeesus hämmästyttää aina. Tuossa tulee nainen, kädessään

hieno astia kallista voidetta. Ja heti on siinä muntamia nyreämielisiä, jotka näyttävät niin hoki kristillisiltä ja tietävät erinomaisen hyvin, ettei Kristus ensinkään pidä sellaisesta ylöllisyydestä, vaan että voiteen hinta olisi paljoa ennemmin ollut annettava köyhille. Silloin alkaa Jeesus puhua ja ilmaisee kaikkien kummastukseksi olevansa aivan toista mieltä. Tämä rakkaudenilmaus miellyttää häntä ja hän julistaa sen samalla (ja sen hän voi) maailmanhistorialliseksi: missä tahansa tämä evankeliumi julistetaan, siellä on myös naisen teko mainittava — ja nythän se on tässä taas mainittu. Tahi kun hän tulee matkasta väsyneenä sisarusten luo Betaniaan, ja kun toinen sisarista heti alkaa nähdä vaivaa aterian valmistamisessa, kun taas toinen vain asettuu hänen jalkainsa juureen kuunnellakseen häntä, ja kun Martta tulee ovelle ja nuhtelee toimetonta sisartaan ja on tietysti oikeassa — kaikissa muissa tilaisuuksissa, niin, kaikissa paitsi tässä, jolloin vieraana on hän, joka on sanonut: »Autuaampaa on antaa kuin ottaa.»

Yhtä ihailtavaa on se etevyys, joka ilmaantuu hänen todistelussaan. Siinä oli tavattavissa sekä periaatteiden selvyyttä että päätelmien johdonmukaisuutta. Opetuslapset kävelevät eräänä sabatinpäivänä laihon lävitse ja poimivat muutamia tähkäpäitä, jotka he hierovat kämmeniensä välissä ja syövät. Sitä nimitetään elonkorjaustyöksi ja sellaisena on se rikos kolmatta käskyä vastaan. Ja jos niin olisikin? Tekihän jo Daavidkin aivan samoin. Sillä hän ja hänen miehensä söivät itse pyhäkössä olevista näkyleivistä, nälkä kun pakoitti. Niin, ja sitten on

sabatti olemassa ihmisen tähden eikä päinvastoin. Ja muutoin onkin tässä eräs suurempi kuin Daavid tahi sabatti: Ihmisen Poika on sabatin herra. Taikka ajatelkaamme sadukealaisten typerää juttua vaimosta, joka oli ollut naimisissa seitsemän veljeksen kanssa toisensa perästä, ja kysymystä, kenen oma hän olisi kuolleistanousemisessa, ja hänen selvää ja täysin riittävää vastaustaan: kysymyksenne ilmaisee kahdenkertaista puutetta, — ette tunne raamatuita ettekä Jumalan voimaa. Jos tuntisitte raamatut, tietäisitte, että Jumalaa usein sanotaan Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalaksi, ja koska hän ei ole kuolleitten Jumala, vaan elävitten Jumala, ovat siis nuo kolme suurmiestä välttämättömästi elossa ja kuolleistanouseminen siis mahdollinen. Ja jos te tuntisitte Jumalan voiman, ette myöskään epäilisi kuolleistanousemusta, joka aikaansaa aivan toiset olot, niin ettei tulevassa maailmassa naida eikä huolla, vaan eletään niinkuin enkelien maailmassa. — Juuri kuolleistanousemusta ja enkelien olemassaoloa sadukealaiset epäilivät, ja he laiminlöivät raamatun tutkimisen.

Kun lähemmin tarkastelemme hänen puheitansa, joudumme usein ihailemaan sitä kauneutta ja intoa, joka henkii hänen sanoistaan. Kuinka kuvaavia ja runollisia ovatkaan sanat tämänlaiset: »Illan tullen sanotte: tulee kirkas ilma, sillä taivas ruskottaa. Taivaan muodon osaatte arvostella, mutta aikain tunnusmerkkejä ette voi.» Ajatelkaamme vertausta tuhlaajapojasta: niin yleisinhimillisesti, niin syvästi ja yksinkertaisesti on tässä kuvattu nuo kaksi sydäntä, sekä isän että pojan,

että vertauksesta on tullut lempikertomus sekä sivistyskansain että villien keskuudessa. Ja siltä tuntuu, kuin helkkyisi suuren kultakanteleen kielet, kuin katselisi silmä ruusunpunaisten iltapilvien linnaan, kun kuulemme hänen vakavaa, hiljennettyä puhettansa: »Älköön teidän sydämenne olko murheellinen. Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun. Isäni kodissa on monta asuntoa. Jos ei niin olisi, olisin sanonut sen teille.» Ja tämän kauneuden piirteen säilytti hän aina loppuun asti. Se hohtaa vielä meille hänen viimeisessä, viehättävässä, pienessä vertauksessaan, johon hän sai aihetta siitä, mitä edessään näki: tuoreista akaasiapuista, joita kasvoi pitkin tienviertä, ja lakastuneista oksista, joita sunnuntaiselta vielä oli tien tomussa: »Jerusalemin tyttäret, älkää itkekö minua, vaan itkekää itseänne ja lapsianne. Sillä jos tämä tehdään tuoreelle puulle, mitä sitten tapahtuukaan kuivalle.»

Ja jokaista, joka tarkoin kiinnittää huomionsa Jeesuksen sanoihin, ihmetyttää vielä eräs asia: tämä on uutta. Sielläkin, missä hän puhuu vanhoista, tunnetuista asioista, luo hän aina niihin uutta valoa – uskollisena noudattaen sitä, mitä hän puhui oikeasta taloudenhoitajasta, joka tuo esiin varastostansa sekä vanhaa että uutta. Jumaluusoppineet ovat tietävinään, että vertauksia tunnettiin jo ennenkin kuin Jeesus vertauksensa puhui. Olkoon niin, mutta kyllä ne ovat kaikki unhoittuneet; ja hän otti ne kokonaan omikseen, pani ne uuteen muotoon, ja kun hän näki samat linnut, kukkaset ja pellot, jotka kaikki muutkin näkivät, luki hän niistä luonnon salaperäistä kirjoitusta,

jota ei mikään silmä ennen ollut voinut nähdä, ja selitti sen meille.*) Oli aivan kuin hän itsekin olisi ollut salaisessa liitossa luonnon elämän kanssa.

V.

Ja tämä kaikki koskee vielä ainoastaan hänen puheensa muotoa.

Mutta puheet ilmaisevat hänen ajatuksiansa. Ja kun kuuntelemme niitä, opimme vasta oikein katsomaan siihen rikkaaseen sieluun, josta ne tulivat.

Se tietää, — emme heti. Ne vievät meitä ensin itseemme. Ne avaavat meille maailman, jota emme ennen nähneet.

Hän puhui Jumalanvaltakunnasta (eli taivastenvaltakunnasta). Sitä hän ensiksi julisti, ja tämä julistus tuntui heistä sittemmin auringonnousulta, joka oli kullannut maita Genesaretin rannoilla, kun hänen äänensä alkoi kuulua. Jumalan valtakunta se se oli varsinaisena todellisuutena kaiken takana, mitä nähtiin. Morsiussaatto kuninkaan talossa, jossa keittiössä paistettiin ja vierashuoneen juhlapöytiä katettiin, ja jossa neidot menivät kuninkaan poikaa vastaan palavat lamput käsissä; maanmies, joka kultaisen siemenensä kylvi mustaan multaan; päiväläiset, jotka menivät työhön viinitarhaan; lampaat, jotka näykkivät tien ohessa viheriäistä

*) Voidaan ottaa opiskeltavaksi edelleen Carl Koch'in kirjan johdolla: »Jesu Lignelser» (Jeesuksen vertaukset) I—II. Erittäin II osa on mallikelpoinen.

ruohoa; perheen äiti, joka leipomatuvassaan vastasi taikinaa, ja lapset, jotka leikkivät hautajaisia turulla; kaikki nämä antoivat aihetta kuviin, kaikki nämä loivat varjoja. Kun hän puhui, tuntui aivan toinen maailma tämän näkyväisen maailman takaa paistavan ja tulevan ainoaksi todelliseksi maailmaksi. Jopa oli se kerran kajastava läpi kaiken ja nostava näkyväiset kirkastuksen tilaan. Eivätkä hänen koko maailmaa käsittävät ajatuksensa pysähtyneet ennen, kuin hän näki valtakuntansa levinneen yli koko ihmiskunnan. Mutta kaiken sen tuli alkaa sisältäpäin, ihmissydämistä. Se oli ensin pulppuava esiin yliaistillisena onnentunteena, taivaallisen rauhan heijastuksena, joka hohti sielun pohjalle, voimana, jota eivät rajat ahdistaneet. Absoluutista, ehdotonta, korkeinta hyvää hän julisti ja sitä hän oli tullut tuomaan. Hän puhui niin, että sitä uskottiin. Jos joku olisi voittanutkin koko maailman, mutta menettäisi tämän korkeimman, ei se olisi häntä hyödyttänyt; mutta ken sen sai näkyviinsä, meni mielellään ja myi kaikki, mitä hänellä oli, saadakseen tämän helmen ja kaivaakseen itselleen tämän aarteen.

Mutta samassa kun hän itse pitää ehdotonta olemista todellisuutena, esittää hän myös ehdottoman vaatimuksen. Hän nostaa lipun meille, asettaa ihanteen äärettömän korkealle yli ajan vanhurskauden. Isäni taivaissa on täydellinen, tulkaa tekin täydellisiksi. Ijäisiltä vuorilta lähtenyt tuulenhenkäys puhaltaa omiintuntoihin ja mieliin, — puhdistaen, mutta jäätäen. Yhteiskunnallisten pykälien piiristä siirretään laki salaisimpien ajatusten alalle. Aviorikoksen tekee se, joka katsookin naiseen hi-

moitaksensa häntä. Varas on se, joka ei anna hätääkärsivälle veljelleen, mitä se häneltä pyytää. Murhaaja on se, joka pahoittaa toisen ihmisen nimittämällä häntä tyhmäksi tai höperöksi. Epäjumalanpalvelja on se, joka ajattomaan murheeseen antautuu. Se, joka yrittää säilyttää oman nahkansa, menettää ijäisen olemuksensa. Ken häntä tahtoo seurata, ottakoon ristinsä ja seuratkoon häntä teloituspaikalle. Ajatelkoon se, joka tahtoo olla hänen huoneväkeänsä, mitä on isän ja äidin ja oman itsensä vihaaminen. Portti on ahdas, ja tie on kaita, ja harvat sen löytävät.

Siten hän puhui. Ja samassa kun hän teki vuorenkorkuiset vaatimuksensa, antoi hän niille, jotka halusivat niitä kuulla, mitä *iloisimman rohkeuden*. Sillä hän antoi itse sen, mitä hän vaati, ja löysi ihmisen sielussa sen *liitoskohdan*, josta käsin työ saattoi alkaa, päättyäkseen täydellisyyteen. Ja liitoskohtana oli ihmisissä piilevä *lapsi*, nöyrä mieli, vilpitön vastaanottavaisuus, katuvainen tulo hänen luokseen, rehellinen tahto, yksinkertainen luottamus. Sentähden alkoi hän puheensa kaikelle sille rahvaalle, joka oli kokoontunut hänen ympärilleen ja oli sijoittunut vuoren viheriöille kaltaille, näillä sanoilla: Autuaita olette te! Särjettyä ruokoa ei hän musertanut, suitsevaa kynttilänsydäntä ei hän sammuttanut, sairaat sielut hän paransi, hengessä köyhät julisti hän autuaiksi. Ainoastaan itsevanhurskaat ihmiset olivat siinä tilassa, ettei hän voinut mitään niiden hyväksi tehdä.

Hän auttoi ihmisiä *Jumalan nimessä*. Hän piti kaikkia, jotka hänen luokseen tulivat, lahjoina, jotka Isä hänelle antoi (Joh. 6: 37). Hän antoi

murheellisille ja alakuloisille, halveksituille ja toivottomille uutta elämää, antamalla Jumalan nimessä heidän syntinsä anteeksi. Ken hänet näki, näki Jumalan. Toistan sen. Kun hänet näki, näki Jumalan. *Jumalanhan* valtakunta oli ehdoton ja korkein hyvä; ja juuri Jumala pani ehdottoman vaatimuksen omalletunnolle; ja Jumala itse tuli ihmisten luo hänessä, hänen persoonassaan ja puheessaan, toivottaen heille Jumalan rauhaa.

Siten tulivat he itse Jumalan yhteyteen. *Rukouksen maailma* elpyi uuteen todellisuuteen ja kuversi taivaansa heidän ylitsensä, kun hän oli opettanut heidät rukoilemaan. He näkivät hänen rukoilevan yöt yhdytysten, ja he kuulivat hänen väsymättä kehoittavan heitäkin rukoilemaan. Hän puhui siitä kuvauksin, jotka yleensä olivat otetut Isän ja Pojan keskinäisestä välistä ja jotka joskus olivat sutkapuheisia, kuten kuvaus miehestä, joka herättää rymyytettiin vuoteesta (Luuk. 11), ja eukosta, joka uhkaa lyödä tuomarin kasvot sinelmiin (niin Kreikankielellä sanotaan; Luuk. 18). Ja hän puhui siitä aivan luonnollisin ja suorin lauselmin: jos kaksi tahi kolme maan päällä suostuvat rukoilemaan jotakin minun nimeeni, on se heille annettava. Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan. Mitä vain Jumalalta rukoilette, uskokaa se saavanne, ja te saatte sen. He noudattivat neuvoa ja yrittivät opetella rukouksen taitoa; ja he saivat ilmi olevaisuudessa piileviä voimia, joista ennen eivät olleet uneksineetkaan.

Ja mitä hän siten puhui heille kaikille, se kääntyi *kutakin yksityistä* kohti. Silloin riensi

ihmisiä virtana hänen luokseen; ollen milloin hurjan kiihkeöitä seuraamaan häntä maailman ääriin asti, milloin taas hiipien yöllä salaovelle, milloin asettaen kekseliäästi ajateltuja kysymyksiä suurimmasta lain käskystä, milloin taas arvelematta laskeutuen yleisellä tiellä polvilleen, levottomasti autuutta halaten. Ja silloin puhui hän kullekin yksityiselle aivan niin kuin ei muita siinä silmänräpäyksessä olisi ollutkaan, ja niin mieskohtaisesti, että jokainen, jolle kän puhui, tunsi hänen katsoneen sydämensä pohjaan asti. Ajattelijalle hän sanoi: sinun tulee uudestisyntyä, rikkaalle nuorukaiselle: yksi sinulta puuttuu, — myy mitä sinulla on ja anna vaivaisille ja lähde sitten seuraamaan minua; sille, joka aina tahtoi hänen luonaan olla: mene kotiisi omaistesi luo ja kerro, mitä Jumala sinulle tehnyt on; ja kuolemaisillaan olevalle ryövärille: tänäpänä olet sinä oleva kanssani paratiisissa. Monet saivat koko elämäksensä kyllin onnea niistä sanoista, jotka hän heille sanoi; toisten mielestä olivat hänen sanansa liioiteltuja ja käsittämättömiä, ja he jättivät hänet. Mutta eivät he milloinkaan hänestä kokonaan päässeet irti. He olivat lumeissa.

Ja näitä sanoja puhuu hän vielä, puhuu *meillekin*. Hän lausui ne usein niin yleispätevästi, että ne pitävät paikkansa vielä tänäkin päivänä: »joka tulee minun tyköni, sitä en heitä ulos», — se on jokaiselle sanottu. »Ja kun minä maasta nostetaan ylös, vedän *kaikki* luokseni», — sepä tarkoittaa *meitä* kaikkia, minuakin.

Mutta kun nämä sanat ensiksi vetävät huomiomme puoleensa *muodollaan* ja sitä lähin iskeytyvät omaantuntoomme ja vastaavat tarpei-

tamme *sisällyksellään*, on ajanpitkään mahdotonta tutkia niitä ulkokohtaisesti, *persoonattomasti*; — siksi ne ovat liian eläviä. Ei voi jäädä piittaamattomaksi niistä. Saattaa olla niitä kuulematta, olla kuin ei niitä olisi olemassakaan; mutta jos alkaa käydä niiden kanssa tekemisiin ja tutkia niitä, joutuu vedetyksi asiaan mieskohtaisesti. Sillä ne tuovat ilmi hänet, joka ne puhui. Ne eivät ainoastaan puhu meistä niin, että me tunnemme itsemme paljastetuiksi, vaan ne puhuvat yhtä voimallisesti hänestä *itsestänsä*. Päätökseksi tuleekin mieskohtainen kysymys: kuka on hän, että hän noin voi puhua? Ne pakoittavat asettumaan joko hänen puolellensa tahi häntä vastaan.

Saamme tässä kappaleessa vielä nähdä, mitenkä hänen *sisäinen sielunelämänsä* kuvastui hänen puheessansa.

VI.

— Kolmetoista vuotta sitten kävelin eräänä iltana muutamien nuorien jumaluusopin ylioppilasten kanssa Saale virran vartta Hallen kaupungin lähistössä. Oli kuutamoinen ilta. Omituinen, uneksiva hopeausva verhosi vanhoja salavia, jotka kallistuivat virran yli ja näyttivät niin ihmeellisen eläviltä. Puhuimme Kristuksen persoonasta ja seisoimme hiljaisina pienessä ryhmässä erään nuoren dosentin ympärillä, joka puhui. Hän oli vähän vanhempi meitä toisia, ja me kuulimme mielellämme hänen puhettaan, emme ainoastaan sen vuoksi, että hän oli meitä vanhempi, vaan myös sen vuoksi,

että hän oli itsenäinen ajattelija ja jossakin määrin hiljainen mystikko. Ja aivan kuin olisi se ollut eilen, kaikuu vielä korvissani hänen sanansa: »Kun minä kerran kirjoitan dogmatiikkani, on se alkava Getsemanesta.» Mehän tietysti olimme jokainen kirjoittava kerran oman dogmatiikkamme; yksi meistä oli jo päässyt lisensiaatiksi kirjoittamalla väitöskirjan» deutoronomionin *) puitteista» — todellakin mieltäkiinnittävästä aineesta.

En tiedä, onko hän jo saanut dogmatiikkansa kirjoitetuksi; mutta kaikitenkin on myönnettävä, että jos hän on lupaukselleen uskollisena pysynyt, ei hänen dogmatiikkansa lähtökohta ole sama kuin muiden. Sillä muut alkavat mielellään Jumalan sisimmästä olennosta taikka luomisesta taikka uskonnollisen tiedon tutkimisesta, mutta hänenhän oli määrä alkaa Getsemanesta. Luulen ymmärtäväni häntä. Getsemane ei näet ole ainoastaan pyhä paikka, vaan se on myöskin pääavaimia, jolla päästään ymmärtämään itse Ihmisen Pojan olemusta. Me olemme tässä selvästi historiallisella ja todellisuuden maaperällä. Ajattele ajatus: tuossa on eräs Jumalan Poika, joka vääntelee matona kasteisessa ruohossa ja kerjää ja rukoilee isältänsä, että Isä ottaisi häneltä pois tämän katkeran juoman! Sellaista ei ole milloinkaan syntynyt ihmisen mielikuvituksessa; ei ainoakaan vanhoista profeetoista puhu ennustuksissansa Getsemanesta. Mutta siitä on kerrottu sen vuoksi, että siellä on tapahtunut se, mitä on kerrottu. Niin syvälle syöpyi kuva tästä surullisesta tapauk-

---

*) Deutoronomion: 5:s Mooseksen kirja.

sesta unisten, murheellisten ystäväin mieleen, että kun he sitten kertoivat siitä, tulivat he käyttäneeksi erästä sanaa hänen äidinkielestään, sanaa: Abba, Isä. Tämä sana kaikui heidän sisäiseen korvaansa, aina kun he sitä muistelivat, niin valittaen ja niin pelokkaasti, rukoillen, väristen kuin hän oli sen sanonutkin: Abba, rakas Isä. Sellaisena eivät olleet häntä ennen milloinkaan nähneet

Mikäpä sitten, saatamme kysyä, hänet niin kokonaan sai hämmentymään ja sellaisen tuskan ja kauhun syvyyteen vaivutti? Yksi niistä kreikkalaisista teonsanoista, joita tässä kohden on käytetty, merkitsee pöyristyttävää kauhistusta, ja lääkäri Luukas on kirjoittanut muistoon sen fysiologisen ilmiön, joka sittemminkin joskus on havaittu, että hän hikoili verta.

Saiko sen aikaan ajatus siitä, että hänen nyt täytyi kuolla? Mutta kuolemastaan oli hän usein puhunut aivan tuttavallisesti, ja usein kyllä oli hän kuolemanvaaralle itsensä alttiiksi antanut.

Painoivatko pahat muistot hänen omaatuntoaan? Mahdotonta se olisi ollut. Eihän hän syntiä tuntenut, ja olihan hän taisteluun vaativasti kysynyt vihollisiltansa, ken heistä voisi todistaa hänen väärin tehneen.

Eipä suinkaan. Hänen omat sanansa osoittavat selvästi meille, millä tien tähän kysymykseen on selvitystä saatavissa, joten ei meidän ole tarvis arvailuihin turvata. Hän puhuu k a l k i s t a, jonka h ä n e n I s ä n s ä antaa hänen juodakseen ja jonka hän vain vastahakoisesti tahtoo tyhjentää. Tässä nyt se k u t s u m u s, johon näimme hänen kastepäivänään Jordanilla suostuneen, paljastuu hänelle

kaikkine kohtalokkaine seurauksineen. Sillä pohjoisesta ja etelästä, idästä ja lännestä, kaukaisilta jo menneiltä ajoilta ja kaukaisilta vasta tulevilta ajoilta tuli lauma muiden syntejä niin ilmi elävänä ja kauhistavana kuin olisivat nuo synnit olleet hänen omiansa, — hänestä tuntui siltä kuin jos mehiläislauma olisi hänen sielullensa laskeutunut. Hän oli asettunut syntisten ihmisten asemaan. Hän seisoi rannalla, sanoo Spurgeon[47], mutta ulapalla pauhaavat hyrskyt loiskuttelivat vesiä jo hänen kasvoihinsa. Näin päättyi siis se kutsumus, jota hän kautta pitkän nuoruutensa ajan oli halunnut: hän kuoli kaikki ajateltavissa oleva synti sydämellään.

Mutta siihen kutsumukseen hän suostui, hän taisteli läpi tuskan ja taipui Isän tahdon alaisuuteen: ei niinkuin minä tahdon, Isä, vaan niinkuin sinä tahdot. Ja silloin oli siinä taaskin: salaisuus, *mysteerio*, enkelin tervehdys, joka uudestaan todisti, että huolimatta kaikesta Isän rakkaus tässäkin toimi; — viimeinen voitto oli saavutettu: *ihanne*, ideaali oli tullut heltiämättömänä vaatimuksena hänen tielleen, ja hän pysähtyi hiukkasen, käänsi siitä päätänsä ja rukoili ehdollisesti siitä vapautta, ja taipui lopuksi sen alaiseksi ja täytti kaiken vanhurskauden.

Tästä alkaen kulkee hän rohkein mielin kautta kaikkien kauhujen. Tapaus Getsemanessa on niitä harvoja historiallisia kohtia, joihin jälkiapostolinen kirjallisuus on viitannut: heprealaiskirjeen tuntematon kirjoittaja näyttää osanneen ottaa Getsemanen dogmaattiseksi lähtökohdakseen. Hänen täytyi kärsiä, vaikka hän oli poika — se on heprealaiskirjeen kirjoittajan ajatus — mutta hän oppi kuuliaisuutta

siitä, mitä hän kärsi, ja tuli sen kautta täydelliseksi ja autetuksi kaikista tuskista ja on nyt ylimäiseksi papiksi korotettu.

VII.

Mutta tämä ihanteen ja salaisuuden välinen jännitystila, tämä kutsumuksen vaatimuksen ja tahdon myöntymyksen välinen taistelu, joka samalla kertaa ilmaisee hänen todellisen inhimillistä olentoansa ja samassa tuo nähtäviin hänen salaisimman kuninkaanajatuksensa, — se tulee myös vilauksittain esiin ennenkuin tämä päättävä loppukohtaus on tapahtunut. Suurimmat uskonnolliset kohotukset hänen elämässään tulivat tavallisimmin sineteiksi ja vahvistukseksi hänelle, kun hän Poikana oli antanut tahtonsa vanhurskauden alaiseksi, jopa silloinkin, kun se tuotti kärsimystä.

Hänen elämässään on eräs tapaus, joka on kaukana ulkopuolella tahi paljoa korkeammalla tavallisuutta. Siihen ei ole mitään vastaavaisuutta Israelin pyhissä muinaismuistoissa, enempää kuin messiaalliset ennustuksetkaan siihen tähtäävät. Mutta juuri tätä ainoaa tapausta apostoli Pietari vanhoilla päivillään vähää ennen kuolemaansa muistelee. Ihanana nuoruudenmuistona kajasti se hänen mielessään, ja kauvan oli hän ollut siitä mitään hiiskumatta. Kuulkaamme hänen omia kuvaavia sanojaan:

Sillä me emme seuranneet viekkaasti sommiteltuja taruja tehdessämme teille tiettäväksi Herramme Jeesuksen Kristuksen voimaa ja tulemusta, vaan me olimme omin silmin nähneet hänen suu-

ruutensa. Sillä hän sai Isältä Jumalalta kunnian ja kirkkauden, kun tältä korkeimmalta ja kirkkaimmalta tuli hänelle tämä ääni: „Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt.“ Ja tämän äänen me kuulimme taivaasta tulevan, kun olimme hänen kanssaan pyhällä vuorella.

Lukija tietää nyt, mitä tämä tarkoittaa. Oli tullut se aika, jolloin jokainen askel vei hänet hetken matkaa lähemmäksi Jerusalemia, sitä kaupunkia, jolla oli yksinoikeus surmata profeettoja. Mutta ennenkuin hän, käyttääksemme Luukkaan omituista, viehättävää sanamuotoa, käänsi kasvonsa lopullisesti Jerusalemia kohden vaeltaakseen, vetäytyi hän joksikin aikaa yksinäisyyteen, tutustaakseen sieluaan ja sielunsa ystäviä siihen ajatukseen. Ylhäällä Hermonin vuoren lumipeitteisillä kaltailla, missä Jordanin virran lähteet maasta pulppuavat ja missä Pan'in viileä luola on vuoreen muodostunut, — missä oli pohjoisin paikka, johon Jeesus maan päällä oli ehtinyt, — siellä puhui hän ystäviensä kanssa paljon siitä, että hänen oli paljon kärsittävä ja ristillä kuoltava.

Ja kun hän oli vahvistanut omaa sieluaan näissä ajatuksissa, jotka olivat niin vaikeita lihalle, ja uudestaan lausunut niitä jonkun kerran hidaskäsityksisille ystävilleen, — niin, siellä se nyt taas tapahtui. Hänelle lahjoitettiin siellä vuorella valoisa yö, ja hän tunsi, että taivaisiin menneet suurmiehet, jotka myös olivat vaeltaneet orjantappuraista tietä ja viimein salaperäisellä tavalla maan päältä kadonneet, tulivat ja puhuivat hänen kanssaan siitä, mitä hänelle oli tapahtuva, ja siellä taaskin Isän ääni vakuutti rakastettua rakkaudestaan.

Siten hän taaskin entistä korkeammin vihittiin mysteerioon, salaisuuteen sen jälkeen kuin hän oli entistä syvemmin vaivutettu ideaalin, ihanteen kärsimisiin.

Hurmaantuneimpana niistä kolmesta ystävästä, jotka olivat mukana, ja ilon valloissa, oli Pietari kohtausta häirinnyt, ja hänpä viime vuosinansa palasi, kuten sanottu, tätä kohtausta mieleen johtamaan.

— Hän tuli Jerusalemiin ja seisoi eräänä päivänä pyhäkössä ja puhui tapansa mukaan kansalle. Ei kukaan tietänyt sitä, mitä hän tiesi: että tämä päivä oli viimeinen, jona hän niin sai seisoa; he tulisivat pyhäkön pylväskäytäviin seuraavinakin päivinä tapansa mukaan häntä kuulemaan, mutta hän ei olisi enää tavattavissa.

Silloin tahtovat muutamat Kreikkalaiset nähdä häntä. Hänen pari ystäväänsä tulee sitä ilmoittamaan hänelle, ja hän joutuu äkkiä syvään liikutukseen. Tämä odottamaton sanoma, jonka hän näin saa suuresta pakanamaailmasta, muistuttaa hänelle uudestaan, mistä hinnasta maailma on voitettava. Tulee usein muutamia voimakkaita tuulenpuuskia ja taivuttaa syvään suuret puut, ennen kuin rajuilma alkaa. Silloin suljemme akkunat kaikkialla, sillä nyt jo pian rajuaa se kohdallamme. Ja pian putoavat ensimäiset suuret sateenpisarat. Sillä tavoin kävi myöskin syvä hyytävä vavistus hänen sielunsa läpi tuona hiljaisen viikon tiistaina — Getsemane Getsemanen edellä. On niin merkillistä: hän puhuu puolittain ihmetellen ja kovin liikutetuin mielin: nyt on sieluni murheissansa, ja mitä minä sanon? — Mutta hän tulee taas ennalleen ja sanoo päättävästi ja levollisesti: kuitenkin,

sitä varten olen tähän hetkeen tullut; Isä, kirkasta poikasi. Ja kun kansanjoukko oli kuullut vain ukkosen jyrinän, kuulee hän tunnetun ja rakkaan äänen sanovan: »Minä olen sen kirkastanut, ja tahdon vielä kirkastaa sen!» — Mysteerio, salaisuus taaskin! Ihmeellinen vahvistus hänen sisimmässään heti sen jälkeen kuin tahto oli alttiiksi antautunut. Hän ei ollut tinkinyt ideaalin vaatimuksista, vaikka sanomaton kärsiminen oli odotettavana.*)

Ja sitten torstai-iltana alkoi rajuilma. Se tuli hiipien puutarhan varjoista ja hyökkäsi musertavalla voimalla hänen sielunsa kimppuun. Oi, on niin inhimillistä: vaikka kuinka koetamme tutustua murheeseen ja kauhuun, joka meitä odottaa, — kun se kohtaa meitä ja äkkiarvaamatta olemme joutuneet sen keskelle, on se kuitenkin yllättävää ja pelottavaa.

VIII.

Olen huomauttanut näitä raamatunkohtia, jotka kaikki ovat samansukuisia, sentähden, että ne selvästi tuovat näkyviin meille ihmisen Jeesuksen Kristuksen — ja aina mitä sisäisimmässä yhteydessä hänen kutsumuksensa kanssa. Ihmistä ja hänen työtään ei voi toisistaan eroittaa, — jos ih-

*) Tämä tapahtui hiljaisen viikon tiistaina. Minuun on aina, sen jälkeen kun asian oivalsin, tehnyt syvän vaikutuksen se ajatus, ettei mikään niistä tapauksista ja puheista, jotka viimeisen viikon ajalta kerrotaan, ole luonnollisesti sijoitettavissa keskiviikoksi. Kaikki näyttää tapahtuneen maanantaina ja tiistaina. Niin ollen on hän koko keskiviikkopäivän ollut hiljaisuudessa, oleskellen nähtävästi Jerusalemin ulkopuolella, ja valmistellut sieluaan vastaanottamaan, mitä tuleva oli.

minen muutoin on se, mikä hänen tulee olla. Voimme täällä maan päällä tulla toimeen miltei ilman onnea, mutta emme voi tulla toimeen ilman työtä.

Se nimi, jolla Jeesus mielellään itseään nimitti, on mitä läheisimmässä yhteydessä näiden ajatusten kanssa. Kuten tunnettu, oli se nimi »Ihmisen Poika». Se oli niin sanoaksemme hänen salanimensä, kuten Tanskan kuningas, kun hän matkustaa vieraassa maassa, kulkee Kronoborg'in kreivin nimellä, välttääksensä virallista vastaanottoa rautatienasemilla. Salaisesti iloiten käytti hän itsestään tätä nimeä, ja kysyi sittemmin lähimmiltä ystäviltään, kenen ihmiset sanoivat hänen, Ihmisen Pojan, olevan. Ei ole oikein varmaa, mistä hän tämän nimen oli ottanut, ehkäpä eräästä Danielin näystä, ehkäpä 8:nnesta Daavidin psalmista. Mutta se on selvää, mitä tämä nimi sisältää. Hän tunsi olevansa ihmisten keskuudessa heidän omaisenaan, sellaisena, joka todellakin oli ihminen ihmisen ihanteellisen tarkoituksen mukaan. Ihmisten keskuudessa tahtoi hän palvelustyönsä toimittaa. Tässä onkin ovi, joka vie hänen sisäiseen maailmaansa. Tällä tiellä vasta opitaan häntä tuntemaan ja ymmärtämään.

Lukija ehkä tietää, että vanhat dogmatikot puhuivat hämärästi »Kristuksen kahdesta luonnosta», jumalallisesta ja inhimillisestä luonnosta, niin että hän toisen luontonsa nojalla tiesi ja taisi asioita, joita hän ei tietänyt eikä taitanut toisen luontonsa nojalla, ja niin edespäin. Tästä ajatuksen juoksusta täytyy kyllä nykyaikaisen ajatusopin kääntyä kummeksien ja ynseästi. Mutta kun heidän sitten piti tuoda esiin Kristuksen niin sanottua inhimillistä luontoa, he

mielellään mainitsivat sellaisia seikkoja, kuin että hän makasi ja söi ja isosi ja väsyi ja itki. Niin, itkeminen onkin jo aivan toista laatua; itkeminen on todella inhimillistä. Mutta kummasteltavan vähäiseksi arvostellaan ihmisluontoa, kun on voitu erittäin panna huomiota näille kokonaan fyysillisille toiminnoille, joista useimmat ovat meille eläinten kanssa yhteisiä, ja joita joku jumalakin voisi, jos tahtoisi, suorittaa. Aivan toisin tavoin rikkaita katsauksia hänen ihmiselämänsä syvyyksiin aukenee hänen sanassaan ja puheessaan ja ilmaantuu elävinä hänen mielialoissaan.

Mikä alakuloisuus ja intoisuus, niin tosi-inhimillinen ja muutoin myös niin täynnä kauneutta sisältyykään tähänkin huudahdukseen: »Ketuilla on luolat ja taivaan linnuilla pesät, mutta Ihmisen Pojalla ei ole paikkaa, mihin päänsä kallistaa». On kuin hän loisi katseen onnellisiin metsäkyyhkyihin, joiden hän illan tullen näkee liihoittelevan pesiinsä Genesaretin järven rantaäyräille, ja tuntisi, kuinka koditon hän itse on. Tahi kuinka saammekaan katsoa hänen syvästi liikutettuun sieluunsa sellaisten sanain valossa kuin nämät, samalla kertaa kärsimättömyyttä ja vavistusta ilmaisevat sanat todella ovat: »Tulta olen tullut sytyttämään, ja kuinka minä tahtoisinkaan, että se jo palaisi; mutta minä olen kasteella kastettava, ja kuinka olenkaan tuskassa, kunnes se on täytetty.» Voidaanko ajatella painavampaa ihmissanaa kuin tämä: »Kun Ihmisen Poika tulee, löytäneekö hän uskoa maan päällä?» — Todellakin niitä harvoja pessimistisiä (pahintauskovia) sanoja, joita raamatussamme kerrotaan hänen suustansa lähteneen. Eiköhän jokainen saata tun-

tea, kuinka todellisilta ne kuulostavat? Ne, jotka häntä rakastivat, ovat tuskin voineet niitä kuulla, sisimmässään vastaamatta: Oi, Jeesus, minussa olet löytävä uskoa, minuun saatat luottaa. Johanneksen evankeliumissa on myös sana, joka mitä sumeamielisimmällä tavalla antaa meille tilaisuuden katsoa hänen yksinäiseen ihmissieluunsa: hän ei uskonut itseään eräille ihmisille, sanotaan, sillä hän tiesi, mitä ihmisessä on. Ajatelkaamme sitten tämän vastakohtana sitä kaunista, iloista tervehdystä, jolla hän puhuttelee ystäviään viimeisenä iltana, kun hän niin huolellisesti on valmistanut heille kaikki niin juhlalliseksi kuin suinkin: »Olen sydämellisesti halunnut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne». Ja ajattele sitten tuota kasteista aamua, sen kirkkaan yön jälkeen, jonka katselemisessa vast'ikään hetkisen viivyimme, — kun hän palasi laaksoon ja kohtasi laakson asukkaiden hädän ja vaivan, joka ikäänkuin löyhähti häntä vastaan, ja kun hän näki murheellisen isän tuovan kaatuvatautista poikaraukkaansa, — ja se yllätti hänet miltei hetkiseksi ja hän loihe lausumaan: »Oi, sinä epäuskoinen suku, kuinka kauvan minun tulee pysyä teidän luonanne, kuinka kauvan minun tulee kärsiä teitä», mutta tointui heti taas ja palautui entiselleen ainoalla tahdonponnistuksella ja sanoi: »Tuokaa poika minun luokseni.»

Sellaiset sanat, jotka eivät sisällä mitään pelastustotuutta, eivät ilmaise mitään mysteeriota, pankoon lukija erittäin merkille, sillä niissä on ikäänkuin vielä elämän ja todellisuuden lämpöä ja niissä kuvautuu hänen inhimillisyytensä paremmin kuin laveissa selityksissä ja ilmenee sellainen todellisuussuunta, realismi, jommoinen ei voi olla

sepittelyä. Ne voivat joskus todellisella inhimillisyydellään vielä saada meidät uskomaan ihmettä, josta muutoin meidän olisi ollut vaikea suoriutua. Niinpä näyttää ensin uskomattomalta ylöllisyydeltä, jopa jumaluuden voimain tuhlaukselta, että hän eräällä hääjuhlalla olisi muuttanut vettä viiniksi; ja sen vuoksi tuntuukin tämä tapahtuma vaikealta uskoa. Mutta hän kieltäytyy sitä tekemästä, — katso se ei ole »sepitettyä». Hän kieltäytyi aivan varmasti, sillä ei vielä ollut tullut se »aika», josta hän niin usein puhui ja jonka hänen kutsumuksensa yksin voi määrätä; ja sitten teki hän sen kuitenkin rakkaudesta, mutta aivan salaisesti ja huomiota nostamatta, vaatimattomuudella sellaisella, jommoista ei mikään pyhimystaru olisi voinut keksiä: ei edes pitojen isännöitsijä tietänyt, mistä viini tuli. Sellaista tulee panna merkille. Sellaiset perusteet kuin esimerkiksi sattuva sielutieteellinen varmuus ja alkuperäisyys todistavat joskus enemmän kuin kokemukselliset todisteet. Senpä vuoksi saattaakin olla — se huomattakoon — sekä rehellisintä että tieteellisintä pitää jonkun kirjan tahi tapauksen todellisuutta todistettuna, jos perusteet puhuvat sellaisella välittömällä realismilla, että ne vaikuttavat enemmän painollansa kuin lukumäärällänsä.

Yksi piirre mainittakoon vielä tässä yhteydessä, sillä se on havaittavissa niin yleisesti, että se melkein antaa leiman hänen ihmisolennolleen. Olen jo varemmin siihen viitannut. Tarkoitan hänen säälíväisyyttänsä. Indialaisten Krishna hymyilee ja karkeloi yhä; Kristuksesta mainitaan aina, että hän sääli sydämellisesti. On kerrottu hengellisestä hukkaanjoutumisesta, ajallisesta hädästä

ja inhimillisestä surusta ja kärsimisestä, mutt'ei milloinkaan niin ylevän kauniisti kuin silloin, kun kansanjoukot ovat hänestä huonostihoidettujen, eksyksissä olevien, paimenettomien lammasten kaltaisia ja hän lausuu: »Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän; rukoilkaa siis elon herraa, että hän lähettää työmiehiä eloonsa!» Näemme, miten hänen inhimilliset tunteensa eivät milloinkaan ole eroitettavissa hänen kutsumuksestaan. Tämä sääliväisyys ei meitä ihmetytä, mutta havaittuani pakanamaailmassa ääretöntä sääliväisyyden puutetta, olen tullut siihen uskoon, että sääliväisyys on niitä voimia, jotka Kristus on maailmaan tuonut. Se on niin ihmeellinen voima, että se näyttää pystyvän ihmeitä tekemään. Minusta tuntuu, että kun Jeesus eräänä päivänä lähestyi Nainin kaupunkia, oli hänen yksinomainen tarkoituksensa saarnata valtakunnan evankeliumia ja ettei hänellä ollut aikomusta tehdä niin sanottua »ihmettä». Mutta kun hän kohtasi lesken, joka saattoi hautaan ainoata poikaansa, — hänen oma äitinsä oli todennäköisesti siihen aikaan leski, — silloin surkutteli hän syvästi häntä, eikä se, mitä sitten tapahtui, minua enää ihmetytä.

IX.

Ne sanat ja mielialat, jotka tässä olen maininnut, johtavat kaikki sisäänpäin ja ovat sitä laatua, että hänen inhimillinen sielunsa tulee niiden kautta näkyviin. Mutta hän on puhunut sellaisiakin sanoja, jotka johtavat etupäässä ulospäin, jotka veistotaiteen tapaan muovailevat hänen muotonsa

ja luonteensa nähtäväksemme, jotka valtaavat mielemme sillä siveellisellä vakavuudella, josta ne todistavat, sillä horjumattomalla johdonmukaisuudella, mikä oli hänen lausumainsa sanain ja hänen toimintatapansa välillä, sen välillä, mitä hän sanoo, ja mitä hän on.

Hän opetti, että meidän tulee rakastaa vihollisiamme, siunata niitä, jotka meitä sadattelevat, ja tehdä hyvää niille ja rukoilla niiden puolesta, jotka meitä vihaavat ja vainoavat. Ja näemme, että viimeisiä sanoja, jotka hänen kuolevilta huuliltaan tulivat, on tämä: »Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä tekevät.» Hän opetti ystävilleen, ettei kellään ole sen suurempaa rakkautta kuin että hän antaa henkensä ystäväinsä puolesta. Ja hän antoi henkensä seuraavana päivänä heidän puolestaan. Hän sanoi, että aina tuli rukoilla eikä saanut väsyä. Ja me näemme hänen pitkän päivän ja keskeymättömän työn ja saarnan jälkeen aina menevän ylös vuorelle anivarhain ennenkuin päivä tuli, rukoilemaan. Hän jätti meille sen sanan, että autuaampi on antaa kuin ottaa, ja hänen oli kai todellakin autuas olla, sillä hän ei muuta tehnytkään kuin antoi, milloin leipää nälkäisille, milloin anteeksiantamusta katuvaisille syntisille ja vihdoin elämänsä maailmalle. Hän kutsui koko ihmissukuntaa tulemaan luokseen koulua käymään: »Oppikaa minusta, sillä minä olen siveä ja nöyrä sydämestä.» Ja viimeisenä iltana, kun hänelle itselleen oli selvänä, että hän oli lähtenyt Isästä ja meni Isän luo, nousi hän ja pani vettä maljaan ja sitoi liinan vyölleen ja ryhtyi halvimman orjan tehtävään, rupesi pesemään opetuslastensa, jopa pettä-

jän Juudaksenkin jalkoja. Hän lausui nämä merkilliset sanat kaikkivoivasta rukouksesta: »Kaikki, mitä rukoilette ja anotte, uskokaa saaneenne, niin se on oleva teillä», ja hän näytti meille uskon voittoriemun, kun hän ystävänsä Lasaruksen kalliohaudan edessä, kuolleen vielä haudassa ollen ja verivihollistensa kuullen, ääneensä kiitti Isää siitä, että hän oli kuullut hänen rukouksensa.

X.

Johannes sanoo aluksi Kristusta »Sanaksi» (Logos). Ja hän oli »Sana» jo siinäkin mielessä, että hän oli se, mitä hän sanoi. Hänen puheensa ja elämänsä olivat yhteellisiä. Mutta hän oli myös »Sana» siinä mielessä kuin Johanneskin tarkoitti:*) hän sanoi, mitä hän oli, ja kuka hän oli. Hän toi mukanaan ilmestyksen. Hän puhui suoraan itsestään sellaista, jota ei kukaan milloinkaan ennemmin tai myöhemmin ole uskaltanut sanoa.

Hän sanoi olevansa synnitön. Hän vaati katkerimpia vihollisiaan astumaan esiin ja sanoi: »Kuka teistä voi nuhdella minua synnistä?» Eikä kukaan yrittänytkään. Ja viimeisessä iltarukouksessaan seisoi hän Jumalan edessä kasvot kasvoja vasten ja sanoi: »Olen täyttänyt sen tehtävän, jonka annoit minun tehdäkseni.» Mutta joko hänellä on sittenkin ollut salaisia syntiä ja puutteita ja hän on siinä tapauksessa ollut tavallisen inhimillisen itsetajunnan

*) Johanneksen Logos-käsite ei tähän likimainkaan silti tyhjenny.

alimmalla portaalla ja pettänyt sekä itsensä että muut, — tahi on hän juuri sellainen, jollaiseksi hän on itseään sanonutkin: synnitön. Hänen tuomarinsa eivät myös löytäneet mitään syytä hänessä, ja hänen pettäjänsäkin todisti hänet viattomaksi ennenkuin hän onnettomuuteen syöksyi. Ja hänen kuvansa ovat neljä eri kertaa piirtäneet meille syntiset ja puutteenalaiset ihmiset, eikä kukaan heistä ole osoittanut olleen ainoatakaan virhettä hänen elämässään tahi sanoissaan. Olisiko se ollut mahdollista, ellei heillä olisi silmäinsä edessä kuvattavana ollut itse toteutunut ihanne?

Ja hän asetti oman itsensä, *oman persoonansa*, etualalle tavalla sellaisella, jommoisella ei kukaan muu uskonnon perustaja ole rohjennut menetellä. Olemme sitä seikkaa kosketelleet tämän luvun alussa. Näemme hänen asettuvan ihmiskunnan etupäähän ja sanovan: »Tulkaa minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut (ja kukapa ei olisi niitä?) — ja *minä* tahdon teitä virvoittaa.» Hän sanoo: »*Minä* olen maailman valo.» Sillä tavoin puhuu ainoastaan mielisairas tahi maailman valo. Selvemmin ei saa sanotuksi sitä, että hänen kutsumuksensa on liittynyt hänen persoonaansa.

On tärkeätä panna tämä merkille. Liian varhain tuli kristikunta jättäneeksi *Jeesuksen persoonaan kohdistuvan uskon* ja panneeksi sen sijaan *opin Jeesuksesta*. Oikea puhdasuskoinen käsitys hänen asemastaan kolminaisuudessa tahi hänen niin sanottujen luontojensa keskinäisestä suhteesta pantiin autuuden ehdoksi. Persoonallinen suhde vapahtajaan sai väistyä filosoofisen käsityk-

sen tieltä. Sama väärinkäsitys vallitsee vielä nyt kristinuskon vastustajien keskuudessa: luottamus elävään Jeesukseen Kristukseen ja niin ja niin monen kristinuskon oppilauseen hyväksyminen sekoitetaan toisiinsa. Kansantajuisesti käsittävät monet asian niinkuin Jumala muka olisi asettanut jonkun määrän jumaluusopillisia arvoituksia ratkaistavaksi, kuten esimerkiksi, että 3 on 1 ja 1 on 3 jumaluudessa; että Jumala teurasti poikansa voidakseen antaa meille anteeksi; että maailma on luotu kuudessa vuorokaudessa j. n. e., — ja jos tähän sanoo amen, saa palkakseen taivaan, mutta jos panee vastaan, joutuu kaikeksi ijäisyydeksi helvettiin palamaan. Emme tunnusta omaksemme tätä irvikuvaa emmekä mitään sen suuntaista ajatusjuoksua. Ei milloinkaan kerrota, että Jeesus olisi asettanut autuuden ehdoksi tunnustuksen lausumisen tahi tutkinnon katekismuksessa. Kenellä oli luottamusta häneen, se oli tullut jo väleihin hänen kanssansa. Kaikki muu sai tulla sitte myöhemmin. Ja niin on asia tänäkin päivänä. Jos ei ymmärräkään, mistä Kain vaimon sai; jos ei voikaan hyväksyä ijankaikkisen kadotuksen ajatusta; jos ei saakaan sovitetuksi raamatun kuvapuhetta geologian tuloksiin; jos ei voikaan liittää mitään siveellistä käsitystä sijaisuhrin-ajatukseen; — no niin, saattaahan nuo asiat toistaiseksi antaa olla sillään. Todellisuudessa on vain yksi ainoa kysymys, johon nähden meidän on asemamme määrättävä, kysymys jonka hän itse asetti, sanoen: »Mitä teille näkyy Kristuksesta?»

Tältä kannalta lähtein vältämme myös uusrationalismin (uudemman järkeisopin) ja unitarismin

(ykseysuskoisuuden). Nämä saattavat olla välitysasteena kristillisyyteen ja siinä kohden edistystä agnostisismista (opista ettei ihminen voi mitään ijäisistä asioista ja henkimaailmasta tietää); mutta kristillisyydeksi ei niitä sovi sanoa. Kun puhdasoppisuus asettaa opin Kristuksesta sille sijalle, jolla usko häneen olisi oleva, asettaa uudenaikainen järkeisoppi niin sanotun »Jeesuksen opin» Jeesuksen itsensä sijaan. Hänestä itsestään ei meidän muka tarvitse piitata; hänen oppinsa murheettomasta, hurskaasta mielestä ja ihmisrakkaudesta se se vain on olennaista. Mutta me emme tätä kristillisyydeksi tunnusta. Häntä ja hänen oppiaan ei voida toisistaan eroittaa. Ainoastaan luottamalla häneen saamme luottamusta hänen oppiinsa.

Sillä kyllä hänellä on oppikin ja hän todistaa sitä koko persoonansa täysivaltaisuudella. Hän asettaa sen vastatusten isien opin kanssa ja sanoo: »Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille, — mutta minä sanon teille.» Tämä täysivaltaisuus se se kaikki sai taipumaan. Sen nojalla hän pyhäkön ruoskallaan puhdisti. Se hänelle antoi rohkeutta, joka ei milloinkaan maseutunut: »Herodes väijyy henkeäsi», sanottiin hänelle, ja hän vastasi pilkallisesti: »Menkää ja sanokaa sille ketulle: tänään ja huomenna minä vaellan ja kolmantena päivänä pääsen minä määräni päähän.» Ja tämän täysivaltaisuutensa ja itseensä luottamuksen nojalla antoi hän syntejä anteeksi ja laski ihmisiä menemään luotaan rauhassa.

Mutta jos tarkemmin katselemme, huomaamme, että tämä täysivaltainen itsetietoisuus oli toiselta puolen katsottuna syvintä, nöyrintä vallanalaisuutta

hänen taivaalliseen Isäänsä nähden. »Isä ei ole jättänyt minua yksinäni», hän sanoi, »sillä minä teen aina, mitä hänelle otollista on». Ja toisen kerran: »Ei Poika mitään itsestänsä tee ilman ettei Isä hänelle osoita.» Erittäin on Johanneksella silmä huomaamaan tätä puolta. Mutta välkähtelee se myös esiin muista evankeliumeista: »Kaikki on Isäni antanut minun haltuuni, eikä kukaan tunne, kuka Poika on, muu kuin Isä, eikä kuka Isä on, muu kuin Poika ja se, kenelle Poika tahtoo sen ilmaista.»

Suoraan sanoen, — hän sanoi olevansa Jumalan Poika. Hän istuu eräässä huoneessa täällä maan päällä eräänä yönä ja sanoo: »Ei kukaan ole noussut ylös taivaaseen muu kuin se, joka taivaista tuli alas, Ihmisen Poika, joka on taivaassa.» Taivas oli siellä, missä hän oli. Mutta hänelle kävi selväksi, että hän oli siellä aina ollut. Viimeisenä yönä, jona hän vuodatti sydämensä ystäväinsä kuullen Jumalan eteen ja rukoili ylimmäispapillisen rukouksensa, sanoi hän ääneen taivaalliselle Isälleen: »Isä, kirkasta sinä minut tykönäsi sillä kirkkaudella, joka minulla oli sinun tykönäsi ennenkuin maailma olikaan.» Kysymme: olisiko hän uskaltanut rukoilla sillä tavoin, jos ei hänen sielussaan olisi kirkkaana päilynyt tietoisuus, säteilevä muisto siitä ijankaikkisuudesta, jossa hän oli elänyt Jumalan luona taivaissa? Sentähden oli hänen viimeinen käskynsä niille, joille hän jätti työnsä jatkamisen, että heidän tuli tehdä kaikki kansat hänen opetuslapsikseen ja kastaa ne Isän, ja hänen ja Pyhän Hengen nimeen.

Sillä mikä hän oli, se hän oli ja se hän tahtoi

olla kokonaan asettuneena *väleihin* meidän kanssamme. Hän ja hänen kutsumuksensa oli yhtä. Ihmisen Poika ihmisten keskuudessa hän tahtoi olla, omien sanainsa seuraaja, että mekin olisimme hänen seuraajiaan, synnitön, voidakseen anteeksi antaa meidän syntimme, kokonaan oma itsensä, antaakseen itsensä meille kokonaan, Isän syvimmässä vallanalaisuudessa, ilmoittaakseen meille Isän nimen, Jumalan Poika, antaakseen meille perintönsä ja lapseuden.

Hän sanoi, *ken hän oli*, mutta sanoi samalla kertaa, mitä hän *meihin nähden tahtoi*. Hän tahtoi olla kulma- tahi kompastuskivi. Ei kukaan saa häntä väistetyksi. Hänen ristinsä on ihmiskunnan tienhaarassa.

Seuraavassa kappaleessa on osoitettava, mihin asemaan hänen aikansa asettui ja vieläkin asettuu häneen nähden.

Aikalaisten asema ja meidän asemamme Kristukseen nähden.

Kun silmäni tuomios kohtaa,
Näen: sinettini alla sen hohtaa.
Kingo.

I.

Jotkut meistä muistavat vielä, minkä vaikutuksen Dreyfus-juttu aikoinaan meihin teki. Se vääryyden ja vihan syvyys, johon silloin saimme katsoa, liikutti meitä enemmän kuin useimmat muut seikat, mitkä siihen asti olimme nähneet. Ilkeä jesuiittalaisuus ja tuhma sotilasvalta siinä keittivät mitä kamalimman rokan. Harva piirre on niin pahaa ennustava uudenaikaiselle sivistykselle kuin rotuviha, ja vaikeata on sanoa mitään hyvää antisemiittiläisyydestä (juutalaisvihollisuudesta).

Joka ottaa selaillakseen asiakirjat siinä oikeusjutussa, joka päättyi Jeesuksen Kristuksen tuomitsemiseen ja surmaamiseen, on kauhistuva sellaista oikeusmurhan ja halpamaisuuksien esiytymistä. Muutamien meidän mielessämme liikkui silloin myös muistoja hänestä, jonka kuva häämöitti ajatuksissamme kaiken sen takaa, mikä tuon ranskalaisen, juutalaisen kapteenin murhenäytelmässä meille kärsimystä tuotti. Tässäkin oli — tietysti

suhteellisesti — viattomuutta, jonka voittamisesta rikoksentekijät riemuitsivat, huomaa: rikoksentekijät, jotka puolestaan arvelivat menettelyllään korkeampaa tarkoitusta palvelevansa. Eräs kysymys on kauvan minulle tuottanut suuressa määrässä ajattelemista ja mielenkiintoa. Se kysymys on tämä: mikä oikeastaan oli syynä siihen, että ihmiset toimittivat Jeesuksen Kristuksen ristille?

Ymmärtäkää minua oikein. En kysy, minkätähden hän ylimalkaan kuoli. Hän kuoli sentähden, että hän itse tahtoi kuolla. Hän oli varhain tutustunut kuolemanajatukseen. Ensimäinen sana, joka hänen tiedetään Jerusalemissa lausuneen, viittaa jo hänen kuolemaansa ja kuolleistanousemiseensa ja oli, merkillistä kyllä, juuri sama sana, jonka väärät todistajat vihdoin viimein saivat käännetyksi häntä vastaan ja jonka vuoksi hän vihdoin syylliseksi tuomittiin (hajoittakaa maahan tämä temppeli, niin minä pystytän sen kolmessa päivässä). Hän oli myös kaikkein kuullen sanonut, ettei kukaan voinut ottaa häneltä hänen henkeänsä, vaan että hänellä oli valta se sekä antaa että ottaa. Eikä kauvaa viipynytkään, ennenkuin hänen ystävänsä oppivat ymmärtämään siinä ilmenevän jumalansuunnitelman ja neuvonpiteen.

Se ei siis ole kysymyksenä nyt. Vaan se seikka, joka mitä suurimmassa määrässä välttämättömästi meitä kummastuttaa, on tämä: minkätähden ihmiset yleensä halusivat hänet surmata?

Kysymys ei ole suinkaan mielenkiintoa vailla, vielä vähemmän hyödytön tahi turhanaikainen. Emme ole niin tavattoman toisenlaisia kuin sen

ajan ihmiset, ja Golgatan yli leijailee ijäistä nykyisyyttä. Nehän ne silloin sen tekivät; mutta emmeköhän me olisi tehneet samoin?

Ja onneksi on olemassa runsaasti aineksia tämän kysymyksen vastaamiseksi ja tarjona useoita toisistaan aivan erilaisia näkökohtia, jotka täydentävät toisiaan ja jotka kaikki luovat tähän asiaan mitä kirkkainta valoa. Näitä näkökohtia käymme nyt tutkimaan.

II.

Selvästi käy ilmi, että se tuomari, joka hänet kuolemaan tuomitsi, teki sen kovin vastahakoisesti.

Anatole France on kirjoittanut pienen kertoelman. Siinä Pilatus jalankolotusta kärsivänä vanhana miehenä kohtaa erään nuoruudentuttavansa Galliassa Rivieralla, jonne hän, kuten tunnettu on, oli maanpakoon ajettu. He joutuvat puheisiin entisistä ajoista, ja ystävä, joka nuoruudessaan on kevytmielisen elämänsä vuoksi karkoitettu pääkaupungista kaukaiseen jylhään Juudean maakuntaan, mainitsee keskustelun kuluessa, miten hän oli rakastunut ihanaan juutalaiseen kaunottareen, ja miten tämä yht'äkkiä oli tullut katuvaiseksi tuon profeetan vaikutuksesta, mikä sen nimi nyt olikaan niin, sinähän hänet itse tuomitsit, tottahan sen muistat niin, nythän sen muistan, se oli: Jeesus Nasaretilainen. Mutta Pilatus tuijottaa Välimerelle ja sanoo: *Je ne m'en souviens* (en minä muista).

Kertomuksen tarkoitus on luultavasti näyttää, kuinka aivan e p i s o d i l l i n e n (ohimenevän väli-

tapauksen luontoinen) koko asia oli, kuinka vähän se oli tehnyt vaikutusta niihin, joilla siinä oli tekemistä; ja siinä tapauksessa antaa kirjailija todistuksen omasta tavattomasta tietämättömyydestään. Mutta jos on tarkoitus kuvata Pilatusta sellaisena, jollaisena hän esiytyy Uuden Testamentin kertomuksessa, on kirjailija alleviivannut ainoastaan yhden ainoan piirteen: pintapuolisuuden, joka erittäin ilmenee Pilatuksen tunnetussa kysymyksessä: »Mikä on totuus?» — jonka kysymyksen saatamme ajatella hänen lausuneen, kantapäällään pyörähtäen ja olkapäitään kohauttaen. Olen ajatellut tässä kohden käyneen niin, kuten väliin saattaa käydä, kun ylioppilas pujahtaa joskus virkamiehessä esiin: aluksi on hän tuntenut mielenkiintoa ja myötätuntoisuutta tätä merkillistä vankia kohtaan; mutta kun hän kuulee hänen puhuvan »totuudesta», on hän hänestä suoriutunut: — Herra Jumala, tuo nuori ihminen harrastaa vielä totuuksia; niitähän mekin opiskelimme Athenan yliopistossa, jossa jokaisella uudella puhetaidon opettajalla oli joku uusi totuus julistettavana; nyt on kuitenkin hyväksi onneksi päästy ohi kysymyksen, mikä on totuus.

Mutta jos Pilatus olisikin unhottanut koko tämän merkillisen oikeudenkäynnin, olisi siihen varmaankin ollut syynä vanhuuden heikkous. Sillä kyllä hänellä tästä asiasta oli huolta ollut ja kyllä se hänestä tuntui kokolailla ikävältä. Selvää on, että hän on ponnistanut minkä jaksoi, saadakseen syytetyn vapautetuksi. Niinpä esimerkiksi se hänen keksintönsä, että kansa sai valita joko Jeesuksen tahi kuuluisan ja vaarallisen rikoksentekijän, tarkoitti epäilemättä vapauden hankkimista edelliselle.

Ne vaikuttimet, jotka vihdoin pääsivät voitolle, ovat tulleet meidänkin tietoomme. Kun juutalainen johtava puolue vetosi keisariin ja huomautti, että tämän kruununtavoittelijan vapautus saatettaisiin katsoa Roomassa jonkinlaiseksi majesteetinrikokseksi, antautui tuomari. Ja siten onkin annettu jo ensimäinen vastaus kysymykseen: minkätähden Jeesus tuomittiin kuolemaan. Hänen tuomarinsa tuomitsi hänet ihmispelosta.

Mutta Jumala varjelkoon, että ihmispelko koskaan ja vähimmässäkään määrässä vaikuttaisi siihen tuomioon, joka jokaisen meistä on lausuttava Jeesuksesta Kristuksesta. Ei kukaan, näet, pääse tuomitsemasta tässä asiassa. Ei kukaan voi pestä käsiänsä ja pitää koko asian menoa semmoisena, ettei se muka häneen koskisi. Tämä syytteenalainen on tunkeileva; hän on nyt kerran olemassa ja vaatii tuomiotamme. Emme voi päästä kristillisyyden ohi. Olemme kaikin siihen nähden asiallisia.

Tässä kohden eivät kaikki yhteiskuntaluokat ole samassa asemassa. Kovin vaikeaa on nuorelle kauppiaalle ja vielä vaikeampaa nuorelle käsityöläiselle tunnustaa kristillistä uskoaan, saamatta tovereiltaan osakseen huonoa kohtelua ja alituisesti kuulematta, miten sitä, mitä hän enimmän kunnioittaa, vedetään lokaan ja irvistelyn alaiseksi. Pitemmälle emme ole päässeet vapaamielisyydessä korkeasti valistuneessa ja kansanvaltaisessa, pienessä maassamme. Opiskelevaan nuorisoon nähden ovat asiat vähän paremmin. Kun emme ota lukuun muutamia yksityisiä dosentteja ja opettajia, on sivistys opettanut meidät antamaan arvoa toistemme uskonnollisille mielipiteille. Mutta meidän tulee jokaisen olla

hyvin varoillamme, ettei ihmispelko saa vähintäkään vaikuttaa tehtävänämme olevaan valintaan. Saattaa tosin lääkäristä tahi juristista tuntua nololta tunnustaa, että papin julistus on saattanut hänet toisiin ajatuksiin, erittäin jos hän varemmin oli tunnettu vapaa-ajattelijaksi tahi pullonpulputtajaksi. Ja saattaapa myös jossakin määrin ehkäistä edistystä elämän uralla se, että aina pitäisi elämänsä suunnitteluun ja seurustelunsa nähden ottaa huomioon, mitä Jeesus haluaa ja tahtoo. Mutta se, joka antaa sellaisten vaikuttimien — toisten ihmisten mielipiteiden tahi edistysmahdollisuuksien menetyksen — itseään johtaa, hän jääpi raihnaiseksi loppuijäkseen. Hänen luonteensa on piloille mennyt, hänen oman arvonsa tunto on vahingoittunut. Hän tuomitaan, kuten Pilatus myöhemmin, maanpakolaisuuteen; totuuden valtakunnan on hän itseltään sulkenut. »Kuinka voitte te uskoa, te, jotka otatte kunnian toisiltanne?»

III.

Siirrymme nyt lähinnä seuraavaa vaikutinta tutkimaan. Olemme nähneet, mikä saattoi hänen tuomarinsa lopuksi hänet tuomitsemaan. Mutta hänen syyttäjänsä sitten? Minkävuoksi tahtoivat juutalaiset kirjanoppineet ja pappien puolue hänet ehdottomasti surman suuhun syöstä?

Hyväksi onneksi saamme taaskin vedota muuhunkin kuin paljaisiin arveluihin. On tiedossamme erään aivan ennakkoluulottoman miehen ajatus asiasta siltä ajalta. Se mies on Pilatus itse. Hänelläkin oli asioista omat ajatuksensa. Pakanana

oli hän kokonaan välinpitämätön, minkään keskenään taistelevan puolueen puolella ollakseen. Hän pääsi, kuten näimme, kuulusteluissa selville siitä, että syytetty oli viaton. Ja syyttäjien vaikuttimista pääsi hän myös vähitellen selville. Asiakirjoissa on luettavana seuraava lause: »Sillä hän tiesi, että ylipapit kateudesta olivat hänet antaneet hänen käsiinsä.»

Ja kateus se olikin todella toinen vaikutin, minkävuoksi ihmiset Kristuksen ristiinnaulitsivat. Sama synti, joka aiheutti ensimäisen veljenmurhan, aiheutti myös murhan, jolla kaikkien ihmisten veli päiviltä otettiin.

Kateus on niitä syntejä, joissa on ihan mahdoton löytää mitään hyvää. Se on kuolettava synti. Se tappoi uhrinsa tässäkin. Katsopas, kaikki juoksivat tämän itseoppineen profeetan perässä. Rahit olivat tyhjiä, kun puhdasoppiset ja jumaluusopillisesti sivistyneet opettajat puhuivat. Kun ihmiset tulivat temppelijuhlille, ei heillä muuta ollut kysyttävänä kuin: tuleekohan Nasaretin profeetta? Synagogat saattoivat jäädä autioiksi ja tyhjiksi, ja tuhansia oli koolla Genesaretin rannalla hengen hiiskeettä kuuntelemassa, kun Jeesus, Joosefin poika, seisoi veneen kannella vähän matkaa maasta ja puhui.

Tässä oli ainoastaan jompikumpi kahdesta vaihtoehdosta valittavana. Joko tuli noiden ihmisten luopua tästä synnistä ja lähteä hänen luokseen ja istua oppilasten joukkoon kuuntelemaan häntä, joka todellisesti oli Jumalasta lähtenyt opettaja, taikka oli hän poistettava. Kateuden täytyi kuolla — tai hänen.

Ja he valitsivat jälkimäisen vaihtoehdon, hänen kuolemansa. Mutta Jumala varjelkoon, ettei joku synti, jota emme henno jättää, tuota vieläkin kuolemaa ja kuolemantuomiota kristillisyydelle, kun se tulee koskettamaan elämäämme! Raamatussa sanotaan, että Kristus siten naulitaan uudestaan ristiin, tahi että hänen verensä silloin jalkoihin tallataan. Kerran täytyy tämän asian tulla selville ja valinta tehdä. Kristusta ja porttoa ei voida yhdessä palvella. Rukous ei voi ajan pitkään viihtyä huonojen tottumusten kanssa yhdessä. Ken synnin kanssa alkaa sovintoa hieroa, hän eroaa Kristuksesta ja on vihdoin ryhtyvä taistelemaan häntä vastaan. Tämän saman asian lausuimme toisessa paikassa näin: elämän vaellus se se määrää elämänkatsomuksen eikä päinvastoin. Monen nuoren on taistelu tässä kohden erittäin käytävä siveellisen puhtauden ja kunnollisuuden alalla.

Jumala tehköön meitä miehekkäiksi ja totuutta rakastaviksi täällä ja opettakoon meitä oikean asian puolella taistelemaan. Tunnen useampia kuin yhden, jotka antautuivat liian varhain ja nyt laahaavat loassa lippuaan.

IV.

On olemassa kuitenkin vielä kolmas vaikutin. Tekisimme noille kansanjohtajille vääryyttä, jos pitäisimme yksinomaan kateutta heidän menettelynsä syynä. Oli eräs, joka katseli asiaa toiselta kannalta, ja se oli itse tuo viattomasti syytetty.

On mitä suurimmassa määrässä mieltäkiinnittävää nähdä, mitä hän arveli asiasta, ja me saamme sen kyllä nähdä. Tulemme syvästi liikutetuiksi, kun sen huomaamme. Kun Pilatus ymmärsi syyksi vain kateuden, niin piti Jeesus syynä vain tietämättömyyttä. Sen hän ilmaisee niissä sanoissa, jotka hänen kuulemme lausuvan ensimäiseksi sen jälkeen kuin hän on naulattu ristiin: »Isä, anna heille anteeksi, sillä eivät he tiedä, mitä tekevät.» Seuraavassa kappaleessa aionme vähän kauvemmin viipyä katselemassa tätä ihmeellistä taipumusta uskoa ihmisistä hyvää. Siellä, missä me syntiset ihmiset ja jokainen lapsikin näemme synkintä syntiä, siellä hänen armas silmänsä ei syntiä näe olevan, sillä ovathan nuo ihmiset tietämättömiä.

Ja epäilemättä on hän oikeassa. Tietämättömyys eli, jos niin haluamme sanoa: väärinkäsitetty puhdasoppisuus. Muistapas, kuinka kaikki kävi. Messiasta silloin odotettiin, mutta hänestä oli muodostettu toiveita silloisten ajanolojen mukaan. Tarvittiin näet aseistettuja käsivarsia, jotka voivat karkoittaa Roomalaiset maasta pois ja luoda vapaan kansan laajaan maahan asumaan. Profeettaita luettiin silmälaseilla, jotka oli laitettu juuri tällaisten asiain näkemistä varten. Ja silloin tuli — köyhä, nuori rakentaja Nasaretista ja sanoi olevansa Messias. Aivan nusilta näkökohdilta oli messiaksellisia ennustuksia katseltava, jotta ne saataisiin sopimaan tuollaiseen todellisuuteen. Siihen ei ollut tarpeeksi hengellistä liikkuvaisuutta. Uskonnollisessa suuttumuksessaan päättivät ihmiset poistaa tällaisen kamalan todellisuuden ja säilyttää entiset

mielipiteensä ja odottaa edelleen uutta Messiasta. Elävä Messias tapettiin sitä varten, että saataisiin pitää Messias paperilla.

Ja uskokaa minua, — tietämättömyys uskonnollisista asioista ja kristillisyydestä on vielä tänäkin päivänä moniaalla syynä siihen, että elävä Jeesus on pakoitettu väistymään ihmisen luota.

Ja tässä ovat suuremman vastuun alaisia valistuneet ja sivistyneet yhteiskuntaluokat kuin muut. Sillä heidän olisi aikamme tieteellisestä menettelytavasta pitänyt oppia sitä oikeudentuntoa ja asiallisuutta, joka ei salli kulkujuttujen estää todellista elämää heitä lähestymästä. Muistutan vain, että samalla kuin jumaluusopillinen puhdasoppisuus varmaankin on meidän päivinämme peräytymässä, on puhdasoppinen vapaa-ajattelijaisuus sen sijaan täydessä kukoistuksessa. Paljoa suurempaa vaaraa tuottaakin, varsinkin opiskelevan nuorison keskuudessa toisen todistukseen luottava vapaa-ajattelijaisuus kuin toisen todistukseen luottava usko. Uskottomuus levitteleikse vaukkana dosenttiemme opetusraheilla. Filosofian, kaunokirjallisuuden, aikakauskirjojen ja päivälehtien välityksellä saavat useimmat sivistyneet ihmiset käsityksensä uskonnollisista asioista. Elävä vapahtaja saattaa tulla aivan heidän silmäinsä eteen, ja he ovat kokonaan sokeat eivätkä näe todellisuutta, sillä he ovat oppineet, ettei hän voi olla heidän kanssaan tekemisissä. Valistuneitakin ihmisiä vaivaa juurtunut ja laajalle käypä tietämättömyys raamatusta ja uskonnollisista asioista. Mutta siihen nähden on sanottava, että tietämättömyys on anteeksiannettavissa ainoastaan johonkin määrään ja johonkin

aikaan. On tuleva päivä, jona me itse havaitaan tietämättömyyteemme syypäiksi, ja meitä on kohtaava historian tuomio, jos olemme sulkeneet ovemme elämältä, kun se kolkutti.

V.

On nähtävissä vieläkin eräs vaikutin, joka osaltaan oli tämän kuolemantuomion aiheena. Olemme tähän asti puhuneet vain ylimmistä kerroksista, tuomarista ja syyttäjistä. Mutta: tuo syvä, laaja kerros — minkätähden se myös viimein vaati hänen vertaan?

Historiallinen kertomus vastaa tähän kysymykseen niin erinomaisen selvästi ja kuvaavasti. Mainitsemme tekstin omat sanat:

»Ja maaherra sanoi heille: kumman näistä kahdesta tahdotte, että päästän teille? niin he sanoivat: Barabbaksen. Pilatus sanoi heille: Mitä minun sitten on tehtävä Jeesukselle, jota sanotaan Kristukseksi? He sanoivat kaikki: Ristiinnaulittakoon hänet! Niin maaherra sanoi: Mitä pahaa hän sitten on tehnyt? (Kysymys siis oli: mitä pahaa hän on tehnyt? Antakaa kuulla. Astukaa esiin ja sanokaa meille, millainen kanteenne on, mistä te häntä syytätte?) Mutta he huusivat täyttä kurkkua sanoen: hän ristiinnaulittakoon!»

Tämähän on aivan samaa kuin: »Hyvää päivää!» — »Kirvesvartta!» »Mitä pahaa hän sitten tehnyt on?» — Ja kolmasti karjutaan vastaukseksi: »Ristille se mies!»

Mitä tämä nyt merkitsee? Se merkitsee: Ei meillä ole vähintäkään tietoa siitä, mitä pahaa hän on tehnyt, hän on vaan ristiinnaulittava. Ja minkätähden? Mikä on tällaisen mielettömän vihan saanut syttymään? Vastaukseksi riittää tämä ainut sana: kiihoitus.

Nuo ihmiset eivät olleet hänen vihollisiansa; moni niistä oli hänen hyvä ystävänsä. Tuossa oli mies, jonka pienen tyttären hän oli parantanut, tuossa eräs, jolle hän oli ravintoa toimittanut, kun hän oli nälkään kuolemaisillaan, tuossa kaikkialla kansaa, joka ihastuksissaan oli useasti kuullut hänen puhuvan ja tahtonut huutaa hänet kuninkaaksi. Mutta jos milloin haluaa saada todistuksen kiihoituksen voimasta, sopii vain tutkistella pitkäperjantaikertomusta. Viho viimeistä silmänräpäystä on osattu käyttää. Pilatuksen emäntäraukka näyttää, vaikkakin vastoin tahtoansa, vaikuttaneen osaltansa, että tulokseksi tuli se, mikä tuli. Kun näet Pilatus oli päättänyt antaa kansajoukon valita joko Jeesuksen tahi rosvon, sekaantuu hänen emäntänsä yht'äkkiä häiritsevästi oikeudenkäyntiin ja lähettää pikaviestin viemään varoitusta miehelleen, ettei tekisi mitään tuolle ihmiselle, joka oli tehnyt hänen unensa levottomaksi. Kuluu tuokio tämän tiedon vastaanottamiseen ja sen aiheuttamaan tuumailuun, —ja sill'aikaa pannaan vieläkin kerran kiihoitus käyntiin. Tekstissä sanotaan: »Mutta ylipapit ja vanhimmat yllyttivät kansaa anomaan Barabbasta irti päästettäväksi, mutta Jeesusta surmattavaksi.» He »yllyttivät» kansaa. Ja toisessa paikassa sanotaan: »Ja heidän huutonsa pääsivät voitolle.» Oli siis ollut erimielisyyttä. Nyt otti

kiihoitus onnistuakseen. Jos siihen aikaan kirjanpainamistaito olisi ollut tunnettu, olisi varmaan pantu liikkeelle tuhansia lentolehtiä, joissa olisi ollut lihavilla kirjaimilla painettuna:

Hän on tunnustanut!

Rikollista ruoskitaan, hän omistaa rikoksensa!

Jumalanpilkka ja maanpetos!

Hän ristiinnaulittakoon!

Silloin tapahtui se suullisesti. Ja ylipappeja ja kirjanoppineita tuli kai kuitenkin heti uskoa.

Mitä silloin tapahtui, tapahtuu vieläkin. Ja tässäkin olivat juuri syvät rivit enimmän kiihoitukselle alttiina. Mistä johtuukaan tämä laajan, työtätekevän väestön keskuudessa tavattava viha kirkkoja, pappeja, jopa Kristustakin vastaan? Onko kirkko tuottanut ihmisille vahinkoa? Ovatko papit sitä loukanneet? Onko Kristus? Sitä ei voi sanoa. Heillä on hyviä muistoja kirkosta, monella heistä, varsinkin niillä monen monilla, jotka ovat maalta suurkaupunkeihin siirtyneet. He ovat yleensä tavanneet oivallisia pappeja. Ja jos jotkut olisivatkin ymmärtämättömästi saarnanneet sosialismia vastaan tahi liian paljon pitäneet parempiosaisten puolta, totuus on kuitenkin se, että useimmat papit käyttävät enimmän aikansa ja parhaat voimansa köyhäin palvelemiseen. Ja mitä Kristukseen tulee, on hän aina ollut vähäväkisten uskollinen ystävä, ja vähäväkinen tietääkin sen. Mutta — kiihoitus. Jokapäiväinen kiihoitus — pisara pisaralta pisaroi pisaroimistaan. Kirjanoppineet ovat yksin johdossa ja saavat voiton. Se on sanomalehdistön voima. Kansanjoukot huutavat! Kirkko alas! Kristillisyys

pois! Ja jos kysytään: mitä pahaa se sitten on tehnyt, huutavat he vielä kovemmin: alas! Miksikä siis? Niin; *sitä ne kaikki sanovat.* Siinä se nyt on. Sanoohan sen lehdissä, ja tottakai se niin on.

Se on surullista ja säälittävää; mutta sittenkin on tässä vielä jokin toivo: *ihmisiin on koetettava vaikuttaa yksitellen kuhunkin*; silloin ovat he aivan toisia ihmisiä. Ja kerran on heillä oleva parempia *ylipappeja* ja *kirjanoppineita*: kristillinen nuoriso- ja ylioppilasmaailma ja vastainen opettajasääty on kerran lähtevä kansanjoukkoja uskoon taivuttamaan.

Sanon taaskin: Jumala varjelkoon, ettei *hengellinen* mukavuus ja velttous saisi meitä estää tätä velvollisuutta lähimäisiämme kohtaan täyttämästä! On erinomaisen mukavaa olla samaa mieltä kuin kaikki muutkin, jättää mielipiteet ylipapeille ja kirjanoppineille, Politikenlehdelle[48], Brandes'ille[43], Høffding'ille[49] ja Anton Thomson'ille[50] ja niille kaikille muille ja olla itse samaa mieltä kuin nekin. Sellaista saattaa antaa työmiehelle anteeksi, mutta ei milloinkaan ylioppilaalle.

VI.

Käännyn pois niistä, jotka hänen kuolemaan tuomitsivat, ja katselen hetkisen niitä, *jotka valitsivat hänet herrakseen ja vapahtajakseen.*

Mitkä vaikuttimet saivat heidät niin tekemään? *Heitä veti puoleensa hänen persoo-*

nansa, — ja se oli ensimäinen vaikutin. Hänen olentonsa ja puheensa voitti heidät. Sellaista eivät olleet ennen milloinkaan kohdanneet. He tulivat ja ilmoittautuivat hänen opetuslapsikseen. Olemme jo nähneet sekä Johanneksen että Filippuksen niin tehneen. Hänen olentonsa syvyyttä ja hänen työnsä laajuutta käsittivät he ainoastaan vähän. Mutta hän kutsui, ja he seurasivat. Pyhä vaisto heitä ajoi.

Niin kului aika. Ja sitten tuli ratkaisukohta, tuli se hetki, jona suuret joukot luopuivat hänestä. — Kului aikaa liian paljon eikä suuria odotettuja tuloksia ilmaantunut, ja hänen puheensa oli heistä liian mieskohtaista. Ja silloin hän kysyi opetuslapsiltaan: »Ette suinkaan tekin tahdo mennä pois»? Ja silloin eräs heistä antoi tämän ihanan vastauksen: »Herra, kenen tykö menisimme? Sinulla on ijankaikkisen elämän sanat; ja me uskomme ja olemme tulleet tuntemaan, että sinä olet Jumalan pyhä.»

Edistystä on tässä selvästi nähtävissä. Nyt he uskovat senvuoksi, että ovat huomanneet uskon auttavan. He ovat saaneet uskonnollisia kokemuksia. He ovat huomanneet itsessään sisäisen muutoksen, ensin tiedossaan, sitten koko hengellisessä elämässään, huomanneet iloa ja itsenäisyyttä, voimaa ja varmuutta semmoista, jommoista eivät ennen olleet tunteneet; kun tämä kaikki tuli yksin häneltä, syntyi heissä vakaumus siitä, että hän oli Jumalan pyhä, että Jumala oli hänessä.

Tämä sisäinen usko, joka aina oli sidottuna hänen persoonaansa, vahvistui varmuudeksi ulkonaisten tosiasiain kautta. Se oli vähällä sammua kokonaan, kun hän kuoli. Mutta se he-

räsi uuteen eloon, kun sanoma hänen kuolleistanousemisestaan saapui heille. Ja kyllä olivat he kovin vastahakoisia huhuihin luottamaan niin kauvan, kun eivät olleet saaneet silmiänsä avatuiksi. Kaikki epäilys pakeni, kun he hänet saivat kohdata ja hän selitti heille raamatuita. Hän määräsi myös, että heidän oli uudestaan yhdyttävä hänen kanssaan Galileassa; ja kun he taaskin siellä vanhoilla, tutuilla paikoilla vaelsivat hänen kanssaan, nousivat kuolleet muistot haudastaan; ja kaikki kokemuksensa, jotka olivat haudanneet samalla kuin hänet itsensäkin, saivat he nähdä ylösnousemuksen kirkkaassa valossa. Ja kun sittemmin Henki tuli Helluntaipäivänä, tiesivät he sydämissään, että elävä vapahtaja tällä tavoin heidän luokseen tuli. Sarja sisäisiä kokemuksia ja jakso varmoja tosiasioita yhtyi ja teki heille varmaa varmemmaksi vakaumuksen, että *Kristus eli*. He tiesivät sen yhtä varmasti kuin senkin, että itse elivät, ja tässä vakaumuksessa panivat he elämänsä alttiiksi.

VII.

Jos kysyttäisiin, mikä nyt 20:llä vuosisadalla saattaa kristitylle antaa varmuuden siitä, että Kristus elää, eli, vielä mieskohtaisemmin, *mihin perustan kristillisyyteni*, on minun velvollisuuteni, jos kerran kristitty olen, tähän kysymykseen vastata. Meidän tulee, niinkuin Pietari kirjoittaa, aina olla valmiit tekemään tiliä siitä toivosta, joka meissä asuu. Myös olemme usein, joko sisällisten syiden takia tahi muiden ihmisten vaatimuksesta,

pakoitetut tarkastamaan tätä tiliä ja joskus tapahtuu, että meidän on pakko siirtää hengelliset varustusrivimme koko joukon entistä sisemmäksi.

Olin kerran sitä mieltä, että Kristuksen kuolleistanouseminen oli kristinopin totuuden varmin todistus. Sitä mieltä en ole enää. Ymmärrettäköön minua oikein: tiedän, että Kristus on kuolleista noussut; mutta en ole sitä mieltä, että se on todistus. Jos tekee sen todistukseksi, jättää asian silloin historioitsijain käsiin; — ja Herra meitä varjelkoon joutumasta historioitsijain käsiin. Kristiani II ei vankeudessaan kulkenut pöydän ympäri eikä piirrellyt sormellaan pöytälautaan, kuten Bloch'in[4][1] kuvassa on esitetty, vaan hän sai vapaasti liikkua linnassa ja linnan puutarhassa ja eleli aivan hyvästi. Historioitsijat voivat sen näyttää toteen linnan tileillä. Niels Kjeldsen[5][2] ei taistellut monia saksalaisia vastaan eikä mikään luutnantti ampunut häntä takaapäin. Ainakin epäilevät historioitsijat sitä suuresti. Vilhelm Tell ei ampunut omenaa poikansa pään päältä; sillä historioitsijoiden mukaan on yleensä epätietoista, onko Vilhelm Tell'iä, saati sitten poikaa ja omenaa, ollutkaan. Joonas profeetta on tuskin ollut olemassa; hänen olemassaolonsa on epäilyksenalainen, ei niin paljon kuuluisan, ahmatin valaskalan vuoksi, jonka historioitsijat ehkä kylläkin saisivat niellyksi, vaan suuren herätyksen vuoksi, joka muka olisi tapahtunut Niinivessä ja josta historioitsijat eivät ole muita kertomuksia saaneet käsiinsä. Kunnia historioitsijoille; mutta hekin ovat ihmisiä, samojen ehtojen alaisia kuin mekin ja kokolailla omakohtaisia, subjektiivisia. Ja mitä tulee Jeesuksen Kris-

tuksen kuolleistanousemiseen, eivät meidän aikamme historioitsijat sitä tunne. He eivät sitä tunne, sillä he eivät tunne kuolleistanoussutta. Ja hän ilmoitti kun ilmoittikin itsensä ainoastaan opetuslapsilleen, ei vihollisilleen, ja menettelee samalla tapaa vieläkin. Ainoastaan usko häneen tekee meille kuolleistanousemisen tapahtuman varmaksi. Sopii kuitenkin sanoa, että tätä tapahtumaa tukee jo ennakolta mitä parhain todennäköisyys. Oikeastaan onkin vastustajiemme velvollisuus todistaa vastakohta. Onko heillä parempi selitys ehdotettavissa? Vielä eivät he ole sitä esiintyöntäneet. Onhan kuitenkin aivan rohkeata kieltää tätä tosiasiaa, kun Paavali, joka ei suinkaan ollut mikään tyhmyri ja jonka pää oli mitä parhaimmassa kunnossa, vetoo 500 ihmiseen, jotka kaikki olivat nähneet kuolleistanousseen samalla kertaa, »joista useat vielä elävät». Mutta ainoastaan usko elävään vapahtajaan itseensä pystyy tekemään tämän melkosuuren todennäköisyyden varmuudeksi, jota ei voida vastustaa, — se on ainakin minun kokemukseni.

Miten syntyy siis meissä usko Kristukseen?

Siinä kohden on kolme kohtaa havaittavissa.

Ensimäisenä ja ratkaisevana on mainittava: se vaikutus, jonka Kristuksen henkilökuva minuun tekee. Ei mitään saateta siihen verrata eikä sen rinnalle asettaa. En voi päästä hänestä irti; olenhan sitä koettanut. Mutta hän on minulle liian väkevä. Hänen neljästä elämäkerrastaan kohouu sopusointuinen, koottu kuva, jonka todellisuus on vakuuttava ja varma. Kuuntelen hänen sanaansa, eikä hän ainoastaan tarjoa minulle

juuri sitä, mitä kipeimmin tarvitsen, vaan hän panee minulle vaatimuksia ja tekee sen sellaisella täysivaltaisuudella, etten voi jäädä hänen luokseen tulematta. Hän vaatii, että häntä kumartaen rukoilen, ja hän saa olla varma siitä, että tästedes olen niin tekeväkin.

Hänen sanassaan olen hänet siis kohdannut. Mutta olen myös kohdannut elävän vapahtajan hänen seurakunnassaan, sen elämässä ja tunnustuksessa, jopa sen paljaassa olemassa-olossakin ja kaikkein enimmän sen yksityisissä jäsenissä. Tiedän elämässäni olleen aikoja, jolloin olin väsynyt raamattuun ja hänen kuvansa peitti minulta usva. Katso, silloin lähestyi hän minua vakuuttavaisena elävissä kristityissä. Saattoi olla jonkun kristityn elämäkerta, — ja sellaisia tulee aina itselleen hankkia, — saattoi olla joku kristitty ystävä, joka tuli huoneeseeni, — ja sellaisia tulee itselleen hankkia vähintäin yksi. Olen jo varemmin maininnut muutamia kuolleita suurmiehiä, sellaisia kristillisiä persoonallisuuksia, joissa Kristus loisti, ja joita kristillinen ylioppilasliike oli luonut. Myöhään unhoitamme sen vaikutuksen, minkä Speer'in kirja, Hugh Beaver'ista[30], meihin teki, kun sitä ensi kerran luimme. En tavannut häntä itseään tuolla Amerikassa, hän oli mennyt jo siihen maahan, »joka sittenkään ei ole niin kaukana täältä», mutta 23-vuotiaan nuoren ylioppilaan henki leijaili vielä yllämme, kun olimme ensi vuonna hänen kuolemansa jälkeen koossa sillä paikalla, missä hän oli saanut henkikasteensa. Olen itse seisonut tanskalaisen Hugh Beave'rin, M. Samuel Jørgensen'in[30] kuolemanvuoteella ja nähnyt, miten hän sai voiton

kuolemasta ja voittoriemun. Oli erioikeudeksi arvattava se, että sai olla nuori yhdessä hänen kanssaan. Olen vielä kuulevinani Horace Rosen tarttuvan, raikkaan naurun, — olimme yhdessä Williamstown'issa kuuluisan heinärukomuistomerkin[58] ympärillä ja annoimme valokuvata itsemme, ja muistan vielä sen todellisuuden vaikutuksen, joka heijastui hänestä, kun hän eräässä kokouksessa nousi puhumaan ja pyynnöstämme johti yhteistä rukousta. Hän nousi puheessaan ihan taivaaseen. Ne, jotka ovat nähneet ja kuulleet John Mott'in, tietävät, mitä tarkoitan. Näimme Kristusta ihmisessä, kun näimme hänet. Ja, Jumalan kiitos, keskuudessamme on niitä, jotka kyllä ovat häntä vähäpätöisempiä, mutta joissa Kristus ei sentähden ole vähäpätöisempi. Ja kuolemanpäiväämme asti ja vielä myöhemminkin me sanomme: Jumala siunatkoon teitä jokaista, ja Jumala olkoon kiitetty, että teidät kohtasin; se oli nuoruuteni onni, että kohtasin teidät; ja aina, kun istuitte huoneessani, täytyi minun yhä uudestaan muistella sanaa, joka on luettavana Johanneksen evankeliumin esipuheessa: »Oli ihminen, Jumalan lähettämä, ja hänen nimensä oli Johannes.»

Ja sen lisäksi tulee sitten kolmas kohta: *saimme kokea, että usko auttoi.*

Eräs vastustajamme tuli äskettäin kokouksen jälkeen luokseni ja sanoi: »Olen juuri kirjoittanut kirjan teitä vastaan, en kuitenkaan ole siinä teitä nimittänyt, mutta teitä olen ajatellut. Olen, näetten, sitä mieltä, että teidän menettelytapanne nuoriin nähden tuottaa vahinkoa.» Vastasin hänelle: »Teille käynee vaikeaksi voida todistaa, että juuri

minun menettelytapani on vahingoittanut, jos kohta tiedättekin jonkun tulleen vahingoitetuksi. Mutta minä tiedän osoittaa teille monia, jotka tunnustavat, että heille on ollut hyötyä minun menettelytavastani.» Olen nähnyt nuoria miehiä, jotka olivat ikäänkuin maahan masattuina, mutta jotka ihmeteltävällä vauhdilla ponnahtivat ylös ja vihreäin vesain tavalla alkoivat kasvaa. Olen nähnyt alakuloisten ja umpimielisten ihmisten muuttuvan avomielisiksi ja iloisiksi; ja jos heiltä kysyt, mistä se tuli, on heillä vain yksi selitys annettavana: Jumala asustui heidän elämäänsä. Ainoan kohteliaisuuslauselman, jolle olen jotakin arvoa antanut, sanoi minulle kerran eräs nuori polyteknikolainen. Hän sanoi: »Ricard, te olette tehnyt minun itsenäiseksi.»

Meitä auttaa se, että uskomme Jumalaan, se on kolmas todistus. Huomatkaamme, mitä Jeesus itse sanoi: »Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, joka minun lähetti, tulee hän tuntemaan, onko tämä oppi Jumalasta vai puhunko minä omiani.» Tähän ainoaan sanaan perusti Heuch-vainaja koko apologiansa (kristinopin puolustuksen).

Tahto on lähtökohta, ja uskonnollinen kokemus on seuraus.

Tahtoon Kristus kutsumuksensa kohdistaa. Ja kun Kristus kutsuu, tulee ainoana vastauksena olla: tässä, Herra, olen!

Mitä Kristus ajatteli kuollessaan.

Ken tahtoo tietää, mitä synti on, menköön Golgatalle, ja ken tahtoo tietää, mitä armo on, menköön myös Golgatalle.

Rudolf Frimodt.

I.

Seitsemän kertaa hän ilmaisi ajatuksensa.

Niinkuin karitsa, joka keritsijänsä edessä on ääneti, ei hänkään sanaa sanonut, ei suutansa avannut, — sellaisen pitkäperjantaikuvan oli profeetta vuosisatoja ennen pitkäperjantaita maalannut, ja sellaisena vaikenevana kuninkaana eli hän sittemmin opetuslastensa muistossa (Jes. 53: 1, Piet. 2); mutta seitsemän kertaa katkaisi hän suuren hiljaisuuden ja puhui niille, jotka kuunnella tahtoivat. Ja niinkuin näkee kokonaisen puutarhan, kun katsoo lauta-aitauksen raosta, samoin saa nähdä kokonaisen maailman tuskaa ja rakkautta, kun kuuntelee kuolevan vapahtajan sanoja ja niistä lukee hänen ajatuksiaan.

Ja juuri näitä ajatuksia tässä olisikin pyydettävä nähdä. Eikä olekaan pääasiana kuvailla itselleen hänen r u u m i i l l i s i a tuskiaan. Ne ovatkin jo aikoja sitten kärsityt eivätkä niin kovin kauvaa kestäneetkään. Ja vaikkapa ajateltaisiinkin, että

Ihmisen Pojalla oli paljoa hienompi ja herkempi hermosto kuin meillä kaikilla muilla, on kuitenkin sekä keskiajan kidutuskammioissa, Venäjänmaan vankiloissa ja lähetysalueilla monien täytynyt kestää sekä pitempiaikaisia että kauheampia kidutuksia; mutta se, mitä liikkui hänen hengessään, mitä hän kantoi sydämellään, on merkitykseltään ijankaikkista, ja kyllä on meidän hyvä sitä ajatella.

— Ja he olivat juuri naulanneet hänet ristille ja kohottaneet ristin pystyyn. Sitä tilaisuutta varten oli perkele tallettanut viimeiset ja pahimmat kiusauksensa, joilla hän häntä ahdisti. Ja kun hän nyt riippui siinä ja katseli ihmisiä heidän kaikkein halpamaisimmalta puoleltaan, näki hän ihmisiä, jotka pilkkasivat turvatonta, voitettua vihollista, näki pappeja ja kirjanoppineita, jotka ilakoivat, vääristelivät hänen sanojaan ja tekivät hänelle ilkeämielisiä kysymyksiä, näki ihmisiä, joiden kanssa oli ollut hyvissä väleissä, — tuon tuossa seisovan miehen pienen tyttären oli hän ehkä eloon herättänyt, tuon toisen sokeat silmät oli hän tehnyt näkeviksi, — näki ihmisiä, jotka nyt seisoivat ja töllistelivät kättäkään hänen puolustuksekseen nostamatta; näki joukkion raakoja sotilaita, jotka eivät edes kunnioittaneet kuolevan miehen oikeutta saada rauhassa kuolla, vaan heittivät meluten ja häikäilemättä hänen vaatteistaan arpaa, ikäänkuin hän jo olisi kuollut, — katso, silloin saattoi hän aivan helposti tulla kiusatuksi halveksimaan ja vihaamaan näitä kurjia ihmismatelijaisia. Nyt näen mitä olette, – uskottomia, ilkeämielisiä, kiittämättömiä, raakalaisia, ja nyt minä kuolen omasta puolestani, joten tekin saatte kuolla

puolestanne, minä halveksin kaikkea, mikä ihmisen nimistä on. Hän oli kiusattu menettämään rakkautensa ihmisiin; ja tämän kiusauksen oli perkele julmasti tallettanut viimeiseksi. Sillä eihän tietystikään ole niin vaikeata pitää pienistä kiharatukkaisista ja tyllerösormisista maaseudunlapsista sinisen taivaan ja säteilevän auringon alla; tuskin on kovin vaikeata rakastaa kärsiviä ja onnettomia ihmisiä, kun itse saa olla heidän joukossaan terveenä ja voimakkaana; mutta jos pitäisi rakastaa raakoja ja uskottomia ihmisiä, kun he antavat pahuutensa tulvia ja siten palkitsevat itselleen tehdyn hyvän, — siihen totta tosiaan on tarpeen suurempi kuin inhimillinen rakkaus. Ja oleta, että se ei olisi hänelle luonnistunut! Oleta, että hän olisi kutsunut legioonansa ja jättänyt työnsä! Minusta tuntuu siltä, kuin näkisin hänen silmänsä, tuskallisesti tähystellen kaikkien näiden päiden yli, jotakin etsivän: hänen rakkautensa on horjua, ja tuskaisesti hän etsii sellaista, mitä voisi rakastaa —.

Ja katso, silloin syttyy valo hänen silmiinsä, ja rauha ja miltei tyytyväisyys laskeutuu hänen kasvoilleen: hän on sen löytänyt, nyt hän sen tietää, rakkaus on kuiskannut selityksensä hänen korvaansa:

»Isä, anna heille anteeksi, — sillä eivät he tiedä, mitä tekevät.»

»Ja nyt, miehet, veljet, tiedän, että te teitte sen tietämättömyydessä, sekä te että teidän ylimäisenne», sanoi Pietari sittemmin Jerusalemin miehille; ja Paavali lausui saman ajatuksen kauniisti näin: »Jos olisivat hänen tunteneet, eivät olisi kirkkauden Herraa ristiinnaulinneet». Mutta juuri heidän Mes-

tarinsa, heidän luottava Mestarinsa tämän ajatuksen ensinnä ilmaisi. Niin, sitä nimitän todellakin luottamukseksi, että missä kaikki me muut, me pahat ihmiset, missä yksinkertainen lapsikin voi sormellaan osoittaa syntiä ja kauhistua mustinta rikosta, jonka maa on nähnyt, että, näet, otettiin ainoa vanhurskas ja viaton ja leimattiin pahantekijäksi ja kidutettiin kuoliaaksi, ettei meidän luottavainen vapahtajamme siellä mitään syntiä näe. Eiväthän he tiedä, mitä tekevät, — kukapa voisi heille vihastua? Ja vapahtajamme täyttää juuri siten oman käskynsä ja siunaa niitä, jotka häntä sadattelevat, ja rukoilee niiden puolesta, jotka häntä vihaavat ja vainoovat.

Me näemme hänen sydämeensä, ja me näemme, että hän on siellä antanut tilaa kaikille vihollisilleen, mutta ettei hän tiedä mitään heidän synnistään.

Oi luottavaisuutta, sellainen on hän vieläkin!

Tiedä, että sinulla on luottavainen vapahtaja, ja hän ajattelee sinusta samoin kuin hän ajatteli sinä päivänä, jona hän kuoli; sillä hän on sama eilen ja tänäpänä ja ijankaikkisesti. Ja sinä näet omaan sydämeesi ja oman elämäsi kulun, häpeät omaa itseäsi ja kauhistut syntiäsi, mutta hän näkee myös sinun — eikä näe ainoatakaan syntiä. Hän rukoilee: »Anna hänelle anteeksi; hän ei tietänyt, mitä teki!» Oi, oli ehkä aika, jolloin todellakaan et sitä tietänyt, mutta nyt sen tiedät, nytpä vain lisäisit uuden synnin kaikkeen vanhaan syntiin, jos sanoisit: en tietänyt, mitä tein. Mutta jos sydämemme syyttää meitä, on hän suurempi kuin meidän sydämemme ja tietää kaikki,*) — ja tietää

*) 1 Joh. 3: 20.

enemmän kuin me, tietää luottavaisuudessaan, että me emme tietäneet, mitä teimme!

II.

Mutta kansassa syntyi liikuntoa; tehkää tilaa! Tuossa on hänen äitinsä! Ja ihmiset nousivat varpailleen nähdäkseen: missä? Hänkö tuolla? Ja heti he tekivät tinkimättä tilaa. Ja tuolla hän tuli, vähäinen kymäräinen, peljästynyt olento kuolemankalpeine kasvoineen; nuori, voimakas mies talutti häntä käsivarresta, sillä muutoin olisi hän varmaankin vaipunut. Ja siinä nyt seisoivat Jeesuksen ristin luona hänen äitinsä ja se opetuslapsi, jota hän rakasti.

Ja jos he olivat tulleet häntä lohduttamaan, ei siitä mitään tullut, sillä sanat kuolivat heidän huulilleen, kun tämän kaiken hädän näkivät. Ja niinpä täytyikin hänen, koko maailman lohdutuksen lohduttaa heitä, ja maailman köyhin mies otti sydämensä rikkaudesta ja lausui heille kummallekin rakkahimmat sanat, mitkä voi löytää, ja antoi nämä kaksi hänelle rakkainta ihmistä toinen toisellensa.

Niin, — nyt oli hetki tullut. Siitä hetkestä asti, kun hän kantoi hänet temppeliin pienenä lapsena uhratakseen hänen puolestaan, oli äiti tällaista loppua aavistanut. Ehkäpä hänestä juuri silloin, ja kenties ainoasti silloin, tuntui vähän vaikealta, että olivat niin köyhiä. Parempiosaiset uhrasivat mielellään karitsan, tuodessaan esikoisensa Herran huoneeseen, mutta Joosefin ja Marian täytyi tyytyä

pariin kyyhkysiä. Mutta Maria oli kuitenkin ollut sinä päivänä ylön onnellinen: kaikki vanhukset siellä pyhäkössä olivat niin lempeästi katselleet heitä ja ottaneet lapsen syliinsä ja lausuneet siitä mitä ihmeellisimpiä ja ihanimpia sanoja ja olleet kovin iloisia. Mutta aivan yht'äkkiä, kun Simeon vanhus siinä seisoi ja puheli rakkaasti pienokaiselle, oli hän lausunut merkilliset, hämärät sanat, ja suuret, mustat silmät, joita pitkät ripset varjostivat, katsoivat säikähtyneinä vanhukseen: mitä hän nyt tarkoittikaan? »Ja sinunkin sielusi läpi on miekka käyvä» — sano, Joosef, mitä hän tarkoittaa!

Oi, nyt se kävi toteen. Nyt kävi kylmä, terävä miekka hänen äidinsydämensä läpi ja surmasi kaiken hänen ilonsa. Tuolla riippui ristillä hänen ylväs poikansa, hänen rakastettu lapsensa ja kuoli.

Ja Jeesus näki sen, ja hänen ajatuksensa kohdistuivat vain häneen.

Hänen ensimäinen ihmeensä oli ollut lahja, jonka hän antoi äidillensä. Ja viimeinen sana, jonka hän hänelle sanoi, olisi myös oleva lahja, oikein hyvä lahja.

— — »Heillä ei ole viiniä.» Hänestä oli alussa näyttänyt jotenkin sopimattomalta tulla hänelle siitä puhumaan. Ja hän oli sitä huomauttanutkin, sillä hän tahtoi aina olla todellinen, eikä Mariakaan siitä sitten enää mitään puhunut, vaan käski palvelijain tehdä, mitä hän sanoi. Ja niin täytti hän äitinsä pyynnön mitä vaatimattomimmalla tavalla. Ei edes sukkeluuksia lasketteleva isännöitsijä saanut sitä tietää.

Kuinka näyttävätkään sellaiset seikat pieniltä,

ja kuinka pieniltä näyttävätkään sellaiset vähäiset huolet, kun tulee suuri, käsittämättömän raskas murhe ja on särkemäisillään sydämen! Jos olisi ollut viiniä hiukkasta enemmän tai vähemmän hääjuhlalla maaseudulla, jos olisi täytynyt loppu iltaa veteen tyytyä, mitäpä se sitten olisi ollut, kun ihmiset, jotka tällä juhlalla olivat, kaikki olivat nuoria, onnellisia ja iloisia! Mutta nyt, mutta nyt, nytpä kuoli koko maailman ilo ainaiseksi.

Siinä ristillä oli hänellä aikaa ajatella, kuinka tästälähin oli hänen äitinsä käypä. »Nainen, katso, poikasi!» Sille opetuslapselle, jota hän rakasti, hän sanoi: »Katso, äitisi!»

Me näemme aivan hänen sydämeensä, ja hänen sydämensä sisin on hänen äitinsä omana. Kuinka inhimillistä, kuinka suloista ja luonnollista! Maailman synti lasketaan silmänräpäykseksi sivullepäin; hänen on ensin järjestettävä vanhan äitinsä tulevaisuus täällä maan päällä. Vihollisten iva ja pilkka ei kuulu; siinähän seisoo eräs ystävä, ystävä, jota hän eniten rakasti sen vuoksi, että tämä ystävä oli parhaiten häntä ymmärtänyt. Tiedän, että olet oleva hyvä äidille. Ja siitä hetkestä otti Johannes hänet kotiinsa.

Oi, sinä Ihmisen Poika, sinähän olet sama eilen ja tänäpänä ja kaikessa ijankaikkisuudessa! Niinpä tiedän minäkin, ettei minun tarvitse sinun edessäsi puolustaida, että minullakin on rakkaita, joihin sydämeni on kiintynyt. Sinä ymmärrät minua, sinä, jolla itsellä oli äiti, jota rakastit, ja ystävä, jota pidit muita parempana. Kalliimmat siteet, jotka täällä maan päällä solmitaan, hyväksyt ja siunaat sinä. Kun sinua seuraamme, tulee meistä

hyviä poikia ja uskollisia ystäviä. Sinä pidät huolta äidistäni, ja kun minä en enää voi täyttää hänen pieniä toiveitansa enkä voi antaa hänelle apua hänen viimeisessä, suuressa hädässään, niin sinä hankit hänelle jossakin kodin, jossa ollaan hänelle hyviä. Ja kun sinä näet, että me ihmiset tulemme pitäneeksi paljon toisistamme sen vuoksi, että ymmärrämme toisiamme, ja ihmiset ovat meille hyviä ja suovat meille kaikkea hyvää, ja me valitsemme heidät parhaiksi ystäviksemme, — et sinä siitä pahastu, vaan sinun lämmin sydämesi suo meille myös tämän ilon, ja me otamme ystävämme lahjaksi sinun kädestäsi ja tiedämme, että näin on meille tuleva siunausta.

III.

Siinä joku pyysi häneltä jotakin.

Sen äänen hän tunsi: se tuli hätään joutuneesta ihmissydämestä. Eikä hän kuullut muita ääniä kuin sen. Ei kuullut melua eikä huutoa, ei valituksia, ei pilkkaa, ei valoja eikä kompasanoja, ei mitään niistä hän kuullut, sillä siinä lähellä pyysi eräs ihminen häneltä jotakin.

Se sellainen seikka yksin oli saanut hänet pysähtymään. Ystäväin varoitukset, vihollisten uhkaukset, perkeleen kauhukuvat, kiusaajan houkuttelevat kuiskeet eivät olleet saaneet häntä pysäytetyksi, kun hän Jerusalemiin meni. Mutta kun eräs ihminen huusi: »Daavidin poika, armahda minua», kun eräs sokea miesraukka tien vieressä näin huusi, — seisahtui Jeesus. Sellainen seikka se yksin

sai hänet silmänräpäykseksi pysähtymään, kun hän pyhää kaupunkia kohden kulki.*)

»Herra, muista minua, kun tulet valtakuntaasi!»

Emme tunne tämän miehen elämäkertaa. Emme tiedä, oliko hän ennen Jeesusta nähnyt tahi kuullut hänen puhuvan, vai näkikö hän hänet nyt vasta ensi kerran; emme tiedä, oliko hän vanha vai nuori, oliko hänelläkin äiti vai eikö hän koskaan ollut ketään äidikseen nimittänyt — emme sitä tiedä. Mutta hän oli ihminen, joka tunnusti syntinsä (»Me kärsimme tosin oikeutta myöten — —») ja joka oli katsellut Jeesusta, kunnes hän käsitti, että hän oli viaton mies ja kuninkaana valtakunnassa, joka hänelle tähän asti oli ollut hämärän peitossa: Herra, muista minua, kun tulet valtakuntaasi!

Ja kyllä hän näki oikein. Kuningashan siinä kurjalla ristillä oli, hyvä kuningas, kuningas, jonka valtakuntaan kyllä oli hyvä päästä. Ja hän sai, mitä pyysi, sai kuninkaallisen sanan: »Totisesti minä sanon sinulle: tänään olet minun kanssani oleva paratiisissa!»

Ja taaskin näemme hänen sydämeensä, ja siellä paistaa aurinko paratiisin nurmelle. Kaikki hänen ajatuksensa ovat rauhaa ja toivoa. Vielä tänään on hän käyskentelevä kukkasten keskellä Jumalan hyvässä maassa, ja siellä lupaa hän kohdata uuden ystävänsä.

Eräänä iltana, muutamia päiviä ennen kuolemaansa kysyi minulta paras ja viisain mies, jonka

---

*) Luuk. 18: 40.

olen tuntenut: »Sano minulle nyt, kuinka oikeastaan ymmärrät sen sanan, jonka Kristus sanoi ryövärille, sanan: *tänään* olet minun kanssani oleva paratiisissa? Astuihan Kristus kuolleistanousemisensa jälkeen ensin taivaaseen eivätkä kuolleet ole vielä kuolleista nousseet.» Selitin hänelle, että paratiisi on käsitettävä siksi hyväksi olinpaikaksi, johon hurskaat pääsevät ja jossa he odottavat ruumiin ylösnousemista ja jonne Jeesuskin vanhurskaana ihmisenä meni ja myös vei pelastuksen valoa odottaville. Siihen selitykseen näytti hän olevan tyytyväinen ja meni muutamia päiviä myöhemmin täältä, ollakseen siellä Jeesuksen luona.

Herra, missä olitkaan sen päivän ja ne yöt? Ajattelen, että Pietari on Herralta itseltään tätä kysynyt, tahi on hän myös asiata ajatellut ajattelemistaan, kunnes profeetallinen henki hänen sieluunsa valon sytytti. Kun apostolivanhus muistoissa eli uudelleen elämänsä, havaitsi hän siinä neljänkymmenen tunnin ajan, joka oli pimeämpi kaikkia muita aikoja. Ei Jumalanvaltakunta ole milloinkaan ollut niin lähellä kuolemaa kuin silloin, sillä Herra itse makasi kuolleena haudassaan, ja hänen opetuslastensa usko oli myös kuollut. He istuivat ja lymyivät murheineen ja häpeineen maailmalta, peittivät kasvonsa käsiinsä ja antoivat kyyneltensä vuotaa. Vielä kaikui heidän korvissaan hänen äänensä, kun hän hartaasti pyysi heitä edes sen hetken valvomaan kanssaan, kun he eivät edes tätä vähäpätöistä pyyntöä olleet täyttäneet, vaan nukkuivat ja jättivät hänet yksikseen hätäänsä; ja kun hän oli vain ajatellut valmistaa juhlaa heille, olivat he keskenään riidelleet — ja he tiesivät hänen

sellaista vihaavan — ja sitten olivat kaikki hänet jättäneet, ja yksi heistä oli hänet kieltänyt. Voi, jospa olisivat tietäneet, että he silloin olivat viimeistä yötä hänen parissaan. Hän uneksi kyllä aina viime vuosiinsa asti, että Jeesus taaskin oli kuollut ja hän itse yksikseen jätetty velkoineen. Ja kun hän niin sitä seikkaa ajatteli, alkoi ajatus taaskin udella ja tuumia: missä olikaan Herra ne neljäkymmentä hetkeä, joiden kuluessa me istuimme ja itkimme?

Ja Henki voiteli hänen silmänsä ja silmä yrittää seurata Herraa niin pitkälle kuin voi. Se näkee hänen astuvan paratiisin tähtikukkia kasvavan nurmen yli, näkee, miten kaikki Israelin hurskaat tervehtivät häntä ilolla, ympäröiden hänet, joka loistaa aamuauringon tavoin. Mutta menikö hän muuannekin? Hän näki hengessä hänen vaeltavan edelleen, pimeäin, autioin maiden kautta ja astuvan alas kuolemanvaltakunnan syviin pylvästöihin; ja hänen lamppunsa vuodatti valoaan haamujen luoliin, ja haamut liikkuivat ja niiden sammuneet silmät kääntyivät valoa kohden, ja he varjostivat silmiään haamukäsillään (puhun ihmisten tavalla), ja kaikki ne, jotka Noan aikana olivat veteen kuolleet, tulivat esiin ja tervehtivät valoa, ja heidän sydämensä huusi ilosta, kun he kuulivat valonairueen julistavan evankeliumia;*) ja Eeva, kaiken elämän äiti, kaiken tuskan äiti, mutta myös kaiken toivon äiti, hän laukesi kasvoillensa ja tervehti luvattua vaimonsiementä, joka tuli haavoitetuin kantapäin, merkit jaloissa ja oli käärmeen pään musertanut ja avasi portit, — ja Eeva saattoi vielä kuulla sen

---

*) 1 Piet. 3: 20.

äänen, raskaan jyrinän, joka syntyi silloin kun portit suljettiin, — ja hän talutti heidät Edenin puutarhaan, joka oli uinaillut aina siihen asti.

Menikö hän vielä useampiinkin paikkoihin? En sitä tiedä.

Mutta me olemme vielä täällä idässäpäin paratiisin puutarhasta, orjantappurain ja ohdakkeiden keskellä kuolemaa odottamassa. Emmekä tahdo kevytmielisesti lykätä kääntymystämme kuolinvuoteelle, saati sitten kuolemanvaltakuntaan; sillä emme unhoita, että vapahtajan toisella puolen oli myös rikoksellinen ja että tämä pysyi samana kuolemaansa asti eikä luullut olevan tarpeen mitään Herralta pyytää. Mutta me haluamme vielä tänäpäivänä olla Herran parissa siten kuin voimme, ja tahdomme saattomme mukaan viedä paratiisin muassamme sinne, minne menemme ja tehdä paratiisiksi sen paikan, jossa elämme. Ja kun tunnemme, ettemme sitä ansaitse ja että synti pelottaa meitä, ja kuolema avaa kauhean kitansa murskatakseen meitä, käännymme uudestaan hyvän kuninkaan puoleen ja rukoilemme nöyrästi, että hän muistaisi meitä, jotka olemme täällä alhaalla, kun hän nyt on valtakunnassansa.

Ja sen rukouksen on hän kuuleva. Enkelien laulusta ja autuaiden ylistyksestä ja kaikesta melusta ja tuskanhuudosta, joka kohoonpi syntisestä maasta, eroittaa hänen korvansa tämän ainokaisen äänen — ihmissydämen, joka on hädässä ja rukoilee häneltä pelastusta.

IV.

Valo kokonaan sammunut.

Kun seuraavan kerran saamme katsoa kuolevan vapahtajan sieluun, on siellä kammottavan pimeätä, paksua pimeyttä. Sinne, missä muutamia hetkiä sitten paratiisi hymyilevine rauhoineen ja kesäisine aurinkoineen levittelihe, sinne näyttää nyt siirtyneen itse helvetti, mukanaan pimeyttä ja tyhjyyttä ja kauhua ja avutonta yksinäisyyttä.

»*Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?*»

Aurinko käänsi kasvonsa kaikesta tästä hädästä ja surkeudesta. Se peitti kasvonsa ja murehti ystäväänsä. Tuli pimeys koko maahan kuudennesta hetkestä alkaen aina yhdeksänteen asti.

Oliko sitten Jumala hänet todella hyljännyt? Kuka sen osaa sanoa! Ainakin *tunsi hän* niin käyneen. Hän oli kerran sanonut: »Ei Isä jätä minua yksikseni, sillä minä teen aina sitä, mikä on hänelle otollista». Mutta Isä jätti hänet aivan yksikseen, kun hän, ollakseen Isälle otollinen, antautui kuuliaisesti ristin kuolemaan. *Todellako jätti hänet?* En sitä tiedä, vaan kysyn: kenen on vaikeampaa, senkö, joka varmasti uskoo olevansa mielisairas, vai senkö, joka todella on mielisairas? Onnettomuudentunne on kai kyllä likimain sama.

Saatamme asiaa selittää monin eri sanoin, saatamme käyttää kuvia, saatamme kuvailla sitä itsellemme, mutta *itse arvoitus* jää ainiaaksi selittämättä. »Kirottu on jokainen, joka puussa riippuu»,

niin kuului vanha lain sana; hän, joka ristillä riippui, oli antautunut kirouksen alaiseksi. Paavali käyttää toista sanaa, joka liikuttaa meitä yksinkertaisuudellaan: »Sen, joka ei synnistä tietänyt, hän meidän edestämme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi.» Salaperäisellä, käsittämättömällä tavalla kokosi Ihmisen Poika, toinen Aadam, kaiken, mikä ihmisen nimistä on, kaiken, mitä oli elänyt ja mitä oli tuleva, kaikkine rikoksineen ja velkoineen, pakahtuvaan sydämeensä ja rupesi ikäänkuin ukkosen johteeksi, joka veti vuosituhansien kaikki sähköittyneet vihanpilvet päänsä päälle, niin että Jumalan vihansalama iski häneen ja murskasi hänet.

Emme sitä käsitä, emme. Voimme ainoastaan hiukan aavistaa hänen tunteitaan, jos joskus olemme koettaneet ottaa kannettavaksemme ihmisten kanssa heidän suruaan ja syntiään, kuulla heidän synnintunnustuksiaan ja valituksiaan myötätuntoisesti, asettua heidän asemaansa ja koettaneet auttaa heitä heidän kuormaansa kantamaan, niin että melkein sairastuimme muiden synnin vuoksi. Silloin opimme, että syvin tuska on sääliväisyyttä, ja että sääliväisyys on sitä tuskaa, joka on eniten Kristuksen kärsimisien kaltaista.

Vielä vähemmän käsitämme sovitusta. Saatamme kuitenkin mielikuvituksemme välityksellä aavistaa, että sen, joka todella lähtee meitä noutamaan, täytyy noutaa meidät alhaalta kuoleman laaksosta ja aivan helvetin sisimmästä yksinäisyydestä. Niinpä niin. Ihan ijankaikkisesta kadotuksesta oli meidät pelastettava! Mutta ken voi käsittää Jumalan mielen? Emme ole kas-

vaneet uhriajatukseen tutustuneina, emme milloinkaan ole nähneet uhrattavan, eikä se ratkaisu, jonka Paavali sovituksen arvoitukseen on antanut, tuota sanottavasti apua ajatuksellemme. Otamme tämän sanan sellaisena kuin se on kirjoitettuna, mutta ei se meille mitään selitä. Ja me olemme etääntyneet keskiajan ritari-ihanteista ja saatamme antaa arvoa Anselmuksen sovitusopille ainoasti sen aikaisiin oloihin nähden.

Totta kyllä, että runoilijat ovat yhä uudestaan turvanneet tähän ainoaan ratkaisuun: että *viaton ottaa viallisen rikoksen kantaakseen* ja kärsii hänen puolestaan ja pelastaa siten rakastetun.

Niin on tehnyt Ibsen Per Gynt-runoelmassaan ja samoin Gœthe Faust'issa. Mutta Brandes on jo aikoja sitten luopunut tällaisesta ratkaisusta, pitäen sitä vanhentuneena. Mutta aivan vanhentunut se ei kuitenkaan liene, sillä *tunne siitä elää vielä*. Taikka eikö vielä tänään monen äidin ajatus, kun hän kuulee poikansa onnettomuuksista tahi näkee hänen vaukeuteen menossa, ole tämä: »Voi, jos kuitenkin voisin olla hänen sijassaan ja ottaa hänen häpeänsä kantaakseni!» Ystävä saattaa myös ehkä joskus ajatella samoin ystäväänsä nähden.

Tämä kaikki tekee kuitenkin vain *vapahtajan mielialan elävämmäksi meille*, se vaan selittää kuvin *hänen sijaisuuttaan*, mutta se ei vielä selitä mitään mitä itse tuohon suureen *Isän ja Pojan väliseen sopimukseen tulee, sopimukseen Jumalan ja hänen välillään, joka oli ruvennut välittäjäksi, ihmiskunnan edustajaksi*. Tässä koh-

den tarvitaan uusia ajatusmuotoja. Eikö seurakunta enään rukoile, kuten Paavali niin usein teki, tuntemista? Aika ei milloinkaan karkaa Jumalalta, hän kyllä on aikaa seuraava, mutta se pääsee liian usein karkuun kirkolta.

Tässä on sellaista, jota emme milloinkaan pysty näkemään, sillä kun se tapahtui, kun hän astui viimeiseen peloittavaan johdonmukaisuuteen, mennen sille kohdalle, ettei hän edes voinut tuntea Jumalan läsnäoloa, silloin hän vaikeni. On hirmuista ajatella tätä äänetöntä kärsimystä, ja kielemme on sattuvasti saanut ilmilausutuksi, mitä nämä kolme peloittavaa hetkeä olivat Jeesukselle, kun se on hänen kuolinpäivänsä nimittänyt pitkäperjantaiksi. Englantilaiset katselevat sitä toiselta kannalta ja antavat sille nimen *Good Friday* (»Hyvä perjantai»). Mutta hänellä ei ole ketään, joka hänen tuskansa todistajana olisi. Ei kukaan saa edes katsoa häneen, sillä hänen ympärillään on pimeätä, eikä kukaan saa lukea hänen ajatuksiaan, sillä hän ei niitä kenellekään usko.

Sillä tuo valittava huuto: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut, se oikeastaan vain viittaa siihen, kuinka pimeätä on ollut, kuinka kauhean yksinäinen hän oli. Mutta todellisuudessa on se jo mennyttä, taistelu on jo loppumaisillaan. Eikö totta, että se, joka voi puhutella Jumalaa, ei vielä ole joutunut kokonaan hyljätyksi? Ken voi ottaa psalmin sanat huulilleen, — sillä se, mitä hän sanoi, oli otettu 22 psalmista, ja vielä oli raamattu hänen ystävänään hädässä ja yksinäisyydessä, kun kaikki muut, jopa Jumalakin, hänet hylkäsivät, vielä tarjosi raamattu hänelle sanansa, jotta hän

niillä voisi hätäänsä valittaa, — ken voi sanoa: Jumalani, Jumalani, hän on siinä asemassa, ettei voi kulua aivan pitkää aikaa ennenkuin hän löytää paluutien Jumalansa luo. Hän herää kauhistavasta unestaan näin huutaen, — meidän täytyy yhä puhua kuvin, — hän seisoo taaskin helvetin luolan ovella ja näkee ulkopuolella valonhohteen, joka lähtee Jumalan kasvoista.

Emme ymmärrä, minkätähden hänen täytyi näin käydä, eikä kukaan myös voi käsittää, kuinka paljon hän kaikkiaan kärsi, sillä hän oli itse toisenlainen kuin me ja hänen tehtävänsä oli toisenlainen kuin kenenkään meistä. Hän oli Jumalan Poika, emmekä tiedä, kuinka paljon hän sitä oli muistanut ja tuntenut; mutta jos hänen ajatuksensa piti siitä kiinni, niin oli kai hänen tuskansa vain lisääntynyt siitä: että Jumalan Poika joutui Jumalan hyljättäväksi! Ja tätä kärsi hän synnille kokonaan vieraassa sielussaan, eikä hän kärsinyt ainoastaan yksityisen syntisen, vaan kaikkein syntisten rangaistusta. Vapahtajan sielun pimeyttä osaavat, vaikkapa heikostikin, kuvailla itselleen ainoasti ne, jotka itse ovat tunteneet itsensä rauhattomiksi Jumalan vihan tuomion alaisina ja itse olleet helvetin pimeydessä. Olen kuullut erään epätoivoisen sanovan: »On olemassa helvetti maan päällä!» Niiden, jotka ovat tunteneet helvetin olevan itsissään, ei ole vaikea uskoa, että helvetti on olemassa. Mutta he rakastavat myös pitkäperjantaita ja pyrkivät alituisesti takaisin ristin luo, saadakseen armoa, eikä arvoitusta ratkaistakseen. He ovat myös huutaneet sydämensä tuskassa: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut! Vaikka tosin ei hän meitä

milloinkaan ole hyljännyt, vaan meidän olisi sanottava: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsin sinut! Mutta kun he siten huusivat, oli heidän hätänsä myös mennyt menojaan. Niin, se oli mennyt jo ennenkuin he huusivat, sillä hän on jo ottanut heidän hätänsä kantaakseen, ja missä sellaista hätää vielä kärsitään, siellä on hän saapuvilla keskellämme.

Ylevämielisesti on hän puhumatta syvimmästä hädästään. Yksi ainokainen huudahdus, joka on luettavissa 22 psalmissa, huudahdus, joka kuului, kun vaikein kärsimys oli päättynyt, — kas siinä kaikki. Se on kokonaan hänen tapaistaan, sillä kaikki, mitä hän kärsi, tapahtui rakkaudesta meihin. Katkerinta tuskaansa ei hän kenellekään uskonut, sillä ei kukaan olisi voinut sietää helvetin kauhujen katselemista. Ainoastaan lopuksi ilmaisi hän, että Jumala oli hänet hyljännyt, hän tuskin tiesi mistä syystä, — että me tietäisimme, että hän nyt oli raskaimman taistelunsa meidän hyväksemme loppuun taistellut.

Vapahtajani, en milloinkaan opi ymmärtämään rakkauttasi! En myös milloinkaan tule sen arvoiseksi. En myös milloinkaan jaksa sitä sinulle palkita. Mutta kuitenkin näyttää minusta yksi asia sellaiselta, että minun tulisi se voida tehdä. Minun tulisi voida oppia entistä paremmin rakkauttasi näkemään.

V.

Erinomaisen kauniissa ja henkevässä tutkistelussaan Kristuksen kärsimisenhistoriasta koskettelee

C. H. Spurgeon[47] useammalla sivulla noita sanoja: »*Minua janottaa*». Hän siirtää ne tietysti tarkoittamaan Jeesuksen hengellistä janoa ja puhuu monta viisasta ja sattuvaa sanaa siitä, kuinka meidän sielummekin janoo pelastusta.

En yritä häntä matkia. Jätän sen tekemättä osittain sen vuoksi, etten siihen pysty — kukapa tahtoo kilpailla saarnamiesten Shakespearen kanssa? — ja osittain sen vuoksi, ettei tämän pienen kirjoitelman tarkoitus olekaan olla ahtisaarna, vaan yritys saada tyhjennetyksi Jeesuksen puhumain viimeisten sanain sisällys ja siten päästä ymmärtämään hänen ajatuksiansa. Mutta Spurgeon huomauttaakin myös kauniisti ja tosin aivan oikein, että nämä sanat: *minua janottaa* viittaavat siihen, että Jeesus oli *herännyt* todelliseen elämään siitä tilasta, jossa hänen sielunsa oli hiuvenneena vaeltanut helvetin kuivia aavikoita. Kun sairas valittaa janoa ja pyytää siihen sammutetta, on se parantumisen ja selvän tajunnan palaamisen merkki. Se tietää, että hän nyt jälleen on täällä, että hän täysintajuisena ja täysine ajatusvoimineen on täällä Golgatan mäellä, tässä ristinpuussa ja tuntee tätä hirmuista, tuskallista janoa.

Niin, hän on täällä, — ja, Jumalan kiitos, että hän on täällä. *Sillä nyt on päämäärä saavutettu.* Ei ole hän turhaan kärsinyt, ei ole se, mitä on tapahtunut, satunnainen tapaus, ei odottamaton onnettomuus; hän on kulkenut oikeata tietä, vielä viimeisen, pimeimmänkin taipaleen, — ja nyt hän sanoo: »*Se on täytetty!* Kuoleva voitonruhtinas siten heiluttaa sotalippua vihollisilta valloitetulla varustuksella.

Onnellinen Jeesus! Saattaa kuitenkin sanoa: hän kuoli onnellisen kuoleman. Sillä sehän sittenkin lopulta tulee kysymykseen, olemmeko saaneet tehtävämme täällä maan päällä suoritetuksi. Ainoa asia, jota ilman ei mies ensinkään voi olla, on tehtävä. Tehtäväämme nähden me elämässä koetukselle pannaan, ei siihen nähden, minkälaisen tehtävän saimme, vaan siihen nähden, täytimmekö sen tehtävän, jonka saimme. Monet meistä eivät itse saa nähdä tehtävänsä täyttymistä. Saamme tyytyä siihen tietoon, että teimme voitavamme, emme tosin aina, — vaan kuitenkin yrittäen ja parhaina hetkinämme, mutta emme tietäneet, mitä siitä tulokseksi tuli. Hän sai sen nähdä. Hänen kuolemansa tapahtui oikealla hetkellä, — kun hän oli nähnyt koko sielunsa selvyydellä, että hänen tehtävänsä oli täytetty. Täytetty työ! Onko enää ilahuttavampaa näköä, varsinkin jos se, joka antoi elämänsä tehtävänsä täyttämiseen, joskus saattoi tuskaisesti ajatella: onkohan se onnistuva, jaksanko sen suorittaa? Ja varsinkin, jos aina viime hetkeen asti näytti siltä, että ei olisi jäänyt aikaa eikä ollut aineksia sen suoritukseen. Kristian Richardt[54] on sepittänyt ihanan runon taiteilijasta, jonka piti valaa suurteoksensa ja — kauhistukseksensa huomasi, ettei ollutkaan metallia tarpeeksi valimossa — ja joka viskaa kaikki kalleutensa siihen ja vihdoin paiskaa raskaat, kultaiset vitjat, jotka ruhtinas oli pannut hänen kaulaansa, kuumaan sulaan metalliin; ja siinä nyt on teos valmiina ja ehyenä ja taiteilija katselee

nyt isänsilmin vainen
kun ehjin muodoin, jaloin piirtehin
se on niin ylevä ja suurenlainen,
kuin ei se olislkaan kuva mainen.

»Mitä maksoi teille työnne suorittaminen»? Näin kysyttiin Mr. Hogg'ilta, joka oli perustanut kuuluisan nuorisonoppilaitoksen Lontooseen. »No, eipä juuri sanottavia», hän vastasi, »koko elämäni veren».

Täytetty työ! Pelastettuna, täydellisenä, säteilevän uutena, moitteetonna, virheetönnä on se tuossa, kaikista kärsimyksen liekeistä korjattuna. Mitä se maksoi hänelle? Kaikki, koko elämän kuuliaisuudessa ja ristin kuoleman.

Täytetty työ! Ja sen vaikutukset ulottuivat rajattomiin. Ensimäinen pakana, joka näki hänen kuolevan, löi rintoihinsa ja oli suruissaan Jumalan Pojan kuolemasta, ja pakanat tekevät vieläkin 2000 vuotta jälkeenpäin samoin, kun he kuulevat kerrottavan hänen kuolemastaan. Sen vaikutukset ulottuivat ehkä sellaisille seuduille ja sellaisiin maailmoihin, joista me emme tiedä mitään. Ainoastaan vaivoin ja väkinäisesti voidaan selittää toisin ne universalistiset (yleisolemukselliset) sanat, jotka ovat kirjoitettuina Kolossilaiskirjeessä: »Että hän hänen kauttaan sovittaisi itsensä kanssa kaikki, hänen kauttaan kaikki sekä maassa että taivaissa, tehden rauhan hänen ristinsä veren kautta.» Luonto itse, joka tunsi olevansa sukua hänen kanssaan, kävi aavistavaisesti hänen mukanaan hänen kuolemantaisteluunsa: vuoret järisivät, maa halkeili, pyhäkön esirippu repesi kahtia. Eikä itse haamujen kuningaskaan voinut vankejansa pitää hallussaan: portit

irtaantuivat saranoiltaan, kun Jumalan Poika viimeisen kerran huokasi, ja monet kuolleet lähtivät haudoistaan ja näyttäytyivät, kuten Matteus kertoo, pyhässä kaupungissa, vaikkapa kuolleitten nousemus oikeastaan kyllä onkin tapahtuva viimeisenä päivänä.

Täytetty työ! Se oli hänen lahjansa meille. Hän jätti sen meille kaikille. Ei siitä mitään puutu. Se on täydellinen. Koko maailma oli hänen sydämessään, kun hän kuoli, ja hänen sielunsa oli täynnä hiljaista iloa valmiista työstään. Meillä on voitollinen vapahtaja ja täydellinen vapahdus.

Hän jätti sen meille. Itse oli hän työnsä päättänyt. Viimeiset silmänräpäykset ovat kokonaan hänen omiaan. Mutta jos häntä rakastat ja sentähden haluat mielelläsi tietää, kuinka hänen viimein kävi, niin kuuntele hänen viimeisiä sanojaan. Niitä ei hän sanonut meille, vaan Isällensä. Tässä ovat taas nuo kaksi, Isä ja Poika, tekemisissä toistensa kanssa. Ei hän sano: »Jumalani, Jumalani», vaan hän nimittää häntä samalla tavoin kuin hän oli nimittänyt häntä siitä päivästä alkaen, jona hän poikana pyhäkössä oli, nimittää häntä Isäksi. »Isä, sinun käsiisi minä annan henkeni!»

Poika on päässyt kotiin. Ikäänkuin ristin kova hirsi olisi ollut mitä pehmein patja, laskee hän väsyneen päänsä lepoon Isänsä syliin ja makaa mitä turvallisinta lapsenunta, kun sotilaat tulevat keihäineen ja nuijineen työtänsä toimittamaan.

Hänen sisäisin olentonsa; meidän syvin tarpeemme — ylimmäispapillisen rukouksen valossa.

(Luettava Joh. ev. 17 luku.)

Ma tunnen sen äänen — ma kuullut sit' en —
sit' ääntä mä muistelen yhä,
se mieleni mursi ja kaiusta sen
näin kuuluvi kutsunta armahinen:
on koti sulla taivaassa pyhä.

Johs. Loft.

I.

En tiedä, missä Jeesus ylimmäispapillisen rukouksensa rukoili, huoneessako vai ulkonako viinitarhojen kautta Getsemanea kohden kulkeissaan. »Nouskaa, lähtekäämme täältä», niin sanotaan Johanneksen evankeliumin 14 luvun viimeisessä värsyssä. Tämä on niitä sanoja, jotka voivat käydä rakkaiksi, kun on kerran kuullut lausuttavan ne hänen äänellään. »Nouskaa, lähtekäämme täältä», — ne sanat eivät sisällä mitään ijankaikkista totuutta, ne eivät tuota suoranaista rakennusta, mutta ne pulppuavat esiin todellisen Ihmisen Pojan lämpimistä sielun uumenista. »Nouskaa, lähtekäämme täältä», — täytyyhän meidän kerran lähteä; puhuisin teille mielelläni koko tämän pyhän yön, mutta muutamat teistä ovat jo nähtävästi väsyksissä, ja onhan tästä kuitenkin loppu tuleva.

»Nouskaa, lähtekäämme täältä», — ja ehkä he sitten nousivatkin ja lähtivät. He ovat sitten tulleet viinitarhojen hämärien varjojen ja harmaiden muurien välille. Siellä hän useasti pysähtyi ja, seisoen pienen kuuntelevan opetuslapsiparven keskellä, puhui nuo salaperäiset sanat viinipuusta (Joh. 15) ja ahdingoista (Joh. 16). Ja sitten on hän pääsiäisaikaisen täydenkuun hopeahohteessa ja sädehtivä tähtitaivas päänsä päällä veisannut kuolinvirtensä ja rukoillut viimeisen iltarukouksensa, ylimmäispapillisen rukouksen heidän kanssaan.

»Nouskaa, lähtekäämme täältä», — mutta kenties he kuitenkin jäivät paikalleen. Voi, tunnemme sen. Istuimme yhdessä hyvin tutunomaisessa piirissä, yksi joukosta oli kenties matkustava kauvas pitkäksi aikaa ja me nautimme viimeisiä hetkiä pisara pisaralta. »Tiedättekö, että kello on kaksi?» »Kaksiko? Sittenhän meidän täytyy lähteä kotiin!» Mutta me istuimme niin mukavasti ja vielä oli jotakin jäänyt sanomatta; viimeinen raitiovaunu on kyllä jo mennyt. Ja kello oli jo kolme ja neljä ennenkuin seurasimme matkustavaa ystävää hänen ovelleen.

Eivätkä opetuslapset suinkaan tietäneet, että tämä oli nyt viimeinen, pyhä yö; mutta h ä n sen tiesi, ja hänen olennostaan he kaikin näkivät, että nyt oli merkillisiä ja kauheita asioita odotettavissa, ja hän puhui heille liikutetumpana ja tuttavallisemmin kuin milloinkaan ennen. Tämä oli sitä rakkautta, jolla hän oli rakastanut heitä ja jolla hän rakasti heitä loppuun asti. Tätä sanaa käyttää Johannes tästä illasta puhuessaan.

Oltiin ylisalissa, ehtoollispöydän ääressä matala-

kattoisessa huoneessa, jossa avoimet sivuovet johtivat katolle ja sinertävään yöhön, ja hän puhutteli heitä ystävikseen ja lupasi heille murhetta ja iloa senmoista, kuin vaimolla on synnyttäessään, ja rukoili vihdoin maailman ihmeellisimmän rukouksen. Mutta jos nyt seisomme joko viiniköynnösten tahi ehtoollishuoneen oven takana, – alkakaamme kuunnella.

Minkälainen ihmisen rukous on, sellainen on ihminen itsekin. Me emme ole sisimmässämme enemmekä oikeastaan sellaisia, jommoisiksi ihmiset meidät näkevät ja tuntevat; vasta silloin olemme oma itsemme, kun seisomme kasvot kasvoja vasten Jumalan edessä. Mutta tässä on meillä lupa kuunnella Ihmisen Pojan rukousta. Sellainen hän oli, sillä sillä tavoin hän rukoili, vieläpä viimeisenä yönä ennen kuolemaansa. Sanotaan, että kuolemaisillaan oleva saa harvinaisen kyvyn nähdä ja muistella polttavalla kirkkaudella silmänräpäyksessä koko elämänsä; ja jos totuus ei jaksa päästä ilmi ennen, avaa tavallisesti kuolema sille oven. Tässä puhuu itse totuus, silmä kuolemaa kohden käännettynä. Jos siis tahtoo oppia Jeesuksen sisintä olentoa tuntemaan, tulee lukea hänen ylimmäispapillinen rukouksensa!

Puheenalaisessa luvussa on 26 värsyä. Viidessä ensimäisessä värsyssä rukoilee Jeesus itsensä puolesta, ja yhdessäkolmatta jäljelläolevassa värsyssä rukoilee hän toisten puolesta. Ehkäpä onkin kaiken rukouselämän ihanne, että ensin tulee rukoilla itsensä puolesta, mutta enimmän toisten puolesta.

Mutta kun viisi ensimäistä värsyä voi opet-

taa minua ymmärtämään hänen sisintä olentoaan, niin opettakoot kaksikymmentäyksi jälelläolevaa minua vielä enemmän tuntemaan syvintä tarvettamme.

Muistan nytkin, milloin hän rukoili, ja kenen puolesta. Hän rukoili niiden puolesta, joita hän eniten maan päällä rakasti, ja hän rukoili silloin, kun hän oli ainaiseksi heistä eroamaisillaan. Nämä uskolliset miehet olivat liittäneet koko olemassaolonsa ja elämänsä häneen. Hän oli muutamia hetkiä ennen kysynyt heiltä: »Kun lähetin teidät ilman rahakukkaroa ja laukkua ja kenkiä, puuttuiko teiltä mitään?» Ja he olivat vastanneet: »Ei mitään!» — sillä hän oli heidän luonaan. Ja hänet he nyt menettäisivät, ja hän olisi kyllä kulkeva suurien kauhujen kautta, mutta hän tiesi kuitenkin, minne hän vihdoin oli saapuva; huonommin melkein oli heidän asiansa, jotka jäivät tänne ja menettivät kaiken, kun hänet menettivät. Hän rukoilee sentähden heille kaikkea ajateltavissa olevaa onnea, parasta, mitä hän tiesi heille rukoilla. Ja hän toivottaa heille sitä, mitä he kipeimmin tarvitsevat. Heillä itsellään oli ehkä sillä hetkellä aivan toisia toiveita; mutta sitä, mitä itse toivoivat, eivät he kipeimmin tarvinneet.

No, kuuntele nyt vieläkin! Tässä opit tuntemaan kristityn syvimpiä tarpeita. Sillä me emme ole kovin paljon toisenlaisia kuin opetuslapset. Mekin olemme eroitettuina hänestä; meidän on rakastettava häntä, jota emme milloinkaan ole nähneet, ja uskottava häneen, jota emme milloinkaan ole ulkonaisessa mielessä tunteneet. Meidän kiusauksemme ehkä näyttävät vähän toisenlaisilta kuin

heidän, mutta olennaisesti ovat ne kuitenkin samoja. Kun siis luemme, miten Jeesus rukoili ystäväinsä puolesta viimeisenä yönä, jona hän oli heidän kanssaan, opimme siitä tuntemaan omia syvimpiä tarpeitamme.

Hän rukoili silloin meidänkin puolestamme. »En rukoile ainoastaan näiden edestä», hän sanoi, »vaan niidenkin edestä, jotka heidän sanansa kautta uskovat minuun». Olemmehan me kaikki tulleet uskoon apostolien välityksellä, sen todistuksen kautta, jonka he maailmaan jättivät. Meidän puolestamme hän siis rukoili ja meitä hän elämänsä viime yönä sydämellään kantoi. Vieläpä hän tänäkin päivänä rukoilee meidän puolestamme. Selvästi sanotaan raamatussa, että Kristus vielä taivaassa rukoilee seurakuntansa puolesta. Sekä Paavali että Johannes ja Heprealaiskirjeen kirjoittaja ovat tähän ajatukseen tutustuneet. Se ei seuraa ainoastaan siitä, että hän on seurakunnan pää, joka kokoo kaikki sen rukoukset ja vie ne Isälle; se johtuu suorastaan siitäkin, että hänen rakkautensa on muuttumattomasti sama eilen ja tänäpänä ja niin ijankaikkisesti. Sen työn, jonka hän suoritti kerta kaikkiaan kaikkien sukupolvien hyväksi, tekee hän vaikuttavaksi Jumalan edessä jokaisen eri sukupolven ja jokaisen sielun hyväksi joka päivä maailman loppuun asti. Liian vähän sitä ajattelemme ja senvuoksi menetämme paljon rakentavaa voimaa. Jeesuksen ylimmäispapillinen rukous muistuttaa voimallisesti seurakunnalle sitä, ettei se ainoastaan voi katsoa taaksepäin vapahtajaan, joka kerran täällä oli, vaan että se saa myös katsoa ylöspäin Herraan, joka vielä elää ja jonka sydän sykkii rak-

kaudesta seurakuntaansa kohtaan. Ja tämä rukous sanoo yksityiselle, yksinäiselle kristitylle, joka tuntee olevansa unhoitettu ja tuskin tietää, rukoileeko kukaan veli hänen puolestansa, tämä rukous sanoo hänelle: sinulla on ylhäällä veli, joka uskollisesti rukoilee puolestasi eikä milloinkaan sinua unhoita. Tiedän vanhan järkeisopillisen professorin, joka eräänä iltana tuli kirkkoon ja ensi kerran silloin kuuli puhuttavan Kristuksen esirukouksesta, ja se, mitä hän kuuli, tuli hänelle johdatukseksi elävään Kristuksen uskoon.

Mitä hän rukoilee? Sen tietää ainoasti hän, ja me voimme sitä vain aavistaa. Kohtalomme vaihtelevat, ja hänen rukouksessaan on myös elämän ääretön vaihtelevaisuus. Mutta suuret piirteet ja suuntaviivat ovat aina samat sekä seurakunnan elämässä että vapahtajan esirukouksessa. Ne ovat samat, kuin ne olivat hänen elämänsä viime iltana hänen köyhien ystäviensä elämässä ja hänen sisällysrikkaassa iltarukouksessaan. On omituista, että tämä ylimmäispapillinen rukous on seurakunnan ajatuksissa niin taantunut, kuin se aikakausien kuluessa aina on taantuneena ollut. Olen joskus ollut sitä mieltä, että se olisi luettava alttarilta jokaisessa jumalanpalveluksessa. Kuitenkin sopinee se pikemmin luettavaksi suljetussa kammiossa. Ainakin soisin, että seuraava lyhykäinen esitys tästä rukouksesta johtaisi lukijoitani uudestaan siihen syventymään. *)

---

*) Toinen vähäinen apukeino on: Johs. Loft: Den ypperstepræstelige Bøn (Ylimmäispapillinen rukous), joka sisältää alkuperäisiä ajatuksia ja on tyyliltään omituinen.

II.

Tuntuu aina luonnolliselta, että rukous alkaa tunnustuksesta. Meidänhän pitäisi todella olla oma itsemme, kun rukoukseen ryhdymme; ja kun olemme oma itsemme, on meillä aina tunnustettavaa.

Jeesuskin lausuu tunnustuksen. Mutta se on aivan toisenlainen kuin meidän tunnustuksemme, sillä hän oli itsekin aivan toisenlainen kuin me. Tässä, Jumalan kasvoin edessä, kuolinyönänsä, astuu hän taivaan valtaistuimen eteen ja sanoo. »Olen kirkastanut sinut maan päällä, olen täyttänyt sen tehtävän, jonka annoit minun tehdäkseni.» Hänellä ei ole vain mitään syntiä, jota olisi anteeksi pyydettävä, hänellä ei ole myöskään puutteita eikä laiminlyöntejä itkettävänään. Se silmäys, jonka tässä saamme luoda Jeesuksen siveelliseen itsensäarvioimiseen, vastaa täsmällisesti sitä kuvaa, joka on evankeliumeissa piirrettynä. Kukaan ei voinut nuhdella häntä synnistä; eikä hän itsekään huomannut itsessään mitään syntiä, kun hän Jumalan kasvoin edessä koetteli itseään.

Sellainen hänen täytyi olla, muutoin olisi hän ollut huonompi meitä. Sillä me tunnemme kuitenkin jossakin määrin itseämme, me tiedämme ainakin että, kun lähestymme Jumalaa, meillä ei ole ainoastaan rikkoumuksia tunnustettavina, vaan meidän sielustamme pusertuu myös välttämättömästi huokaus: En ole kirkastanut sinua maan päällä, en ole likimainkaan täyttänyt sitä tehtävää, jonka annoit minun tehdä. Ja siten me kai sanomme

Jumalalle myös viimeisenä yönämme, kun luomme viimeisen, suuren katsauksen kuluneeseen elämäämme. Me kaikki maleksimme synnin painon alla; hän yksin seisoo pää pystyssä, synnitönnä.

Mutta hän oli enemmänkin kuin ihminen, ainoakin laatuaan. Nyt, kun hän seisoo isänsä linnan kynnyksellä, todistaa hän uudestaan, kuka hän oli, ja antaa meidän taaskin luoda katseen *uskonnolliseen tietoisuuteensa*. Hän rukoilee: »Kirkasta minut tykönäsi sillä kirkkaudella, *joka minulla oli sinun luonasi, ennenkuin maailma olikaan.*» Muistan sen nyt tarkoin; näen sen edessäni; sieltä olen kotoisin, ota minut nyt kotiin kirkkauteesi. Annapa niiden, jotka Jeesuksen jumaluutta epäilevät, lukea nämä sanat. Selitä heille, että hän puhui sillä tavoin Jumalalle viimeisenä yönä, jonka hän oli maan päällä. Jos eivät käy syyttämään Johannesta siitä, että hän olisi muka sepittänyt tämän rukouksen ja pannut sen Jeesuksen suuhun, on varmaa, että Jeesus omien Jumalalle lausumiensa sanain mukaan oli ollut ijankaikkisesti olemassa ja muisti olleensa ennen, kuin taivaankappaleet ensi kertaa kulki ratojansa maailman avaruudessa.

Hänen rukouksensa perusteena on: täytetty tehtävä ilman itsensä soimauksia ja selvä muisto siitä, että hän aina oli ollut kirkkaudessa Jumalan luona. Mutta itse rukous on lyhyt ja täsmällinen: »Isä, hetki on tullut, kirkasta poikasi.»

Isä! Niin sanoi Poika sinä päivänä, jona hän oli pyhäkössä; Isän äänen hän tunsi silloin, kun hän työnsä alotteeksi kastettiin Jordanissa! Isän oli

hän näkevä, kun hän vihdoin antoi henkensä hänen käsiinsä.

Isä, hetki on tullut, — se hetki, jota ikävöin ja kammoksuin, hetki, jonka äiti tahtoi jo ennakolta Kaanaan iloisella hääjuhlalla saada tulemaan, hetki, jota veljet tahtoivat kiiruhtaa silloin, kun minä yksin retkeilin juhlalle, hetki, jonka viholliset tahtoivat pakoittaa tulemaan, kun he viskelivät kivillä minua, — se hetki on nyt tullut.

Niin, kirkasta nyt poikasi. Syvällä sielussa asuu ja on oikeutettu asumaan onnen kaipaus, kirkkauden rukous. Mutta siihen asti olivat toiset vaatimukset olleet etusijassa. Jos asia olisi ollut vain noiden kahden, Isän ja Pojan välillä sovittavissa, ei kukaan olisi käynyt estämään onnea, jota hän halasi, eikä kirkkaus olisi milloinkaan joutunut keskeytetyksi. Mutta, — *niidenkin, jotka minulle annoit, piti myös saada ijankaikkinen elämä.* Katsopas, siinä me ihmiset taaskin olemme; emme milloinkaan olleet kauvaa poissa hänen ajatuksistaan. Ja saattaaksensa nämä »lahjat» kunnolla kotiin, täytyi hänen jättää kaikki ajatukset omasta kirkkaudestaan joksikin aikaa ja antautua kulkemaan raskasta, ahdasta tietä ynseämielisen maailman läpi. Tuskin oli hänelle paikkaa maailmassa, kun hän tuli; aasien ja muulien täytyi ahdistua likemmäksi toisiaan, jotta hänelle tulisi tilaa sen verran kuin hän välttämättömästi tarvitsi. Hänen kehtonsa ei saanut juuri kauvaa rauhallisesti kiikkua isäin maalla, murha-ase alkoi pian häntä tavoitella, ja vanhempien täytyi paeta hänen kanssansa Egyptin maalle. Hänen syntymäkaupunkinsa pienokaisten täytyi antaa henkensä hänen

tähtensä — ajattelikohan hän sittemmin näitä pieniä veritodistajia, kun hän mieluummin otti lapsista pienimmät syliinsä ja siunasi heitä? Niin, ja sitten tulivat alhaiset päivät ja halvat vuodet; odotusta, odotusta ja yhä vain odotusta, kunnes vaellusvuodet vihdoin alkoivat. Ja mikä vaellus! Laulun ja kukkasten aika oli vain lyhyt, sitten tuli kesän helle ja syksyn myrskyt. Lahjoja tahtoivat kaikki saada, mutta sitä *lahjaa*, jota hän oli tullut tuomaan, ei kukaan luullut tarvitsevansa. Silloin saattoi jalka kovin väsyä ja raskaana laahustaa, mutta hänellä ei ollut aikaa itseään ajatella; hänen ainoana ajatuksenaan oli kirkastaa Isä ja antaa ijankaikkinen elämä niille, jotka Isä oli hänelle antanut. Mutta nyt oli hän määrän päässä ja nyt kumpuaa hänessä vireillä ollut, syvässä majaileva kirkkaudenkaipaus esiin ja vaatii vapaasti, miehekkäästi ja pojanomaisesti oikeuttaan: »Isä, hetki on tullut, — *kirkasta poikasi.*»

»Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että tuntevat Isän ja jonka hän on lähettänyt, Jeesuksen Kristuksen.» Niin hän sanoo itsestänsä muita ajatellessaan.

Eläminen on tuntemista. Se, mitä emme opi tuntemaan, ei milloinkaan tule meille eläväksi. Ken ei tunne musiikkia eikä taidetta, hänelle on Tannhäuser'in alkusoitto käsittämätöntä melua ja hän on itse kuin kivi katsellessaan sellaista kyyneliin asti vaikuttavaa, kiveen hakattua runoelmaa, kuin Barthelemeén veistämä kuolleiden muistopatsas on. Ihminen, jota et vähintäkään tunne, ei todellisuudessa elä sinulle, hän ei vaikuta mitään sinun elämääsi eikä merkitse sinulle mitään. Mutta kaikki

se, mitä opit tuntemaan ja minkä kanssa joudut tekemisiin, astuu sinun olentosi piiriin ja muodostuu osaksi sinun elämääsi.

Tunteminen on elämistä; mutta Jumalan tunteminen on ijankaikkista elämistä. Ja Jumala on tunnettavissa hänessä, jonka hän lähetti, Jeesuksessa Kristuksessa, synnittömässä ja ijankaikkisessa, hänessä, joka ei horjunut, kun hetki tuli, ja jonka rukous on kuultu, kun hän on kirkastettu.

III.

»Isämeidässä» on seitsemän rukousta, ja myös Jeesuksen ylimmäispapillisessa rukouksessa huomaan olevan seitsemän rukousta.

Ensimäisen rukouksen löydämme, kun liitämme kuudennen värsyn alun yhdennentoista värsyn keskikohtaan. Se on tämä: »Olen ilmoittanut sinun nimesi ihmisille, — pyhä Isä, varjele heidät nimessäsi!»

Sen nimen, jonka hän on ilmoittanut ystävilleen, mainitsee hän itse rukouksessa, ja se on: Pyhä Isä. Ja hän näkee, että heidän tärkeimpänä tarpeenaan on: olla varjeltuina tässä nimessä. Sehän on aivan yhtäpitävää sen kanssa, että hänen opettamansa ensimäinen rukous oli: pyhitettäköön sinun nimesi!

He tunsivat hänet jo ennalta nimestä. Olemme jo maininneet, ettei Israelissa ollut mitään uutta sanoa Jumalaa Isäksi. Mutta Jeesus on ensimäisenä ilmoittanut Isän nimen, ja hän yksin sen voikin tehdä.

Tunsin kerran meren ainoastaan nimeltä. Meri, se oli suuri, avonainen kaistale kartalla, vaaleansiniseksi maalattuna. Tiesin, että meri oli olemassa, mutta tunsin ainoasti käsitteen. Purjehdin sitten kerran Tyynenmeren yli. Ja silloin sain kokea, mitä meri oli. Maailma täynnä kauneutta, niin sininen, etten sellaista sineä ollut aavistanut olevankaan, lakeus, jonka pinnalla hopeanhohteiset lentokalat leikkivät; joskus maidonvalkea kuin himmeä lasi, jota laiva viilteli, jättiläishursti, jonka näkymättömät enkelinkädet näyttivät levittävän, kun me sen ohi purjehdimme; se oli kuin ruusunpunaista silkkiä, kun ilta-aurinko sitä valaisi ja kirmailevat delfiinit röyheltivät sen pintaa. Mitä kaikkea se kantoikaan voimakkaalla povellaan tahi piilotteli syviin helmoihinsa, — parvia nuolennopeasti kiitäviä kaloja, pohjaan vaipuneita aarteita, viliseviä pikku-itikoita, muodottomia kummituksia, kaivattuja tietämättömiin kadonneita ihmisiä, tuhansia laivoja, jokaisen kokka omaa päämääräänsä kohden käännettynä. Se se oli meri ja se nyt paljasti minulle salaisuutensa: se ilmoitti minulle nimensä.

Pyhä Isä; — sen nimen hän ilmoitti meille ihmisille. Se nimi on lähde täynnä armoa, maailma täynnä rakkautta, meri täynnä puhtautta ja valoa. Hänestä on kaikki, mitä isyyttä on maan päällä, saanut nimensä, sanoi myöhemmin Paavali, se on: mitä me täällä maan päällä havaitsemme vanhempain rakkautta lapsiin, tätä pyhintä rakkautta maan päällä, se johtuu ja on heikkoa heijastusta siitä mielialasta, joka Jumalalla on meitä kohtaan. Senpä tähden käytti Jeesus aina tätä kuvaa, kun hän Ju-

malan rakkautta meille tahtoi kuvata, puhuen isästä, joka ei hennonnut antaa pienille lapsilleen kiveä tahi käärmettä, kun ne pyysivät leipää tahi kalaa, ja joka juoksi niitä vastaan ja syleili, kun he olivat kasvaneet suuriksi ja matkustaneet kauvas pois lapsuudenkodista, mutta eivät olleet voineet matkustaa pois isän rakkaudesta, ja joka avopäin meni ulos majasta illanviileään ja pyysi kiittämätöntä ja juroilevaa poikaansa menemään majaan ja iloitsemaan toisten kanssa.

Tämä rakkaus on kärsivällinen. Se seikka selveni minulle suuresti, kun kerran kävin erään nuoren miehen luona eräässä vankilassa. Hän oli suuri lapsi, ja vaikeinta oli hänelle, ettei hän saanut olla kotona jouluiltaa. Mutta kaikkein vaikeinta oli kuitenkin, ettei hän vapaaksi päästyään uskaltanut näyttäytyä juuri missään. Sanoin hänelle: Kyllä sinun niin käy, etteivät useimmat tuttavistasi tahdo olla missään tekemisissä kanssasi, eivät ainakaan ennen, kuin olet osoittanut, että sinusta on tullut toinen ihminen. Saat aluksi tyytyä muutamiin aivan harvoihin ystäviin ja kotiisi, ja niillekin on vaikeanlaista olla tekemisissä kanssasi, sillä he pelkäävät sinun uudistavan entisen tekosi. Mutta onhan Jumala. Ja silloin oli minulle niin selvänä ja, luulenpa, hänellekin, kuinka suuri Jumalan rakkaus kuitenkin on: että hän voi antaa ihmiselle anteeksi kohta, kun hän näkee hänen vilpittömän tarkoituksensa. Hänpä tunteekin sydämen eikä tarvitse todistuksia.

Sellainen on Jumalan rakkaus: se voi olla kärsivällinen, niin, ja se voi kestää. Kuinka usein on minun täytynyt sitä ajatella! Eräs nuori mies

oli sairastunut ja tullut sairaalaan. Ensimäisenä sunnuntaina, jona häntä tultiin katsomaan, ihan piirittivät vuodetta ystävät, jotka hyväntahtoisuudessaan toivat makeisia, huonoja sanomalehtiä ja kukkasia. Mutta jo seuraavana sunnuntaina oli koko joukon helpompi päästä hänen pateilleen. Ja kun hän makasi sairasvuoteella viikkoja ja kuukausia, niin kyllä hän sai piankin maata aivan yksin sekä arkipäivin että sunnuntaisin. Se on: ei ihan yksin, sillä joka päivä tuli sinne vaikka vaan hetkeksikin, vanhanpuoleinen, huononpuolisesti puettu nainen jotakin nautittavaa mukanaan, tahi hänen sijassaan pieni tyttö. Äiti ja sisar, ne voivat kestää, kun vierasten ihmisten rakkaus jo aikoja sitten oli väsynyt. Sellainen rakkaus se nyt on kun onkin voimallisempi silloin, kun on lähetettävä kuvakortteja kuin silloin, kun on istuttava sairasvuoteen ääressä. Ja Jumalan rakkaus on kestänyt kautta vuosituhansien eikä milloinkaan väsynyt. Tiedäthän itsekin, että se on kestänyt sinuunkin nähden eikä vieläkään ole väsynyt, vaikka se on niin paljon väsyttävää sinussa tavannut.

Sellainen on Jumalan rakkaus: huolimatta mistään jaksaa se kärsiä, se kestää viimeisiin asti ja se pysyy loppumatta.

Sillä kun kerran uskolliset sydämet, jotka väsymättä ovat meitä rakastaneet, lakkaavat sykkimästä, ja rakkaat kasvot menevät näkyvistämme siksi, että ne ovat toisaalle kutsutut, jää kuitenkin aina yksi suuri, sykkivä sydän jäljelle: Jumalan rakkaus, joka tahtoo syleillä sekä heitä että meitä, se kun on ikuinen.

Ja tämän nimen, tämän rakkauden on Jeesus

Kristus ilmoittanut. Emme olisi sitä uskoneet, tuskin uskaltaisimme sitä aavistaa, ellei hän olisi tullut ja tuonut terveisiä kodista ja vakuuttanut meille, että se on olemassa ja osoittanut sitä meille eläen ja kuollen veljenä keskuudessamme. Ja kun meille osoitetaan Messinan maanjäristystä, murhaavia sotia ja huutavaa hätää ja vääryyttä ja sanotaan: emme löydä rakastavaista Jumalaa maailmassa, me vastamme: emme mekään häntä maailmasta löytäneet, eikä hän ollut maanjäristyksessä, ja hän on ijankaikkisesti viaton sekä murhiin että hätään ja vääryyteen; me olemme nähneet hänet Jeesuksen Kristuksen kasvoissa; ja jos kerran olemme hänet nähneet, ei mikään voi milloinkaan tätä rakkautta hävittää; mutta me pakenemme sitä lähemmä murheitten ja tuskain tullessa.

— Ja nyt oli hän eroava ystävistään ja näki heidän uskollisista, murheellisista silmistään heidän arat ajatuksensa: Ethän tahdo mennä luotamme, Jeesus, ethän tahdo mennä? Miten meidän sitten käy? Mutta hän tiesi, että jos he pysyisivät varjeltuina siinä nimessä, siinä rakkaudessa, jonka hän oli heille ilmoittanut, ei heidän milloinkaan kävisi aivan hullusti. Senpä tähden oli hänen ensimäinen rukouksensa heidän puolestaan, nyt kun ei hän itse enää ollut maailmassa, vaan heidän tuli jäädä maailmaan, se, että he varjeltaisiin pyhässä isännimessä!

Ja niin on meidän ensimäinen syvin tarpeemme, meidän, jotka vielä olemme maailmassa, tämä: että Jumalan rakkaus Jeesuksessa Kristuksessa, rakkaus, joka antaa anteeksi, kestää ja on ijankaikkinen, tulisi meille todellisuudeksi ja aina todellisuutena pysyisi.

IV.

Opetuslapset olivat tavattoman murheellisia.

Ja kuten kaikessa inhimillisessä murheessa, oli heidänkin murheessaan kosolta itsekkäisyyttä; he ajattelivat enemmän itseään kuin häntä. Hän koetti auttaa heitä tällaisesta tilasta pääsemään, sanoen: »Mutta nyt minä menen hänen luokseen, joka minut lähetti, eikä kukaan teistä kysy minulta: mihin menet? Mutta koska olen puhunut tämän teille, täyttää murhe sydämenne.» He eivät saaneet kysytyksi häneltä, vaan hautoivat mielessään ainoasti omaa kaipaustaan. *) Ja hän koetti sitten saada vähän apua heiltä, hän, jonka luo he aina pakenivat, hän heittäytyi melkein heidän varaansa ja pyysi heidän valvomaan ainoastaan hetkisen kanssaan; mutta sen kerran, kun hän heitä tarvitsi enemmän kuin milloinkaan ennen, olivat he kykenemättömät mitään tukea hänelle antamaan; he ovat väsyneitä, kun ovat katsella tuijottaneet omaa kaipaustaan ja silmänsä punaisiksi itkeneet, ja heidän silmänsä menevät kiinni. He tunnustivat sen sittemmin: emme voineet murheen tähden valvoa.

Tällä taustalla on hänen toinen rukouksensa heidän puolestaan kaksinkerroin kaunis. Hän rukoilee: jotta heillä olisi minun iloni täydellisenä heissä itsessään.

Hän soi heidän olevan oikein perinpohjin iloisia, sillä hän rakasti heitä kovin paljon. Kunpa

*) Jos rakastaisitte minua, niin iloitsisitte siitä, että menen Isän tykö. (Joh. 14: 28.)

hän vain olisi voinut puhua heidät iloisiksi ja rukoilla heidät iloisiksi, kunnes sama ilo, joka hänen omassa sielussaan kuohui, myös kumpuaisi heissä! Sillä huolimatta siitä sisäisestä säälistä, joka hänessä usein ilmeni, ja huolimatta siitä syvästä koti-ikävästä, joka ajottain henki hänen sielussaan, huolimatta pettymyksistä, joita hän joka päivä sai kokea, on kuitenkin syvä, salainen ilo ollut hänen sielunelämänsä perustunnelmana. Ja ilon lähteensilmänä on epäilemättä ollut se turvallinen, häiritsemätön lepo, joka hänellä oli Isän rakkaudessa.

Samaa iloa hän niin mielellään olisi suonut heillekin. Jos vain oikein tahtoisivat ajatuksellaan ja sielullaan käsittää, että Jumala oli heidän Isänsä ja että he olivat kuin lapset hänen rakkautensa turvissa, eivät he silloin olleet vaarassa menettää iloa.

Mutta ei hän ainoastaan sitä varten tahtonut toimittaa heille täydellistä iloa, että hän heitä rakasti, vaan myös senvuoksi, etteivät he ilman iloa voineet mitään aikaansaada. Ja heidänhän oli jatkettava hänen työtään. Hän tiesi, että kun yksitoista nuorta miestä säteilevän iloisina meni maailmaan hänen sanansaattajinaan, oli voitto varma. Mutta jos he esiintyisivät murheellisin muodoin ja raskain mielin, ei kukaan ottaisi iloista sanomaa uskoaksensa.

Kuinka vaikeata on meidän ajatella tuollaista iloa, tuota, että opetuslapsilla on oleva Jeesuksen ilo täydellisenä heissä itsessään! Sillä me tiedämme, miltä tuntuu, kun moitimme itseämme siitä, ettemme sentään ole iloisempia, kun sanomme it-

sellemme: sinun tulisi olla iloinen, mutta emme siitä sen iloisemmiksi tule. Tiedämme myös, miltä tuntuu, kun etsimme menetettyä iloamme, kun huudamme sille: ilo, missä oletkaan, eikä se ole löydettävissä, ja kun vihdoin luulemme sen löytäneemme, ilo istuu sivullamme ja katselee meitä alakuloisesti hymyillen ja pudistaa päätänsä. Voi, kaikkein vähimmin voisimme olla iloa ilman. Sillä ihmislapset rakastavat iloa. He parveilevat niiden ympäri, jotka saivat luonnolta iloisen mielen onnelliseksi lahjaksi, he haluavat aina istua siellä, missä näkevät valoisaa hymyä ja kuulevat tyytyväistä naurua. Happamia kasvoja ja tyytymättömiä valituksia he mieluimmin väistävät, sillä niitä he saavat kyllä riittäviin asti. Jos siis tahdomme toimittaa jotakin Jumalan asian edistämiseksi, on meidän saatava itsellemme hänen iloaan. Emmekä ajan pitkään itsekään voi kestää, ellei meillä sitä ole. Rukoilihan hän, että hänen ilonsa asuisi täydellisenä meissä.

Minkätähden sitten pakenee ilo meitä? Missä on se reikä, josta se pääsee pois vuotamaan?

Niin, siitä olisi paljonkin sanottavaa. Jos tähän kysymykseen pitäisi perusteellisesti vastata, olisi tässä puhuttava heikoista hermoista ja syntyperäisestä raskasmielisyydestä ja paljon muustakin; mutta se on ulkopuolella tehtävämme rajoja. Tässä mainittakoon vain yksi asia, — ilon pahin vihollinen, — se, joka kieltämättä on varastava ja myrkyttävä ilomme, jos se valtaan pääsee.

Hänen kolmas rukouksensa on tämä: En rukoile, että ottaisit heidät pois maailmasta, vaan että varjelisit heidät pahasta.

Tuopihan tämä rukous mieleemme »Isämeidän» rukouksen: pelasta meidät pahasta! Ja tämän rukouksen tausta on tänä iltana erittäin pimeä: hän oli äskettäin nähnyt yhden niistä, jotka hän oli lahjaksi saanut, antautuvan kokonaan pahan nieltäväksi. Kun olin maailmassa, hän sanoi, varjelin minä heidät nimessäsi, niitä, jotka olet minulle antanut, suojelin minä, eikä kukaan heistä joutunut kadotetuksi muu, kuin tuo kadotuksen lapsi, jotta kirjoitus kävisi toteen. Niin, yhdessä heistä oli paha alkanut ensin salaisesti orastaa. Huolimatta varoituksista, huolimatta rakkaasta vartioimisesta, pääsi vahingollinen yrtti sydämeen itämään, kunnes paha sai kauhean vauhdin ja lopuksi vei hänet kadotuksen mustaan virtaan.

Hän ei ratkaise meille pahan arvoitusta. Arvoituksena on se aina pysyvä, on pysyvä — huomaa se tarkoin — joko me uskomme Jumalaan tahi emme. Pohjaltaan voidaan kaikki kristillisessä ajattelemisessa ja elämässä esiintyvät arvoitukset lyhentää ja supistaa yhdeksi ainoaksi arvoitukseksi, miten paha on syntynyt. Se maailma, jonka Jumala tyhjästä loi, oli sangen hyvä; se, joka ensiksi syntiä teki, käytti ihanaa, Jumalalta lainaksi saamaansa luomiskykyä, luodakseen pahan tyhjästä. Nyt on se olemassa ja me katsoa tuijotamme aina yhtä käsittämättömään kauhun syvyyteen, jota sanotaan kadotukseksi. Hän ei anna meille tästäkään selitystä, antaneeko hän sen sitten ilmestyksensä päivänä? Hän mainitsee sitä todellisena asiana, sellaisena, joka kietoutui sieluun ja veti sen mukanaan syvyyteen, sekä panee sitten lukon taakse kaikki riitaiset ja epäileväiset ajatukset tällä yksinkertai-

sella, hurskaalla sanalla: jotta kirjoitus kävisi toteen. Pysähdy sinäkin tähän! Sinä olet myös usein ajatellut: mutta siten olikin hän edeltä määrätty kadotettavaksi, eikä hänellä niinmuodoin ollutkaan vapaata tahtoa, joten hän olikin viaton? Olen jo sanonut (siv. 202), että raamatun ennustukset näyttävät käyvän niin vapaassa muodossa, että vapaa tahto voi ne täyttää, kuten itse tahtoo, ja että sittekin oli tarjona vapaa tie tuolle onnettomalle miehelle; mutta mitä sitten tapahtuneekin, teemme aina parhaiten antamalla todellisuuden pysyä sellaisenaan, mutta etsimällä sitä, mikä voi uskoa vahvistaa. Tässäkin kohden on Jeesus suurensuuntaisena esikuvana. Hänen kärsimisensä historiassa kaikuu aina lopulta kokonaisena kerrontalauseena: tämä tapahtuu, jotta kirjoitus kävisi toteen! Sinne, missä hän etsi parasta tukeaan, kun hän uransa alussa kohtasi erämaassa kiusaajan, sinne pakeni hän ahdistettuine sieluineen, kun pimeyden hetki tuli. Ja kun kaikki muut näyttivät hänet jättävän pulaan, eivät raamatut häntä kuitenkaan jättäneet, vaan jäivät puhumaan hänelle lohdullisia sanojaan.

Juuri pahaa pitää hän heidän vaarallisimpana vihollisenaan. Paha ojensi kätensä pyydystääkseen heitä tuona pahana yönä. Jos se sai käydä heihin käsiksi ja ottaa heidät valtoihinsa, hän tiesi sen, oli heidän ilonsa ainaiseksi mennyttä. Siitä oli heitä tarvis varjella.

Ota meidät mukaasi, voi, ota meidät mukaasi! Siten olisivat muutamat tahtoneet rukoilla; ja kuinka mielellään olisikaan hän ottanut heidät mukaansa! Mutta se ei kuitenkaan ollut tie, jota oli käytävä.

Ja äsken heränneet ihmiset, jotka mielellään tahtovat kuolla samassa ja saada siivet ja lentää taivaaseen, eivät myös saa toivoansa täytetyksi. En rukoile, että ottaisit heidät pois maailmasta, hän sanoo. Sillä heillä onkin vielä täällä opittavaa ja heillä on paljon tehtävää.

Oi, piiloita meidät sitten, piiloita meidät! Niin tahtoisivat toiset rukoilla, ja kuinka mielellään olisikin hän heidät piiloittanut! Mutta ei sekään ollut se tie, jota heidän oli kuljettava. Munkit ja pietistit, jotka vetäytyvät tästä vaarallisesta maailmasta ja elävät hiljaista elämäänsä valkeain luostarimuurien suojassa ja pienissä, hiljaisissa yhdyskunnissa, eivät myöskään saavuta jumalan tarkoitusta heihin nähden, sillä paha muuttaa heidän mukanaan niinkuin mikäkin tonttu ja he pakenevat tehtäväänsä. En rukoile, että ottaisit heidät pois maailmasta, hän sanoo, vaan että varjelisit heidät pahasta. Täällä maailmassa on heidän kypsyttävä, ja täällä on heidän jatkettava hänen työtään ja levitettävä hänen valtakuntaansa. Ei ole heidän antauduttava taivaallisen koti-ikävän kulutettavaksi, eikä kätkeydyttävä arkaan yksinäisyyteen. Heitä varjelee heidän vapahtajansa voimallinen esirukous, mihin tahansa menevätkin.

V.

Minkätähden on katseesi pimeä ja miksi katselet alaspäin? Katso, synti väijyy ovella, ja se halajaa päästä luoksesi, mutta sinun tulee sitä hallita.

Nämät vanhastaan tunnetut sanat lausui Ju-

mala Kainille ja niiden totuuden on jokainen elämässään saanut kokea. Otsan varjo, raskas, pimeä kasvojen ilme johtuu pahasta, joka käärmeen tavoin luikerteli ja petona väijyi oven edessä, kunnes löysi raon, josta tunki sisään ja kietoutui tukahuttaen ilon ympärille; — mutta meidänhän piti hallita syntiä.

Ja neljäs rukous, jonka Jeesus rukoilee, antaa meille oivallisen viittauksen, miten pahaa päästään hallitsemaan. Me löydämme sen, kun yhdistämme neljännentoista värsyn alun seitsemänteentoista värsyyn. Siten kuuluu se: Minä olen antanut heille sanasi; — pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus.

Paras tie, jolla ihminen pysyy pahasta varjeltuna, on se, että hän tulee vahvistetuksi hyvässä, tulee pyhitetyksi. Siten tulee hän Jumalan luonnosta osalliseksi; sillä Jumala on pyhä. Ja me ymmärrämme: jota enemmän hyvyys, puhtaus, sääliväisyys, ilo ja rauha täyttää mielen, sitä vähemmän jää tilaa itsekkyydelle, saastaisuudelle, kylmyydelle, alakuloisuudelle ja epäilylle. Tätä tietä Paavalikin osoitti, kun hän sanoi: vaeltakaa hengessä, niin ette lihan himoja täytä.

Kristus on antanut meille mitä oivallisimman keinon tällaisen pyhyyden saavuttamiseksi: minä olen antanut heille sanasi.

Kristityt saavat kokea, että se uskollisuus, jolla he Jumalan sanaa viljelevät, ja se edistys, jonka he pyhyydessä saavuttavat, ovat aivan määrätyssä suhteessa toisiinsa. Otamme tämän sanan sen yksinkertaisimmassa merkityksessä, tarkoittaen sillä raamatun sanaa, ennen kaikkia Uuden Testamen-

tin sanaa ja aivan erityisesti kaikkia niitä sanoja, joista nimenomaan luemme: »Jeesus sanoi —.» Samassa määrässä kuin me otamme omaksemme Jumalan sanaa ja totumme sitä säännöllisesti lukemaan ja sydämeemme kätkemään, — mieluummin päivän ensimäisenä tehtävänä sitä pitäen, — samassa määrässä kasvaa kristitty pyhyydessä raittiisti, tasaisesti ja sopusointuisesti. Mutta jos me olemme tässä kohden välinpitämättömiä ja huolttiomaisia, ettemme ota syventyäksemme sanaan ja ehkäpä usein laiminlyömme sen, on pian havaittavissa säännöttömiä tapoja, epävarmuutta hengellisessä tiedossa ja taantumista elämässä. Hengellinen elämä on laadultaan niin hienoa ja kovin herkkätunteista; joskus näyttää minusta, että päivän kuluessa saan huomata epävarmuutta ja tyytymättömyyttä, jos, vaikkapa vaan yhtenä aamuna olen hartauden pidossa hätiköinyt taikka kokonaan sen laiminlyönyt. Ja ne Jumalan miehet, joita mieluimmin kuuntelemme ja joilta eniten opimme, ovat yleensä tunkeutuneet syvälle Jumalan sanaan ja sen lähteistä kauvan ammentaneet.

Luulen osaavani osoittaa ainakin yhden niistä perusteista, joiden vuoksi Jumalan sanalla on tämä ihmeellinen voima kristityitä pyhittää. Tämä voima on sillä senvuoksi, että hän itse on sanassaan. Sinun sanasi on totuus, sanoo Jeesus, eikä tämä tiedä ainoasti sitä, että se antaa luotettavan tiedon ilmoitetusta uskonnosta, vaan se tietää myös sitä, että sanan takana on elävä todellisuus. Tämä todellisuus on itse hänen persoonansa ja elämänsä. Kaiken, mitä hän on meille puhunut, on hän itse elänyt. Hän takaa sen elämällään ja kuo-

lemallaan. Senvuoksi voikin hän juuri tässä yhteydessä lausua nämä syvät ja merkilliset sanat: minä pyhitän itseni heidän tähtensä, jotta hekin olisivat pyhitetyt totuudessa. En ymmärrä kaikkea, mitä nämä sanat sisältävät. Mutta ne saattavat muun muassa ajattelemaan pyhää uhripalvelusta. Minä pyhitän itseni, se on, minä vihin itseni, vihin itseni uhriksi ja asetun alttarille. Niin oli hän aina tehnyt, hänen elämänsä oli ollut jokapäiväistä uhripalvelusta, jokainen päivä oli ollut Jumalalle vihitty, että opetuslapset katsellen ja seuraten häntä olisivat tulleet pyhitetyiksi niinkuin hänkin. Ja sen tahtoi hän tehdä viimeisiin asti, viimeisen päivänsä tahtoi hän antaa Jumalalle, elämänsä ja verensä tahtoi hän antaa alttiiksi kuuliaisuudessa ja sitenkin saavuttaa ja hankkia pyhyyttä heille kaikille. Mutta tämä elämä, jonka hän antoi alttiiksi joka päivä ja joka sädehti hänen olennostaan ja tuli kuuluviin hänen sanoistaan, kohtaa meitä vielä tänäpäivänä hänen sanassaan. Ja kuolema, johon hän vapaaehtoisesti antautui, kuvataan raamatussa nähtäväksemme. Sentähden voi raamatun sana pyhittää. Se antaa meille suuren esikuvan ja puhuu meille siitä, että meidänkin on »pyhitettävä itsemme heidän tähtensä», jos tahdomme olla siunaukseksi niille, joiden keskuudessa elämme. Mutta se antaa myös meille voimaa päämäärän saavuttamiseen: hänen henkensä on vielä sanassa, ja hänen sanansa on henkeä ja elämää, ja kun hän puhuu, niin se tapahtuu, kun hän käskee, niin käsky täyttyy. Sellaista saadaan kokea. Ja arkipäivän kokemus kohoun ja kirkastuu juhlaksi, kun sana vaikenee sanomattomista asioista,

ja hänen kuolemaansa muistetaan elävän saapuvilla olossa, hänen, joka pyhittää itsensä heidän tähtensä — ajattelen tässä niitä hetkiä, joina kristityt Herran sanan mukaan käyvät ehtoollisella.

VI.

Läheuemistään lähenevä ero painaa leimansa kaikkiin hänen ajatuksiinsa, niinpä hänen viidenteenkin rukoukseensa: Että he kaikki olisivat yhtä.

Tätä rukousta yhteydestä on ennen kaikkea katseltava jäähyväisillan valossa, jolloin se ensin rukoiltiin. Myöhemmän ajan kirkolliset taistelut ja eroitukset ovat sittemmin värittäneet yhteysrukouksen meille. Siihen on saatu allianssiaatetta. Ja kun kuulemme sitä rukoiltavan, mikä muutoin tapahtuu liian harvoin, ajattelemme me tavallisesti siinä rukoiltavan, että kaikki kirkot, reformeeratut ja lutherilaiset, methodistit ja baptistit ja joskuspa vielä katolilaisetkin yhdistyisivät, ehkäpä myös, että oman maamme kirkolliset suunnat yhdistyisivät ja sulaisivat yhdeksi.

Tosin on meille suuresti tarpeen rukoilla tätä rukousta ja saada rakastamalla synnytetyksi sellaista mieltä, joka tämän rukouksen voi rukoilla. Toinen asia on sitten, miten meidän on ajatteleminen rukouksen kuulemisen tapahtuvan ja miten me paraiten saatamme työskennellä, jotta rukouksen tarkoitusperä saavutettaisiin. Yhteistyö, saati sitten yhteen sulautuminen, voi tuskin totuuden mukaan edeltäpäin käydä päinsä, mutta osittain

voitanee tarkoitusperä jo saavuttaa, jos väkevämpi kirkollismielinen puolue olisi sullomatta lahkolaisia ja katolilaisia samaan luokkaan mormonien ja spiritistien kanssa ja jos pienet lahkolaispiirit ja vieraat yhdyskunnat jättäisivät kaiken säädyttömän opinlevittelemisen. Kirkon ja maailman välinen juopa on siksi leveä ja levenee levenemistään, että yhteisen väkevän vihollisen puolelta uhkaavan vaaran tulisi voida yhdistää kaikki kirkolliset yhdyskunnat sisällisesti. Päämäärää kohden tultaisiin jo aluksi sitenkin, että alettaisiin työskennellä pontevasti rinnatusten, mutta kukin itsekseen sekä kristikunnan piirissä olevien uskomattomien keskuudessa että lähetysalalla pakanamaissa ja että myös mahdollisesti silloin tällöin pidettäisi yhteisiä rukous- ja rakennuskokouksia. Protestanttiset lähetysseurat ja Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistysten maailmanliitto (joka on ottanut itse yhteyttä koskevan rukouksen — Joh. 17: 21 — tunnuslauseeksi vertauskuviinsa) ovat tässä kohden kauniisti ja viisaasti panneet asian alulle. Mutta täyden yhteyden, ulkonaisenkin on kentiesi vasta viimeinen, suuri ahdinko ja Herran tulemus mukanansa tuova.

Mutta kun Herra rukoili tämän rukouksen, ei hänellä, kuten jo sanottu on, ollut ajatuksissaan niin paljoa eri kirkkoyhdyskuntien yhdistys, joka ei silloin vielä saattanut ollakaan päiväjärjestyksessä; hän rukoili sen pienen ystäväpiirin puolesta, jonka hän nyt oli jättävä. Jospa he nyt voisivat oikein paljon toisiaan rakastaa! Voi, jospa he tahtoisivat oikein olla yhtä ja jakaa kaikki murheet ja ilot toistensa kanssa! Jospa tahtoisivat yhdessä veljel-

lisesti työskennellä, auttaa toisiaan, rakastaa toisiaan! Silloin ei maailma eikä maailman ruhtinas milloinkaan saisi kokonaan heitä valtaansa. Ja silloin he tulisivat kykeneviksi maailman voittamaan. Heidän yhteinen rukouksensa voittaisi kaikki esteet, heidän keskinäinen rakkautensa olisi vetävä sieluja heidän luokseen, heidän yhteytensä saisi maailman uskomaan heidän ja heidän mestarinsa jumalallisen lähetyksen.

Tämän rukouksen tarkoitus on siis ennen kaikkia puhuva meille siinä piirissä, jossa me kristittyinä elämme ja työtä teemme. Täällä tulee meidän oppia pitämään paljon toisistamme, jättämään kaikki vastenmielisyydet ja kateus, olemaan huomaamatta syrjäytyksiä ja väärinkäsityksiä ja mielipiteitten eroavaisuuksia, oppia avaamaan sydämemme toisillemme ja rukoilemaan yhdessä, — katso, sillä tien voidaan voittaa ympärillämme oleva maailma vielä tänäänkin.

On kaksi keinoa, joilla erittäin tätä yhteyttä voidaan edistää.

Toinen on, että katsotaan Jeesukseen. Jota enemmän me kaikki katsomme samaan, elävään vapahtajaan, jota enemmän se kirkkaus, minkä hän meille antoi, täyttää meitä kiitollisuudella, jota enemmän jokainen meistä voi oppia antamaan kruunun hänelle ja luovuttamaan hänelle etevimmän sijan kaikissa kohdin, sitä pikemmin tulevat uskovaiset olemaan yhtä, ja silloin kyllä saadaan voittoja ulkopuolellakin.

Toinen keino on, että luodaan katse eteenpäin toivoa kohden. Jota enemmän opimme nousemaan ajan vähäpätöisyyksien ylipuolelle, jota

enemmän katselemme vastaisia ahdinkoja ja luvattua voittoa; jota enemmän teemme työtä Israelin pelastusta ja pakanain valloitusta ja seurakunnan puhdistusta varten; jota enemmän luomme katseemme häneen, joka on luvannut palata kirkkaudessa, sitä enemmän nuo pienet, riidanalaiset seikat täällä alhaalla rapisevat ja sydämet alkavat tykkiä sopusointuisesti toistensa kanssa.

Ja Jeesuksen ajatukset etenevät myös — yhteyden rukouksesta kirkkauden toivoon.

»Isä, minä tahdon», — siten alkaa kuudes rukous.

Pysähdyn ehdottomasti kuuntelemaan, kun kuulen hänen niin sanovan. Nyt varmaan tulee kovin vaikuttava rukous, ajattelen, nyt pyytää hän sellaista, joka erittäin on painavana hänen mielessään, kun hän näin tuopi voimakkaan »minä tahdon»-pyyntönsä isälleen. Olen kerran ennen kuullut hänen sanovan »minä tahdon», — ja silloin koski asia myös hänen persoonallisuutensa sisintä. Eräs ihmisraukka tapasi hänet vuoren juurella ja rukoili: »Herra, jos tahdot, sinä voit minut puhdistaa.» Liikutettuna ja täysivaltaisesti vastasi hän: »Minä tahdon! Puhdistu!» Ymmärrän: jos hän meille kerran tahtoo jotakin tehdä, tahtoo koko sielustaan, niin tahtoo hän auttaa meitä saamaan puhtaan sydämen.

Ja nyt kuulen hänen taaskin sanovan: Isä, minä tahdon! »Minä tahdon, että missä minä olen, siellä nekin, jotka olet antanut minulle, olisivat minun kanssani, jotta näkisivät minun kirkkauteni, jonka annoit minulle, koska olet rakastanut minua ennen maailman perustamista.»

Hän näkee kokonaiskuvan silmäinsä edessä. Hän näkee kaikissa värivivahduksissa säteilevän, ijäisesti uuden kirkkauden, joka oli hänen nähtävänään ennen aikojen alkua, — ja hän näkee köyhät, murheelliset, uskolliset ystävänsä tulevan kotiin ja pääsevän siitä kaikesta osalliseksi. Tuolla he seisovat oven suussa, kaikki nämä yksinkertaiset, kelpo kalamiehet, he seisovat kädet selän takana ja mykistyvät kaiken sen vuoksi, mitä näkevät, eivätkä oikein uskalla tulla lähemmä. Tulkaa, tulkaa vain lähemmä, kaikki tämä on teidän omaanne, — nyt olette kotona. Tervetuloa, Pietari, kaiken taistelusi jälkeen, tässä on se perintö, joka oli tallelle pantuna sinua varten, tuossa se istuin, jonka olet ansainnut. Tule tänne, Tuomas, uskoa ei nyt enää tarvita, nyt sinä saat nähdä asiat omilla, kirkastetuilla silmilläsi ja olla autuas. Terve, sinä vaitelijas Jaakob, sinä, joka ensimäisenä menit kuolemaan minun tähteni, nauti nyt palkkaasi ja ole ijäisesti iloinen! Ja sinä, rakkauteni opetuslapsi, joka pysyit minulle uskollisena loppuun asti, tässä saat taaskin paikan minun rinnallani, kuten muinaisina päivinä. Niin, tätä päivää ajatellessani olen kauvan iloinnut, uskolliset ystäväni; silloin, kun vaelsin teidän kanssanne, en voinut teille sanoa, minkälainen kirkkauteni oli, — mutta nyt näette sen itse!

Oi, Jeesus, sinne on niin pitkältä. Jos me emme milloinkaan ehdikään niin pitkälle. Sinä tiedät parhaiten, kuinka heikkoja me olemme ja kuinka vähän me voimme. Täällä tulee kovin pimeä, kun sinä menet luotamme. Uskotko, että me milloinkaan saamme nähdä sen kirkkauden?

Silloin rukoilee hän viimeisen, seitsemännen rukouksen: Vanhurskas isä, maailma ei ole sinua tuntenut, mutta minä tunsin sinut, ja nämä ovat tulleet tuntemaan, että sinä olet minut lähettänyt, Ja minä olen tehnyt nimesi heille tiettäväksi ja teen vastakin, jotta se rakkaus, jolla olet rakastanut minua, olisi heissä ja minä olisin heissä.

Ja minä heissä. Ja silloin on itse taivas laskeutunut huoneeseen heidän luokseen. Sillä kussa hän on, siellä on elämää ja autuutta, — ja hän tahtoo olla heissä.

Rukous on kohonnut korkeimmilleen. Hän heissä; — niin ovat he siis ijäisesti varjellut pyhässä isännimessä, jonka hän heille ilmoitti. Niin ollen eivät he milloinkaan voi kokonaan iloa menettää; onhan hän ja hänen ilonsa täydellisenä heissä; niin ovat he siis pahalta hyvässä turvassa, totuudessa pyhitetyt ja yhdistetyt toistensa kanssa. Ja niin ovat he siis varmoja taivaan kirkkaudesta, sillä he kantoivat sitä jo täällä alhaalla itsessään: hän oli heissä.

Koskeeko tämä meitäkin? Se koskee meitäkin. »Ja minä olen tehnyt nimesi heille tiettäväksi», niin hän rukoili, »ja teen vastakin». Hän katselee tulevaisuuteen, kun hän, Kristus, on taivaassa, ja me, hänen miehensä, vaellamme vielä täällä alhaalla. Silloin emme ole kaukana toisistamme, sillä hän tahtoo olla meissä.

Tähän nyt päätämme tutkistelemuksemme Kristuksesta ja hänen miehistään.

HUOMAUTUKSIA.

1. Nikolai Frederik Severin Grundtvig, Tanskalainen pappi, historioitsija ja runoilija, pohjoismais-kristillisen uudistuspyrinnön etevimpiä edustajia, kirjailija, jumaluustaruston tutkija, kansanopistoaatteen innokas edustaja, syntynyt 8 p. syysk. 1783, kuollut 2 p. syysk. 1872.
2. Rasmus Villads Kristian Ferdinand Winther, syntynyt 1796, teologian kandidaatti, kuollut 1876 Pariisissa, Tanskanmaan etevimpiä lyyrillisiä runoilijoita, varsin verraton kuvaillessaan Tanskanmaan luontoa ja kuuluisa eroottisena runoilijana.
3. Henrik Pontoppidan, tanskalainen novellinkirjoittaja, syntynyt 1857, etupäässä talonpoikaiselämän kuvailija.
4. Vilhelm Andersen, synt. 1864, kirjallisuushistorian tutkija.
5. Johannes Fibiger, Tanskalainen pappi ja kirjailija, syntynyt 1821, kuollut 1897.
6. Niels Lyhne, on romaani, jonka on kirjoittanut tanskalainen tiedemies ja kirjailija Jens Peter Jacobsen (1847—1885).
7. Sorøn akademia on oppilaitos lounais-Seelannissa. Täällä oli jo 12:lla vuosisadalla luostari, jonka apotit olivat Tanskan valtakunnan ylhäisimpiä kirkkoruhtinaita. 1586 muutettiin luostari kouluksi, joka sittemmin on ollut useain muutosten alaisena.
8. Jens Kristian Rudolf Frimodt, tanskalainen pappi, syntynyt 1828, kuoli 1879, pappina Köpenhaminan Johanneksen kirkossa, jossa tämän kirjan tekijä Olfert Ricard nykyään on pappina.

9. Jakob Peter Mynster, syntynyt 1775, pappina v:sta 1811 Köpenhaminassa, taisteli voitollisesti järkeisoppia vastaan, kuoli Seelannin hiippakunnan piispana 1854.
10. Søren Kierkegaard, syntynyt 1813, kuollut 1855, pohjoismaiden nerokkaimpia kirjailijoita ja ajattelijoita. Hänen teoksiaan on suomeksi julkaistu: Viettelijän päiväkirja ja Itsensäkoettelemiseksi.
11. Gunnii Busck, tanskalainen pappi, kuollut 1869.
12. Henrik Steffens, norjalais-saksalainen filosófi, luonnontutkija ja runoilija, syntynyt 1773 Stavanger'issa, vaikutti jonkun aikaa dosenttina Kielissä ja tuli 1802 Köpenhaminaan ja vaikutti erittäin tehokkaasti sekä persoonallisuudellansa että nerokkailla luennoillansa, kuoli 1845.
13. Hans Lassen Martensen, professori, piispa, tunnettu dogmaattiko, syntynyt 1808, kuoli 1884.
14. Henry Ussing, syntynyt 1855, tanskalainen pappi ja kirjailija, jonka kirja »Evankeliumin voittokulku» on suomeksikin käännetty, sisälähetyksen johtomiehiä.
15. Schøller Parelius Vilhelm Birkedal, syntynyt 1809, tanskalainen pappi ja kirjailija, grundtvigiläisen suunnan lahjakkaimpia ja kaunopuhelijaimpia johtajia.
16. »Kultatorvet» on eräs A. G. Öhlenschläger'in runoelman nimenä. Ö. oli syntynyt 1779, kuoli 1850 Köpenhaminassa.
17. Johannes V. Jensen, syntynyt 1873, novellinkirjoittaja, kuvaillut etevästi Jyllantia.
18. Jacob Paulli, syntynyt 1844, rovasti Köpenhaminassa.
19. Johan Kristian Heuch, syntynyt 1838, norjalainen teologi, piispa Kristianssand'in hiippakunnassa, korkeakirkollisen suunnan etevimpiä miehiä, kuollut 1904.
20. Rouva Johanne Louise Heiberg, syntynyt 1812, näyttelijä ja kirjailija, kuollut 1890.
21. Jägerspris on pieni kylä samannimisen linnan ympärillä Seelannin pohjoisosassa. Linnanpuisto (Slotshegnet) on linnan ympärillä.

22. Kun tätä kohtaa vastaavaa sutkausta ei ole saatu suomeksi suoltumaan, on se otettu suomennokseen alkukielellä. Samantapaisia mielteitä saattaa tietysti olla Suomenkin lapsilla.

23. Tohtori Jens Nørregaard, syntynyt 1838, tanskalainen kirjailija, etevä kansanopiston johtaja.

24. Meyer Aaron Goldschmidt, syntynyt 1819, tanskalainen kirjailija, sukuperältään juutalainen, etevimpiä novellinkirjoittajia, kuollut 1887.

25. Nørrebro on eräs Köpenhaminan kaupunginosa, jossa asuu enimmäkseen köyhää kansaa.

26. Ylioppilasyhdistys, tanskaksi Studentersamfundet.

27. Troels Lund, syntynyt 1840. Hänen kirjansa: »Elämänvalaistus» on suomennettu.

28. Hillerød on koillis-Seelannissa pieni kaupunki, jossa pidettiin ensimäinen pohjoismainen kristillinen ylioppilaskokous v. 1890.

29. Rønde on Keski-Jyllannissa kylä, jossa on pidetty lukiolaiskokouksia, samoin Ry ja Aarup.

30. Hugh Beaver oli nuori ylioppilas Pensylvaniassa, kuoli 23 vuoden ikäisenä vaikutettuaan siunaukseksi laajoissa piireissä saman ikäisiä. Samoin Horace Roce Kaliforniassa ja Eustace Maxwell Englannissa, joka sai surmansa eräässä rautatieonnettomuudessa. Verling Holm oli N. M. K. Y:n sihteerinä Osakassa Japanissa ja kuoli 30 vuotiaana suoritettuaan arvokkaan työn. Mads Samuel Jørgensen kuoli 26 vuoden vanhana pari viikkoa sen jälkeen, kun oli pitänyt Leckön ylioppilaskokouksessa mukaansatempaavan puheen kahdesta edellämainitusta. Holger Tolstrup oli tanskalainen papinpoika, vaikutti myös hyvää pohjoismaisissa ylioppilaskokouksissa ja kuoli nuorena.

31. Kristiansborg'in linna Köpenhaminassa paloi eräänä yönä v. 1884. Tulipalo aikaansai kaamean juhlallisen vaikutuksen.

32. Skat Petersen, jumaluusopin professori Köpenhaminassa, kuoli 1903.

33. Niels Finsen, tanskalainen lääkäri, kuoli 1904.

34. Robert P. Wilder, syntynyt 1859, vapaaehtoisen ylioppilasliikkeen perustaja.

35. Jarl, syntynyt 1876, on kuvanveistäjä. Puheenaoleva kuva on valtion taidemuseossa Köpenhaminassa.

36. Kirkkoherra P. Krag, syntynyt 1839, ollut saarnaajana Köpenhaminassa Pyhän Jaakobin kirkossa.

37. Tuomas Skat Rørdam, syntynyt 1832, rovasti Köpenhaminassa, sittemmin Seelannin piispa, grundtvigiläisyyden oppineimpia edustajia, kuollut 1909.

38. Regensen, vanha ylioppilaskoti Köpenhaminassa.

39 Swærtegade (Mustakatu), katu Köpenhaminassa.

40. Kieltäymys: Tanskan kirkon kastekaavassa käy uskontunnustuksen edellä kieltäymys eli »luopumus» (abrenuntiatio) ja kuuluu näin: »Me luovumme perkeleestä ja kaikista hänen teoistaan ja kaikesta hänen menostaan». Ymmärtääksemme tätä, ajatelkaamme, että tämä muoto johtuu oikeastaan pakanain kasteesta.

41. Helsingør'in rovasti Bertelsen, kuollut 1902, on sepittänyt virsiä.

42. Sophus Vilhelm Heegaard, tanskalainen filosofi, professori, syntynyt 1835, kuollut 1884, tunnustaa itsensä kristityksi erään kirjansa esipuheessa.

43. Georg Brandes, synt. 1842, kirjallisuushistorian tutkija, arvostelija.

44. Skovgaard, syntynyt 1856, maalari, joka on koristanut Viborg'in tuomiokirkon freskomaalauksilla, joiden aihe on otettu raamatusta.

45. Kristillinen nuorisoliike on Suomessakin jo kauniilla alulla.

46. Köpenhaminan kirkkoasia pantiin alkuun 1890, jolloin joukko maallikoita ja pappeja alkoi kaikin voimin toimia saadakseen Köpenhaminaan tarpeellisen määrän kirkkoja.

47. Charles Haddon Spurgeon, englantilainen baptistisaarnaaja, syntynyt 1834, kuollut 1892, on maan kuuluksi tullut saarnaajana.

48. Politiken, tunnettu radikaalinen aamulehti.

49. Harald Høffding, syntynyt 1843, tanskalainen filosofi, professori Kõpenhaminan yliopistossa.

50. Anton Thomsen, tanskalainen dosentti.

51. Carl Ploch, synt. 1834, kuollut 1890, tanskalainen maalari.

52. Niels Kjeldsen esiytyi sankarina tanskalais-saksalaisessa sodassa 1864.

53. Heinäruko-muistopatsas pystytettiin kuuden amerikkalaisen ylioppilaan muistoksi, jotka v. 1806 hakivat erään heinäruon vieressä suojaa kovalla ukkosilmalla ja keskustellessaan silloin panivat alulle amerikkalaisen lähetystoimen.

54. Ernst Kristian Richardt, syntynyt 1831, kuollut 1892, tanskalainen pappi ja lyyrillinen runoilija, jonka runoissa hieno luonnon käsitys ja hyväntahtoinen pila yhtyy syvään uskonnolliseen tunteeseen.

SISÄLLYS.